

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE BAĞLAM
TEMELLİ SÖZCÜK ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN UYGULANMASI**

Neşe KARA ÖZKAN

DOKTORA TEZİ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EKİM, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12(on iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Neşe

Soyadı : KARA ÖZKAN

Bölümü : Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yönteminin Uygulanması

İngilizce Adı: Implementation Of Context-Based Vocabulary Teaching Method In Teaching Turkish As A Foreign Language

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Neşe KARA ÖZKAN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Neşe KARA ÖZKAN tarafından hazırlanan “ Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yönteminin Uygulanması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Muammer NURLU

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Erdoğan UYGUR

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Yılmaz YEŞİL

Rektörlük Türk Dili Bölümü, Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 24/10/2019

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim boyunca desteği ve anlayışı için değerli danışmanım Prof. Dr. Muammer NURLU'ya, kıymetli hocalarım Prof. Dr. Erdoğan UYGUR, Prof. Dr. Mustafa ARSLAN, Prof. Dr. Fatma AÇIK ve Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU hocalarıma; çalışmalarımda yardımı ve desteği ile her zaman bana güç veren değerli eşim Emrullah ÖZKAN'a ve benim için dua ederek manevî destek veren ailem ve bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE BAĞLAM TEMELLİ SÖZCÜK ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN UYGULANMASI

Doktora Tezi

Neşe KARA ÖZKAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ekim 2019

ÖZ

Bu çalışmada bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin yabancı dil olarak Türkçe sözcük öğretimindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada Aksaray Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde öğrenim gören B2 düzeyindeki 32 yabancı öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desenli bir araştırma modelinden oluşmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle elde edilen verileri desteklemek için öğrenci çalışma kâğıtları üzerinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yapılmıştır. Araştırmada 16'şar katılımcının bulunduğu deney grubu ve kontrol grubu bulunmaktadır. Öncelikle her iki gruba ön test yapılmıştır. Ön testten iki hafta sonra deney grubuyla bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi ile çalışılmaya başlanmıştır. Dört hafta süren çalışma süresince katılımcılara yeni sözcüğün anlamının bağlamdan bulunması için araştırmacı tarafından kendilerine metindeki bağlam ipuçları gösterilmiş ve yönlendirici sorular yöneltilmiştir. Katılımcılar anlama ilişkin tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmışlardır. Deney grubuyla bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle ders işlenirken, kontrol grubuna yeni sözcüklerin anlamları araştırmacı tarafından sözcük listeleri şeklinde verilmiştir. Çalışmanın tamamlanmasından iki hafta sonra yeni öğrenilen sözcüklerin hafızada kalıcılığını belirlemek için gruplara son test yapılmıştır. Deney ve kontrol grupları arasında sözcük öğrenim düzeyleri açısından fark olup olmadığını gözlemek için ön test ve

son testten elde edilen sonuçlar Mann - Whitney U Testi ile incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda ön test puanlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmezken, son testten elde edilen verilerde gruplar arasında deney grubu lehine olacak şekilde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Yani deney grubu yabancı dil olarak Türkçede yeni sözcüklerin öğrenimi açısından kontrol grubundan daha başarılıdır. Ön test ve son test sonuçlarına göre her iki grubu kendi içinde değerlendirmek için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Sonuç olarak grupların son test sonuçlarının ön test sonuçlarından anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmüştür. Grupların ortalama, ortanca ve standart sapma değerlerine bakıldığında deney grubundaki ilerlemenin, kontrol grubundaki ilerlemeden çok daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Doküman analizi yoluyla yapılan nitel araştırma sonunda ise deney grubundaki katılımcıların yalnız “gövde” sözcüğünün anlamına ulaşamadıkları, bunun dışında üzerinde çalışılan yirmi sözcükten on dokuzunun anlamını buldukları görülmüştür. Araştırmada bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, sözcük öğretimi, bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi

Sayfa Adedi: xvii+265

Danışman: Prof. Dr. Muammer NURLU

**IMPLEMENTATION OF CONTEXT-BASED VOCABULARY
TEACHING METHOD IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN
LANGUAGE**

Ph.D. Thesis

Neşe KARA ÖZKAN

GAZI UNIVERSITY

GARDUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

October 2019

ABSTRACT

In this study, it is aimed to search the effects of the context-based vocabulary teaching methods in Turkish teaching as a foreign language. In the research 32 students of B2 grade who are studying at Aksaray University Turkish Language Teaching Application and Research Centre were studied with. The study used the mixed research design which consisted of qualitative and quantitative research methods. In the study, experimental research method was used from quantitative teaching methods. In order to support the data gained from this method, documentary analysis from the qualitative methods were done on students' papers. In the study, there are experimental and control groups each consisted of sixteen participants. Firstly, both groups were pre-tested. Two weeks after the pre-test, context-based vocabulary teaching method was studied with the experimental group. During this four weeks lasting study, the participants were shown context clues in the text and were asked structured questions by the researchers to get the new word's meaning from the context. The participants recorded their guesses related to meanings on worksheets. While the experimental group had lessons on the base of context-based language teaching method, the control group took the new words as a vocabulary list. In order to determine to what extent the new vocabulary had been acquired, the post-test was applied to the both groups

two weeks later on the completion of the study. The pre and post tests were analyzed by using Mann-Whitney U Test to observe if any significant difference is available or not. According to the results of analysis, there wasn't any significant difference between the pre-tests but there was a meaningful difference on behalf of the experimental group. In other words the experimental group was more successful on learning of new vocabulary in Turkish as the foreign language. According to the results of pre and post tests, the Wilcoxon Signed Rank Test was used to make inner comparison among two groups. As a result, there was a meaningful difference between pre test and post tests. When taken into consideration of values of average, median and standard deviation, it was determined that the progress of experimental group was much more than control group. At the end of the qualitative research done by means of document analysis it was seen that the participants in the experimental group could reach the meanings of targeted 19 words apart from "body (gövde)". As a result of the research it is concluded that the context-based vocabulary teaching method is effective on Turkish teaching as the foreign language.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, vocabulary teaching, context-based vocabulary teaching method

Page Number: xvii+265

Supervisor: Prof. Dr. Muammer NURLU

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	9
BÖLÜM 2.....	11

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	11
2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Sözcük Öğretimine İlişkin Araştırmalar	11
2.2. Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yöntemine İlişkin Araştırmalar.....	18
BÖLÜM 3.....	25
KURAMSAL ÇERÇEVE	25
3.1. Yabancı Dilde Sözcük Öğretimi	25
3.1.1. Bir Sözcüğü Bilmek Ne Anlama Gelmektedir?	28
3.1.2. Sözcük Öğrenme Yolları.....	30
3.1.3. Bilgi İşleme Modeline Göre Öğrenme	35
3.1.3.1. Duyusal kayıt.....	36
3.1.3.2. Kısa Süreli Bellek	37
3.1.3.3. Uzun Süreli Bellek	37
3.1.4. Sözcük Öğrenmede Hatırlama Teknikleri.....	38
3.1.4.1. Çağrışım Tekniği.....	38
3.1.4.2. Loci Tekniği.....	39
3.1.4.3. Öykü Tekniği	39
3.1.4.4. Şifre Tekniği.....	39
3.1.4.4.1. Harf Temeline Göre Oluşturulan Şifre Tekniği	40
3.1.4.4.2. Sayılar Temeline Dayanan Şifre Tekniği	40
3.1.4.4.3. Sayılarla Uyakların Temel Alındığı Şifre Tekniği	40
3.1.4.5. Düzenli Aralıklarla Çalışma Tekniği	40
3.1.4.6. Görsel Kullanma Tekniği.....	41
3.1.5. Yabancı Dil Öğretiminde Sözcük Öğretiminin Yeri	41
3.1.6. Dil Öğretim Yaklaşımları	46
3.1.6.1. Geleneksel Yaklaşımlar.....	46

3.1.6.1.1. Dil Bilgisi Yaklaşımı	46
3.1.6.1.2. Kelime Yaklaşımı	47
3.1.6.1.3. Kültür Yaklaşımı	47
3.1.6.2. Davranışçı Yaklaşım	48
3.1.6.3. Bilişsel Yaklaşım	48
3.1.6.4. Yapılandırıcı Yaklaşım	49
3.1.7. Dil Öğretim Yöntemlerinde Sözcük Öğretiminin Yeri ve Önemi.....	50
3.1.7.1. Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi.....	50
3.1.7.2. Doğrudan Yöntem	51
3.1.7.3. İşitsel-Dilsel Yöntem	52
3.1.7.4. Doğal Yöntem	53
3.1.7.5. Grupla Dil Öğretim Yöntemi	54
3.1.7.6. Toplu Fiziksel Tepki Yöntemi.....	55
3.1.7.7. Sessiz Yol Yöntemi.....	56
3.1.7.8. Telkin Yöntemi	56
3.1.7.9. Görsel-İşitsel Yöntem	57
3.1.7.10.İletişimsel Yöntem	58
3.1.7.11.Görev Temelli Yöntem.....	59
3.1.7.12.İçerik Merkezli Yöntem	60
3.1.7.13.Seçmeli Yöntem	61
3.2. Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yöntemi	62
3.3. Sözcük ve Bağlam	64
3.4. Bağlam İpuçları.....	70
3.5. Bağlam Türleri.....	73
3.5.1. Pedagojik Bağlam ve Doğal Bağlam.....	73
3.5.1.1. Pedagojik Bağlam	74

3.5.1.2. <i>Doğal Bağlam</i>	74
3.5.1.2.1. <i>Yanıtıcı Bağlam</i>	74
3.5.1.2.2. <i>Yönlendirmeyen Bağlam</i>	75
3.5.1.2.3. <i>Genel Bağlam</i>	75
3.5.1.2.4. <i>Yönlendirici Bağlam</i>	75
3.5.2. <i>Zayıf Bağlam ve Güçlü Bağlam</i>	76
BÖLÜM 4	79
YÖNTEM	79
4.1. <i>Araştırmanın Modeli</i>	79
4.2. <i>Evren ve Örneklem</i>	80
4.3. <i>Veri Toplama Araçları</i>	82
4.3.1. <i>Kişisel Bilgi Formu</i>	82
4.3.2. <i>Sözcük Bilgisi Değerlendirme Testi</i>	82
4.3.3. <i>Öğrenci Çalışma Kâğıtları</i>	87
4.4. <i>Verilerin Analizi</i>	87
BÖLÜM 5	89
BULGULAR VE YORUMLAR	89
5.1. <i>DeneySEL Araştırma Sonuçları</i>	90
5.1.1. <i>Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması</i>	91
5.1.2. <i>Grupların Kendi İçinde Değerlendirilmesi</i>	92
5.2. <i>Doküman Analizlerinin Sonuçları</i>	95
5.2.1. <i>Çığır açmak Sözcük Grubuna İlişkin Bulgular</i>	95
5.2.2. <i>Füze Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	97
5.2.3. <i>Yörünge Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	98
5.2.4. <i>Endişe Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar</i>	100

5.2.5. <i>Temel</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	101
5.2.6. <i>Sinir</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	103
5.2.7. <i>Çetrefil</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	105
5.2.8. <i>Rekabet</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	106
5.2.9. <i>Komuta</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	107
5.2.10. <i>Gövde</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	109
5.2.11. <i>Yüzey</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	110
5.2.12. <i>Naklen</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	112
5.2.13. <i>Serüven</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	113
5.2.14. <i>Kenetlenmek</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	115
5.2.15. <i>Uzay mekiği</i> Sözcük Grubuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	117
5.2.16. <i>Proje ve Rol oynamak</i> Sözcüklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	119
5.2.17. <i>Aktarmak</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar	121
5.2.18. <i>Arıza</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	123
5.2.19. <i>Devreye girmek</i> Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar	125
BÖLÜM 6.....	127
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	127
6.1. Sonuç.....	127
6.2. Öneriler.....	129
KAYNAKLAR.....	135
EKLER.....	145
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu	146
Ek 2. Okuma Parçası	147
Ek 3. Ön Test Formu	149
Ek 4. Son Test Formu	150

Ek 5. Ön Test Cevaplar	151
Ek 6. Son Test Cevaplar	152
Ek 7. Kontrol Grubu Çalışma Kâğıdı 1	153
Ek 8. Kontrol Grubu Çalışma Kâğıdı 2	154
Ek 9. Kontrol Grubu Çalışma Kâğıdı 3	155
Ek 10. Deney Grubu Çalışma Kâğıtları.....	156
Ek 11. Deney Grubu Ön Test Cevapları.....	201
Ek 12. Kontrol Grubu Ön Test Cevapları.....	217
Ek 13. Deney Grubu Son Test Cevapları.....	233
Ek 14. Kontrol Grubu Son Test Cevapları.....	249

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Bellek Türleri ve Özellikleri	36
Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Katılımcılarının Demografik Özellikleri.....	81
Tablo 3. B2 Düzeyi Bildirimsel Dil Yeterlik Düzeyleri	83
Tablo 4. Pearson Korelasyon Katsayısı.....	86
Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının Karşılaştırılması.....	91
Tablo 6. Deney Grubunun Değerlendirilmesi	93
Tablo 7. Kontrol Grubunun Değerlendirilmesi	93
Tablo 8. Deney Grubunun ‘Çığır Açmak’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri.....	96
Tablo 9. Deney Grubunun ‘Füze’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	98
Tablo 10. Deney Grubunun ‘Yörünge’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri.....	99
Tablo 11. Deney Grubunun ‘Endişe’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	101
Tablo 12. Deney Grubunun ‘Temel’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	102
Tablo 13. Deney Grubunun ‘Sinir’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	104
Tablo 14. Deney Grubunun ‘Çetrefil’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri.....	105
Tablo 15. Deney Grubunun ‘Rekabet’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	106
Tablo 16. Deney Grubunun ‘Komuta’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	108
Tablo 17. Deney Grubunun ‘Gövde’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri.....	110
Tablo 18. Deney Grubunun ‘Yüzey’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri.....	111
Tablo 19. Deney Grubunun ‘Naklen’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri.....	113
Tablo 20. Deney Grubunun ‘Serüven’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri	114

Tablo 21. <i>Deney Grubunun ‘Kenetlenmek’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i>	116
Tablo 22. <i>Deney Grubunun ‘Uzay Mekiği’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i>	118
Tablo 23. <i>Deney Grubunun ‘Proje’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i>	119
Tablo 24. <i>Deney Grubunun ‘Rol Oynamak’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i> ...	121
Tablo 25. <i>Deney Grubunun ‘Aktarmak’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i>	123
Tablo 26. <i>Deney Grubunun ‘Arıza’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i>	124
Tablo 27. <i>Deney Grubunun ‘Devreye Girmek’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri</i>	126

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Grupların ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması	92
<i>Şekil 2.</i> Grupların sözcük öğrenim düzeylerindeki gelişim	94

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Dil, iletişimin sağlanmasındaki en temel ihtiyaçtır. İletişimin kurulabilmesi için gerekli olan dil, kendi başlarına anlamı olan veya olmayan sözcüklerin bir kurala göre dizilişinden oluşmaktadır. Sözcükler de bazen tek bir sesin çoğu zaman da birden fazla sesin birleşmesiyle meydana gelir. Her dilin kendine özgü bir ses yapısı, söz dizimi kuralları, sözcük yapısı vb. içeren dil bilgisi kuralları vardır. Yabancı bir dili öğrenmek, bu kuralları bilmekle birlikte o dildeki sözcükleri bilmeyi gerektirir.

Sözcükler çevremizde yer alan canlı ve cansız varlıklar ile kavramların dilde karşılık bulmuş halleridir. İnsan beynindeki imge, nesne ve kavramlar sözcükler yoluyla dile getirilir. İnsan soyut ve somut varlık ve kavramları hafızasında biriktirirken bunların karşılığı olan simgeleri kullanır. Bu simgeler, dilin tarihî seyri içinde ideogramları, yazının icadıyla birlikte de sözlü ve yazılı dilde ses, hece ve sözcüklerin oluşmasını sağlamıştır (Karatay, 2007). İnsanlar düşüncelerini yazılı ya da sözlü biçimde aktarırken sözcüklere ihtiyaç duyarlar. Sözcük dağarcığının zenginliği ifade yeteneğinin de güçlü olmasını sağlar.

Sözcükler anlama ve anlatma becerilerinin temelini oluşturur. Bir kişinin sözcük dağarcığı ne kadar zengin olursa, sözlü ve yazılı olarak kendini ifade gücü ile dinleme ve izleme yoluyla ulaşılanları anlama becerisi o kadar güçlü olur. Dil öğrenimi dört temel dil becerisinin geliştirilmesine dayanmaktadır. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin etkili olması ile düşünce zenginliği ve derinliğinin sağlanması sözcük edimine bağlıdır. Kişinin sözcük dağarcığını geliştiren etmenlerden bazıları şunlardır: Okuma, dinleme, yazılı ve sözlü anlatım etkinlikleri, ders kitaplarındaki sözcük öğrenme etkinlikleri,

sözlük kullanma, öğrenim, kişisel ilgiler, gözlem, bulmacalar, aile-okul ve toplumsal çevre (Nurlu ve Sarıca, 2015).

Sözcükler anlatımın gerçekleştirilmesini sağlayan araçlardır. Bunun için de sözcüklerin dil bilgisi kurallarına uygun olarak sıralanmasıyla cümle oluşturulur. Sözcükler bağlam içinde anlam kazanırlar. Sınıfta bir öğrenci *öğretmenim* diye seslense onun bir şey söylemek veya sormak amacıyla öğretmenden izin istemek için bunu söylediği anlaşılır. Pastanede bir müşterinin *poğaça* dediğinde de poğaça satın almak istediğini anlaşılır. Yabancı bir ülkede manava gidip *portakal* dendiğinde satıcının portakalları göstermesi mümkündür. Böyle durumlarda dikkat edilmesi gereken nokta tek tek sözcüklerin, anlatımın gerçekleşmesini sağlamada *durum anlamı* denen bir etkenin söz konusu olduğudur. Bu sözcükler belli durumlarda iletişimin sağlanması için yeterlidir. Örneğin *poğaça* sözcüğü futbol maçı sırasında söylendiğinde dinleyicilerde şaşkınlık uyandıran bir durum yaratacaktır. Bunun gibi pazarda alışveriş sırasında karşısındakine *öğretmenim* diye seslenildiğinde de tuhaf bir durum oluşacaktır. Bu açıdan bakıldığında sözcüklerin bağlam içinde kullanıldığında anlam kazandıkları, iletişimin kurulmasını sağladıkları görülmektedir (Aksan, 2016, s. 37). Böyle olmakla birlikte dil öğretiminin yalnız dil bilgisi kurallarının öğretimiyle gerçekleşmeyeceği de bilinmelidir.

“Yabancı dil öğrenme sürecinde akla ilk gelenin genellikle o dilin dil bilgisi kurallarını öğrenmek olduğu gözlenmektedir. Dil bilgisi kuralları bir dilin iskeletidir. Diğer bir deyişle kurallar ait oldukları dili ayakta tutar. Fakat sadece kurallara önem verilirse öğrenenin elinde hedef dilin kupkuru bilgisinden başka hiçbir şey olmaz. Bu bilgi (...) iskelet gibi zayıftır ve öğreneni, dil öğrenimi sürecinde çok ilerilere taşıyamaz. Bir dili asıl zenginleştiren unsurun, o dilin söz varlığı olduğu söylenebilir. Aslında sözcük öğretimi yalnızca sözcüğün anlamını vermek olmayıp, o sözcükle ilgili sesletim bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimine ait bilgi ve kullanım bilgisini de vermeyi içerdiği için görüldüğü gibi çok kapsamlıdır ve dil bilgisi öğretimini de bünyesinde barındırmaktadır. Başka bir biçimde ifade etmek gerekirse, bir dilin dil bilgisine ait kuralları etkin bir biçimde kullanabilmek de, o dilin sözcüklerini uygun bir biçimde yan yana getirebilme becerisinin içinde yer almaktadır” (Altıkulaçoğlu, 2010, s. 39).

Yabancı dilde sözcük bilgisi hem dört temel becerinin gelişiminde hem de dil bilgisi öğreniminde oldukça önemlidir. Çünkü sözcükler dilin anlaşılması ve anlatılmasında öncelikli unsurlardır. Bir dilde kişinin sorulara cevap verebilmesi, gördüklerini, duyduklarını aktarabilmesi ve düşüncelerini anlatabilmesi için sözcüklere ihtiyaç duyulur. Sözcükler aracılığıyla öğrenilen dil bilgisi yapıları kullanılır hâle gelebilir. Hedef dilde işlenen dil bilgisi kuralları örnek cümleler üzerinde incelenir ve kullanılır. Bu açıdan bakıldığında sözcüklerin dil bilgisi öğreniminde bir araç olarak kullanıldığı görülmektedir.

Günümüzde yabancı dil öğretiminde beceri yaklaşımından yararlanılmaktadır. Beceri yaklaşımında dil öğrenenlerin hedef dilde dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerini

etkin bir şekilde kullanabilmesi gerekmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde de yabancı dil öğrenenler için temel düzey (A1-A2), ara düzey (B1-B2) ve ileri düzey (C1-C2) olmak üzere basamaklar oluşturulmuştur. Bu kademelerde de öğrenenler için sahip olması gereken dil ve iletişim becerileri (yeterlik) belirlenmiştir. Bunlar dil bilgisel yeterlikler, toplum bilgisel yeterlikler ve yararlı yeterliklerdir. Dil bilimsel yeterlik, uygun ve anlamlı iletileri oluşturabilen ve ifade edebilen biçimsel araç bilgisi ve bu araçları kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Dil bilimsel yeterlik, sözlüksel yeterlik, dil bilgisel yeterlik, anlam bilgisel yeterlik ve ses bilgisel yeterliği kapsar. Toplum dil bilgisel yeterlik, dil kullanımının sosyal boyutuyla başa çıkmak için gerekli bilgi ve becerileri kapsar. Yararlı yeterlikler dili öğrenenlerin cümleleri tutarlı bir metin oluşturacak şekilde düzenleme becerisidir (söylem yeterliği), karşılıklı konuşulan söylem ve yazılı metinlerin kullanımını (işlevsel yeterlik) ile etkileşimsel ve değişimsel şablonlara göre düzenlenen ilkeler bilgisini (şablon kullanma yeterliği) kapsamaktadır (AOÖÇ, 2012, s. 110-125). Çerçeve metinde yer verilen bu becerilerin gerçekleştirilmesi için o dilin sözcüklerinin öğrenilmesi gerekmektedir.

Dil öğretiminin tarihsel geçmişine bakıldığında bir süre dil bilgisi yaklaşımıyla öğretim yapıldığı görülmektedir. Bu yaklaşıma göre dil kurallardan oluşur ve hedef dili öğrenmenin yolu bu kuralların iyi bilinmesinden geçer. Dil bilgisi konuları kolaydan zora doğru işlenirken dinleme ve konuşmaktan çok okuma ve yazmaya öncelik verilir. Bu yaklaşıma göre hazırlanan programlarda ve kitaplarda dil bilgisi-çeviri yöntemi uygulanır. Adından da anlaşılacağı gibi bu yöntemde ne kadar iyi çeviri yapılabiliyorsa hedef dil o kadar iyi öğrenilmiş demektir. Dil bilgisi yaklaşımı, zamanla yerini sözcük yaklaşımına bırakmıştır. Çünkü dil bilgisi yaklaşımında konuşma ve dinleme becerileri arka plânda kalmaktadır. Sözcük yaklaşımının temelinde öğrenciye öğretilecek ilk şeyin dilin öğeleri yani sözcükler olduğu düşüncesi yatmaktadır. Bu anlayıştan hareketle dil öğretiminde öncelik sözcük öğretimine verilmiştir. Bunun için ilk olarak yakın çevrede bulunan somut sözcükler öğretilmiş sonra da aşamalı olarak günlük yaşamdaki diğer sözcüklere geçilmiştir. Dil ile günlük yaşam arasında bağ kurularak çok sayıda ve çeşitli sözcük öğretilmiştir. Günümüzde ise davranışçı yaklaşımın dil öğretiminde yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Öğrencilerin zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmeye dayalı beceri yaklaşımı ile çeşitli görev ve etkinliklerin yerine getirilerek dilin öğrenilmesini sağlayan etkinlik yaklaşımı sözcük öğretiminde kullanılmaktadır (Güneş, 2013, s. 38-44).

“Söz varlığı, bir dilin sözlüksel birimlerinin ve sözlükçesinin tümü; sözlüksel birimlerin oluşturduğu açık dizge.” (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011, s. 233). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere söz varlığı sözcüğe göre daha kapsamlı bir yapıyı ifade eder. Söz varlığının içinde sözcükler, deyimler, atasözleri ve kalıp sözler bulunur. Buna göre yabancı dil öğrenen kişiye öğretilecek küme söz varlığı olarak görülmektedir. Sözcük, bir birim, sözlüksel bir öge olarak ele alınırken söz varlığı ise dil birimlerinin tamamını kapsayan bir bütün olarak sunulmaktadır. Ancak sözcükler söz varlığı kümesinin içinde yer alan öğelerden en geniş alanı oluşturanlardır. Bunlar kendi içinde anlamsal sözcükler ve görevsel birimler gibi alt alanlara ayrılabilir. Sözcüklerin tek tek öğretilmesi bir anlamda söz varlığının öğretilmesini de sağlar (Uzdu Yıldız, 2013, s. 357).

1.1. Problem Durumu

Bilinen en eski çağlardan günümüze kadar insanların birbirleriyle iletişim içinde oldukları görülmektedir. Geçmişte ilkel yöntemlerle sağlanan iletişim yüzyıllar boyunca elde edilen birikimle gelişmiş ve artık yaşadığımız çağın teknolojisiyle baş döndürücü bir durum almıştır. Bu gelişmişlik çeşitli sebeplerle insanları birbirine daha çok yakınlaştırmıştır. Yaşanan ülkenin sınırlarını aşan iletişim ihtiyacı başka ülkelerin dilini öğrenmeyi de beraberinde getirmiştir.

Yabancı dil öğreniminin temelinde insanların başka toplumlarla ilişki kurmak durumunda olması yatmaktadır. Günümüzde çoğunlukla ekonomik nedenlerden dolayı yabancı bir dil öğrenimine ihtiyaç duyulmaktadır. Kendi ülkesinden farklı bir ülkede eğitim görmek ya da iş hayatını burada sürdürmek isteyen insanlar o ülkenin dilini öğrenmek zorunda kalmaktadırlar. Bu bağlamda Türkçe de ülkemize ticarî, eğitim, kültürel vb. sebeplerle gelen yabancılar tarafından öğrenilmektedir. Dilimizin yabancılarla öğretilmesi için başta üniversiteler bünyesinde bulunan Türkçe Öğretim Merkezleri ve özel kurslar, hem yurt içinde hem de yurt dışında Türkçeyi ve Türk kültürünü tanıtan Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışında çeşitli ülkelere bulunan Türkoloji Bölümleri gibi kurum ve kuruluşlar çalışmalar yürütmektedir.

Dil öğretiminde en çok ihtiyaç duyulan şey sözcüklerdir. Sözcükler aracılığıyla düşünce aktarımını gerçekleştiririz. Bazı sözcüklerin birden çok anlamı vardır. Bunlardan bazıları temel anlam, bazıları yan anlam ya da mecaz anlamdır. Yeni bir dili öğrenen herkes öncelikle temel anlamı öğrenir. Temel düzeyde sözcük öğretiminde öncelikle sözcüklerin temel

anlamı verilir. Bu sözcükler aynı zamanda dilde en sık kullanılan sözcükler arasında bulunurlar. Kullanım sıklığı çok olan sözcüklerin iletişimde belirleyici rolü oldukları için bunlara öncelik verilmektedir. Dil öğretiminin ilerleyen aşamalarında soyut sözcükler ve yan anlamlar da öğretilmektedir. Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nde B2 ve C1 düzeylerinde sözcüklerin, düz anlamları yanında her türlü anlamsal ilişkiye girdiği görülmektedir (Uzdu Yıldız, 2013).

Yabancı dil öğretiminin temelinde sözcük öğretimi yatmaktadır. Yabancı dilde iletişimin gerçekleşmesi için öncelikle sözcük bilgisine ihtiyaç vardır. Sözcük dağarcığının yetersiz olması hem anlamayı hem de kişinin anlatımını olumsuz etkileyecektir (Sarıgül, 2017). Yabancı dil öğretiminin temel gereçlerinden biri metindir. Metinlerin hedef dil öğretiminin sağlanmasında oldukça önemli bir yeri vardır. Çünkü yabancı dilde sözcük öğretiminin gerçekleşmesi için öğrencinin öncelikle metin üzerinde sözcüklerle karşılaşması, yazılışlarını görmesi, cümleye kattığı anlamı kavraması ve bu sözcüklerden oluşan dil birimlerini söyleyebilmesi gerekir. Metinlerin en önemli özelliği hedef dile ait sözcük ve sözcük kalıplarını bünyesinde barındırması ve bunun kalıcı olmasıdır. Yani öğrenci ihtiyaç duyduğu her anda metne bakıp sözcüğün anlamını ve cümle içindeki kullanımını görebilir. Bu, sözcüğün anlamının kavranması ve hatırlanması için destekleyici bir durumdur.

Sözcük öğrenimi ve sözcük öğrenme yolları dil öğrenme sürecinin temel unsurlarından biridir. TÖMER'den sonra üniversitelerin lisans ve lisans üstü programlarında eğitimlerini sürdürecektir yabancı uyruklu öğrencilerin kendilerini ifade edebilmeleri zengin bir sözcük dağarcığı ile mümkündür.

Türkçe'nin yapısı ve kelime hazinesi açısından bakıldığında sözcük öğretimi ya da sözcük öğreniminde dile özgü durumlarla karşılaşılır. Türkçede sözcükler bilinmese bile sözcük köklerinden hareketle ya da kökü bilinen başka bir sözcük ile bağ kurmayı sağlayan olanaklar vardır. Bu özellik yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde öğrencilerin yeni kelimelerle karşılaştıklarında onları anlamaları ve zihinlerine yerleştirmeleri açısından oldukça faydalı ve önemlidir. Bunun için dil öğrenen kişilerin sözcük öğrenme yollarını bilmeleri gerekmektedir. Sözcük öğrenme yolları öğrencilerin yeni sözcük öğrenme ya da öğrendiklerinin kalıcı olmasını sağlama sürecindeki uygulamaları olarak tanımlanabilir (Tok ve Yığın, 2014).

Türkçe Sözlük'te (TDK, 1998) bağlam, “ Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim

veya birimler bütünü, kontekst.” olarak tanımlanmaktadır. Aksan (2016)’a göre bağlam, “Bir göstergenin birlikte bulunduğu öteki göstergelerle oluşturduğu ve anlamını aydınlatan bütün” dır (s. 95). Korkmaz (2007) bağlamı, “Bir cümlede, konuşmada veya bir metin içinde yer alan herhangi bir kelimenin anlamının daha iyi belirlenebilmesi ve başka anlamlarından ayırt edilebilmesi için kendisini çevreleyen ve karşılıklı ilişkide bulunduğu öteki öge veya ögelerle oluşturduğu bütün” şeklinde tanımlamıştır (s. 75). Yaman ve Akkaya (2012)’nın belirttiği üzere “Bağlam, dilsel bir ögenin -ki bu öge, kelime/kelime grubu, cümle, paragraf, hatta metin olabilir- kendisinden daha büyük bir anlam bütünlüğü içerisinde değerlendirilmesini sağlayan ve parça-bütün ilişkisi üzerine kurulan dilbilimsel veridir”.

Sözcük öğretimi yalnız seslerin birleşimiyle oluşan yapının öğretimi demek değildir. Bunun yanı sıra o sözcüğün sözlük anlamının bilinmesi her zaman cümle içinde doğru kullanımını sağlamaz. Bir sözcüğün tam olarak öğrenilmesi onun verilmek istenen duyguyu ve anlamı ifade etmek için doğru kullanılabilmesini gerektirir. Bir dili yeni öğrenen kişinin bu yetkinliğe ulaşması zaman içinde olmakla birlikte onun hedef dille etkileşime girmesi, görsel ve işitsel malzemelerle dili öğrenmesi, dile karşı duyduğu öğrenme isteği, dili öğrenme amacı gibi unsurlar hedef dil öğreniminde etkilidir.

Bir sözcüğü tanımak onun sadece sözlükteki anlamını ezberlemek değil, o sözcüğün bütün anlamlarını tanımaktır. Bu da metin bağlamında anlamlandırma ile mümkündür. Örneğin, öğrenciye öğretilecek hedef sözcükler metin içerisinde bir cümle ya da paragraf ile birlikte önceden tasarlanmış bir bağlam ile öğrenciye sunulduğunda, sözcük öğrenci tarafından anlamlandırılarak öğrenilir. Bu şekilde sözcük öğretimi etkili ve kalıcıdır (Duran & Bitir, 2017).

İkinci dil öğrenenler genel olarak kendi dilini öğrenen okuyuculara kıyasla daha büyük oranda bilinmeyen sözcüklerle karşılaşır. İçeriğin kullanımı, bilinmeyen sözcükler içeren parçaları ele alırken son derece önemli bir yoldur. İçerik yani algılanabilir dil girdileri ile karşı karşıya kalmak dil ediniminde gereklidir. Bağlamda karşılaşılan bilinmeyen bir sözcüğün anlamını çıkarmak için o sözcüğün etrafındaki sözcüklerin anlamlarını bilmek faydalıdır. Öğrencinin dilbilimindeki yeterliliği onun anlamı bağlamdan ne derecede başarılı bir şekilde çıkarabileceğini etkiler (Nagy, 1995, s. 12).

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretiminin önemli bir yeri vardır. Burada üzerinde durulması gereken husus sözcüklerin sadece sözlükteki karşılıklarının verilmesi değildir. Sözcük öğretiminin etkili ve kalıcı olması için öğrenim sürecinde anlama ulaşmak

için kendisinin etkin olması gerekmektedir. Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin etkili olması için öğrenci hedef dilde belli bir düzeye ulaşmış olmalıdır. Çünkü bağlamdan sözcük anlamının bulunması için önceki birikimlerden yola çıkılarak anlamın keşfedilmesi gerekmektedir. Bu çalışma B2 seviyesindeki yabancı öğrencilerle yapılmıştır. Bu öğrencilerden deney ve kontrol grubu oluşturulmuş ve deney grubuyla bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi ile eğitim yapılırken kontrol grubuyla geleneksel yöntemle (sözcük listesi) ders işlenmiştir. Uygulama öncesinde gruplara ön test yapılmış ve test puanları üzerinde istatistikî incelemeler yapılmıştır. Araştırmanın sonunda yöntemin etkisini görmek için son test yapılmış ve ön testte olduğu gibi incelemeler yapılmıştır bulunmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada B2 düzeyindeki yabancı öğrencilerle çalışılmıştır. Çalışmada bu seviyenin tercih edilmesinin sebebi, yöntemin uygulanabilmesi için hedef kitlenin metinden yola çıkarak sözcüğün yapısı ve türü ile onun cümlede diğer sözcüklerle olan anlam ilişkisinden, mevcut sözcük dağarcığından ve cümledeki ipuçlarından hareketle yabancı sözcüğün anlamının bulunması amacıyla en az orta seviyede hedef dili bilmenin gerekliliğidir. Çünkü temel seviyede bulunan öğrenciler henüz Türkçe sözcük ve cümle yapısı bilgisi ile yeterli sözcük dağarcığına sahip olmadığından yabancı sözcüğün anlamının keşfi konusunda doğru tahminlerde bulunması mümkün değildir. Bu kapsamda araştırmanın problem cümlesini:

“Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B2 seviyesindeki öğrencilerden bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi uygulanan deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemle eğitim alan kontrol grubu öğrencilerinin sözcük öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusu oluşturmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesinin çözümlenmesi için oluşturulan alt problem cümleleri şunlardır:

1. Deney ve kontrol grubunun kelime hazinesi düzeyini ölçen ön test sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Deney ve kontrol gruplarının bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin etkisini belirlemek için yapılan son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Deney grubu katılımcılarının ön testi sonuçları ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Kontrol grubu katılımcılarının ön test sonuçları ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğreniminin temelinde sözcük öğrenimi bulunur. Kişinin yabancı dili etkili kullanabilmesi için hem o dilde yazılı ya da sözlü biçimde ifade edilenleri anlama hem de kendisini iyi ifade edebilmesi için anlatma becerilerinin gelişmiş olması gerekir. Bunun için de sözcük dağarcığının zenginliği oldukça önemlidir. Bir sözcüğün tam olarak bilinmesi onun çeşitli durumlarda cümleye kattığı anlamın bilinmesini gerektirir. Dolayısıyla sözcüğün sözlük anlamının bilinmesi o sözcüğün bütün anlamlarının öğrenilmesini sağlamaz. Yabancı dilde sözcük öğretim yöntemlerinden biri de bağlam ile sözcük öğretim yöntemidir. Bu yöntemin kullanılabilmesi için kişinin hedef dilde belli bir yetkinliğe ulaşmış olması gerekir. Çünkü bağlamdan sözcüğün anlamının çıkarılabilmesi için bilinmeyen sözcüğün yakınındaki sözcüklerin anlamlarının bilinmesi gerekmektedir. Bilinen sözcüklerden yola çıkarak bilinmeyen sözcüğün anlamının keşfedilmesi bu sözcüğün anlamının sözlükten bakılarak öğrenilmesinden daha etkili ve kalıcı olacaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında pek çok çalışma yapılmıştır. Ancak sözcük öğretimiyle ilgili olarak bu yöntemle bilimsel bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmanın Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğrenimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma sözcük öğretimi sırasında öğrencinin etkin olmasını gerektirmesi, önceki bilgilerini kullanarak anlama ulaşmasını sağlaması ve bunun da sözcük anlamının kalıcılığında faydalı olması açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırma ile:

1. Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B2 seviyesindeki öğrencilerin sözcük öğreniminde etkili olacağı,

2. Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin öğrenilen sözcüklerin kalıcılığında etkili olacağı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma Aksaray Üniversite Türkçe Eğitimi ve Uygulama Merkezi'nde Türkçe eğitimi alan B2 seviyesindeki yabancı öğrencileri kapsamaktadır. Dolayısıyla ilk sınırlılık öğrenci sayısıdır.

2. Araştırma adı geçen kurumda verilen kur süresi ile (6 hafta) sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bağlam: Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst (TDK, 1998).

YTÖ: Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi

BÖLÜM 2

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sözcük öğretimi yabancı dil öğretiminin temelini oluşturur. Kişinin yazılı ya da sözlü olarak iletişim kurabilmesi için o dilde sözcük dağarcığının zengin olması gerekir. Özellikle son 20-30 yıl içerisinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına önem verilmiş ve geç kalınmış olsa da bu alanda önemli çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi ve bağlam temelli sözcük öğretimine ilişkin çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Sözcük Öğretimine İlişkin Araştırmalar

Tanın (2004), tez çalışmasında Türkçenin başlangıç düzeyinde yetişkinlere öğretimi aşamasında kullanılacak temel sözcüklerin seçimindeki ölçütlere yer vermiş ve bu temel sözcükleri gruplandırarak sıralamıştır. Bunun dışında Türkçede temel sözcüklerin öğretiminde kullanılabilecek yolları açıklamış, sözcüklerin akılda tutulması için gerekli sözcük öğrenme yollarını anlatmıştır.

Apaydın (2007), araştırmasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen temel düzeydeki yetişkinlerin ulamsal sözcük öğretimi kapsamında gösterdikleri tanıma ve hatırlama puanlarıyla bu öğretimin uygulanmadığı kontrol grubunun bu puanlara ilişkin performanslarını değerlendirmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda ulamsal sözcük öğretim yönteminde aynı ulam içinde yer alan kavramların bir arada öğretilmesinin kavramsallaşmayı kolaylaştırdığı ve bellekte kalıcılık açısından hatırlamayı artırdığını gözlemlemiştir.

Koreli (2007), tez çalışmasında eylem ve ad olarak kullanılan fakat Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ünde sözlüksel bir birim olarak bulunmayan öbekleri belirlemiş ve bunların Türkçe Sözlük'te bulunması gerektiği üzerinde durmuştur. Araştırmacı, bu öbeklerin neden birer sözcük olduklarını açıklamış ve bunların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de yer verilmesi gerektiğini savunmuştur. Ayrıca çalışmada bu sözcüklerle ilgili alıştırma ve yabancı dilde dil bilgisi ve sözcük öğretimiyle ilgili yaklaşımlara yer verilmiştir.

Dervişoğulları (2008), yabancı dil olarak Türkçe öğretilen sınıflarda oyunla sözcük öğretiminin öğrencilerin başarısına etkisini incelediği çalışmada iki grup (deney grubu – kontrol grubu) üzerinde geleneksel öğretim ve aktif öğrenme yaklaşımı yoluyla öğretim yapmıştır. Araştırmada aktif öğrenme yaklaşımı ve aktif öğrenme tekniklerinden biri olan oyunlarla öğretim incelenmiştir. Bu amaçla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uygulanmak üzere sözcük oyunlarına yer verilmiş ve oyun yoluyla sözcük öğretiminin geleneksel öğretimden daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uzdu (2008), betimleyici metinlerin dilsel özelliklerini belirleyerek Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik sözcük öğretimi alanında malzeme hazırlamak amacıyla yaptığı çalışmada betimleyici metinlerin içerdikleri dilsel yapıları incelemiş ve betimlemenin işlevi, yöntemi ve diğer özelliklerini ayrıntılı biçimde ele almıştır. İletişimsel yaklaşımı açıkladıktan sonra bu yaklaşımda metin kullanımına ve sözcük öğretiminin nasıl ele alındığına değinmiştir. Betimleyici metinlerin dilsel yapılarını inceledikten sonra yoğun olarak kullanılan yapılardan sözcük öğretimi için uygun gördüğü niteleme sıfatları ile yer belirten sözcüklere ve betimleme nesnesinin kendi sözcüksel alanına yönelik teknikler kullanarak malzeme geliştirmeye çalışmıştır.

Hasekioğlu (2009), çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde yararlanılabilecek sözcük öğretim teknikleri ve sözcük öğretiminde kullanılabilecek etkinlikleri ayrıntılı olarak ele almıştır. Bu teknikler ve etkinlikler kapsamında temel düzey için (A1 ve A2) hazırlanmış Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe 1 serisi sözcük öğretimi açısından incelenmiş ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenler için konuyla ilgili olarak önerilerde bulunulmuştur.

Erer (2011), çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış kitaplarda sözcük öğretiminin nasıl ele alınabileceğini incelemiştir. Bu amaçla Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe ve New English File serilerini karşılaştırmıştır. Bu kitaplar görsel ve işitsel kaynaklar, Avrupa Dil Portfolyosuna uygunluk, sözcük öğretiminin ele alınışı olmak

üzere 3 başlık altında incelenmiştir. Araştırmada New English File serisinin sözcük çalışmalarının Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe serisine göre daha zengin olduğu gözlenmiş; New English File serisinde dil bilgisi ve sözcük öğretimi arasında belli bir denge bulunurken Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe sersinde dil bilgisi çalışmalarına daha yoğun biçimde yer verildiği görülmüştür. Ayrıca yabancı dil öğretim seti hazırlanırken öğretmen kitaplarının da bulunması gerektiği vurgulanmıştır.

Tunçel (2011), yabancı uyruklu öğrencilerin üniversite yerleşkesi içinde (kantin, öğrenci işleri, kütüphane, yemekhane, fotokopi ve kırtasiye) ihtiyaç duyacağı sözcükleri ve sözcük gruplarını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Örneklem olarak belirlenen yerlere farklı gün ve saatlerde ses kayıt cihazı yerleştirmiş ve bu kayıtları bilgisayar ortamında yazılı hale getirmiştir. Aynı yerlerde doğal gözlemler yoluyla belirlediği sözcükleri de ekleyerek bir kelime havuzu oluşturmuştur. Araştırmacı, ulaştığı sözcük ve sözcük gruplarını belirli özelliklere göre sınıflandırmış ve çalışma sonunda konuyla ilgili olarak çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Arslan ve Gürdal (2012), çalışmalarında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sözcükleri hızlı ve kalıcı bir şekilde öğrenmeleri için geleneksel öğretim yöntemleriyle yeni görsel işitsel sözcük öğretim yöntemlerini incelemişlerdir. Sonuç olarak sözcükleri görsel biçimde anlatan şekil, kroki ve resimlerin kelimenin daha kolay kavranmasını ve hatırlanmasını sağladığını; Türkçe kelimeler için resimli kartların öğretimde etkili olduğunu ve sınıflarda konuyla ilgili posterlere yer verilmesinin gerekliliğini belirtmişlerdir.

Büyükikiz ve Hasırcı (2013), araştırmalarında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi üzerinde bir değerlendirme yapmışlar ve bu doğrultuda sözcük öğretiminde nasıl bir yöntem kullanılması gerektiği ve ne tür materyallerden faydalanılması gerektiğine ilişkin önerilerde bulunmuşlardır.

Arslan (2014), araştırmasında Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe 1 (A1-A2), 2 (B1), 3 (B2-C1) ders kitaplarındaki söz varlığı unsurlarını incelemiştir. Çalışmada adı geçen ders kitaplarındaki okuma metinlerinin kelime sıklığı ve söz varlığı unsurları (atasözü, deyim, ikileme, özel isimler, ünlemler ve ilişki sözleri) belirlenmiş ve 3 kitap karşılaştırma yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı 2'deki söz varlığı ve kelime sıklığının diğer kitaplardan daha zengin olduğu görülmüştür.

Erol (2014), çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi kavramı üzerinde durmuş ve bu konuda mevcut durumu değerlendirmiştir. Belirlenen ders kitaplarını

kelime hazinesi, sayı, sıklık, yaygınlık, okunabilirlik ve türleri yönüyle incelemiştir. Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretiminin daha etkili gerçekleştirilmesi için önerilerde bulunmuştur. Ayrıca ulaşılan verilerden hareketle yaklaşık 1000 kelimelik bir tavsiye kelime listesi oluşturmuştur.

Tok ve Yığın (2014), çalışmalarında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B2 seviyesindeki öğrencilerin kullandıkları kelime öğrenme stratejilerini araştırmışlar ve çok dilli öğrencilerin önceki dil öğrenimlerinde kullandıkları kelime öğrenme stratejileri ile Türkçe öğrenirken kullandıkları stratejiler arasında benzerlik ve farklılıkları belirleyerek bu doğrultuda öneriler sunmuşlardır.

Tülü (2014), yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretimiyle ilgili olarak yaptığı tez çalışmasında, Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (DEDAM)'nin hazırladığı İzmir Serisi, Ankara Üniversitesi TÖMER'in hazırladığı Yeni Hitit Serisi, İstanbul Üniversitesi'nin hazırladığı İstanbul Serisi ders ve alıştırma kitaplarını incelemiştir. Bu incelemede çalışmada belirlenen tanım türleri esas alınmıştır. Bunun yanı sıra araştırmacı, DEDAM'da Türkçe eğitimi alan öğrencilerin sözcükleri tanımlarken hangi tanım türlerini kullandığını saptamak için bir çalışma yapmıştır.

Biçer ve Polatcan (2015), yaptıkları araştırmada Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin sözcük öğrenme stratejilerini dil düzeylerine göre incelemişlerdir. Yapılan incelemelerde C1 düzeyindeki öğrencilerin sözcük öğrenme yollarının diğer sınıf düzeylerine göre daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmacılar bunun sebebinin ileri düzey olan C1 öğrencilerinin kendilerini Türkçede diğer öğrencilerden daha yetkin olarak görmeleri olduğu belirtmişlerdir. C1 dışındaki dil düzeyi öğrencilerinin kelime öğrenme stratejileri ortalama puanlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bozkurt (2015), tez çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde orta seviyede (B1-B2) öğretilmesi önerilen sözcükleri belirlemeye çalışmıştır. Bu amaçla Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Kitap Seti, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Seti, İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ile Dilset Yayınları Lale Türkçe Ders Kitabı Setinden bir kelime havuzu oluşturmuştur. Araştırmacı, seviyelere göre konuları belirledikten sonra adı geçen dil öğretim setlerinden bir havuz oluşturarak buradan sözcükleri seçmiştir. Seviyelere uygun olacak şekilde belirlenen bu sözcükler alan uzmanlarının da görüşü alınarak netleştirilmiş ve sözcük listelerine son hâli verilmiştir.

Erol (2015), çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviyede öğretilmesi gereken kelimelerin neler olduğu ve bunlar için takip edilmesi gereken yaklaşımları belirtmiştir. Araştırmacı ayrıca Türkçenin yapısal özellikleri (eklemeli yapısı, eklerin çeşitliliği ve kelime türetmedeki etkisi) dikkate alınarak yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek yöntem ve yaklaşımlara yer vermiştir.

Aytan ve Başal (2016), araştırmalarında A1 düzeyinde öğrenim görmekte olan 39 öğrenciden 18'i deney, 21'i kontrol grubu olma üzere iki grup oluşturarak deneysel bir çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında deney grubuna ulam temelli sözcük öğretim yöntemini uygularlarken kontrol grubuyla da klâsik yöntemlerle ders işlemişlerdir. Çalışma sonunda yapılan son test verileri, ulam temelli sözcük öğretiminin klâsik yöntemlere göre öğrenci başarısında daha etkili olduğunu göstermektedir.

Maden, Altunbay ve Dinçel (2016), araştırmalarında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kavram haritaları ile öğretimi üzerinde durmuşlar ve kavram haritalarının sözcük öğretimindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışma sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kavram haritalarının kişilerin iletişim kurdukları resmî olmayan ortamlara yönelik sözcüklerin, ilişkili oldukları diğer sözcüklerle birlikte öğretilmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmış ve bu doğrultuda önerilerde bulunulmuştur.

Uğur ve Azizoğlu (2016), çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe temel düzey dil öğrenenlere yönelik olarak hazırlanan iki farklı öğretim setini bağımsız sözcük öğretimi etkinlikleri ve kullanılan etkinlik çeşitlilikleri açısından incelemişlerdir. Elde edilen bulgular sonucunda Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe öğretim setlerinde bağımsız sözcük öğretimi etkinlik sayısı ve oranlarının birbirine yakın olduğunu tespit etmişlerdir. Etkinlik çeşitliliği açısından incelendiğinde ise Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe setinde 11 farklı etkinlik yer alırken, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitaplarında ise 14 farklı etkinlik türü olduğu belirlenmiştir.

Ertürk Şenden (2017), yüksek lisans tezinde Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarını kalıp söz varlığı açısından değerlendirmeyi ve bu kalıp sözlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılması için etkinlik önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Bulgulara göre Yabancılar İçin Türkçe A1 (Temel Düzey) kalıp söz varlığı ve kalıp söz etkinlikleri açısından en zengin ders kitabıdır. Araştırmacı, bu kalıp sözlerden hareketle Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde tanımlanan öğrenme düzeyleri ve dil yeterlik ölçütlerini esas alarak A1, A2,B1, B2, C1 ve C2 dil düzeylerine uygun 30 özgün

etkinlik tasarlamıştır. Çalışmanın deneysel kısmını Gazi TÖMER’de eğitim gören yabancı öğrencilerden oluşan deney ve kontrol grubu ile gerçekleştirmiştir. Kontrol grubuna Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ders kitaplarında bulunan ve araştırmacı tarafında belirlenen kalıp söz öğretimi etkinlikleri uygulanırken deney grubuna da araştırmacı tarafından oluşturulan kalıp söz öğretimi etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırma sonunda temel ve ileri düzey deney gruplarında araştırmacı tarafından geliştirilen kalıp söz öğretim etkinliklerinin, ders kitaplarındaki etkinliklere göre daha anlamlı öğrenmeler sağladığı görülmüştür.

Halitoğlu (2018), çalışmasında Türkçe öğretimi kursunu tamamlayıp üniversite eğitimi sürdüren yabancı öğrencilerin birçok dilsel problemle karşılaşmasından hareketle bu sorunun çözümü için Türkçe akademik kavram edinim süreci plânlamıştır. Bu amaçla öğretilmesi hedeflenen becerilerin sınanması ve öğrencilere kazandırılması için metinler, ders öğretim plânları, beceriler/kazanımlar listesi, akademik sözcük listeleri ve etkinliklerden oluşan bir materyal geliştirmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan akademik kavram öğretim sürecinin, yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarında olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yusufoğlu (2017), araştırmasında sözcüğün kolay hatırlanması için görsel işitsel araçların kullanıldığı bir çalışma örneğine yer vermiştir. Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrencinin sözcüğü daha iyi kavraması ve kullanabilmesi için yapılabilecek çalışmaları araştırmış, kültürel bellek odaklı öğretim yöntemi kapsamında sözcüğün bellekte kalıcılığına yönelik bilgilere yer vermiştir. Araştırmacı, sözcük öğretimi alanında anlam bilimsel ve gösterge bilimsel olguların nasıl etkili olabileceğini incelemiştir.

Başutku (2018), çalışmasında Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit 2 Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi TÖMER ve İstanbul DİLMER Yabancılar İçin Türkçe B1 düzeyi ders kitaplarını 15 farklı sözcük öğretim tekniği açısından incelemiştir. Araştırmacı, kitaplardaki kelime öğretim tekniklerini karşılaştırmış, kelime öğretim yaklaşımları ve etkinlik türlerini değerlendirmiştir. Elde edilen verilerden Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde A1 ve A2 (temel düzey) düzeyinde öğretilecek ortak konular AOÖÇ’ye göre ele alındığında bütün ders kitaplarında bütünlük gösterdiğine, yaklaşık 2000 kelimenin öğretildiği bilgisine ulaşılırken; orta seviyede (B1-B2) bu durumun farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

Özcan (2018), tez çalışmasında Uşak Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören temel düzeydeki yabancı uyruklu öğrencilerin günlük yaşam alanlarında hangi kelimeleri bilmesi gerektiğini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonunda çalışma grubunda yer alan 41 öğrencinin 22 sosyal yaşam alanı için 1442 kelime, kalıp cümle ve kalıp ifade yazdıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların en fazla madde yazdıkları sosyal yaşam alanını 140 sözcük, kalıp cümle ve kalıp ifade ile otogar, toplu ulaşım, tren garı ve hava alanı olduğu görülmüştür. En az madde (35) yazılan sosyal yaşam alanı ise muhtarlık olduğu tespit edilmiştir. Yazılan madde sayılarının katılımcıların ülkelerine, milliyetlerine ve fakültelerine göre farklılaştığı görülmüştür.

İhtiyar (2018), tez çalışmasında yabancı dil öğretim yaklaşımlarından iletişimsel yaklaşım anlayışında ortaya çıkan görev odaklı yabancı dil öğretim modelinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kelime öğretim sürecine etkisini incelemiştir. Bu amaçla araştırması için Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi’nde B1 düzeyindeki iki sınıftan deney ve kontrol grubu oluşturmuştur. Kontrol grubuyla geleneksel yolla öğretim yapılırken deney grubuyla görev odaklı öğretim yöntemiyle sözcük öğretimi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre görev odaklı etkinlikler ile öğretim yapılan deney grubunun kontrol grubundan daha başarılı olduğu görülmüştür.

Zorpuzan (2018), tez çalışmasında Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Öğretim Setinin A1, A2, B1 ve B2 düzeylerindeki deyimleri ve kalıp sözleri belirlemiş; bunların benzerlik ve düzeyler açısından dağılımını değerlendirmiştir. Buna göre her iki öğretim setinde tespit edilen kalıp sözlerin A1 düzeyinde % 42, A2 düzeyinde % 33, B1 düzeyinde % 32, B2 düzeyinde % 36, tüm düzeyler karşılaştırıldığında % 41 oranında benzer olduğu ortaya konmuştur. Adı geçen öğretim setlerinde kullanılan deyimlerin A1 düzeyinde % 17, A2 düzeyinde % 22, B1 düzeyinde %16, B2 düzeyinde % 19 tüm düzeyler ele alınarak karşılaştırıldığında % 24 oranında benzer olduğu belirlenmiştir. Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Öğretim Setinde deyim çeşitliliğinin daha fazla olduğu ve her iki öğretim setindeki deyim sayısının ve sıklığının düzey arttıkça arttığı görülmüştür. Elde edilen verilerden hareketle araştırmacı temel ve orta düzeyler için hazırlanacak kitaplarda kalıp söz ve deyimlerin öğretimi için önerilerde bulunmuştur.

2.2. Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yöntemine İlişkin Araştırmalar

Clarke ve Nation (1980), çalışmalarında yeni sözcüğün anlamının bağlamdan tahmini için uygulanabilecek teknikler ve yollar tavsiye etmişlerdir. Onlara göre bağlamdan anlam tahmini dört adımdan oluşmaktadır. Buna göre öncelikle sözcüğün/sözcük grubunun söyleyiş biçiminin belirlenmesi gerekir. İkinci adım sözcüğün dil bilgisel yapısına bakmaktır. Üçüncü adım daha geniş bağlamı çalışmayı gerektirir. Bunun için genellikle bağlaçla kurulan birleşme ilişkileri incelenmelidir. Dördüncü adım sözcüğün tahminini ve bu tahminin uygunluğunu kontrol etmeyi içerir. Araştırmacılar bağlamdan tahmin etme becerisinin öğrencilerin öğretmen yardımı olmadan sözcük dağarcıklarını zenginleştirdiğini, sözlüğe bakmadan anlamı tahmin etme becerisinin zamandan tasarruf sağladığını ve okumanın kesintisiz bir şekilde devamını sağladığını, anlamı tahmin etme becerisinin geliştirilmesinin okuma becerisinin gelişimini de desteklediğini belirtmişlerdir.

Nagy, Herman ve Anderson (1985), araştırmalarında öğrencilerin rastgele metin okurken karşılaştıkları yabancı sözcüklerle ilgili ölçülebilir bir bilgi edinip edinmediklerini öğrenmeyi amaçlamışlardır. Ortalama ve ortalama üstü okuma yeteneğine sahip elli yedi 8. sınıf öğrencisine yaklaşık 1000 kelime uzunluğunda bir açıklayıcı metin bir de öykü okutulmuştur. Okumanın ardından her parçadan 15 sözcüğün hedef alındığı, sözcük dağarcığını ölçmek için bireysel görüşme ve çoktan seçmeli test uygulanmıştır. Araştırmada bağlamdan sözcük öğrenmede küçük ama istatistiksel olarak güvenilir sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca okul yılları boyunca oluşan sözcük dağarcığı artışının önemli bir kısmının rastgele öğrenmeye dayandığı fikrine yer verilmiştir.

Shefelbine (1990), araştırmasında metin okuma sırasında sözcük bilgilerinin, kavramlara olan aşinalıklarının ve analitik çözümleme becerilerinin, 6. sınıf öğrencilerinin sözcükleri bağlamdan öğrenme yeteneklerini nasıl etkilediğini incelemiştir. Buna göre sözcük dağarcığı zengin olan öğrencilerin daha kolay öğrendiği, seviyesi düşük olan öğrencilerin yalnız önceki sözcük bilgilerinin azlığından değil, sözcükleri çok iyi anlayamamalarından dolayı da kolay öğrenemedikleri görülmüştür. Bu araştırma genel ve metne özel sözcük bilgisinin, bağlamdan öğrenmeyi etkileyen önemli değişkenler arasında olduğunu göstermektedir.

Nagy (1995), araştırmasında sözcük bilgisini bağlamdan edinme durumunun hem dile ait hem de dil dışı bilgilere bağlı olduğunu, bağlamdan anlam çıkarmanın kelime hazinesinin büyümesine katkı sağladığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra yabancı dil öğrenen kişinin yazı diliyle çok meşgul olmasının dil yeterliliğinin artmasında etkili olduğu ve hedef dil

okuyucularının sözcüklerin önemli bir kısmını okuma sonucu öğrendikleri, dolayısıyla okuma miktarındaki artışın hem sözcük bilgisinde hem de dilsel yeterlilikte çok gelişme gösterdiği belirtilmiştir.

Kafes (1998), tez çalışmasında metin okuma sırasında karşılaşılan anlamı bilinmeyen İngilizce sözcüklerin anlamlarını tahmin etmenin okuduğunu anlamaya katkısını araştırmıştır. Bu amaçla Afyon Kocatepe Anadolu Lisesi 2. sınıf öğrencileriyle deneysel bir çalışma yapılmıştır. Kontrol grubuna anlamı bilinmeyen sözcüklerin anlamı öğretmen tarafından verilirken, deney grubuna bu sözcüklerin anlamlarının metindeki ipuçlarından faydalanarak tahmin edilmesi için öğrenciler bilinçlendirilmiştir. Ön test ve son test sonuçlarında yapılan analizlere göre deney grubunun kontrol grubuna göre metinleri anlama bakımından daha başarılı olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonucunda anlamı bilinmeyen sözcükleri tahmin etmenin okuduğunu anlamada olumlu yönde etkisi olduğu görülmüş ve yabancı dil derslerinde öğrencilere yeni sözcükler için anlam tahmini yöntemlerinin öğretilmesi önerilmiştir.

Söylemez (2001), çalışmasında İngilizce öğretiminde bağlama dayalı sözcük öğretimi ile bağlam dışı sözcük öğretim yöntemini incelemiştir. Araştırmacı bağlam içinde sözcük öğretiminin etkinliğini araştırmayı ve sözcük öğretiminde karşılaşılan sorunların çözümünde bu yöntemin yardımcı olacağı görüşünü vurgulamayı amaçlamıştır. Söz konusu araştırmada bağlama dayalı sözcük öğretiminin öğrencilerin sözcük öğrenimine etkisi araştırılmıştır ve bu amaçla deney ve kontrol gruplarıyla deneysel bir çalışma yapılmıştır. Deney grubuna anlamı bağlamdan tahmin etme yöntemlerini kullanarak bağlama dayalı sözcük öğretimi ile ilgili eğitim verilmiştir. Ön test ve son testten elde edilen verilerde deney grubunun kontrol grubundan daha başarılı olduğu ve iki grup arasında anlamlı bir farkın bulunduğu gözlenmiştir. Araştırma sonunda bağlama dayalı sözcük öğretiminin öğrenmede ve okuduğunu anlamada etkili bir yöntem olduğu görülmüştür.

Kıvanç (2003), tez çalışmasında bağlamlı sözcük öğretim tekniği (anlam alanları şeması) ile bağlamsız sözcük öğretim tekniğinin (sözcük listeleri) uygulanmasında bilişsel yordamlar ile sözcük öğrenimi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulguların sebeplerinin araştırılması için de katılımcıların İngilizce sözcük öğrenme alışkanlık ve stratejileri, algısal öğrenme tercihleri, anadildeki yeterlikleri ve sözcük öğrenimleri arasındaki ilişki de incelenmiştir. Araştırmanın deney grubu Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Temel İngilizce Bölümünde ileri-orta düzeyde İngilizce öğrenen 40 öğrenciden oluşmuştur.

Araştırma sonuçları sözcük listeleri tekniği ile sözcük öğreniminin, anlam alanları şeması tekniği ile sözcük öğretimi tekniğinden daha başarılı sonuçlar elde edildiğini göstermiştir. Sözcük öğrenme ve çalışma stratejileri anketinden elde edilen bulgularda öğrencilerin sözcük öğreniminin öneminin farkında olmadıklarını, ayrıca bazı öğrencilerin anlam alanları şeması tekniğini uygulamadıklarını görülmüştür. Bunlar dışında ulaşılan diğer bir sonuç da anadildeki yeterlik düzeyinin yabancı dilde sözcük öğrenimine olumlu yönde etkisi olduğudur. Algısal öğrenme şekli tercihleri ile sözcük öğrenme başarısı arasında anlamlı bir ilişki gözlenmezken; bilişsel yordam (alana bağımlılık/alandan bağımsızlık) ile sözcük öğrenme başarısı arasındaki ilişki incelendiğinde alandan bağımsız olan öğrencilerin anlam alanları şeması tekniğinden daha fazla yararlandıkları belirlenmiştir.

Ünal (2003), yüksek lisans tezinde bağlam ve bağlam ipuçlarının sözcük öğrenimine katkısını araştırmıştır. Çalışmada yeni sözcüklerin anlamlarını tahmin etmede öğrencilerin bağlam ipuçlarını nasıl kullanacaklarını öğrendiklerinde, bağlamdan tahmin (anlam çıkarma) yönteminin onların sözcük bilgisi seviyelerine katkısının olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 61 birinci sınıf öğrencisiyle yapılmıştır.

Aksoy (2006), tez araştırmasında yabancı dil öğretiminde hangi sözcük öğretim yönteminin daha etkili olduğunu belirlemek amacıyla Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu hazırlık sınıflarında on sekizer öğrenciden iki sınıf oluşturmuştur. Deney grubuna önceden belirlenen otuz beş kelime bir bağlam içerisinde öğretilirken kontrol grubuna listeleme tekniğiyle öğretilmiştir. Gruplara ön test ve son test uygulanmış ve sonuç olarak bağlam içerisinde sözcük öğretiminin bağlamdan bağımsız öğretimden büyük ölçüde daha verimli olduğu görülmüştür.

Baturay (2007), doktora tezinde web tabanlı çoklu ortam destekli bağlam modelinde ve aralıklı tekrar ile sözcük öğrenmenin orta düzeyde İngilizce öğrenen öğrencilerde sözcüklerin zihinde kalıcılığına etkisini ölçmeyi hedeflemiştir. Web tabanlı sözcük öğrenme materyalinde bağlam içerisindeki sözcüklerin sunumu sesli çevrimiçi sözlük, resim ve animasyonlar ile zenginleştirilmiş; bu sözcükler boşluk doldurma, çoktan seçmeli uygulamalar, oyunlar, bulmacalar gibi alıştırmalarla aralıklı tekrarlar biçiminde öğrencilere tekrarlatılmıştır. Araştırmacı çalışmada ayrıca tutum anketi, denetim listesi, görüşmeler, sözcük anımsama testleri ile veri toplamıştır. Elde edilen verilerde öğrencilerin

İngilizce sözcük öğrenmeye yönelik olumlu yönde bir tutum geliştirdikleri ve aralıklı tekrarlarla hedef sözcüklerin hatırdaki kalıcılığı açısından ilerleme kaydettikleri görülmüştür.

Ortapişirici (2007), tez çalışmasında sözcük öğretiminde anlam çıkarım yöntemi ile anlamı doğrudan verme yöntemlerinin zihinde tutmaya etkisini araştırmıştır. Yeni sözcüğü bir bağlam içerisinde öğrenen öğrenciler, sözcüğü anlamının doğrudan verilmesi yöntemiyle öğrenen öğrencilerle karşılaştırıldığında sözcük öğrenimlerinin kalıcılığı açısından daha başarılı olduğu görülmüştür.

Kulaç (2011), araştırmasında bağlamsal kelime çıkarım yolları üzerine doğrudan eğitimin İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen orta düzeydeki öğrencilerin İngilizce okumaya yönelik tutumları üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada ayrıca öğrencilerin okuma parçalarındaki anlamı bilinmeyen sözcüklere yönelik tutumlarının genel olarak İngilizce okumaya ilişkin tutumları üzerindeki etkisini öğrenmek de amaçlanmıştır. Araştırmacı çalışmasını İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen orta düzeydeki 82 öğrenci ve 2 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirmiştir. Anketler ve röportajlar yoluyla elde edilen veriler uygulama öncesi ve uygulama sonrası olmak üzere iki aşamada toplanmıştır. Strateji eğitimi öncesinde öğrencilerin İngilizce okumaya yönelik tutumlarının belirlenmesi için İngilizce okumaya yönelik tutumlar anketi uygulanmıştır. Araştırmacı bu anket verileri ve eğitim öncesindeki röportajdan elde edilen verilerle, öğrencilerin okuma parçalarındaki anlamı bilinmeyen sözcüklere yönelik tutumlarının İngilizce okumaya yönelik tutumları üzerindeki etkisine ilişkin bilgilere ulaşmıştır. Katılımcılara üç haftalık bir doğrudan strateji eğitimi verilmiş ve iki haftalık bir aradan sonra aynı anket tekrar uygulanmış ve röportaj yapılmıştır. Araştırmacı şu sonuçlara ulaşmıştır: Strateji eğitimi öncesinde ulaşılan veriler öğrencilerin İngilizce okumaya yönelik tutumlarının nötr olduğunu ve okuma parçalarındaki yeni kelimelere yönelik olumsuz tutumların İngilizce okumaya yönelik tutumları üzerinde negatif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmada, uygulama öncesinde ve sonrasında ulaşılan veriler karşılaştırıldığında bağlamsal çıkarım stratejileriyle ilgili doğrudan eğitimin okumaya karşı düşük seviyeli tutumları olan öğrenciler üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu gözlenmiştir.

Yaman ve Akkaya (2012), çalışmalarında yeni kelimelerin anlamlarının öğretiminde uygulanılabilecek bağlam türlerine yönelik farklı sınıflandırmaları ortaya koymak amacıyla öncelikle farklı araştırmacıların bağlam türlerini nasıl sınıflandırdıklarını incelemiştir. Yaptıkları incelemeler sonucunda yerli kaynaklarda bağlama yönelik çalışmalar bulunmakla birlikte bu konuda yeterli çalışmanın bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmacılar, bir

metinde öğretilmesi hedeflenen sözcük/sözcük gruplarının kasıtlı olarak güçlendirilmiş bir bağlamla sunulması gerektiğini belirterek eğitsel bağlam türünün hedef sözcük/sözcük grubuyla ilgili daha yoğun ipuçları içermesi sebebiyle diğer bağlam türlerinden üstün görmüşlerdir. Bu sebeple anadili ve yabancı dil öğretimi süreçlerinde sözcük/sözcük grubu bağlamlarının kasıtlı olarak önceden güçlendirildiği bağlama dayalı etkinliklerin yapılması yönünde önerilerde bulunmuşlardır. Bunun dışında Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi çalışmalarında cümle düzeyinde eğitsel bağlamlardan, paragraf düzeyinde ise yönlendirici bağlamdan yararlanılması gerektiğini önermişlerdir.

Bora (2013), tez çalışmasında tahmin ederek ya da metin içinden anlamın çıkarımı gibi bağlamsal sözcük öğrenme yollarını kullanmanın aktif sözcük dağarcığını geliştirmeye katkısının bulunup bulunmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmacı çalışmada, tahmin yoluyla anlam bulmanın bu sözcüğü bir metinde karşılaşıldığında anlamının hatırlanmasının yanı sıra yazarken de kullanılıp kullanılmadığı üzerinde durmuştur. Araştırma, bir devlet üniversitesinin İngilizce hazırlık sınıfında bulunan (20 kişilik deney grubu, 20 kişilik kontrol grubu) orta seviyedeki 40 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmada deney grubundaki öğrencilere öncelikle sözcük anlamı tahmin etme konusunda eğitim verilmiş, ardından daha önce seçilen okuma parçalarındaki metin ipuçlarına dayanarak yeni sözcüklerin anlamlarını tahmin ederek öğrenmeleri sağlanmıştır. Kontrol grubundaki öğrenciler ise yeni sözcükleri geleneksel bir öğrenim tekniği olan ezber yoluyla öğrenmeye çalışmışlardır. Okuma parçaları işlendikten sonra deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerden metnin konusuyla ilgili bir paragraf yazmaları istenmiştir. Araştırmacı, bu paragrafları öğrencilerin yeni öğrendikleri sözcükleri kullanıp kullanmamaları açısından incelenmiştir. İncelemeler sonunda yeni kelimeleri bağlamsal sözcük öğrenme yolları ile öğrenen öğrencilerin, bunları yazımda daha etkin olarak kullanabildikleri belirlenmiştir. Ancak ezber ya da anadilde karşılıklarının yazımı yoluyla öğrenenlerin bu sözcükleri kullanmada daha başarısız oldukları ortaya çıkmıştır.

Gür (2014), deneysel çalışmasında bağlam temelli sözcük öğretim tekniğinin başarı üzerine etkisini araştırmıştır. Bu amaçla ön test-son test uygulamalı deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Araştırmada 98 ilkokul 3. sınıf öğrencisiyle çalışılmıştır. Deney grubuna bu çalışma için geliştirilen sözcük listesi ve bağlamsal kurgulama uygulanmıştır. Araştırmada başarı temel alındığında bağlam temelli sözcük öğretim tekniği geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı, sözcük listelerinin

sınıf düzeyi ve derslere göre öğretim programlarına eklenmesi ve bu konuda ulusal bir dil politikası geliştirilmesi gerektiği konusunda önerilerde bulunmuştur.

Göçer (2015), araştırmasında metin işleme sürecinde etkin sözcük dağarcığının oluşturulmasında bağlam temelli sözcük öğretiminin işlevleri üzerinde durmuştur. Konuyla ilgili literatür çalışması yaptıktan sonra elde edilen veriler ışığında kişisel görüş ve değerlendirmelerle yöntemin sözcük dağarcığının gelişiminde etkili olduğunu ileri sürmüştür. Araştırmada yöntemin faydalarına değinilmiş ve öğretmenlere metin işlenişinde sözcük öğretim çalışmalarında bu yöntemden faydalanılması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Şenyiğit ve İnce (2015), araştırmalarında yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında sözcük öğretiminin hangi tekniklerle yapıldığını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bunun için Ankara Üniversitesi YTO Yeni Hitit Ders Kitabı B1-B2 kitapları üzerinde betimsel analiz yapılmış ve bu kitaplardaki sözcük öğretiminde kullanılan teknikler betimlenmiştir. Araştırma sonunda sözcük öğretiminde tam bağlam, yarı bağlam ve bağlamdan bağımsız tekniklere adı geçen kitapta neredeyse eşit ölçüde yer verildiği görülmüştür.

Bitir (2017), tez çalışmasında bağlam temelli sözcük öğretimi yönteminin ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin sözcük kazanımı üzerindeki etkisini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada 25 kişilik kontrol grubu ve 25 kişilik deney grubu oluşturulmuş ve her iki gruba da ön test uygulanmıştır. Ön testten dört hafta sonra hedef sözcüklerin anlamları kontrol grubundaki öğrencilere sözlükten bulunup yazdırılarak öğretilmiştir. Araştırmacı deney grubundaki öğrencilere ise bu sözcükleri bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi ile öğretmiştir. Sözcük öğretiminden dört hafta sonra da son test uygulanmıştır. Sözcüklerin kalıcılığını ölçmek için de son testten dört hafta sonra deney grubu öğrencilerine son test tekrar uygulanmıştır. Ayrıca bu gruptaki öğrencilerin yarı yapılandırılmış görüşme formu ile bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle ilgili görüşleri alınmıştır. Araştırmada bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin sözcük anlamını sözlükten bularak öğrenmeden daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı ayrıca bu yöntemin sözcük kazanımlarında ve sözcüklerin kalıcılığında etkili olduğu; öğrencilerin yöntemi daha zevkli ve farklı bulduklarından bu yöntemle sözcük öğrenmeye devam etmek istedikleri sonucuna ulaşmıştır.

İlter (2017), araştırmasında sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin, farklılaşan okuma becerilerindeki 7. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama performansları üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu amaçla katılımcıların okuduğunu anlama becerisinin tespiti için “Cümle Doğrulama Tekniği Testi” kullanılmış ve katılımcıların görüş ve deneyimlerini belirlemek için de yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Deney grubu öğrencileri sekiz hafta boyunca bilgilendirici sosyal bilgiler metinleri üzerinde bağlam temelli sözcük öğrenme yöntemiyle eğitim alırken kontrol grubu öğrencileri geniş okuma programına dâhil olmuşlardır. Araştırma sonunda sözcük anlamını bağlamdan nasıl çıkarması gerektiğini öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama performanslarının önemli ölçüde arttığı gözlenmiştir. Bunun yanı sıra zayıf okuyucuların yeni sözcüklerdeki anlam karmaşıklığını bağlamdan çözebilecekleri ve okuma esnasında karşılaşılan okuma engellerinin aşılması için bilişsel stratejileri kullanabilecekleri görülmüştür. Ayrıca bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin ortalama ve iyi okuyucular yanında zayıf okuyucular için de kullanılabilecek bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçede sözcük öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında yöntem bilimsel (ulamsal yöntem, oyunla sözcük öğretimi, görsel-işitsel yöntem, kavram haritalarının sözcük öğretiminde kullanımı, görev odaklı yabancı dil öğretim modeli, sözcük öğretim teknikleri ve etkinlikler) çalışmalar, yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış öğretim setlerinin incelenmesi, sözcük öğrenme yollarının tespiti, seviyelere göre öğretilmesi hedeflenen sözcüklerin belirlenmesi gibi çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi ile ilgili olarak da bu yöntemin anadili eğitimi (Türkçe ve İngilizce) ve Türkiye’de yabancı dil olarak İngilizcenin öğretimi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Görüldüğü gibi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan araştırmalarda yöntemin yabancı dil (İngilizce) öğretiminde etkili bir yöntem olduğu ortaya konmuştur. Türkçenin yabancılara öğretimi için de modern çağın dil öğretim yöntem ve tekniklerinin takip edilmesi ve uygulanması gerektiğinden bu çalışmanın önemli olduğu ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM 3

KURAMSAL ÇERÇEVE

Yabancı dil öğretimi kapsamında o dile ait kültür aktarımı, dilbilgisi kuralları ile sözcük öğretimi başta gelmektedir. Sözcük öğretiminin hangi aşamada hangi yöntemlerle yapılması gerektiğinin doğru tespiti önemlidir. Temel seviye, orta seviye ve ileri seviyedeki öğrencilerin sahip oldukları sözcük dağarcığı ve dolayısıyla anlama becerisi birbirinden farklı olacağı için kullanılacak yöntem ve tekniklerin seçimine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Dil öğretiminin tarihine bakıldığında sözcük öğretiminde yirminci yüzyıla kadar dilbilgisi çeviri yöntemi ya da davranışçı yaklaşım gibi geleneksel yaklaşımların doğrultusunda sözcük listelerinin ezberletilmesi, ezberletilen sözcüklerin metin içinde kavratılması yöntemi benimsenmiştir. Yirminci yüzyılda ise bilişsel yaklaşımın da etkisiyle bağlamsal yöntem ve teknikler benimsenmiş, ders kitaplarında bu yöntem ve teknikler kullanılmıştır (Şenyiğit & İnce, 2015). Araştırmanın konusunun sınırlılıkları göz önüne alınarak yabancı dilde sözcük öğretimi ve bağlam temelli sözcük öğretimini kapsayan kavramsal çerçeve, araştırmanın niteliği ve ulaşılabilecek sonuçlara sağlam bir zemin oluşturması bakımından önem taşımaktadır.

3.1. Yabancı Dilde Sözcük Öğretimi

Yabancı dil öğretiminin temelini sözcük oluşturur. Başka bir dilde iletişim kurabilmek için öncelikle o dilin sözcüklerini öğrenmek gerekir. Bunun için öncelikle farklı kaynaklarda çeşitli yönleriyle ele alınan sözcük tanımlarına yer vermekte fayda bulunmaktadır.

Türkçe Sözlük'te (TDK, 1998) sözcük, "Anlamı olan ses veya ses birliği, söz, kelime." olarak tanımlanmıştır. Kantemir (1997)'e göre anlam taşıyan ve cümlelerin kurulmasında etken rol oynayan ses ya da sesler topluluğudur (s. 178). Anlamı veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur (Ergin, 2002, s. 95). Anlamı ya da cümlede bir dil bilgisi görevi bulunan bir ya da birkaç heceli ses işaretidir (Ediskun, 1999, s. 87). Anlamı olan ya da tümce kuruluşuna yarayan anlatım aracına 'sözcük' denir (Gencan, 2001, s. 78). Akerson (1991), sözcüğü içinde en az bir bağımsız birim bulunan yalın ya da karmaşık, sözlükte madde başı olabilecek birim olarak tanımlar (s. 58).

Yukarıda sözcüğün anlamına ilişkin yapılan tanımlar incelendiğinde öncelikle sözcüğün ses ya da seslerden meydana geldiği söylenebilir. Yani sözcüğün varlığından söz edebilmek için öncelikle en az bir tane sesin bulunması ve bu sesin/seslerin dilde anlam olarak bir karşılığının bulunması gerekmektedir. Sözcüğün oluşmasının iki temel şartı vardır: Bunlar ses ya da seslerden oluşması ve anlam veya içinde bulunduğu cümlede bir görev üstlenmesidir. Türkçede tek sestten oluşan yalnız üç sözcük bulunmaktadır: *a, e, o* (*a kızım, e söyle, o çanta*) örneklerinde olduğu gibi. Bunlar dışındaki bütün sözcükler birden fazla sestten oluşmaktadır. Akerson (1991), bir anlam ifade eden sözcükleri bağımsız birimler, tek başlarına bir anlam taşımayan sözcükleri dil bilgisel birim olarak tanımlar (s. 57). Buna göre Türkçedeki çoğu sözcük bağımsız birimdir ve bir anlam ifade etmektedir. *Kitap, top, ayakkabı* gibi sözcükler kendi başlarına anlamları olan bağımsız sözcüklerdir. Türkçede bulunan her sözcük, insan zihninde canlanan bir varlığı ya da bir eylemi karşılamaz. Bazı sözcükler bir anlam ifade etmemekle birlikte cümlede anlamın oluşması için kendilerine ihtiyaç duyulur. Örnek verilecek olunursa *ancak, halbuki, -e kadar, -den beri, için* gibi edat ve bağlaçların tek başlarına anlamları yoktur fakat hedeflenen anlamı taşıyan cümlelerin kurulabilmesi yalnız onlarla mümkündür. Bunun yanı sıra sözcükler cümlede tek tek yani birbirlerinden ayrı olarak yazılırlar. Bu yönüyle ses, hece, kök ve eklerden ayrılırlar.

Bireyin etkin bir şekilde kullandığı veya etkin bir şekilde kullanmasa da bildiği sözcüklerin tümü onun sözcük dağarcığını oluşturur. Sözcük dağarcığı, bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi ifade etmektedir (Güleryüz, 2002, s. 13). Sözcük dağarcığı bir kişinin, zihninde sahip olduğu bütün sözcüklerdir. Bunlar anlama ve anlatmada gerekli temel unsurlardır. Dolayısıyla sözcük dağarcığı sözlü ya da yazılı iletişimin sağlanması için çok önemlidir. Kişinin sözcük dağarcığı ne kadar zengin olursa duygu, düşünce ve bilgilerin ifadesi de o kadar etkili olur. Zengin bir sözcük dağarcığı uzun süreç gerektirir. Karşılaşılan yeni bir sözcük bellekte hemen yer etmez, bunun gerçekleşmesi için

kişinin o sözcükle defalarca karşılaşması ve cümlelerinde kullanması gerekmektedir. Belleğe iyi yerleştirilemeyen sözcükler çabuk unutulurlar.

Yabancı dil öğretiminde sözcük dağarcığına önem verilmelidir. Yabancı dil öğrenen bir kişinin sözcük dağarcığı ne kadar zengin olursa dili o kadar iyi anlayabilir. Bunun için de kişinin hedef dille etkileşim içinde olması gerekir. Yabancı dilin, o dilin konuşulduğu ülkede öğrenilmesi durumunda hem yazılı ve görsel hem de işitsel kaynakların zenginliği, sözcük dağarcığının gelişmesinde oldukça etkilidir. Sözcük dağarcığının gelişmesi öğretmenden ziyade öğrencinin çabasına bağlıdır. Çünkü öğrenci hedef dilde ne kadar çok okuma yaparsa ve karşılaştığı sözcükleri öğrenerek kendisi de kullanmaya çalışırsa sözcük dağarcığı o kadar zenginleşecektir. Gelişmiş bir sözcük dağarcığı yabancı dili anlamayı kolaylaştırır ve öğrencide iletişim kurabilme hevesi oluşturur. Türkçe yazıldığı gibi okunan bir dildir. Bu niteliği öğrencilerin sözcük dağarcığının zenginleşmesi için kolaylaştırıcı bir unsurdur. Yazılı kaynaklardan öğrenilen sözcükler sözlü iletişimde karşılaşıldığında okunduğu gibi söylendiği için hem hatırlanması kolay olur hem de konuşan kişi eğer sesletim sorunu yaşamıyorsa (kaynak dil farklı alfabeden oluşmuyorsa) günlük iletişimde rahatlıkla kullanılır. Kişinin yeni öğrendiği bir sözcüğün bellekte kalıcı hale gelebilmesi için daha önce de belirtildiği gibi sık karşılaşılması ve tekrar edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yeni öğrenilen sözcükler sınıf içindeki uygulamalarda ve sınıf dışındaki iletişimde de kullanıldığında yeni öğrenilen sözcükler belleğe yerleşir ve dolayısıyla sözcük dağarcığı da zenginleşir.

Söz varlığı iki türde olabilmektedir: Etken söz varlığı ve edilgen söz varlığı. Bireyin tanıdığı, anlamını bildiği ve iletişimde kullanabildiği, yani bilişsel süreçlerden geçirip zihninde yapılandırarak anlatma becerisine katabildiği sözcüklerin tümü etken söz varlığını oluşturur. Edilgen söz varlığı, bireyin tanımını ve anlamını bildiği ancak anlama becerisi bağlamında bilişsel süreçler işlettiği, kendisinin kullanmadığı sözcüklerden oluşmaktadır (Dilidüzgün, 2014). Yabancı dil öğrenen kişilerde edilgen söz varlığının genişliği anlama becerisinin gelişmesine katkı sağlar. Jalongo ve Sobolak (2010), edilgen söz varlığının etken söz varlığının yaklaşık dört katı olduğunu ifade eder. Edilgen söz varlığı anlamı bilinen ancak konuşmada ya da yazmada kullanılmayan söz varlığıdır. Kişi okuduğu bir metinde ya da dinlediği bir konuşmada ne kadar çok sayıda sözcük bilirse anlama o kadar çok hâkim olur. Bütün ayrıntılarını yakalayamasa da ana hatlarıyla söylenmek isteneni anlar. Bu durum zamanla onun etken söz varlığına da yansır. Anlamlandırmada kullanılan sözcükler zamanla anlatmada da kullanılır. Böylelikle edilgen söz varlığı etken söz varlığına dönüşür.

3.1.1. Bir Sözcüğü Bilmek Ne Anlama Gelmektedir?

Yabancı dilde iletişim kurabilmek için söz varlığının önemi büyüktür. Yabancı dil öğrenen kişinin bir sözcüğün anlamını tam olarak öğrenebilmesi için o sözcüğün yalnız anlamını biliyor olması yeterli değildir. Öğrencinin bir sözcüğü *biliyorum* diyebilmesi için sözcüğün biçimsel özelliklerini (ses değişimleri, sesletim özellikleri gibi), sözlük anlamını ve bu sözcüğün bütün anlam özelliklerini biliyor olması beklenir. Sözcüklerin tam olarak öğrenilmesi için öğrencinin yeni öğrendiği sözcüğü yazılı ve sözlü olarak anlayabilmesi ve bu sözcük sorulduğunda anlamı hemen hatırlayabilmesi gerekmektedir. Diğer bir deyişle öğrendiği sözcükleri etkin bir şekilde kullanabilecek durumda olmalıdır. Bunun yanı sıra öğrendiği sözcüğü bir cümle içinde doğru olarak kullanabilmesi, düzgün telâffuz etmesi ve diğer anlamlarının ne olduğunu da bilmesi önemlidir (Demirel, 2014, s. 115).

Bir sözcüğün tam olarak öğrenmek için o sözcükle defalarca karşılaşmak gerekmektedir. Dolayısıyla sözcük öğrenme, bir süreç işidir. Bu karşılaşmalar onun tek başına ele alınarak değil, kullanıldığı bağlamı da gözeterek yapılmalıdır. Böylelikle sözcüğün ilişkide olduğu diğer sözcüklerle kullanımı da görülmüş ve anlaşılmış olacaktır. Bir sözcüğü bilmenin ne anlama geldiği pek çok dil bilimci tarafından farklı ele alınmıştır. Richard (1976), bir sözcüğün tam olarak bilinmesi için şunların olması gerektiğini ileri sürmektedir:

1. Sözcüğün tüm anlamlarını bilmek,
2. Sözcüğün yazılı ya da sözlü şekillerini bilmek,
3. Sözcüğü oluşturan parçaların neler olduğunu bilmek,
4. Sözcüğün dilbilgisi yapısını bilmek,
5. Sözcüğün hangi sözcüklerle birlikte kullanıldığını bilmek,
6. Sözcüğün nasıl kullanıldığını bilmek,
7. Sözcüğün diğer sözcüklerle olan ilişkisini bilmek,
8. Sözcüğün yan anlamlarını bilmek,
9. Sözcüğün kullanım sıklığını bilmek.

Nation (1990), İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin sözcük bilgilerinin bir anadil konuşanı gibi olabilmesi için şu yeterliklere sahip olunması gerektiğini belirtmektedir (s. 31):

1. Bir sözcüğün okunuşunu,
2. Bir sözcüğün yazılışını,
3. Bir sözcüğün hangi sözcük bölümüne ait olduğunu ve dil bilgisi yapısını,

4. Bir sözcüğün hangi sözcüklerle birlikte kullanıldığını,
5. Bir sözcüğün dilde hangi sıklıkla kullanıldığını,
6. Bir sözcüğün hangi bağlamda kullanılmasının uygun olduğunu,
7. Bir sözcüğün kavramsal anlamının ne olduğunu,
8. Bir sözcüğün anlamsal olarak diğer sözcüklerle ilişkisini bilmek gerekir.

Dil bilim uzmanlarının, sözcüğü tam olarak bilmenin ne anlama geldiğiyle ilgili olarak yukarıda verilen bilgileri göz önüne alındığında yabancı dilde sözcük öğrenmenin pek çok boyutu olduğu görülmektedir. Yabancı dildeki bir sözcüğün kaynak dildeki karşılığını söylemek o sözcüğün bilinmesi için yeterli değildir. Bu sözcüğün hedef dilde telâffuzunun doğru yapılması gerekir. Öğrencinin yanlış söylediği bir sözcük konuşma sırasında anadil konuşanı ya da başka biri tarafından anlaşılmıyorsa bu durum iletişim kurmaya engel oluşturur. Sözcüğün doğru telâffuzu kadar doğru yazılmasının da önemi büyüktür. Öğrenci sözcüğü yazılı iletişim kurmak için doğru yazmalıdır. Sözcüğe bir ekin eklenmesi durumunda sözcükte ya da sözcükten kaynaklı olarak aldığı ekte oluşabilecek ses değişimlerine hâkim olmalıdır. Yabancı dilde bir sözcüğün bilinebilmesi için onun türünün de bilinmesi gerekmektedir. Öğrenci, kullandığı sözcüğün isim soylu mu yoksa eylem mi olduğunu bilmelidir. Bu, ona sözcüğün cümle içinde nerede kullanılması gerektiği hakkında da bilgi verecektir. Örneğin Türkçede kurallı düz cümlelerde yüklem cümlelerin sonunda bulunur ve yüklem eylemse öğrenci bunun, kuracağı cümlelerin sonunda yer alması gerektiğini bilmelidir. Türkçede sözcükler bilinmese de köklerinden hareketle ya da kökü bilinen başka bir sözcük ile bağ kurmayı sağlayan olanaklar vardır. Bu özellik Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin yeni kelimelerle karşılaştıklarında onları anlamaları ve kolayca belleklerine yerleştirebilmeleri açısından oldukça faydalı ve önemlidir (Tok & Yığın, 2014). Yabancı dilde sözcük bilgisi için sözcüğün hangi sözcüklerle birlikte kullanılması gerektiğinin bilinmesi de önemlidir. Bunun yanı sıra sözcüklerin ne sıklıkla kullanıldığını bilmek de iletişimde önemlidir. Özellikle günlük iletişimde hangi sözcüklerle daha sık karşılaşıldığının bilinmesi etkili iletişim için önemlidir. Yabancı dil öğretiminde kelime sıklık çalışmaları önemlidir. Yapılan bir araştırmada sıklık sayımlarıyla elde edilen listedeki ilk 1000 kelimeyle normal metinlerin %80'inden fazlasının anlaşılabilceği belirtilirken; ikinci 1000 kelimelik bir listeye söz varlığının %8-10'luk bölümünün, daha sonraki her binlik dilimle %2'lik bölümünün anlaşılabilceğini belirtilmektedir. Böylelikle dilin kelime sıklık listesindeki ilk 4000 kelimeyle günlük konuşma dilinin %95'ini oluşturmaktadır. Başka bir araştırmada ise en çok konuşulan 2000 kelimeyi bilen bir

öğrencinin normal metindeki kelimelerin %85'ini anlayabildiğini ortaya çıkarmıştır (Aksan, 2000, s. 20). Sözcüklerin anlamını bilmek onların kullanıldıkları bağlam içinde anlamı en iyi ifade edecek sözcüğün seçimini bilmeyi de gerektirir. Yakın anlamlı sözcüklerden cümle içinde en uygun olanını yazmak ya da söylemek, o yabancı sözcüğün bilindiğinin göstergesidir.

3.1.2. Sözcük Öğrenme Yolları

Kelime öğrenme yollarını öğrencinin, yeni kelimeleri öğrenme ya da öğrendiklerini kalıcı hâle getirmek için yaptıkları uygulamalar biçiminde tanımlamak mümkündür.

Öğrenme yolları, öğrenme – öğretme sürecine etki etmektedir. Birçok öğrenme yolunun kullanılması öğrenme ve öğretme sürecinin niteliğini artırarak etkili ve verimli olmasını sağlamaktadır. Böylelikle öğrenci bilinçli öğrenci durumuna gelmekte, öğrencinin öğrenmedeki verimliliği artmakta, öğrenci bağımsız öğrenebilme niteliği kazanmakta, zevk alarak öğrenmekte ve öğrencinin okul sonrası öğrenmeleri için de zemin hazırlanmaktadır (Özer, 2002). Öğrenme yollarındaki amaç öğrencinin kendi öz disiplini sağlayarak kendi kendine öğrenebilmeleri ve öğrendiklerini pekiştirebilmektir. Bu doğrultuda sözcük öğrenmede de öğrenciler kendileri için en uygun yolu seçip uygulayabilmektedirler. Sözcük öğrenme işi bir süreçtir. Bir kerede tek bir uygulamayla gerçekleşecek bir eylem değildir. Yabancı dil öğrenme o dilin sözcüklerini bilmeyi ve dil bilgisi kurallarını anlamayı gerektirir. Sözcük öğrenmek için uzmanlar bazı yollar geliştirmişlerdir. Schmitt (1997), yabancı dilde öğrencilerin işini kolaylaştıracak beş ayrı sözcük öğrenme yolu geliştirmiştir. Bunlar belirleme yolları, sosyal yollar, bellek yolları, bilişsel yollar ve yürütücü bilişsel yollardır (s. 199-227).

Belirleme Yolları (Determination Strategies): Belirleme yolu, öğrencinin sözcüğün anlamını kendisinin çıkarması olarak ifade edilebilir. Bu stratejinin temel çıkış noktası bilinmeyen kelimenin tahmin yoluyla öğrenilmesidir. Buna göre öğrenci, kelimenin anlamını metnin bağlamından tahmin etme, sözlük kullanma, sözcük listeleri yapma, sözcük kartları kullanma, sözcüğün ek ve köklerini analiz etme gibi yollardan faydalanır. Dil öğrenmede sözcük dağarcığının önemi büyüktür. Öğrencinin yeni sözcüğün anlamını metinde yer alan diğer sözcüklerden yola çıkarak bulmaya çalışması bir belirleme yoludur.

Sözlük kullanmak yabancı dilde sözcük öğrenimi için sık kullanılan belirleme yollarından biridir. Sözcük öğreniminde iki dilli sözlükler tek dilli sözlüklere göre daha çok

kullanılmaktadır. Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte akıllı telefonlarda bulunan uygulamalarla da sözlük ihtiyacı kolaylıkla karşılanabilmektedir.

Sözcük listeleri ve resimli sözcük kartları kullanımı da belirleme yolları içinde değerlendirilmektedir. Nation (1982)'a göre sözcük listeleri ve resimli sözcük kartları kullanmak ilk aşamada faydalıdır (s. 30). Ancak bir süre sonra öğrenci resimli sözcük kartlarını kullanmaktan sıkılabilir. Bu durumda kartların yerini sözcük defteri almalıdır. Öğrenci bu defterden geçmişte öğrendiği sözcükleri kontrol eder ya da yeni sözcükleri buraya listeleyerek önceki bilgileri arasında bağlantı kurmaya çalışır. Bu sözcükleri cümle içinde kullanarak sözcük dağarcığını geliştirmiş olur.

Sosyal Yollar (Social Strategies): Öğrencinin, sözcüğün anlamını öğrenmek için başkalarından yardım alarak öğrenmeye çalışmasıdır. Sözcük öğrenme yollarının ikinci adımı sosyal yollardır. Öğrenciler, sözcüğün anlamını keşfetmek için sınıf arkadaşlarına ya da öğretmene sorarlar. Sınıf dışında bir ortamda bulunuluyorsa çevrede bulunan kişilerden de öğrenilebilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesinde sosyal yollardan faydalanmak için grup çalışmaları yaptırılabilir. Böylelikle öğrenciler sınıf içindeki görevi gerçekleştirirken birbirlerine sorup öğrenebilirler. Bu hem ilk kez karşılaşılan sözcükler için hem de önceden bilinip hatırlanamayan sözcükler için yapılır. Grup içi etkileşimle sosyal yolları uygulamak mümkündür. Grup çalışmaları sırasında öğrenilen bir sözcük yine o grup içinde kullanıldığında kalıcı olabilir. Türkçeyi Türkiye’de öğrenen yabancılar grup etkinlikleriyle keşfettikleri sözcükleri günlük yaşamlarına aktarmaları durumunda sözcüğün anlamı zihinde yerleşecektir.

Bellek Yolları (Memory Strategies): Sözcükleri önceden öğrenilen bilgilerle hatırlama olarak ifade edilebilir. Bu yol hem öğrenilen sözcüğü bellekte tutmak hem de yeni sözcükleri anlamaya çalışmak için kullanılabilir. Öğrenci, sahip olduğu bilgilerle yeni karşılaştığı sözcüğü anlamlandırmaya çalışır. Bunun için sözcükler birbirleriyle ilişkilendirilir. Bellek yollarının temel kurallarından birisi sözcüğü resimleştirme ve gruplamadan faydalanmaktır. Öğrenci bu görsellerle önceki bilgileri hatırlamaya çalışır. Bir bilginin hatırlanması için onu tekrar görmek ya da uygulamak önemlidir. Buna göre görsel materyaller sözel materyallere göre daha işlevseldir. Sözcükleri resimleştirerek öğrenmek zihinde daha kolay yerleşir. Çünkü resimlerin hatırlanması yazılanlara göre daha kolaydır. Bunun yanı sıra gruplama da etkili bir yöntemdir. Bu teknikle öğrenciler birbirleriyle ilişkili

olan sözcükleri aynı gruplar içine alırlar. Gruplama yaparak öğrenme bilginin hatırlanmasında etkili bir yoldur.

Bilişsel Yollar (Cognitive Strategies): Sözcüklerin tekrar edilerek öğrenilmesidir. Bunun temelinde bilginin tekrar edilmesi bulunur. Buna göre öğrenciler dinleyerek, yazarak ya da söyleyerek sözcükleri tekrar ederler. Bilişsel yollar; not alma, yazılı ve sözlü tekrarlar, sözcük defterleri tutma, sözcük listeleri oluşturma gibi tekniklerden oluşur. Öğrenciler derste işledikleri konularda öğrendikleri yeni sözcükleri defterlere gruplandırarak not ederler ya da sözcük listeleri oluştururlar. Bunları da sık sık sözlü ya da yazılı biçimde tekrar ederek kalıcı olmasını sağlarlar. Bazı öğrenciler dinleyerek daha kolay öğrendikleri için sözcükleri ses kayıt cihazına kaydedip dinleyerek öğrenirler. Görüldüğü gibi bilişsel yolların bilginin tekrar edilerek kalıcılığının sağlanması temeline dayanmaktadır.

Yürütücü Bilişsel Yollar (Metacognitive Strategies): Bu yollarda öncelikle öğrenilecek sözcüklerin seçilmesi ve uygun öğrenme yöntemi doğrultusunda bilinçli bir plânın yapılması gerekmektedir. Yürütücü bilişsel yollar planlama, izleme ve değerlendirme adımlarını içerir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir kişi kendinin hangi alanlarda eksikleri ya da ihtiyaçları olduğunu bilir ve bu yönde çalışmalar yürütür. Bunlar temel seviye öğrencisinden çok orta ve ileri düzey öğrencileri için uygundur. Çünkü temel seviye öğrencileri eksiklerini belirleyip kendileri için uygun öğrenme yöntemini seçerek plânlama, izleme ve değerlendirme aşamalarını gerçekleştiremez. Orta ve ileri düzey öğrencileri ise dili öğrenmeye başladıklarını görerek öz değerlendirme ve plânlama yapabilirler.

Yabancı dil öğretiminde sözcüklerin derste öğretilmesi öğrenmenin ilk aşamasıdır. Bundan sonraki süreç öğrencinin gayretine kalmaktadır. Çünkü sözcükler, derste bir kez işlendiğinde kalıcı duruma gelemmez. Bunun için öğrencinin sık sık tekrarlar yapması, ders esnasında ya da ders dışında kurduğu cümlelerde bu sözcüklere yer vermesi gerekmektedir. Sözcükler ancak yapılacak tekrarlar ve uygulamalarla öğrenilebilir. Sözcük anlamlarının zihinde yerleşebilmesi için öğrencilerin birtakım yollar kullanması gerekmektedir. Bu noktada öğretmenin öğrencilere sözcük öğrenme yolları hakkında bilgi vermesi öğrenciler için faydalı olacaktır. Bu yolları bilen bir öğrencinin sözcük öğrenirken karşılaşılabileceği güçlükleri en aza indirme imkânı olacaktır ve dolayısıyla sözcükleri daha kolay öğrenebilecektir. Aşağıda sözcük öğrenme yolları kapsamında yapılabilecek tekniklere ilişkin listeye yer verilmiştir (Schmitt'ten aktaran Apaydın, 2007, s. 44):

DET – (Kararlılık Yolları): Öğrencinin sözcüğün anlamını kendi başına çıkarması.

SOC – (Toplumsal Yollar): Öğrencinin sözcüğü başkalarının yardımıyla anlaması.

MEM – (Bellek Yolları): Sözcükleri önceden öğrenilen bilgiler yardımıyla anımsama.

COG – (Bilişsel Yollar): Sözcüklerin tekrar yardımıyla öğrenilmesi.

MET – (Üst Bilişsel Yollar): Hangi sözcüklerin öğrenmeye değer olduğuna karar verilmesi, bilinçli bir şekilde plân yapılması, en etkili öğrenme yönteminin bulunması.

DET – Sözcük türlerini çözümle.

DET – Ekleri ve kökleri çözümle.

DET – Anadildeki kökteşini kontrol et.

DET – Uygun resimleri ve mimikleri çözümle.

DET – Anlamı metinsel bağlamdan tahmin et.

DET – Sözlük kullan (İki dilli veya tek dilli).

SOC – Öğretmene sözcüğün açıklamasını, eşanlamını veya anadildeki karşılığını sor.

SOC – Sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlarına sor.

SOC – Sözcüğün anlamını grup içinde çalış ve uygulama yap.

SOC – Öğrenilen yabancı dili anadili olarak konuşanlarla iletişim kur.

MEM – Sözcüğü daha önceki deneyimlerine bağla.

MEM – Sözcük ile parçaları arasında çağrışım yap.

MEM – Sözcüğü eş anlamlı ve zıt anlamlı sözcüklerle birleştir.

MEM – Anlamsal haritaları kullan.

MEM – Sözcük yapısını imgele.

MEM – Sözcük anlamını imgele.

MEM – Çağrışım tekniğini kullan.

MEM – Sözcükleri çalışabilmek için grupta.

MEM – Sözcüğün yazılışını çalış.

MEM – Sözcüğü çalışırken yüksek sesle söyle.

MEM – Sözcüğü öğrenirken fiziksel bir hareket kullan.

COG – Sözlü tekrar yap.

COG – Yazılı tekrar yap.

COG – Sözcük listeleri hazırla.

COG – Nesnelerin üzerine etiket yapıştır.

COG – Sözcükleri yazmak için defter tut.

MET – Yabancı dildeki iletişim araçlarını kullan (Şarkılar, filmler, haberler vb.).

MET – Aralıklarla sözcük tekrarı yap.

MET – Sözcük testleriyle kendini sına.

MET – Yeni sözcüğü atla veya geç.

MET – Sözcük çalışmaya devam et.

Yukarıda görüldüğü gibi DET ve SOC'daki yollar sözcüğün anlamına yönelik iken; MEM, COG ve MET'teki yollar sözcüğü hatırlamaya yöneliktir.

Yabancı dil öğrenen kişinin sözcüklerin türünü tanıyabilmesi önemlidir. Sözcüklerin isim soylu olduğunu ya da eylem olduğunu bilmek cümle kurma, boşluk doldurma, karşılıklı konuşmalara cevap verme, sorulara cevap verme gibi çalışmalarda faydalı olur.

Sözcükleri kök ve eklerine ayırabilmek ve Türkçede sık kullanılan ekleri tanıyabilmek sözcüğün anlamını öğrenmek için faydalıdır. Örneğin *-sız/siz* eki eklendiği sözcüğe *bulunmayan, sahip olunmayan* anlamı katar. *Oda çok düzensiz* cümlesinde odada düzenin olmadığı, karışık bir ortamın bulunduğu anlatılmaktadır. Bu ekin sözcüğe kattığı anlamı bilen bir öğrenci *tuzsuz, anlayışsız, saygısız* gibi sözcüklerle karşılaştığında bu sözcükleri daha kolay tanıyacak ve kavrayacaktır.

Yabancı dilde sözcük öğrenirken uygulanabilecek diğer bir yol da sözlükten faydalanmaktır. Öğrenciler gerek tek dilli gerekse iki dilli sözlüklerle sözcüğün anlamına ulaşabilir. Hedef dilden çeviri yaparken, o dilde metin oluştururken ya da günlük yaşamda iletişim kurmaya çalışırken sözlükler kişilerin en büyük yardımcılarındanır. Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte akıllı telefonlarda bulunan elektronik sözlük uygulamaları dil öğrenen kişilerin hayatlarını kolaylaştırmaktadır. Bu imkân onların masa başında çalışmaya mecbur kalmadan bulunulan ortamda sözcüğün anlamına ulaşma kolaylığı tanımaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir nokta bulunmaktadır. Şöyle ki, öğrencinin her

fırsatta sözlüğe bakma alışkanlığı kazanmadan öncelikle cümlelerin ya da metnin bağlamından yola çıkarak anlamın bulunması yolunda yönlendirme yapılmalıdır.

Sınıf içinde grup çalışmaları yapılırken öğrenciler söylemek istedikleri sözcüğü hatırlayamayabilir. Böyle zamanlarda kuracağı cümleyle karşısındakinin bu sözcüğü söylemesini sağlayacak durumlar yaratabilir. Örneğin, “*Uzun süredir çalıştığım için yorgunum, biraz ... istiyorum*” cümlesinde dinleyen kişi bunun *dinlenmek* olduğunu hemen anlayacak ve söyleyecektir. Böylelikle de öğrenci hatırlamaya çalıştığı sözcüğe ulaşmış olacaktır. Grup çalışmaları kadar anadil konuşanlarıyla da iletişim kurmak yabancı dil öğrenen kişi için faydalıdır. Bu hem anlama hem de anlatma becerisinin gelişimi açısından önemlidir.

3.1.3. Bilgi İşleme Modeline Göre Öğrenme

Bilgi işleme süreci yoluyla öğrenmeyi açıklayan kuramcılar öğrenmeyi çevreden gelen uyarıcıların algılanması, anlamlı bilgilere dönüştürülmesi, bellekte saklanması ve bilgilerin yeniden kullanılmak üzere geri getirilmesi ve davranışlara dönüştürülmesi süreçlerini inceleyerek açıklamaktadırlar. Bu açıklamaların dayandığı temel varsayım da insanların bilgiyi işlemek için çeşitli zihinsel yapılara (duyusal kayıt, kısa süreli bellek, uzun süreli bellek) sahip olmalarıdır. Bu zihinsel yapılar tanıma, algılama, kodlama, depolama, hatırlama ve örgütleme gibi süreçleri ortaya çıkarır. Bu kuramcılara göre insanın sahip olduğu bilgiler yeni öğrenmelerde neleri öğreneceğini ve hatırlayacağını etkiler. Mevcut bilgi zihinde depolanmıştır ve bu nedenle de bellek, öğrenmede önemli yer tutar (Apaydın, 2007, s. 23). Aşağıdaki tabloda bellek türleri ve özelliklerine yer verilmiştir (Senemoğlu, 1997, s. 309):

Tablo 1

Bellek Türleri ve Özellikleri

Bellek Türleri			
Özellikleri	Duyusal Kayıt	Kısa Süreli Bellek	Uzun Süreli Bellek
Bilgi Girişi	Çevredeki tüm uyarıcılar	Dikkat ve seçici algı süzgecinden geçen bilgi	Kısa süreli bellekte tekrar edilen ve kodlanan bilgi
Bilginin Kalış Süresi	Yarım saniyeden dört saniyeye kadar	Tekrar edilmediği takdirde en fazla 20 saniye	Sürekli olarak kaldığı düşünülmektedir
Kapasitesi	Sınırsızdır	Çok küçüktür(7±2 birim olduğu ifade edilmekle birlikte üç birim olduğu da savunulmaktadır)	Sınırsız olduğu düşünülmektedir
Bilginin Biçimi	Alınan uyarıcıların aynı kopyası	Sözel, görsel ve muhtemelen anlamsal	Büyük ölçüde anlamsal, görsel ve sözel şemalar, önerme ağları
Geriye Getirme	Mümkün değil	Tekrar etme ve otomatik geri getirme	Geriye getirme ipuçlarına, temsil etme ve örgütlemeye dayanır

Not: Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim öğrenme öğretme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Spot Matbaacılık kaynağından alınmıştır.

3.1.3.1. Duyusal kayıt

Duyulardan alınan bilgilerin toplandığı ilk yer duyusal kayıt bölümüdür. Duyu organları çevreden gelen uyarıcılardan etkilenir ve bu uyarıcılardan alınanlar duyusal kayıt yoluyla sinir sistemine girer. Duyusal kayıta yer alan bilgi uyarıcının tam bir kopyası biçimindedir. Farklı duyulardan gelen uyarılar duyusal kayıta farklı yerlerde tutulur. Zülâl (2000)'e göre görsel uyarılar duyusal kayıta 4-5 saniye, işitsel uyarılar ise bunun 10 katı kadar süre tutulur. Bu süre geçtikten sonra duyusal kayıta bulunanlar silinir. Duyusal kayıta bilgi çok sınırlı bir süre kalmasına karşın duyusal kaydın kapasitesi sınırsızdır. Duyusal kayıt, kendinden sonraki süreçler için kritik öneme sahiptir. Örneğin, duyusal kayıt olmasaydı bir cümle okunurken cümlenin sonuna gelindiğinde başındaki sözcük/sözcükler unutulabilirdi. Böyle bir durumda da cümleden hiçbir anlam çıkarılamazdı. Aynı durum dinlenen ya da izlenen bir konuşma için de geçerlidir. Dolayısıyla duyusal kayıt algılamanın ilk aşamasıdır. Bilgi, duyusal kayda geldiğinde birey kendisi için uygun olan uyarıcıları seçerek kısa süreli belleğe gönderir. Bilginin duyusal kayıttan kısa süreli belleğe geçişinde dikkat ve seçici algı

süreçleri süzgeç görevi yapar. Dikkat edilen ve algı alanına giren uyarıcılar kısa süreli belleğe aktarılmaktadır. Bu nedenle aralıksız bir biçimde üst üste verilen bilgiler bireyin algı alanına girmez ise duysal kayıttan henüz kısa süreli belleğe aktarılamadan kaybolur (Apaydın, 2007, s. 26).

3.1.3.2. Kısa Süreli Bellek

Kısa süreli bellek, belleğimizin en fazla iş gören bölümü olarak kabul edilmektedir. Çünkü düşünmenin büyük bir kısmı ve bilgi işleme burada gerçekleşmektedir. Gelen bilgiyi görüntülemesi ile sınırlı bir kapasite ve sürece sahip olması en belirgin özellikleridir. Kısa süreli bellekte bilgilerin çoğu ses olarak saklanmaktadır. Bu bellekte ne kadar bilgi tutulduğu ve bu bilginin tutulma süresi yaşa göre değişmektedir. Örneğin, yetişkin bir birey 10-20 saniye arasında 5-9 ögeyi tekrar etmeden kısa süreli bellekte tutabilmektedir. Buna rağmen çoğu kişi bir seferde en fazla bunlardan yedisini hatırlayabilmektedir. Kısa süreli belleğe gelen bilgi için üç alternatif bulunmaktadır. Ya bilgi unutulur, ya tekrar edilerek kısa süreli hafızaya aktarılır ya da tekrarlamayla daha önceki bilgilerle birleştirilerek uzun süreli belleğe gönderilir. Eğitimde kısa süreli belleğin sınırlı kapasitesini en verimli şekilde kullanmak için bilgilerin parçalara ayrılarak verilmesi, tekrar edilmesi, bilginin belleğe kaydedilebilmesi için öğrenciye yeterli sürenin tanınması, önemli bilgilerin vurgulanması, kısa süreli belleğin etkin kullanımı için uygun stratejilerin kullanılması gerekmektedir (Banikowski & Mehring, 1999).

3.1.3.3. Uzun Süreli Bellek

Uzun süreli bellek sekonder bellek ve tersiyer bellek olarak iki aşamadan oluşmaktadır. Bilgilerin yıllarca saklanabildiği bilgilerden herhangi birinin hatırlanması zordur. Bir bilginin bu belleğe aktarılması için 30 dakika ile 3 saat gibi bir süreye ihtiyaç duyulmaktadır. Kısa süreli bellekteki bilgilerin sekonder belleğe aktarılması için bu bilgilerin kodlanması gerekmektedir. Bu bellekte benzerlikler ya da zıtlıklar sınıflandırılır ve ayrıca ayrıntılar geri plânda, genellemeler ise ön plândadır. Bilgilerin uzun süreli belleğe aktarılması ancak tekrarların yapılması ile mümkündür (Ziylan'dan aktaran Keleş & Çepni, 2006).

Uzun süreli belleğin kapasitesi sınırsız olarak kabul edilmektedir. Çok miktarda fazla bilgiyi kapsayabilir. Bir bilgi biriminin depolanması için bazı bilgilerin yok edilerek yeni bilgilere

yer açılması gerekmez. Kısa süreli belleğe gelen bilgi bireye gerekli değilse unutulur. Eğer bilgi bireye gerekli ise tekrar edilir ve kodlanır ya da uzun süreli bellekteki bilgilerle ilişkilendirilir ve buraya kaydedilir (Sözen, 2005).

3.1.4. Sözcük Öğrenmede Hatırlama Teknikleri

Yabancı dil öğretimi hafızaya dayalıdır. Birey zihninde yeni bir dile ait pek çok bilgiye yer açar. Bu bilgilerden biri de o dilde kullanılan sözcüklerdir. Yabancı dil derslerinde sözcük öğretimi çeşitli yöntemler ve teknikler kullanılarak yapılmaktadır. Ancak öğrencilere yeni öğrendikleri sözcükleri hatırlamaları için ne yapmaları gerektiği üzerinde durulmamaktadır. Yeni dile ait binlerce sözcük öğrenilirken bunların unutulmaması ve ihtiyaç duyulduğunda hatırlanması için bazı teknikler geliştirilmiştir. Bu tekniklerin öğrencilere öğretilmesi onların yabancı dili daha kolay öğrenmesi için gereklidir. Yabancı dil öğrenenler için geliştirilen hatırlama teknikleri şunlardır:

3.1.4.1. Çağrışım Tekniği

Çağrışım tekniğine göre yabancı dilde öğrenilen sözcük ile anadilindeki sözcük arasında akustik ve zihinsel bir bağlantı kurulur (Nation 1983'ten aktaran Tanın, 2004, s. 79). Örneğin, İngilizcedeki *school* sözcüğü ile Türkçedeki *okul* sözcüğü arasında hem söylemsel olarak hem de anlamsal olarak ilişki kurulabilir. Ancak her zaman bu örnekte olduğu gibi her iki bağlantının kurulması mümkün olmayabilir. İngilizcedeki *cup* sözcüğü fincan anlamındadır ve *kap* şeklinde okunur. Türkçede de içine yiyecek konan *kap* sözcüğü bulunmaktadır. Söylenişleri aynı olan bu iki sözcük her iki dilde de içine yiyecek veya içecek konması özelliği ile de çağrışım yapabilecek niteliktedir. Önemli olan, bireyin zihninde hedef dildeki sözcükle kaynak dildeki bir sözcük arasında zihinsel bir bağlantı kurabilmektir. Söylemsel bir benzerlik kurarak zihne yerleştirmek öğrenen için sözcüğü hatırlamakta kolaylık sağlayacak bir tekniktir. Wallace (1984), bu tekniği yabancı dilde öğrenilen sözcük ile anadildeki karşılığı arasında bir tür *anlam köprüsü oluşturma* olarak adlandırmaktadır (s. 60).

3.1.4.2. Loci Tekniği

Loci sözcüğü Latince bir sözcüktür ve Türkçede *yer*, *alan* anlamındadır. Bu teknik, resimsel bir bellek tekniğidir. Belirlenmiş bir mekâna ilişkin imgeler kavramların ve düşüncelerin hatırlanmasını sağlamaktadır. Bu tekniğe göre bir yolun ya da yapının planı ezberlenmektedir. Sözcüklerin her biri parçalara ayrılarak yapının bir odasına yerleştirilmekte ve zihinde bu şekilde canlandırılmaktadır. Daha sonra birey kendisinin bu yapı içinde dolaştığını düşünerek her odadaki sözcük ve cümleleri hatırlamaya çalışmaktadır (Apaydın, 2007, s. 38).

3.1.4.3. Öykü Tekniği

Bu teknikte sözcüklerin hatırlanması için birbirleri arasında bağlantı kurulmaktadır. Birbirleriyle ilişkilendirilen sözcüklerden bir bağlam oluşturulmaktadır. Örneğin *ayakkabı*, *su*, *çanta* sözcüklerinin hatırlanması için öğrenci zihninde çantasını sırtına takan bir çocuk, ayağına yeni ayakkabılar giyen bu çocuğu su içerken canlandırabilir. Her sözcük bir sonraki sözcüğün hatırlanmasına yardımcı olur. Öğrencinin hayalinde canlandığı bu tablo zihninde yer eder ve ayakkabıyı düşündüğünde sırtında çantasıyla su içen çocuğu hatırlayarak diğer sözcükleri de aklına getirebilir. Sözcükler arasında bağlantı kurularak uygulanan öykü tekniği sözcükleri hatırlamak için kullanılışlı bir tekniktir.

3.1.4.4. Şifre Tekniği

Şifre tekniği sözcük öğretiminde kullanılan hatırlama tekniklerinden biridir. İngiliz alan yazınında *hookword* ya da *peg word* tekniği olarak adlandırılmaktadır. Her harfin hayvan, bitki ya da nesne adları gibi somut karşılıkları bulunmaktadır. Bu teknik tamamlama ve oluşturma olanakları çeşitli olan bir bellek tekniğidir. Bu tekniğin temelinde öğrenilen bilgilerin etkileşime dayalı bellek resimleriyle birleştirilmesi yatmaktadır. Şifre sözcükler çoğunlukla bilinen, somut ve tekrar yoluyla öğrenilen kavramlardır. Şifre tekniği sistemlerinin en önemli amacı zihinde tutulmak istenen bilgilerin şifrelenmiş sözcüklerini oluşturmak ve bir düzenli bir sıraya yerleştirmektir (Sperber, 1989, s. 33). Böyle bir düzen harfleri ve sayıları kullanarak oluşturulmaktadır.

3.1.4.4.1. Harf Temeline Göre Oluşturulan Şifre Tekniği

Bilinen en eski şifre tekniğidir. Alfabeyi oluşturan harflerin bulundukları sıra temeline dayanmaktadır. Her harfle ilgili bir kavram düzenlenmektedir (Sperber, 1989, s. 34). Bu tekniğe şu şekilde şifrelenmiş örnekler gösterilebilir: A-Ayı, B-Balık, C-Ceylan, Ç-Çakal, D-Deve, E-Eşek, F-Fil vb...

3.1.4.4.2. Sayılar Temeline Dayanan Şifre Tekniği

Sayılar temeline dayanan şifre tekniği üç tipte görülür:

- Sayılar ve şifre sözcükleri arasındaki sesletim benzerliklerinden yararlanan şifre teknikleri
- Bir sayının yazı karakterini temel alan şifre teknikleri
- Harfler ve sayılar arasındaki bağıntıyı oluşturan şifre teknikleri

Sayılar kendilerinin belleğe yerleşmesinden yeni bilgilerin de belleğe depolanmasına kadar pek çok alanda zihinsel işlem olanakları sunmaktadır (Apaydın, 2007, s. 41).

3.1.4.4.3. Sayılarla Uyakların Temel Alındığı Şifre Tekniği

Sayılarla uyakların temel alındığı şifre tekniğinde, öğrenilmek istenen sözcüklerle önceden öğrenci tarafından hazırlanan sayı diziler arasında bağlantı kurmaya dayalı bir hafıza tekniğidir (Wenden & Rubin, 1987, s. 44). Örneğin öncelikle şu şekilde bir dizi hazırlanabilir: *Bir-peynir, iki-tilki, üç-güç, dört-şort, beş-kardeş, altı-kahvaltı, yedi-kedi, sekiz-ikiz, dokuz-domuz, on-kamyon*. Öğrenilecek ilk sözcüğün *böcek* olduğu varsayılırsa ilk sıradaki *peynir* sözcüğü ile ilişkilendirilerek peynirin üzerinde yürüyen bir böcek düşünülür. Öğrenilecek ikinci sözcük *ağaç* olursa, bu da ikinci sırada bulunan *tilki* ile bağlantı kurulur ve örneğin, ağacın dallarına bakan bir tilki görüntüsü zihinde canlandırılır. Bu şifreleme tekniği ile sözcüklerin hatırlanması amaçlanmıştır.

3.1.4.5. Düzenli Aralıklarla Çalışma Tekniği

Yabancı dilde sözcük öğreniminde kişinin gösterdiği bireysel çalışma performansının etkisi büyüktür. Sözcük öğrenimi için kullandığı yol ve bunun için ayırdığı zaman sözcük dağarcığının genişlemesiyle doğru orantılıdır. Yabancı dil öğrenen kişilerin çalışmak için

verimli olacak şekilde bol zaman ayırmaları gerekmektedir. Belli bir program dâhilinde düzenli aralıklarla çalışma yapmak sözcük öğreniminde etkili bir çalışma yöntemidir. Örneğin ezberlenmesi gerek 100 sözcük varsa, bunun tamamını bir günde ezberlemeye çalışmak yerine günde 20 sözcük olacak şekilde 5 günde ezberlemek daha etkili olur (Morgan 1980'den aktaran Tanın, 2004, s. 81).

3.1.4.6. Görsel Kullanma Tekniği

Sözcük öğrenimi sırasında kullanılabilecek başka bir yöntem de görsellerden yararlanmaktır. Bu teknik özellikle somut sözcüklerin öğreniminde yararlanılacak faydalı bir tekniktir. Çünkü sözcüklerin yanında bulunan görseller akılda kalır ve hatırlanması kolay olur. Örneğin *ağaç* sözcüğünün anadildeki karşılığını ezberlemek yerine ağaç resmini hatırlamak sözcüğün kalıcılığında ve hatırlanmasında etkilidir. Bu yöntem özellikle A1 ve A2 düzeyindeki (temel seviye) öğrenciler için kullanılabilecek bir hatırlama tekniğidir. Bu düzeyde öncelikle öğrencinin yakın çevresinde bulunan somut sözcükler (masa, ev, araba, kedi vb.) ve görsellerle daha kolay ifade edilebilecek soyut sözcükler (üzgün, mutlu, kızgın, şaşkın vb.) görsel kullanma tekniği ile daha kolay öğrenilebilir.

3.1.5. Yabancı Dil Öğretiminde Sözcük Öğretiminin Yeri

Yabancı dil öğretimi sabır ve çaba gerektiren bir süreçtir. Öğretmenin karşısında, öğretilecek dili öğrenme hevesi ve çeşitli sebeplerle öğrenme ihtiyacı olan bir öğrenci kitlesi bulunmaktadır. Onlara sözcük ve cümle yapısı, sözcük çeşitleri gibi dile ait dil bilgisi kuralları, yazılı ve sözlü biçimde iletişim kurabilme becerileri öğretilecektir. Bunun için de sözcük öğretimine ve sözcük dağarcığının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

Yeni bir dil öğretimi o dile ait sözcükleri öğrenmekten geçer. Eğer kaynak dilde farklı bir alfabe kullanılıyorsa hedef dilin alfabesini öğrenmekle işe başlanır. Bu dilin ünlü ve ünsüz seslerinin nasıl söylendiği öğrenilir ve uygulamalar yapılır. Hedef dilde bulunan ancak kaynak dilde bulunmayan seslerin çıkartılmasında güçlükler yaşanabilir. Örneğin Arapçada *ı*, *ö* ve *ü* sesleri bulunmadığı için Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Arap öğrencilerin bu sesleri çıkarmakta zorlandığı görülmektedir. Bu öğrencilerin *otobüs* sözcüğü yerine *otobüs*, *özür dilerim* yerine *ozur dilerim*, örneklerinde olduğu gibi *ı'yı i*, *ö'yü o* ve *ü'yü u* olarak söylemektedirler. Bunun dışında söylemekte zorlandıkları bir başka ses de *p* ünsüzüdür.

Arapların *pirasa* sözcüğünü *birasa* olarak söyledikleri görülmektedir. Bu güçlüğü aşmak için öncelikle onlara seslerin nasıl çıkartıldıklarıyla ilgili olarak eğitim verilmeli ve ardından da hedef dile sık sık maruz bırakılması gerekmektedir. Bunun için dinleme etkinliklerine ilk aşamalarda bolca yer verilmelidir. Böylelikle öğrenci konuşma ya da okuma etkinliklerinde ya da sözlü iletişimde kendisinin yanlış sesletim yaptığını görecektir ve doğru sesi çıkartma çabasını gösterecektir. Seslerin doğru çıkartılması dil öğretiminde zaman içinde gerçekleşecek bir eylemdir. Çünkü kaynak dilin alfabesinde bulunmayan ve dolayısıyla hiç çıkartılmayan bu sesin söylenmesi zor olacaktır. Bu nedenle öğretmenin bu konuda sabır göstererek ısrarcı davranmaması öğrencinin dil öğrenme hevesini kırmamak için önemlidir. Yabancı dil öğretiminde okuma, konuşma, yazma ve dinleme becerilerinin etkin kullanımı için zengin bir söz dağarcığına ihtiyaç vardır. Öğrenci sahip olduğu sözcük hazinesi kadar okuduğunu ve dinlediğini anlar. Sözcük bilgisi anlama becerisi kadar anlatma becerisinin ifade biçimleri olan konuşma ve yazmada da önemlidir. Wallace (1988)'e göre şu gibi durumlarda sözcük öğrenimi ve öğretiminin yapılmasına daha fazla ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir (s. 9-13):

1. *Öğrenilen Sözcükleri Tekrar Anımsayamama*: Öğrenciler öğrendikleri sözcüklerin çoğunu ihtiyaç duyduklarında hatırlayamamakta anlatımı gerçekleştirmek için başka sözcükler kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Böyle durumlarda da gerekenden uzun cümleler ortaya çıkabilmektedir. Ancak buna rağmen söylemek istediklerini yine tam olarak ifade edememektedirler.

2. *İçinde Bulunulan Duruma veya Resmî Kullanıma Uygun Olmayan Sözcükleri Kullanma*: Her dilde içinde bulunulan durum, ortam ya da iletişim kurulan kişiye bağlı olarak değişen ifade biçimleri ve sözcükler vardır. Samimi bir arkadaş ortamında yapılan bir sohbette geçen sözcükler ile iş yerinde bir toplantıda geçen konuşmada kullanılan sözcükler farklıdır. Arkadaşa samimi bir ortamda *teşekkürler canım* diyebilirken, bir iş toplantısında yalnız *teşekkürler* ya da *teşekkür ederim* denir. Aksi bir söylem içinde bulunulan duruma uygun düşmeyen ve pek de hoş karşılanmayan bir durum yaratacağından iletişim bozukluğuna neden olabilir.

3. *Gereksinim Duyulmayan Farklı Sözcük Dağarcığına Sahip Olma*: Kişilere dil öğretimini onların o dili öğrenmek istedikleri amaca uygun olarak vermek gerekmektedir. Yabancı dili o ülkede ticaret yapmak için öğrenmek isteyen bir kişiye akademik bilgiye dayalı sözcüklerin öğretilmesine gerek yoktur, çünkü onun ihtiyacını karşılamayacaktır. Diğer

yandan akademik çalışmalar yapmak için dil öğrenen kişiye günlük iletişimde kullanılan sözcüklerin öğretilmesinin de bir faydası olmayacaktır.

4. *Sözcükleri Doğal Olmayan Biçimde Kullanma:* Öğrenciler amacına uygun sözcük dağarcığına sahip olsalar bile gereksiz ya da abartılı kullanımlara giderek doğal olmayan bir söylem oluşturabilirler. Bu durumda onlara iletişim amacına uygun biçimde, abartısız ve sade anlatımların yapılması gerektiği öğretilmelidir.

5. *Sözcükleri Anlamsız Bir Biçimde Kullanma:* Bazı yabancı dil kullanıcıları hedef dile ait yeterli sözcük bilgisine sahip olmadan yalnız o dilin dil bilgisi kurallarından yola çıkarak ve okunan metnin ipuçlarını kullanarak metne ilişkin soruları cevaplayabilmektedirler. Soruları doğru cevaplamalarına rağmen sözcüklerin anlamlarını bilmedikleri için bağlantı kurulamamakta ve okunanlar anlamlandırılmamaktadır. Bu durumun kişilere yabancı dil öğrenimi adına hiçbir faydası bulunmamaktadır.

6. *Yanlış Sözlük Kullanımı:* Yabancı dil öğreniminde sözlük en çok kullanılan ve ihtiyaç duyulan malzemelerdendir. Ancak sözlüğün hangi durumlarda kullanılacağına da bilinmesi gerekir. Okuma sırasında anlamına ilişkin şüphe duyulan her sözcük için sözlüğe başvurulması sakıncalıdır. Çünkü bu durum keyifli ve akıcı bir okuma için engel oluşturmaktadır. Bunun önüne geçmek için ancak anlamının gerçekleşmesini engelleyen sözcükler sözlükten bakılarak öğrenilmelidir.

7. *Dil bilgisel Kalıpların Yanlış Kullanımı, Heceleme, Sesletim ve Vurgunun Yanlış Yapılması:* Hedef dilin dil bilgisi yapısına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmayan öğrenciler yanlış cümleler kurabilmektedirler. Bunun yanı sıra sözcük dağarcığı zengin olmayan öğrenciler de anlatmak istediklerini gerektiği gibi anlatamamakta ya da okunan/yazılanları doğru anlayamamaktadırlar. Ayrıca hedef dilde yapılan sesletim yanlışlıkları ve vurgunun yanlış yapılması da anlamın değişmesine yol açmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen sorunlar yabancı dilde öğreniminde yetersiz kalınmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle sözcük öğretimi hedeflenen iletişimin sağlanmasında oldukça önemli görülmektedir.

Sözcük dağarcığı kişinin bildiği bütün sözcükleri kapsar. Birey bu sözcüklerden bazılarını anlatımda kullanır bazılarını da kullanmaz ancak okuduğu/dinlediği metinde ne anlama geldiğini bilir. Sözcük dağarcığı zengin bireyler kendilerini yazılı veya sözlü olarak rahatlıkla ifade edebilirler. Sözcüklerin tam anlamıyla öğrenilmesi ancak onların yerli yerinde kullanılmasıyla mümkün olacaktır. Yabancı sözcüklerin anlamını öğrenmek için onların sözlükteki anlamlarıyla öğrenmek yerine cümle içindeki anlamlarıyla öğrenilmesi

daha faydalı olacaktır (Karatay, 2004. s. 23). Böylelikle kişiler sözcüğün yalnız sözlükte bulunan anlamını değil farklı kullanımlardaki anlamlarını öğrenmiş olacaklardır. Bu şekilde kişi hem bağlamdan yararlanarak sözcüğün anlamına nasıl ulaşıldığını görecektir hem de sözlüğe ihtiyaç duymadan anlamı kavrayabilecektir.

Yabancı dil öğretmenlerinin öncelikli hedeflerinden biri sözcük öğretimidir. Dolayısıyla sözcük dağarcığını zenginleştirme çalışmaları hedeflenen sözcük bilgisine sahip olmada oldukça önemlidir. Yabancı dil öğretiminde derslerdeki etkinliklerin temelini sözcük öğrenme ve öğrenilen sözcüklerin kullanımı ile ilgili çalışmalar oluşturmaktadır. Bu nedenle her derste sınıfın seviyesine göre yeni sözcüklerin öğretilmesi hedeflenir ve bu amaç doğrultusunda etkinlikler planlanır.

Wilkins (1972), “dil bilgisi olmadan çok az şeye ulaşılabilir ama sözcükler olmadan hiçbir şeye ulaşamaz” diyerek sözcüklerin önemini vurgulamaktadır (s. 111). Dil bilgisi bir dilin yapısına ilişkin kuralları kapsar. Bunun içine sözcük yapısı (ek, kök, gövde; basit, türemiş, birleşik), sözcük türleri (isim, fiil, sıfat, zamir vb.), sesler ve ses olayları (ünlüler, ünsüzler; ünlü düşmesi ve türemesi, ünsüz düşmesi ve türemesi, ünsüz yumuşaması vb.), cümle çeşitleri (basit, birleşik; olumlu, olumsuz, soru; isim, fiil vb.) ve daha pek çok konu girmektedir. Yabancı dil öğretimi bir dilin bütün kurallarıyla öğretilmesi kadar aynı zamanda sözcük öğretimidir. Hedef dili cümle kurulum mantığını kavrayan bir öğrenci sözcükleri hatırlayamıyorsa iletişime geçemez. Ancak yeteri kadar dil bilgisine hâkim olmasa da ihtiyaç duyduğu sözcükleri biliyorsa iletişim kurabilir. Bazı durumlarda özellikle de temel seviye kullanıcıları tek bir sözcükle bile kendilerini ifade edebilirler. Örneğin marketten alışveriş yaparken, *Ben bir şişe su almak istiyorum* cümlesi yerine yalnız *su* demesi bile onun anlaşılması için yeterlidir. Ancak şu da unutulmamalıdır ki dil öğretiminde asıl amaç dilin kurallarına uygun biçimde ve doğru sözcüklerle cümle kurulmasını sağlamaktır. Bu da plânlanmış bir şekilde sürece yayılmış bir programla gerçekleştirilir. Burada üzerinde durulan nokta, dil öğretiminde sözcük bilgisinin önemini vurgulamaktır.

Lewis (1993)’e göre “sözcükler dilin çekirdeği ya da kalbidir” (s. 89). Dil, sözcüklerden oluşan ve kendine özgü kuralları olan bir bütündür. Bu bütünün temelini sözcükler oluşturur. Seslerin birleşimiyle meydana gelen sözcükler, anlamın oluşmasını sağlar. Bazı durumlarda anlatımın gerçekleşmesi için tek bir sözcük bile yeterlidir. İlkel çağlarda insanlar isteklerini mağara duvarlarına çizdikleri resimlerle anlatmışlardır. Duvarda yer alan tek bir resim, onların anlatmak istediklerini karşı tarafa aktarmaya yaramıştır. Zamanla insanlar bu resimlerin yerine sesler ve seslerin birleşiminden oluşan sözcükleri kullanmışlardır.

İlerleyen zamanlarda da birkaç sözcüğün birleşimiyle cümleler oluşmuş ve anlatımdaki eksiklikler zaman, kişi, mekân gibi eksiklerin giderilmesiyle tamamlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında bir dilin oluşması oldukça uzun bir zaman gerektirir. Bu durum yeryüzünde var olan bütün milletlerin ve toplulukların dili için geçerlidir. Her toplum, diline kendi karakterin yansıtır. Yabancı dil öğrenirken de kişiler sözcüklerde içine girdiği yeni dünyayı keşfeder. Bir milletin kültürünü ve yaşamını şekillendiren tüm unsurları dilinde kendini gösterir. Bu dil bir yabancı tarafından öğrenilirken bunların yalnız seslerden oluşan birer sözcük değil, o milletin geçmişinden bugüne taşınan kültür aktarıcısı olduğu unutulmamalıdır. Örneğin, Türkçedeki amca, dayı, teyze, hala, yenge, gelin, görümce, enişte gibi akraba isimlerinin zenginliği Türklerin aile hayatına verdiği değeri yansıtmaktadır. Bunun dışında buzağı, düve, tosun, dana, boğa; oğlak, keçi, teke; kuzu, koyun, koç gibi hayvan isimlerinin çeşitliliği de geçmişte göçebe hayat süren ve hayvancılıkla geçinen Türklerin yaşamında hayvanların bıraktığı etkinin izlerini yansıtmaktadır. Görüldüğü gibi yabancı dilde yeni sözcükler öğrenmek aynı zamanda yeni bir yaşam biçimini öğrenmektir ve bu açıdan bakıldığında yabancı dil öğretiminde sözcük öğretiminin çok önemli bir yeri vardır.

Dil öğretiminde kullanılan kaynakların başında metin gelmektedir. Metinler bir kültür aktarıcısı olarak düşünüldüğünde bunlarda aktarılabilecek kültürel unsurların titizlikle seçilmesi, yaşayış ve günlük hayatla ilişkili olmasına, bağlama uygun olmasına, millî sanat eserlerini içermesine dikkat edilmelidir (Demir & Açık, 2011). Bunların yanı sıra metnin hedef kitlenin seviyesine uygun olmasına, öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısının gerekenden fazla olmamasına, yabancı sözcüklerin anlamının bağlamdan çıkarılabilecek şekilde ipuçları içermesine dikkat edilmelidir. Aynı zamanda metnin içeriğinin de ilgi çekici olmasına ve sözcüklerin farklı anlamlarda kullanımını gösterir nitelikte olmasına da özen gösterilmelidir.

Sözcük öğretiminin amacı öğrencinin sözcükleri aktif olarak öğrenmesi, günlük yaşamında kullanması, kelime bilgi ve becerilerini geliştirerek yaşamına yön vermesidir (Güneş, 2013, s. 7). Öğrenciler, derslerde öğrendikleri sözcükleri hem ders içi etkinliklerde hem de ders dışında günlük yaşamdaki iletişimi sırasında kullanabilmelidir. Böylelikle bu sözcüklerin kullanım yeri aktif alan olur. Sözcüklerin yazılı ya da sözlü biçimde kullanılması sözcüklerin tekrar edilerek kalıcılığını artıracaktır.

3.1.6. Dil Öğretim Yaklaşımları

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan en temel araçtır. Tarihin bilinen en eski dönemlerinden bu yana yeryüzünde yaşayan bütün toplumların kendilerine ait ses ve yapı özellikleri olan dilleri bulunmaktadır. Bu uzun geçmiş süresince toplumlar çeşitli sebeplerle birbirlerinin dilini öğrenmek durumunda kalmışlardır. Zaman içerisinde dil bilimciler tarafından farklı bilimsel teorilere dayanan yaklaşımlar ortaya konmuştur. 20. yüzyılın başlarından günümüze kadar çeşitli dil öğretim yaklaşımları uygulanmıştır. Bu yaklaşımlar birbirinden farklı ilke ve yöntemlere dayanmaktadır.

3.1.6.1. Geleneksel Yaklaşımlar

Geleneksel yaklaşımlar dil öğretiminde kullanılan en eski yaklaşımlardır. Bunlar dil bilgisi yaklaşımı, kelime yaklaşımı ve kültür yaklaşımıdır (Puren'den aktaran Güneş, 2014, s. 45).

3.1.6.1.1. Dil Bilgisi Yaklaşımı

Dil bilgisi yaklaşıma göre dil kurallardan oluşur. Bir dili öğrenmek için o dilin kurallarını iyi bilmek gerekmektedir. Dilin kurallarını öğrenen kişi dili iyi kullanır. Bu nedenle dil öğretiminde öncelikle dil bilgisi öğretimine önem verilir. Dil bilgisi konuları belli bir sıraya göre öğretilir. Dilin kuralları, kavramları, sözcük ve cümle yapıları üzerinde durulur. Dil kuralları öğrencilere ezberletilir. Öğretim sürecinde okuma ve yazma becerilerine ağırlık verilirken dinleme ve konuşma becerileri üzerinde pek durulmaz. Ders kitaplarında konular hep dil bilgisine göre ele alınır. Örneğin isimler, özel isimler, fiiller, zamirler, zarflar, edatlar gibi (Puren'den aktaran Güneş, 2014, s. 45). Bu yaklaşıma göre hazırlanan kitaplarda dil bilgisi çeviri yöntemi uygulandığı için okuma, çeviri ve dil bilgisi alıştırmalarına yer verilir. Ortaçağdan günümüze kadar gelen yaklaşım Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere, İspanya gibi ülkelerde 1950'li yıllara kadar uygulanmıştır. Önceleri Latince, Yunanca ve Arapçanın öğretiminde kullanılmış sonra da diğer dillerin öğretiminde kullanılmıştır. Ülkemizde de orta ve yükseköğretimde uzun yıllar kullanılmıştır (Güneş, 2014, s. 45).

3.1.6.1.2. Kelime Yaklaşımı

Dil bilgisi yaklaşımı günlük yaşamda dilin etkili kullanımına olanak vermemiştir. Okuma ve çeviriye dayalı yaklaşım dinleme ve konuşmaya ağırlık vermediği için dil öğrenen kişilerin günlük yaşamda sözlü olarak iletişim kurmasında sorunlar yaşanmıştır. Bu nedenle 1980’li yıllarda dil bilgisi çeviri yöntemine karşılık kelime yaklaşımı doğmuştur. Bu yaklaşımda dil bilgisi kuralları yerine kelimelerin öğretimine önem verilmiştir. O yıllardaki yaygın görüş dil öğretiminde öğrenciye ilk öğretilecek şeyin kelimeler olduğuydu. Bu nedenle kelime ve metin seçimine ağırlık verilmiştir. Metinlerin öğrencinin ilgisini çeken ve yakın çevresindeki olay ve durumları içeren nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Böylelikle öğrenilen dil ile içinde bulunulan çevre arasında bağ kurulmuş, öğrencilere bol miktarda ve çeşitli kelimelerle dil öğretilmiştir. Kelime yaklaşımıyla hazırlanan kitaplarda dersler “Evde”, “Sınıfta”, “Bahçede”, “Pazarda”, “Parkta”, “Oyun Bahçesinde” gibi başlıklara göre belirlenmiştir. Öğretimde somuttan soyuta doğru bir gidiş yapılmıştır. Öncelikle somut varlıklar gösterilerek bu varlıkların karşılığı olan kelimeler öğretilmiştir. Daha sonra da aşama aşama soyut kelimeler öğretilmiştir. Bunların öğretiminde de görsellerden faydalanılmıştır (Güneş, 2014, s. 46).

3.1.6.1.3. Kültür Yaklaşımı

Kültür yaklaşımı 1920-1960 yılları arasında kullanılmıştır. Aktif yöntemle birlikte kullanılan yaklaşımın temelinde “Öğretilen dilin kültürü ve mantığı da öğretilmelidir.” düşüncesi yatmaktadır. Bu nedenle kültürel öğelere çok yer verilmiştir. Dil ile kültür arasında bağ kurularak öğretim yapılmıştır. Dil bilgisi yaklaşımı ve kelime yaklaşımında olduğu gibi dil bilgisi ve kelime öğretimine değil metinlere önem verilmiştir. Metinlerde kültür kavramı edebiyat, tarih ve coğrafya olmak üzere üç alanda ele alınmıştır. Uygulamada ise gezi yazısı ve roman gibi türler seçilmiştir (Puren’den aktaran Güneş, 2014, s. 46). Böylelikle öğrencilere dille birlikte dilin kültürü de öğretilmiştir. Yabancı dil öğretiminde uzun yıllar uygulanan bu yaklaşım öğrencileri fazla güdülemediği gerekçesi ile ilerleyen yıllarda farklı yöntemlerle birleştirilmiştir (Güneş, 2014, s. 46).

3.1.6.2. Davranışçı Yaklaşım

Kuruculuğu ve savunuculuğu Watson tarafından yapılan yaklaşımın felsefi temelini John Locke, fizyolojik temelini Petroviç Pavlov ve psikolojik temelini ise E. L. Thorndike, B. F. Skinner, Hull ve L. L. Bernard oluşturmaktadır. Davranışçılara göre psikolojinin konusu objektif bir şekilde ölçülebilen ve değerlendirilebilen davranışlardır. Onlar bilimsel olarak değerlendirilemeyecek içsel yaşantıları reddederler, uyarılmalar sonucunda organizmada meydana gelen tepkileri incelemeyi hedeflerler. İnsan zihnini bir kara kutuya benzeten davranışçılar kara kutunun içinde olup bitenleri değil, kara kutuya girip çıkanları incelerler. Çünkü bunlar ayarlanabilir, kontrol edilebilir ve düzenlenebilir. Bu görüşe dayanarak çevrenin davranışı şekillendirmede ne kadar önemli olduğuna dikkat çekerler. Davranışçıların çalışma alanını davranış oluşturur, hisler ve diğer bilişsel süreçlere kuşkuyla yaklaşırlar. Davranışçılar beynin etki gücünü önemsemezler. Onlara göre insan, uyaranlara tepki veren bir varlık, biyolojik bir makine, davranışlar da mekanik süreçlerdir. Davranış kuramcılarını öğrenmeyi yeni bir davranış edinimi olarak tanımlarlar (Ersanlı, 2012, s. 199).

Bu anlayış dil öğretiminde de etkisini göstermiştir. Skinner, dil öğretimini davranışçı modelin merkezine almıştır. Ona göre dil bir davranıştır. Diğer davranışlar gibi uyarıcı-tepki sonunda çeşitli tekrarlar ve taklitlerle öğretilir. Çocuk, dili etrafındaki uyarıcılara tepki vererek, onları taklit ederek, yetişkinleri gözlemleyerek, bu davranışları deneyerek ve tekrarlayarak öğrenir. Dil öğretimi de davranış gibi ele alındığı için öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmez. Öğrencileri şartlandırdığı ve dil öğretimi mekanik hale getirdiği için eleştirilmiştir (Güneş, 2014, s. 47).

3.1.6.3. Bilişsel Yaklaşım

Bu yaklaşımın ortaya çıkışında bilişsel öğrenme kuramcılarının Ausubel ve ünlü dil bilimci Chomsky'nin görüşlerinin etkisi bulunmaktadır. Chomsky, dil olgusunu dil edimi ve dil yetisi olmak üzere ikiye ayırmıştır. Dil edimi, dilin nasıl kullanıldığını, dil yetisi ise dili kullanmadaki yeteneği ortaya koyar. Ancak dili kullanma yeteneği, dilin nasıl kullanıldığını her zaman tam olarak ortaya koymaz. Chomsky'nin, davranışsal dil öğrenimine karşı çıkarak dil öğreniminin bir alışkanlık ya da koşullanma olmadığını ve bunun yaratıcı bir süreç olduğunu, bireyin dışındaki tepkilerden çok zihinsel etkinliğini yansıttığı görüşü bilişsel yaklaşımın temelini oluşturmaktadır (Demirel, 2016, s. 45). Chomsky'e göre dil edinme insanlarda doğuştan gelen genetik bir donanım ya da yetenekle olmaktadır. Bu genetik yapı

sayesinde dil içselleştirilerek konuşma ve anlama gerçekleşir. Chomsky, dili üretici bir sistem olarak ele almakta ve bu yapıyı kavrayan kişinin istediği kadar cümle kurabileceğini iddia etmektedir. Ayrıca çocukların dil edinmek için bilgisayar gibi programlandığını, zihinsel ve üretici işlemlerle dil öğrenmenin gerçekleştiğini vurgulamaktadır. Chomsky'den sonra Krashen de bilişsel yaklaşımın savunucularındandır. Ona göre dil öğrenmek için kişide doğuştan gelen bir yapı bulunmakta ve bu yapı bilgisayar gibi programlanmıştır. Ancak Krashen, bu yapının ikinci dil için geçerli olmadığını, bireyin yabancı dili kendi gayretiyle öğrendiğini belirtirken, dil edinme ve dil öğrenmenin birbirinden farklı olduğuna dikkat çekmektedir. Ona göre anadil edinimi bilinçsizce gelişmekte, buna rağmen ikinci dil öğrenme ise bilinçli bir süreçtir (Güneş, 2014, s. 48-49).

3.1.6.4. Yapılandırıcı Yaklaşım

20. yüzyılın sonlarında eğitimde yaşanan sorunlar uzmanları yeni arayışlara yöneltmiş ve çalışmalar daha çok insan beyni üzerinde yoğunlaşmıştır. Dil öğretiminde günümüzde de uygulanan yaklaşımın öncüleri Piaget, Vygotsky ve Bruner gibi uzmanlardır. Davranışçı yaklaşımın olumsuzluklarını ortadan kaldırmak için geliştirilen bu yaklaşımda, kişinin öğrenme ve zihinsel becerilerinin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşımda öğrenme kişinin kendi çabalarıyla oluşmakta ve zihninde yapılandırılmaktadır. Yaklaşım, kişinin etkin katılımına önem verdiği için öğretmekten çok öğrenme üzerinde durmaktadır. Bu yaklaşımda dil öğrenme sürecine gelişimsel ve etkileşimsel yaklaşılmaktadır. Gelişimsel yapılandırıcılık dil öğrenme sürecini insanın bebekliğinden başlatarak üst düzey öğrenmeye kadar ele almaktadır. Etkileşimsel yapılandırıcılık ise dil öğrenimini çocuk ile anne-baba arasındaki etkileşim boyutunda incelemektedir. Yaklaşımın savunucularından Piaget'e göre dil öğrenimi zihinsel gelişime bağlıdır. Zihinsel gelişim de dil öğrenmenin temeli için gereklidir. Dil, zihinsel işlemler sonucunda ortaya çıkmakta ve hızla gelişmektedir. Piaget, zihinsel gelişim olmadan dil gelişiminin mümkün olmadığını fikrini savunmaktadır. Yaklaşımın diğer savunucularından Bruner ve Vygotsky, dil öğrenmede sosyal ilişkilerin önemini vurgulamaktadırlar. Onlara göre dil öğrenmede yalnız zihinsel gelişim değil, sosyal ilişkiler de önemlidir (Güneş, 2014, s. 52).

3.1.7. Dil Öğretim Yöntemlerinde Sözcük Öğretiminin Yeri ve Önemi

Dil öğretimi deyince akla ilk gelen kavramların başında yöntem gelmektedir. Yöntem terimi üzerinde tarihte bugüne kadar farklı tanımlamalar yapılmıştır. Bunun nedeni ise yaklaşım, yöntem ve teknik konularında uzmanların birbirinden ayrı görüşlerinin olması, konuyu farklı açılardan ele almaları yatmaktadır. Öncelikle, bu terimlerin birbirlerinden farkları ve ne oldukları üzerinde durmak faydalı olacaktır.

Yaklaşım dilin, öğretme ve öğrenmenin doğası ile ilgili teorik bilgilerden oluşur. Yöntem ise seçilen yaklaşıma, yani eldeki teorik bilgilere bağlı olarak derslerde kullanılacak materyallerin düzenli olarak sunulması amacıyla hazırlanan genel bir plandır. Yaklaşım genel kabul gören bazı ilkeleri içerirken yöntemde öğretme-öğrenme süreci önem kazanır. Bazen bir yaklaşım birden çok yöntem doğurabilir. Teknik ise yöntemle uyumlu olarak uygulanan sınıf içi aktivitelerin her birine verilen addır (Anthony'den aktaran Bekleyen, 2015, s. 4).

Anthony tarafından yapılan tanımlara bakıldığında teorik bilgilerden oluşan yaklaşım çatısı altında onun uygulanış yolunu gösteren yöntemi ve yöntemin derslerde dil öğretim etkinliklerini içeren tekniği görmek mümkündür. Örneğin dil öğretiminin bir davranış kazandırma olduğunu savunan yaklaşım Davranışçı Yaklaşım, buna göre dil yapılarının sık tekrarlarla ezberlenmesine dayalı olarak geliştirilen yöntem de İşitsel Dilsel Yöntemdir. Günümüzde de yaklaşım, yöntem ve teknik konusunda bu tanımlar çoğunlukla kabul görmekle birlikte yöntem ve yaklaşımı eş anlamlı olarak kullananlarda bulunmaktadır.

Yabancı dil öğretiminin tarihsel sürecine bakıldığında pek çok yaklaşım ve buna bağlı olarak yöntemin geliştirildiği görülmektedir. Her bir yöntem uygulamada görülen eksikliklerden yola çıkılarak geliştirilmiş ve çeşitli yönlerden dil öğretimi için bir öncekinden daha iyi olduğu vurgulanmıştır. Geliştirilen bu yöntemlerin her birinin dil öğretimine katkı sağladığı ve birbirinin ortaya çıkışında etkili olduğu bir gerçektir. Yabancı dil öğretimi için geliştirilen yöntemler kesintili ve birbirinden bağımsız süreçler değildir. Aksine yeni bir yöntem bir öncekine ait bilimsel çalışmalardan beslenir ancak uygulamalarda karşılaşılan zayıflıkların giderilmesi için dil öğretimine yeni bir boyut kazandırır.

3.1.7.1. Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi

Dil öğretim tarihine bakıldığında bu yöntemin ilk olarak Yunanca ve Latince öğretiminde kullanıldığı görülmektedir. Amerika'da Prusya metodu olarak bilinen yöntem 1840'lardan 1940'lara kadar yabancı dil öğretimini etkilemiştir (Richards & Rodgers, 2007, s. 5). 18. yüzyılda yaygın olan bu anlayışa göre öğrenciler ikinci bir yabancı dili çeviri, metni yeniden oluşturma ve dikte üzerinden öğrenmek için kendi dillerinin dil bilgisini bilmek zorundadır.

Yunanca ve Latinceyi anadili üzerinden öğretmek amacıyla geliştirilen yöntem, çok yoğun biçimde kelime öğrenimi, şekil bilgisi ve dil bilgisi kurallarının ezberlenmesine dayanmaktadır.

19. yüzyılın sonlarında Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi dil öğretiminde soğuk ve cansız bir yaklaşım olarak eleştirilmiş ve başarılı bir yöntem olmadığı fikri kabul görmüştür. 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın ilk yarısında gerçekleştirilen dil öğretimi reform hareketleri, Dil Bilgisi Çeviri Yöntemine karşı geliştirilmiş ve bu yönteme eleştirilerde bulunmuştur (Stern, 2003, s. 454).

Dil Bilgisi Çeviri Yönteminin sözcük öğrenimi açısından temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Öğretilcek sözcükler yalnızca okunan metinlerle sınırlıdır. Bu sözcüklerin öğretimi ise sözcük listeleri, sözlük kullanımı ve ezberle yapılmaktadır. Tipik bir Dil Bilgisi Çeviri metninde dil bilgisi kuralları örnek cümlelerle, yeni sözcükler anadilindeki karşılıkları ve çeviri alıştırmalarıyla öğretilmektedir.
- Sözcüklerin düzgün sesletimi göz ardı edilmektedir. Bu durum söyleyiş bozukluğu ve günlük iletişimde yetersizliğe yol açmaktadır.
- Sözcük öğretimi anadilinde karşılıkların verilmesi ile yapıldığından her sözcüğün karşılığını vermek mümkün olmamaktadır.
- Sözcüklerin anlamlarının yanı sıra eylemlerin farklı zamanlara ilişkin kullanımlarını da ezberlemek gerekmektedir.

Bu yöntemde sözcük öğretimi yönünden göz ardı edilen bir nokta da sözcüklerin kendi aralarında anlamsal bir bütünlük olmaksızın verilmiş olmasıdır. Her örnek cümle, sanki farklı metinlerden alınarak birbiri ardına yazılmıştır. Burada amaçlanan, yalnızca aynı dil bilgisi yapılarının geçtiği cümleleri toplayıp öğrenciye belirli bir kuralı öğretmek ve onun benzer cümleleri çeviri yoluyla oluşturmasını sağlamaktır (Larsen-Freeman, 1986, s. 11-12).

3.1.7.2. Doğrudan Yöntem

Dil bilgisi çeviri yöntemine tepki olarak geliştirilmiştir ve 20. yüzyılın ilk yarısında yoğun olarak kullanılmıştır (Apaydın, 2007, s. 55). Doğrudan Yöntemin en temel kuralı çeviriye izin verilmemesidir. Zaten yöntem, adını, öğrencilerin anadillerine başvurarak yaptıkları çeviri olmaksızın, hedef dil ile doğrudan temasa geçmesinden almaktadır (Larsen-Freeman, 1986, s. 18). Öğretim sırasında öncelikle her konunun özü anadilde açıklanmakta ve

ardından öğretmen yabancı dilde konuşarak eylemleri tekrarlatmaktadır. Konular da parçalara ayrılarak tekrarlanmaktadır. Bütün bu eylemler önce sözlü sonra da yazılı olarak anlatılmakta ve bu yolla hedef yapıların kolayca hafızada kalması sağlanmaktadır. Bu yöntemde en küçük parça olan konular 15-20 cümleden, bir dizi 50 konudan, bir genel dizi de birkaç diziden oluşmaktadır, Ev, toplumda insan, doğada yaşam, bilim, meslekler vb. şekilde beş genel dizi bulunmaktadır (Demircan, 2013, s. 177).

Doğrudan Yöntemin temel özellikleri sözcük öğretimi açısından şunlardır:

- Sınıf ortamında sadece hedef dil kullanılmaktadır. Dolayısıyla anadilinde sözcük öğretimi asla kullanılmamaktadır.
- Günlük yaşamda kullanılan sözcükler öğrencilere öğretilmektedir. Etkin sözcüklerin öğrencilerin ihtiyaçlarına göre günlük hayattan seçilmesi gerekiyorsa yazılı metinlere bağlı kalınmayarak bu tip sözcükler seçilmektedir.
- Öğrencilerin, anlamın yanı sıra sesletimi de öğrenmelerini sağlamak amacıyla yeni sözcükler ve dil bilgisi kuralları sözlü olarak da öğretilmektedir.
- Sözcük öğretimi, konuşma ve dinleme becerileri aracılığıyla da, örneğin öğrenci-öğretmen arasında geçen sorular ve cevaplarla geliştirilebilmektedir.

Somut sözcükler resimlerin ve gerçek nesnelerin gösterilmesiyle, soyut sözcükler ise örnek cümlelerle öğretilmektedir (Apaydın, 2007, s. 56).

3.1.7.3. İşitsel-Dilsel Yöntem

İşitsel-Dilsel Yöntem, davranışçı psikolog F. Skinner'in *dil, bir alışkanlık kazanmadır* görüşünden kaynağını alan ve yapısal dil bilimci L. Bloomfield'in dil öğrenimini *yapıları aşırı öğrenme* olarak değerlendiren görüşünden hareketle oluşturulmuştur. Yöntem, dinleme ve konuşma becerilerine öncelik vererek ve dildeki kalıp yapıları öğreterek yabancı dilin kazanılabileceğini savunur (Bölükbaş, 2015, s. 61). Bu yöntem, dilin sözlü yönüne ağırlık vermektedir. Sözcük öğretimi sesletim öğretimiyle başlamaktadır. İşitsel-Dilsel Yöntem, karşılıklı konuşmalar ve yoğun sözlü uygulamalar kullanarak dil yapılarını bir düzen içinde öğretmeyi amaçlamaktadır (Demircan, 1990, s. 182-183).

Sözcük öğretimi açısından İşitsel-Dilsel Yöntemin temel özellikleri şunlardır:

- Dil kalıpları bağlamlarda doğal olarak bulunmaktadır.

- Yeni sözcükler, diyaloglar aracılığıyla öğretilmektedir. Birbirinden bağımsız, uzun sözcük listelerini ezberlemek yerine diyalogların kendisi ezberlenmelidir.
- Tekrar, sözcük öğretiminin temel taşıdır.
- Yeni sözcükleri ve dil bilgisel kalıpları öğrenme amacı, bunları kullanarak iletişim kurabilmektir.

Yeni sözcüklerin anlamı tümevarım yöntemiyle öğretilmelidir. Önce sözcüklerin anlamını ve dilin yapısını öğreten tümceler verilir ardından bununla ilgili uygulamalar yapılmalıdır (Larsen-Freeman, 1986, s. 41).

3.1.7.4. Doğal Yöntem

Yöntemi 1800’lü yıllarda ortaya atan ve geliştirenler Lamare (1819), Payne (1830), Ticknor (1871), Heness (1866) ve Marcel (1867) olmuştur (Memiş & Erdem, 2013). Doğal yönteme göre yabancı dil öğreniminde geçen süreç anadil öğreniminde geçen süreçle hemen hemen aynıdır. Bundan dolayı yabancı dil öğretiminde anadil edinimindeki aşamalar dikkate alınmalıdır. Chomsky’e göre dil öğrenimi alışkanlık geliştirme değildir. İnsan beyninde dili öğrenmek için doğuştan gelen bir düzenek bulunmaktadır. Kişi, çevresindeki uyarıcılardan aldıklarını bu yeti sayesinde içselleştirir ve zihnine yerleştirerek daha sonra bunları kullanabilir. Bu yeti, öğrenilen sınırlı sayıda kuralla sınırsız sayıda cümle kurulmasını sağlar (Grabe’den aktaran Sülüsoğlu, 2008, s. 29). Doğal Yöntem, klasik eserlerin dillerine karşılık olarak yaşayan dilin, yazılı dile karşılık olarak konuşma dilinin öğretilmesini amaçlamıştır. Yöntemin uygulanmasında sesletim ve dil bilgisi öğretimi ile çeviri ve başlangıçtaki okuma ve yazma alıştırmaları yapılmamaktadır. Bunların yerine dinleme ve konuşma etkinliklerine yer verilmektedir. Öğrencilerin yazılı dili görmeden önce onu duyması gerekmektedir. Onların sözlü iletişime geçebilmeleri için kitapta bulunan bazı diyaloglar ezberletilir. Yabancı dil, o dili anadili olarak konuşanlarla doğrudan iletişim kurularak öğrenilir. Bu nedenle öğretmenler, hedef dili anadili olarak konuşan kişilerdir. Ancak bu durum yabancı dil öğretiminin bulunması konusunda sorunlara neden olmuştur. Sözcükler tek başlarına değil, cümle içindeki kullanımıyla öğretilir (Apaydın, 2007, s. 60).

Doğal Yöntemin sözcük öğretimi açısından temel özellikleri şunlardır:

- Öğretmen konuşur, öğrenci dinler.
- Sözcük öğretiminde, varsa eşteşlere öncelik verilir.

- Öğrenci, duyduğunu anlamını tam olarak çıkaramamış olsa bile tekrar eder. Sesletim, doğrudan doğruya taklit etmeye dayanır.
- Dil öğrenimi doğal olarak her şeyden önce sözcük öğrenimidir. Bu sebeple öğrencilere, sözcük öğretiminde sıkça kullanılan sözcüklere öncelik verilmelidir.

Doğal Yöntemde, orta zorluktaki sözcükler öğretilir. Böylelikle öğrenciler kendiliğinden, okuduğunu anlama yeterliğine ulaşır. Sözcüklerin bağlam içindeki tekrarı, öğrencinin sözcüklerin anlamsal genişliğini kolaylıkla anlamasını sağlar (Demirel, 2007, s. 47).

3.1.7.5. Grupla Dil Öğretim Yöntemi

Grupla dil öğretim yöntemi, hasta merkezli terapiyi geliştiren Amerikalı psikiyatrist Carl Rogers'ın çalışmalarından etkilenen Charles A. Curran tarafından geliştirilmiştir (Rogers'ten aktaran Gür, 1996). Yöntem, kişilerin yabancı dil öğrenirken hata yapma korkusu ve kaygısı nedeniyle kendilerini iyi ifade edemedikleri gerçeğinden ortaya çıkmıştır. Grupla dil öğretim yöntemi, öğrenci eylemlerini bir bütün olarak görür ve değerlendirir. Yani onları zekâları, duyguları, fiziksel tepkileri, öğrenme istekleri ile bir bütün olarak ele alır. Öğretim programı öğrencinin sezgi, anlayış ve öğrenmede sahip olduğu ayırıcı özelliklere göre hazırlanır. Öğretim, öğrenci özelliklerine uygun olarak belirlenen konular ile danışmanın düzenlediği gelişim seyrine uygun olarak yapılır. Yöntem, genel olarak yabancı bir ülkeye göçmen ya da işçi olarak gidenlerin kısa sürede topluma uyum sağlayabilmeleri, iletişim ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde dil yeterliğine sahip olmalarını hedef alır (Doğan, 2012: 292-293).

Yöntem, tam bağımlılık aşaması, kendini gösterme aşaması, ayrı varlık aşaması, rol değişim aşaması ve tam bağımsızlık aşaması olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır. Bu yöntemde öğretmenin rolü danışmanlık yapmaktır. Yani öğretmen, öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları güçlükleri anlamak ve bunların aşılmasında öğrenciye destek olmak durumundadır. İlk üç evrede (tam bağımlılık, kendini gösterme, ayrı varlık evreleri) öğretmen, öğrencileri hedef dili doğru kullanabilmeleri için cesaretlendirir (Larsen-Freeman, 1986, s. 98-99).

Grupla dil öğrenme yönteminde, öğrenciler üzerinde ses kayıt cihazının bulunduğu masanın etrafında çember biçiminde oturur ve kendilerinin belirlediği bir konu hakkında birbirleriyle hem anadillerini hem de hedef dili kullanarak konuşurlar. Bu sırada öğretmen onları dinler

ve onların anadillerinde söylediklerini hedef dile çevirir. Daha sonra öğrenciler öğretmenin çevirisini mikrofon kullanarak tekrar eder ve sesini kaydeder. Ardından öğrencilere kayıtlar dinletilir ve öğrenciler kayıtlardaki konuşmaları deftere yazarlar. Yazma işlemi bittikten sonra kaydedilen konuşmalar öğretmen tarafından tahtaya yazılır ve bunlar dil bilgisi açısından analiz edilir. Yöntem, öğrencilerin anadillerini kullanma esnekliği sağladığı için onların hedef dil ve kaynak dil arasında benzer ve farklı yönlerin görülmesine olanak tanır. Grupla dil öğrenme yöntemi öğrencilerin, belli bir dilsel yeterliğe ulaştıktan sonra öğretici rolünü kazandığı tek yöntemdir (Bölükbaş, 2013, s. 67-68).

Grupla dil öğretim yöntemi sözcük öğretimi açısından incelendiğinde anadili kullanımına çok yer verdiği için sözcük öğretiminde yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu yöntemde öğretmen, öğrencilerin kayıt sırasında kullandıkları dili bilmek durumundadır. Bu nedenle yöntemin, aynı dili konuşan yabancı uyruklu öğrencilerden oluşan sınıflarda etkili olmaktadır. Öğrenciler, öğretmenin konuşmasını değil kendi konuşmalarını kaydetmektedirler. Dolayısıyla kayıtları tekrar dinlediklerinde doğru telaffuzu dinleme olanakları bulunmamaktadır.

3.1.7.6. Toplu Fiziksel Tepki Yöntemi

Yöntem, Asher tarafından geliştirilmiştir (Demirel, 2007, s. 62). Toplu fiziksel tepki yönteminin temelinde öğrencilerin hedef dilde dinledikleri talimatları fiziksel tepki biçiminde yerine getirme bulunmaktadır. Çocukların anadil edinimi, ikinci dil edinimi için yol gösterici olmaktadır. Çünkü çocuklar öncelikle dili anlamlandırdığı bir dinleme süreci geçirir. Dinleme, öğrencilerin cümle kurmadan önceki hazırlık aşamasıdır. Bu süreçte etrafında duyduklarını hep dinler ve anlamaya başlar. Bir süre sonra kendine söylenenleri yapar yani fiziksel olarak tepki verir, bu onun söylenenleri anladığının fiziksel olarak dışavurumudur. Son olarak da konuşmaya başlar. Bunun için yeterliği dilsel olgunluğa ulaşmış olmalıdır (Yaman, 2013, s. 79).

Yöntem, sözcük öğretimi açısından incelendiğinde yabancı dil öğrenmeye yeni başlayanlar için daha fazla sayıda kelime tanıyabilmesi için onlara sessiz kalacakları bir süre tanımaktadır. Bu süreçte kişi hem dili tanımakta hem de sözcüklerin sesletimini bolca dinleyebilmektedir. Öğrenci hemen üretici konumuna geçmemektedir. Yöntem, özellikle başlangıç düzeyinde kelime öğretiminde etkilidir.

3.1.7.7. Sessiz Yol Yöntemi

Yöntem, 1972’de Caleb Cattegno tarafından geliştirilmiştir (Demirel, 2007, s. 61). Sessiz yol yönteminin temelinde öğrencilere, öğrenme süreçlerinin ne olacağı belirtilmeden öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli şartların hazırlanması bulunmaktadır. Bu yöntemde öğretmen sessiz kalarak öğrencilerin aktif katılımını sağlamaya çalışır (Memiş & Erdem, 2013). Yöntemin en temel özelliği öğrencinin sınıftaki hareketleri dikkatle izlemesi, öğretmenin ve sınıf arkadaşlarının söylediklerini dinlemesi ve bunlardan anlam çıkarmaya çalışmasıdır (Demirel, 2007, s. 61).

Sessiz yol yönteminde öğrencilere öncelikle emir kipi sözcük ve tümceleri öğretilmektedir. Öğretmen, sözcük tabloları ve plastik çubuk gibi araçlarla sözcüklerin anlamının çeviri yapılmadan anlaşılmasını sağlamaya çalışır (Sarıgül, 2017). Öğretimin başında öğrencilere çubuklar, çubukların renkleri ve öğretimde kullanım amacı anlatılır. Çubuklar dışında telaffuz tablolarından da yararlanır. Telaffuz tabloları dilin yapısına uygun olarak hazırlanır. Simgeler, telaffuz özelliklerine göre renklerle belirtilir. Dersler telaffuz tablolarının kullanımıyla başlar. Öğretmen bir sözcüğü seslendirir ve öğrencilerden bu sözcüğü oluşturan imgelerin neler olduğunu tahmin etmelerini bekler. Derste çeşitli materyallerin kullanımı gerekmektedir. Bunlar: Renkli çubuklar, kelime listeleri, duvar panoları, çizimler, resim, slayt, film, ders içi çalışma kâğıtları ve okuma kitapları vb. (Doğan, 2012, s. 274-276).

Sessiz yol yönteminin uygulanışında ancak çok zorunlu durumlarda öğrenciye yardım edilir. Öğrencinin hata yapması durumunda daha fazla uygulama yapması istenir. Yöntem daha çok okuma becerisinin geliştirilmesine öncelik vermektedir (Memiş & Erdem, 2013).

Yöntemde sözcük öğretimi için öğrencinin etkin olması beklenir. Çubuklar yardımıyla öğrenci, sözcükleri kendi bulur. Sözcüğün anlamı öğrenciye hazır verilmediği için öğrenilen sözcüklerin kalıcılığında etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Ancak yöntemde karşılıklı konuşma etkinliklerine pek yer verilmediği için öğrenilen sözcüklerin pekiştirilmesine ve iletişimde kullanarak uygulama yapılmasına olanak tanımamaktadır.

3.1.7.8. Telkin Yöntemi

Bulgar ruh doktoru ve eğitimcisi Georgi Lazanov’un bir yandan Sovyetler Birliği ruh bilimi diğer yandan yoga ve Budizm tekniklerinden yararlanarak 1960 sonrası gerçekleştirdiği

öğretim yöntemidir (Demircan, 2013, s. 252). Telkin yöntemi akla ve/veya bilince dayalı olmayan etkileri kontrol altına alarak, öğrenimi sağlayacak şekilde yeniden yönlendirmeyi amaçlamaktadır (Hengirmen, 2006, s. 29). Yöntemde, öğrenmeyi kolay ve eğlenceli duruma getirebilmek için müziğe, sanata ve çeşitli oyunlara yer verildiği; çevrenin öğrencinin derse ilgisini artıracak şekilde düzenlendiği görülmektedir. Öğretmen dil öğreniminde başarılı olabilmesi için öğrenciye, dil öğrenmenin aslında zor olmadığı düşüncesini aşılmalı ve onun öğrenmesini olumsuz etkileyebilecek çevresel koşulları ortadan kaldırmalıdır. Telkin yönteminde öğretmen, bilinçaltı yöntemler kullanarak öğrencinin farkında olmadan yabancı dilde konuşmasını sağlar. Diyalog öğretimi önemlidir. İlk gün öğrencilere müzik dinletilir ve sonrasında diyalog okunmaya başlanır. Öğrencilere diyalogun kendi dillerindeki çevirisi dağıtılır. Öğretmen diyalogu okurken öğrenciler de kendi dillerindeki karşılığını takip ederler. Sonra sessizlik sağlanır ve kitaplar kapatılır. Müzik tekrar başlar ve öğretmen diyalogu tekrar okur. Bu kez öğrenciler, çeviriye bakmadan sadece öğretmeni dinlerler. Öğrencilerden diyalogu yatmadan önce ve sabah kalktıklarında tekrar okumaları istenir. Diğer iki günde diyalogun ayrıntıları üzerinde durulur, son olarak onlardan kursta öğrendikleri konulardan oluşan doğaçlama bir oyun sergilemeleri istenir (Çelik, 2013, s. 92-93).

Sözcük öğretimi açısından ele alındığında telkin yönteminin, öğrencilere öğrendiklerini uygulama fırsatı tanıyarak iletişime yönelik çalışma olanağı verdiği söylenebilir. Sözcük öğretimi yapılırken diyaloglar esas alınarak işlenen derslerde diyalogların çevirisi öğrencilere verilir. Böylelikle öğrencilerin diyalogları daha kolay anlamaları sağlanır.

3.1.7.9. Görsel-İşitsel Yöntem

İkinci Dünya Savaşının ardından İngilizce uluslararası düzeyde en çok konuşulan dil haline gelmiş ve Fransızca geri plânda kalmıştır. Fransızcanın İngilizceden üstünlüğünü sağlamak için Görsel-İşitsel Yöntem geliştirilmiştir. Bu yöntemde sesler ve resimler birlikte kullanılmaktadır. Sesler kasetlere kaydedilmiş, resimler de sabit olarak gösterilmiştir. Bunların yanı sıra jest, mimik ve duygusal beden dili gibi öğelerden de yararlanılmıştır. Görsel-İşitsel Yöntem 1960-1970 yıllarında Fransa'da yaygınlaşmıştır. Yöntemde öncelikle sözel dile ağırlık verilmekte, ardından yazılı dile geçilmektedir. Öğrenme, anlamlı parçaların zihinde bütünleştirilmesi ve dilin bir bütün olarak algılanmasına dayandırılmıştır. Öğretim

sürecinde ses, görüntü ile kulak ve göze ağırlık verilmiştir (Rodriguez'den aktaran Gün, 2013).

Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte bilgisayar, internet, akıllı telefon uygulamaları gibi imkânlar, sözcük öğretimi açısından da yöntemin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır. Böylelikle öğrenci sınıf ortamı dışında da sözcüklerin hedef dilde söylenişlerine ulaşmakta ve telaffuzu hakkında bilgiye kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bunun dışında sözcüğün bağlamdan öğrenimi söz konusu olduğunda ise metni/diyaloğu tekrar dinleyerek ya da izleyerek hatırlama fırsatı bulabilmektedir. Yabancı dilde sözcük öğrenimi için sözcüklerin sık sık tekrarının yapılması gerekmektedir. Bu tekrarları kişi yazarak ya da söyleyerek yapabileceği gibi görsel-işitsel yöntemde kullanılan ses kayıtları ile dinleyerek de yapabilir. Bu açıdan bakıldığında da sözcük öğrenimi için kolaylık sağlamaktadır. Bu şekilde sözcüklerin hem anlamlarını hem de doğru söylenişlerini öğrenebilmektedir.

3.1.7.10. İletişimsel Yöntem

İletişimsel yöntem 1970'li yıllarda Fransa'da uygulanan İşitsel-Sözel ve Görsel-İşitsel yöntemlere karşı olarak geliştirilmiştir. O yıllarda Avrupa yoğun göç almakta ve göçmen yetişkinlerde dil sorunu yaşanmaktaydı. Pek çok dilci, eğitimci, sosyolog ve psikolog göçmenlerin dil sorununu çözmek için çalışmalar yapmıştır. Böyle bir ortamda iletişimsel yöntem gündeme gelmiştir. İletişimsel Yönteme göre dil bir iletişim aracıdır. Dil öğretiminde gerçek iletişim alıştırmalarına bolca yer verilir. Bu uygulama İletişimsel Yöntemin diğer yöntemlerden en önemli farklarından birisidir. İletişim odaklı çalışmalarla hedef dilin kültürü de öğretilmektedir. Böylelikle öğrenci dil etkinlikleriyle kendi kültüründen başka bir kültürü de tanıma olanağına sahip olmaktadır. (Gün, 2014, s. 111).

Richards & Rogers (1986), dilin iletişimsel özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Dil, anlamı ifade etmek için oluşturulmuş bir sistemdir.
- Dilin en önemli görevi, etkileşimi ve iletişimi sağlamaktır.
- Dilin yapısı, işlevsel ve iletişimsel kullanımlarına yansımaktadır.
- Dilin en önemli birimleri yalnızca dil bilgisel ve yapısal özellikleri olmayıp işlevsel ve iletişimsel anlamıdır (s. 71).

İletişimsel yöntemin uygulanışında günlük iletişim uygulamalarına yer verilmektedir. Sözcük öğretimi açısından bakıldığında kişiye iletişimi sağlamak için gerekli olan güncel ve

işlevsel sözcüklerin öğretilmesi gerekmektedir. Yöntemin amacı gerekli sözcük bilgisine ulaşarak ve dil bilgisel yapıları da doğru kullanarak gerekli dil yeterliğine ulaşmasını sağlamaktır. Burada önemli olan husus, hedef dilde en sık kullanılan sözcüklerin öğretilmesine dikkat etmektir. Zaten bu sözcüklerin önemli bir kısmı günlük iletişimde kullanılan sözcükler olduğundan hedef dilin anlaşılmasında ve anlatımın sağlanmasında oldukça etkili olduğu görülmektedir. İletişimsel yöntemde sözcüklerin anlamı bağlam içinde öğretilir. Bunun için çeşitli görsel materyaller ve nesneler kullanılmaktadır.

3.1.7.11. Görev Temelli Yöntem

Görev temelli dil öğretimi, dil öğretiminin planlanması ve uygulanmasında görevleri temel alan bir yöntemdir. Yöntem, öğrencilerin kendilerine verilen ödevleri, birbirleriyle etkileşim içinde gerçekleştirerek dil öğrenmelerini hedefler. Bu yöntemde dil, günlük hayatta olduğu gibi anlamlı bir bütün içinde öğretilmeye çalışılır. Dolayısıyla dil, iletişimde amaç değil bir araçtır. Göreve temelli öğretimde okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerileri, verilen görevlerde bir bütün olarak yer alır. Bu da öğrencilerin verilen görevleri gerçekleştirirken dört temel beceriyi birlikte kullanmalarını sağlar. Göreve dayalı öğretim yönteminde, yönteme uygun olarak hazırlanmış ders kitaplarının dışında öğretmen tarafından hazırlanan ve gerçek yaşamdan alınan araçlarla desteklenen görevler de kullanılmaktadır (Büyükkız, 2014, s. 121-122). Yöntemde gerçek yaşamdan alınan görevler; iş başvurusu yapmak, otobüs ya da uçak bileti almak, tatil için rezervasyon yaptırmak, lokantada yemek siparişi vermek, alışveriş yapmak, sınıf arkadaşlarıyla öğretmen tarafından verilen herhangi bir konuda sunum yapmak vb. olabilir. Bu görev etkinliklerinde amaç, öğrencinin görevi yerine getirerek dili öğrenmesini sağlamaktır.

Görev temelli öğretim yönteminin diğer yöntemlerden farklı ve olumlu yönleri şunlardır:

- Görev temelli öğretim iletişimsel bir yöntemdir; izlencesini görevler ve görev türleri üzerine oluşturmuştur.
- Göreve temelli öğretimde anlam ve yapı birleştirilerek öğretilir.
- Öğretmen ve öğrenci merkezli bir yöntemdir.
- Görev temelli yöntemde neyin değil dilin nasıl öğretilceği üzerinde durulur.
- Geleneksel yöntemlerden farklı olarak dili parçalara ayırarak değil, bir bütün olarak öğretmeyi hedefler.
- Yöntemin temeli görevler üzerine oluşturulur (Yorulmaz, 2009, s. 43-44).

Görev temelli öğretim yöntemi sözcük öğretimi açısından ele alındığında öğrencilerin görevlerini yerine getirmek için hedef dilde kullanmaları gereken sözcükleri kendilerinin bulmaları ve amacı uygun biçimde kullanmaları gerektiğinden bu süreçte etkin olduklarını söylemek mümkündür. Sürece etkin katılım da hem sözcükleri araştırarak hem de bunları yazılı ya da sözlü biçimde kullanarak gerçekleşmektedir. Bu şekilde sözcükler, öğrencinin anlatımı sırasında kullanılıyor olmasından dolayı onların aktif sözcük dağarcığına yerleşecek ve kalıcı olması sağlanacaktır. Burada öğretmen faktörü önemlidir. Şöyle ki, onun öğrencilere vereceği görevlerin günlük yaşamda bir karşılığı olmalıdır. Yani öğrenci, bu görev aracılığıyla öğrendiği sözcükleri benzer durumlarda gerçek yaşamına yansıtılabilmeli, bu gibi durumlarda ve ortamlarda kullanabilmelidir.

3.1.7.12. İçerik Merkezli Yöntem

İçerik merkezli öğretim yöntemi, dil öğretimini içerik öğretimiyle birleştirmeyi esas alan bir dil öğretim yöntemidir. Yöntem, dil bilgisi temelli izlencenin sonucu olan dil ve içeriğin doğal olmayan ayrımını sona erdirip aşağıdan yukarıya yaklaşımlara alternatif olarak geliştirilmiştir (Wesche & Skehan'dan aktaran Yalçın, 2013). Yöntemde, öğretilmesi hedeflenen yabancı dilin akademik yönü ile becerilerin eş zamanlı öğretiminin belirli bir içerik çerçevesinde yapılmasını planlanır. Hedef dilin konu içeriği iletişimin anlık bir parçası olarak değil, öğrenilmesi gereken bir amaç olarak görülür (Doğan, 2012, s. 404). İçerik merkezli yöntemde öğrencinin asıl hedefi, yabancı dil yoluyla bilgi edinmek ve bu süreçte akademik dil becerilerini geliştirmektir. Yöntemin amacı, öğrencinin akademik dil becerilerini yabancı dilde verilen başka derslere aktarabilmesini sağlamaktır. İçerik merkezli yöntemin amacı, birçok eğitim ortamında yer alan konular ile dil yönergeleri arasındaki yapay ayrımı ortadan kaldırmaktır (Brinton, Snow & Wesche, 1989, s. 2). İçerik merkezli öğretimde öne çıkan temel ilkelerden biri insanların ikinci dili bilgi edinmenin bir yolu olarak kullandığında daha kolay öğrendiği görüşüdür. Başka bir ilke ise bazı içerik alanlarının diğerlerine oranla dil öğrenme için temel oluşturmada daha kullanışlı ve daha etkili olduğu düşüncesidir. Örneğin coğrafya dersi konu alanı için çoğunlukla daha sık tercih edilir. Ayrıca öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun biçimde oluşturulmuş derslerin daha iyi öğrenildiği görüşü savunulmaktadır (Richards & Rodgers, 2001, s. 209-211).

İçerik merkezli öğretim yönteminde sözcük öğretimi içerik üzerinden yapılacağı için bağlamdan sözcük öğrenim stratejisini kullanmak diğerlerine göre daha etkili olacaktır.

Çünkü bu yöntemde dil öğrenimi yabancı dil yoluyla bilgi edinmeye dayanmaktadır ve dil becerilerinin gelişimi de böylelikle sağlanmaktadır. Sözcük öğrenimi bu yöntemde farklı içeriklerle daha etkili olabilir. Burada önemli olan öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun içeriğin seçimidir.

3.1.7.13. Seçmeli Yöntem

Eklektik yöntem olarak da adlandırılan yöntem, farklı öğretim yöntemlerinin en yararlı yönlerinin seçilip dil öğretimi için amaca uygun olanının uygulanması esasına dayanmaktadır. Bu yöntemde geliştirilmek istenen beceriye en uygun yöntem seçilir ve bu yöntem öğretimde uygulanır. Örneğin konuşma becerisinin geliştirilmesi için iletişimsel yaklaşım ya da kulak-dil alışkanlığı yönteminin, dil bilgisi kurallarının öğretimi için bilişsel yöntem etkinliklerinden yararlanılabilir.

Seçmeli yöntemin önemli özellikleri şunlardır:

- Dil öğretimi hayata dönük olmalıdır.
- Sınıfta öğrenilen dilden başka dil kullanılmamalıdır.
- Çeviri, dili yeni öğrenenler için faydalı değildir.
- Mekanik tekrarlar yerine anlamlı ve iletişime dönük alıştırmalara yer verilmelidir.
- Bir yapı tam öğretilmeden yeni bir yapıya geçilmemelidir.
- Okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine hemen başlanmalıdır.
- Kelime öğretimine hemen başlanmalı ve öğrenilen kelimelerin cümle içerisinde kullanımına ilişkin uygulamalar yapılmalıdır.
- Öğrencilerde dili öğrenme arzusu uyandırılmalıdır.
- Öğretim basitten zora, somuttan soyuta doğru olmalıdır.
- Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır. (Barın, 2004).

Yöntemin özelliklerine bakıldığında dil öğretiminde gündelik yaşamda kullanılan dile ağırlık verildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra geliştirilmek istenen beceriye uygun farklı yöntemlerin uygulanmasının önü açılmaktadır ki bu, seçmeli yöntemin temel esasıdır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alındığı yöntemde, sözcük öğretiminin gerçekleşmesi adına öğrenilenlerle ilgili olarak cümle kurulumuna geçilmektedir. Sınıfta hedef dilden başka dilin kullanılmıyor olması da öğrencilerin kendilerini öğrendikleri dilde

ifade etmek zorunda bırakmaktadır. Böylelikle hedef dil kullanımı öğrenciye hem özgüven kazandırmakta hem de yeni öğrenilen sözcüklerin pekiştirilmesine olanak tanımaktadır.

3.2. Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yöntemi

Bağlam sözcüğünün Latince kökü, *contexere*'dir. Sözcük Türkçeye çevrildiğinde “birlikte örmek” ya da “parçalarıyla tutarlı olan anlamına gelmektedir. Türkçe Sözlük'te (TDK, 1998) bağlam, “ Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst.” olarak tanımlanmaktadır. Aksan (2016)'a göre bağlam, “Bir göstergenin birlikte bulunduğu öteki göstergelerle oluşturduğu ve anlamını aydınlatan bütün” dür (s. 95). Korkmaz (2007) bağlamı, “Bir cümlede, konuşmada veya bir metin içinde yer alan herhangi bir kelimenin anlamının daha iyi belirlenebilmesi ve başka anlamlarından ayırt edilebilmesi için kendisini çevreleyen ve karşılıklı ilişkide bulunduğu öteki öge veya ögelerle oluşturduğu bütün” şeklinde tanımlamıştır (s. 75). Yaman ve Akkaya (2012)'nın belirttiği üzere “Bağlam, dilsel bir ögenin -ki bu öge, kelime/kelime grubu, cümle, paragraf, hatta metin olabilir- kendisinden daha büyük bir anlam bütünlüğü içerisinde değerlendirilmesini sağlayan ve parça-bütün ilişkisi üzerine kurulan dilbilimsel veridir.” Yapılan tanımlardan yola çıkılarak bir ifadede bağlamın varlığından söz edebilmek için dilbilgisi yapısı ve anlam boyutunun ele alınmasının gerektiğini söylemek mümkündür. Sözcüklerin birbirleriyle olan ilişkileri sonucu hem ortaya çıkan bütünde hem de ayrı ayrı sözcüklerde dilbilgisel yapı incelenir. Ayrıca sözcüğe bu yapı içerisinde anlamını veren sözcük ilişkileri incelenir. Bu çalışmalar bağlamdan faydalanmayı oluşturur.

Bağlam temelli öğrenme, ders içeriklerinin aktarılmasında öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları çeşitli durumlardan faydalanmasıdır. Bağlam temelli öğrenme yaklaşımı, günlük hayattaki bir olay, olgu kavram veya sorundan yola çıkarak öğrenilen bilgileri hayatlaştırmaktadır. Böylece öğrencinin hayatının içine kattığı bu kavram ve ilişkileri söz konusu olay ve sorunların çözümünde araç olarak kullanmayı hedeflemektedir (Glynn & Koballa'dan aktaran Gür, 2014).

Bağlam temelli öğrenme pek çok ülkenin araştırmacıları tarafından ilgi görmüş ve başta Amerika ve İngiltere olmak üzere Almanya, Belçika, Yeni Zelanda, Hollanda, İskoçya, İsrail gibi ülkelerin eğitim sistemlerinde kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenerek uygulanmaya başlamıştır (Acar & Yaman, 2011).

Bağlam temelli öğrenmenin dilbilimde kelime öğretim yöntemi olarak kullanılmasının savunucularından Finkelstein (2001)'e göre; öğrenciler bağlam içerisinde kavramı

anlamakta ve bağlam öğrencilerin konuyu anlamalarına yardımcı olmaktadır. Bağlam öğrenmenin merkezinde bulunmaktadır ve zamanla öğrenme sürecinin bütünleştirici bir parçası haline gelmektedir. Öğrenciler, içeriği bağlamlar aracılığıyla öğrenmekte ve böylelikle bağlama yeni bir anlam yüklemektedirler.

Bağlam temelli sözcük öğretimi, bir sözcüğün anlamının içinde geçtiği bağlamdan çıkarım yapılarak elde edildiği bir yöntemdir. Bağlam temelli sözcük öğretimi kullanılırken; sözcüklerin bağlam yoluyla anlaşılması ve öğretilmesi hedeflenmektedir (McCarten'den aktaran Duran & Bitir, 2017). Bu şekilde sözcükten/cümleden/metinden hareketle kelimenin anlam değerine ulaşmak *bağlama dayalı* çıkarım olarak adlandırılmaktadır (Yaman & Akkaya, 2012). Bağlam temelli sözcük öğretimi, işlenen metin üzerinden ve öğrencilerin ilk kez karşılaştıklarını belirttikleri sözcüklerin metinde yer ve işlevine göre de yapılır (Göçer, 2015).

Oxford ve Crookal (1990), sözcük öğretim tekniklerini bağlamı esas alarak üç başlık altında işlemişlerdir. Bunlar bağlam dışı teknikler, yarı bağlamsal teknikler ve tam bağlamsal tekniklerdir.

Bağlam dışı tekniklerde sözcük listeleri, hafıza kartları, sözlük kullanımı sunulurken yarı bağlamsal tekniklerde bağlamsal ilişki içinde verilen sözcük grupları, sözcük ya da kavram çağrışımları, görsel benzerlik, işitsel benzerlik, anahtar sözcükler, fiziksel tepki, fiziksel algı, anlam haritaları kullanılmaktadır. Tam bağlamsal tekniklerde ise sözcük öğretimi diğer becerilerle bütünleşmiş bir şekilde sunulmaktadır. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma etkinliklerine yer verilmiştir. Ayrıca bağlam odaklı bu üç grubun yanında bir de uyarlanabilir tekniklere yer verilmiştir.

Yarı bağlamsal olarak bağlam ilişkisi içinde sözcük gruplarından söz edilmektedir. Bu sözcük grupları belirli bir sözlüksel alana ait sözcüklerdir. Örneğin kıyafetler (yazlık, kışlık bağlamları vb.) yiyecekler (kahvaltı, öğle gibi öğünler), içecekler (soğuk, sıcak vb.) gibi belirli bir bağlam bütünlüğüne göre sözcüklerin verilmesidir. Sözcük ya da kavram çağrışımlarında bir sözcük söylenir ya da yazılır ve bu sözcüğün çağrıştırdığı diğer sözcükler oluşturulmaya çalışılır. Görsel benzerlikte harfleri sözcüğün anlamıyla ilişkilendirme söz konusudur, işitsel benzerlikte ise birden fazla benzetilen öge bulunabilir. Anlamsal benzerlikte yansıma sözcüklerdeki durum örnek oluşturabilir, öğrencinin anadilindeki başka bir sözcükle olan ses benzerliği de işitsel benzerlik içinde ele alınabilir. Fiziksel tepkiyle de

belirli komutlarla özellikle eylem türünde sözcüklerin öğretimi gerçekleşir. Örneğin, “yürü, koş, dur, uyu, konuş...” gibi komutlar aracılığıyla gerçekleştirilen eylem öğretilir.

Tam bağlamsal etkinliklerde öğrenci, anlamını bilmediği sözcükle metin ya da bağlam içinde karşılaşır. Bu etkinliklerde dikkat gerektiren noktalar bulunmaktadır. Örneğin, bilinmeyen sözcük sayısı metni ya da bağlamı anlamayı engelleyecek sayıda olmamalıdır. Öğrenci bu sözcüğü anlamlandırabilmek için bir bütün içine yerleştirerek bağlamdan sözcüğün anlamına ilişkin çıkarımda bulunabilmelidir. Bunun için bağlam ipuçlarının sezdirilmesi ya da gerekirse öğrencilere gösterilmesi gerekir. Bağlam ipuçları düzenlenirken; tanımlama, karşıtlık, benzerlik ya da çıkarsama yollarından faydalanılır.

3.3. Sözcük ve Bağlam

Türkçede her sözcük tek bir anlamla sınırlı değildir. Sözcüğün anlamını içinde bulunduğu cümlede birlikte kullanıldığı diğer sözcüklerle olan ilişkisi belirler. Wallace (1984), yapmış olduğu çalışmada sözcüklerin çok ender olarak tek başına var olduklarını, sözcüklerin beraber kullanıldıkları sözcükler ve durumlar içinde öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir (s.27). Başkan (1969)’a göre her sözcüğün kesin bir anlamından çok bir anlam salkımı bulunur. Sözcükler tek başlarına kullanıldıklarında bu anlam salkımındaki gereksiz anlamcıklar dışarıda bırakılamaz. Her sözcüğün anlamı ancak cümle içinde birlikte bulunduğu öbür sözcüklerin anlamlarıyla kısıtlanır. Yabancı dil öğretiminde öğrenciye her sözcüğün tüm anlam salkımının gösterilmesi gerekir (s. 88). Öğrenci bir sözcüğün anlamını bilebilir, ancak onu cümle içinde kullanmada zorlanabilir. Bunun temel nedeni, sözcüğün içinde bulunduğu yapı ve bağlamdan soyutlanmış olarak öğretilmesidir. Sözcüklerin anlamlarına ilişkin edilgen bir bilgi vermektense sözcüklerin çeşitli kullanımlarıyla örneklendirilmesi gerekmektedir. Bir sözcüğün tam anlamıyla öğrenilmesi öğrencinin o sözcüğü gerek yazılı gerek sözlü olarak cümle içinde kullanabildiğinde mümkündür. Dolayısıyla sözcükler bağlam içinde öğretilmelidir ki öğrenciler sözcüğün anlamını daha kolay çıkarabilsin ve o sözcüğün hangi sözcükle beraber kullanıldığını görebilsin (Tanın, 2004, s. 73). Sözcükler birden fazla anlamı karşılayabilen yapılardır. Onların taşıdığı anlam cümle ya da paragraftaki bağlamından hareketle bulunabilir. Pek çok durumda sözcüğün anlamı bulunduğu cümleden çıkarılabilirken bazı durumlarda cümle yetersiz kalmakta ve önünde ya da arkasında yer alan cümle/cümlelerden faydalanılmaktadır. Aşağıda “çalmak”

sözcüğüne ilişkin olarak farklı kullanım örnekleri ve dolayısıyla farklı anlamlara yer verilmiştir:

“Öğrenci, kapıyı çaldı ve içeri girdi.”

“Hırsız, kasadaki bütün parayı çalmış.”

“Müzişyen, kemanı harika çalıyor.”

“Gömleğin rengi yeşile çalıyor.”

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü bir sözcüğün birden fazla anlamı bulunabilmekte ve bu anlam içinde bulunan cümleden öğrenilebilmektedir.

Yabancı dil öğrencileri kelime öğrenirken kendilerine göre çeşitli teknikler geliştirebilmektedir. Bu tekniklerden biri de kelime listelerini ezberlemektir. Bu listeler bazen dil kullanıcısının amacına göre değişebilmektedir. Örneğin yabancı dil sınavına hazırlanan bir öğrenci sınavlarda sık karşılaşılan sözcük listelerini ezberlemekte ya da yabancı dili o ülkede, kurslarda eğitim setleriyle öğrenen bir öğrenci de tema boyunca karşılaştığı yabancı sözcüklerin listesini oluşturarak bunları ezberlemeye çalışmaktadır.

Öğrencilerin sözcük listelerini ezberleyerek günlük ortalama elli sözcük öğrenebileceğini tavsiye eden görüşler bulunmaktadır. Böyle bir uygulamanın faydalı sonuçları olabilir, fakat bu, kelime dağarcığının temel özelliklerinden birini ortadan kaldırmaktadır, yani kelimelere bağlamda ortaya çıkar. Eğer öğrencilere gerçekten kelimelerin anlamları ve nasıl kullanılacakları öğretilcekse, onlara bunların, bağlamda diğer sözcüklerle birlikte kullanılışını da göstermek gerekmektedir. Sözcükler yalnız kendi başlarına var olmazlar, birbirlerine bağlı olarak ve diğer sözcüklerle birlikte yaşarlar. Öğrencilere bu bilincin kazandırılması gerekmektedir. Bu yüzden okuma ve dinleme, sözcük dağarcığının kazanılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler sözcükleri tek bir öge olarak öğrenmektense bağlamdan öğrendiklerinde onları hatırlama olasılığı daha yüksektir (Harmer, 1992, s. 24).

Sözcükleri bağlamdan vermenin iki sebebi bulunmaktadır. Öncelikle bağlam, bu bağlamla ilişkili sözcük öğelerini geri çağırmaya yardımcı olan öğrenenler için bir çağrışım sunabilir. Çoğu öğrenen durumsal veya bağlamsal görüntülerle zihinsel ilişkilendirme yaparak sözcükleri hatırlayabilir. İkinci sebep ise, kelime bilgilerinin bağlamsallaştırılması öğrencilere bir konu kategorisi altında, kelime hazinesini, rastgele veya alfabetik listelerde değil, bir fiziksel depolama aracı olarak sunmasıdır (Bowen & Marks’tan aktaran Yılmaz,

2007, s. 26). Sözcükleri bağlamdan öğrenmek o sözcüğün, öğrenen kişi için anlamın havada kalmasına engel olur. Bazı durumlarda bir sözcüğün kaynak dilde karşılığı olmayabilir. Hatta bu, çok sık karşılaşılabilen bir durumdur. Böyle durumlarda kaynak dilde o anlamı karşılayacak tanımlar yer alır. Bağlamdan sözcük öğreniminde bağlam, okuyucu için o sözcüğün kendi dilindeki karşılığını arama ve bulma çabasına girmeden anlamı hissettirir. Okuyucu herhangi bir kaynağa başvurmadan anlamı keşfedebilir. Dolayısıyla bağlam, sözcükler arasında ilişki kurdurarak anlamı buldurur ve çağrışımlarla da anlamın kalıcı olmasını sağlar.

Öğrenciler sözcükleri ayrı anlamlar olarak öğrenebilirler, fakat onlar bu anlamlar ile metnin daha geniş bağlamıyla ilişki kuramazlar (Greenwood & Flanigan, 2007). Tanıma dayalı öğrenme öğrenilen sözcüğün yalnız bir anlamını veren kısa tanımlamaları ezberlemeyi gerektirir (ya da ezberlemeyi teşvik eder) ve bundan dolayı sadece yüzeysel bir sözcük bilgisi edinimine neden olur. Öğrenilmesi güç sözcükleri içeren okuduğunu anlama parçaları, bazen parçanın içinde geçen anlamı bilinmeyen sözcüklerin tanımını vererek öğretilmesiyle verimli hale gelebilir. Bu öğrenim şekli kelimenin tanımının verilmesiyle kelimenin tanımını vermenin ötesinde öğrencinin, metin içerisinde sözcüklere defalarca karşılaşılmasını sağlayarak, verilen kelimelerle ilgili bilgilerin derinlemesine kavranmasına olanak verir. Fakat okuduğunu anlamayı geliştirmek amacıyla kullanılan bu tür kelime öğretimi çeşidine okullarda pek sık rastlanmamaktadır. Bu nedenle, birtakım kelime öğretimi yöntemlerinde ele alınan zor kelimelerde bile, çoğu öğrencinin kelime bilgisinin artması, öğrencilerin bu kelimeleri bir bağlam içerisinde görmesine bağlıdır (Nagy, 1995, s. 11).

Okuma cümlelerin, paragrafın ya da metnin sonuna kadar okunanları bellekte tutarak ve bu bilgileri okuma eylemi boyunca öğrenilen yeni göstergelerle ilişkilendirerek bir arada algılama ve anlamlandırma sürecidir. Okumada yapılandırma, göstergeleri birbirleriyle ilişkilendirerek bir bakıma yorumlama işidir (Günay, 2007, s. 25). Bağlam, sözcük öğretimi sırasında bilinen öğeler arasında sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık vb. ilişkiler kurarak anlamlandırmada kullanılır. Yabancı sözcüğün anlamının bulunması için kişinin öncelikle okuduğunu kavraması, göstergeler arasında bağ kurarak zihnine yerleştirmesi gerekmektedir. Bu açıdan ele alındığında anlamlandırmada söz varlığının işlevi büyüktür.

Yabancı dil öğrenirken okuma sırasında karşılaştıkları bir sözcüğün anlamını belirlemede sorunları olan öğrencilere tavsiye edilen en uygun yol ya da yaklaşım bağlamı kullanmaktır

(Nist & Simpson'dan aktaran Yılmaz, 2007, s. 26). Bağlam temelli sözcük yaklaşımında, bilinmeyen sözcüğün anlamını bulma, onun yakınındaki bilinen sözcük ya da sözcüklerden hareketle yapılır. Hycraft (1993) şunu belirtiyor “Eğer sözcük, daha önceden bilinen diğer sözcüklerin bulunduğu bir metinde yer alıyorsa onun anlamı çıkarılabilir” (s. 47). Yabancı dilde okuduğu cümle ya da cümlelerden hareketle yabancı sözcüğün anlamına ilişkin çıkarımlarda bulunabilmek için öncelikle kişinin okuduklarını anlamlandırabilmesi gerekmektedir. Bunun için de bolca okuma yapması gerekmektedir. Hedef dilde yapılan okumalar o dilin cümle ve sözcük yapısına ilişkin bilgilerin yerleşmesini sağlar. Kişi, bu bilgiler ışığında birlikte kullanılan kelimeleri, sözcüğün cümle içinde nerelerde kullanıldığını, cümleler arasında ilişki kurarak sözcüğün anlamını keşfedebilecektir. Türkçede bazen bir sözcüğün anlamını keşfedebilmek için içinde bulunduğu cümle yeterli olmayabilir. Kendinden önce ya da sonra bulunan cümle/cümleler anlamın belirginleşmesini sağlamaktadır.

Yabancı dil öğretiminde en önemli araçlardan biri metindir. Bu metinler kurgusal metinler ve doğal metinlerdir. Kurgusal metinler belli dil öğelerinin öğretimi için hazırlanmıştır. Örneğin meyveler/sebzeler öğretilcekse bu ürünlerin çeşitlerinin olduğu bir metin hazırlanır. Doğal metinlerde böyle bir planlama ve düzenleme yoktur. Doğal bir metin hem bilinen hem de bilinmeyen kavramlar içerir. Doğal metinlerde bağlamdan yeni kavramları öğrenirken tüm seviyelerdeki öğrenciler öğrenmede zorluk yaşamaktadır. Doğal metinler üzerinde hedef kitleye göre düzenlemeler yapılarak tekrar yazıldığında bilinmeyen kavramların öğrenilme ihtimali artar. Bu düzenlemeler anlamların daha ayrıntılı tanımlanması, kavramlar arasındaki bağlantıların açıklanması ve örneklerin verilmesidir (Shefelbine, 1990).

Kişinin yabancı dilde sözcük öğrenebilmesi için o sözcükle en azından birkaç kez karşılaşması gerekir. Tekrarlar yapılarak sözcük kalıcı hale gelebilir. Bir çocuğun kısmen de olsa bir kelimenin anlamını tek bir bağlam içerisinde sadece bir kez karşılaşmasıyla bile güçlü bir şekilde öğreneceğine dair kanıtlar bulunmaktadır. Carey'in (1978) çalışmasında öğrencilere rastgele fakat oldukça zengin bağlamlarda yeni bir renk ismi verilir. Carey, yeni kelimeyle çok az karşılaşmanın bile onun anlamı hakkında bir şeyler öğrenmeye yeterli olduğunu görmüştür. Bu durumda öğrenciler en azından onun bir renk olduğunu anlamışlardır. Carey, bu sözcük ediniminin ilk döneminde hızlı haritalandırmanın çok etkili bir süreç olduğunu, fakat bir sözcüğün tam anlamının öğrenilmesinin muhtemelen sözcükle

defalarca kez karşılaşıldığı uzun süren aşamalı bir süreç olduğu sonucuna varmıştır (Carey'den aktaran Nagy, Herman & Anderson, 1985).

Nagy, Herman & Anderson (1985), bir sözcükle parça içerisinde bir kez karşılaşmanın bile kısmen o sözcüğe dair bilginin artırılabilceğini, bağlamdan tesadüfen öğrenmenin küçük aşamalar halinde ilerlediği fikrini ileri sürmektedirler. Diğer yandan, parçadan öğrenmenin sanılandan daha çok etkili bir yöntem olduğu fikrini savunmaktadırlar. Onlara göre, eğer yazılı dille karşılaşma oranı iki katına çıkarılırsa, bağlamdan tesadüfen öğrenme, kelime hazinesi gelişimini önemli bir miktarda artırmaktadır.

Yabancı dilde bağlamdan sözcük anlamına ilişkin çıkarımlarda bulunabilmek için hedef kitlenin o dile ait belli bir bilgi ve tecrübe birikiminin bulunması gerekmektedir. Doğal yaklaşımın savunucularından Krashen'e göre dili öğrenebilmek için kişinin dille ilgili sözlü ya da yazılı girdi alması gerekmektedir. Edinimin gerçekleşebilmesi için bu girdinin, öğrencinin sahip olduğu dil düzeyinin biraz üzerinde olan yapıları kapsaması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde öğrencilere verilecek her yeni yapı, onların önceden öğrenmiş oldukları yapıdan hareketle verilmelidir. Öğrenciler kendilerine verilen bir metindeki sözcük ya da sözcük gruplarının çoğunu anlamaz ise o dili öğrenmeleri de mümkün olmaz. Krashen bu durumu “i+1” formülü ile açıklamaktadır. Ona göre “i”, kişinin yabancı dilde sahip olduğu edinç düzeyini; “+1” de öğrenciye verilecek olan yeni bilgiyi temsil etmektedir (İnce, 2013, s. 146). Buradan hareketle, yabancı dil öğrenen kişinin bağlamdan sözcük anlamına ilişkin çıkarımda bulunabilmesi için temelinde bu dile ilişkin belli bir bilgi birikiminin bulunması gerekmektedir. Bu onun çıkarımlar yoluyla anlamı keşfedebilmesi için gereklidir. Aksi takdirde yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan kişilerde bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi kullanılarak sözcük öğretimi hedeflenirse hem bu hedefe ulaşılamayacak, hem de kişide başarısızlık hissi oluşmasına zemin hazırlanacaktır.

Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle sözcüğün anlamına ulaşmak isteyen kişilerin öncelikle metni çok iyi anlaması ve özümsemesi gerekmektedir. Sözcükler arasında oluşan ilişkileri görmesi, sözcükler ve cümleler arasında çeşitli ipuçlarından hareketle anlam bağı kurabilmesi gerekmektedir. Öğrencinin bunları yapabilmesi için hedef dile ilişkin bir bilgi birikiminin olması gerekmektedir. Temel seviyede bulunan bir öğrenci henüz dili tanıma aşamasındadır. Hedef dilin dil bilgisi kuralları, sözcük yapısı, söz dizimi hakkında bilgisi olmadığı için bağlamdan çıkarım yapamaz. Bu seviyede öğrencilere kendini tanıtabilmesi ve başkalarına onların adını, yaşını, ülkesini sorması; yemekler (meyve ve sebze isimleri),

öğünler (kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği), saat, mevsimler, günler ve aylar, eşyaların yerini sorma ve belirtme (altında, üstünde, içinde, dışında, yanında...), soru eki, çoğul ek vb. günlük iletişimde kullanabileceği öncelikli konulara yer verilir. Bu aşamada bulunan bir öğrencinin cümle, paragraf ya da metnin herhangi birinden algılamalarına dayalı olarak bilinmeyen bir kavram hakkında çıkarımda bulunması, anlama yönelik tahminlerde bulunması beklenemez. Çünkü öğrencinin yabancı dil hakkında sahip olduğu alt yapı bunun için yetersizdir. Konuyla ilgili olarak İnce (2013) çalışmasında, yabancı dil öğretimine ilişkin sözcük öğretiminin bağlama dayalı yapılması önerisinin A1, A2 ve B1 kurlarında geçerliliğe sahip bir görüntü çizmediğini belirtmektedir (s.149). Temel seviyede bulunan bir öğrenciden yeterli alt yapı bilgisine sahip olmadan bağlamdan sözcük anlamını tahmin etmesini beklemek, onun doğru anlama ulaşamayacağı hatta çabalarının boşuna olacağı için başarısızlık duygusuna kapılmasına ve dil öğrenmeye karşı hevesinin kırılmasına sebep olacaktır. Bu nedenle yabancı dil öğrenen kişilerin ilk aşamalarda sözcük anlamı öğrenmek için bağlama yönelmemeleri ve öğretmenlerin de onları yönlendirmemeleri gerekmektedir. B2 ve C1 düzeyine ulaşmış öğrencilerde hedef dilin sözcük ve cümle yapısıyla ilgili olarak aşinalık oluşmuş, birlikte kullanılan sözcükleri görmüş ve bu ilişkiyi çözmüş, kelime dağarcığı yabancı sözcüklerin anlamını tahmin edebilecek düzeyde zenginleşmiş olduğu için bağlam temelli sözcük öğreniminden faydalanabilirler.

Bağlam temelli sözcük öğrenim yönteminden faydalanarak anlama ulaşmak isteyen öğrencilerin doğru tahminlerde bulunmak için hedef dilde bolca okuma yapmaları gerekmektedir. Böylelikle o dilin dil bilgisi yapısı, sözcük türleri, sözcüklerin aldıkları ekler, cümleler arasındaki geçişler gibi konularda bilgi ve algılama düzeyi artacaktır. İkinci dil öğrenen kişiler kendi dilini öğrenenlere kıyasla daha büyük oranda bilinmeyen sözcüklerle karşılaşır. İçeriğin kullanımı, bilinmeyen kelimeler içeren parçaları alırken son derece önemli bir stratejidir. Daha çok içerik yani anlaşılabilir dil girdilerine yoğun bir şekilde maruz kalmak dil ediniminde gereklidir (Naggy, 1995). Hedef dilde sıkça okuma yapan öğrencinin kelime dağarcığı zenginleşeceği için okuduklarını anlaması da daha kolay olacaktır. Yani kelime bilgisi ile okuduğunu anlama arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Bu da bağlam temelli öğrenme için sağlam bir zemin oluşturmaktadır. Bu yöntem okunanlar arasında bağ kurabilmeyi gerektirdiği için kelime hazinesinin zengin olması yöntemin kullanılmasında ön koşul niteliğindedir. Bağlam temelli kelime öğretim yönteminde bilinenlerden yola çıkılarak bilinmeyenlere ulaşmak söz konusu olduğu için bilinenlerin fazla olması öğrencinin doğru anlama ulaşması için oldukça verimli olacaktır. Ayrıca anlamı

bilinen sözcüklerden, başka bir sözcüğün anlamını bulmak için faydalanılması söz konusu olduğunda öğrencinin bu sözcüklerle daha önceden en az birkaç kez karşılaşmış olması gerekmektedir. Böylelikle o sözcüğün anlamı kişinin belleğine yerleşmiş ve onunla karşılaşıldığında kolaylıkla anımsanabilir nitelikte olacaktır.

3.4. Bağlam İpuçları

Bağlam ipuçları, okurların bağlamdan faydalanarak bilinmeyen sözcüğün cümlede bulunduğu yere göre anlamının keşfedilmesini sağlar. Kişi cümlede/paragrafta/metinde yer alan çeşitli ipuçlarından hareketle anlama ulaşır. Yazarlar tarafından metinlerde sıkça kullanılan dokuz tür bağlam ipucu vardır. Bunların bilinmesi hem dili öğreten hem de öğrenen için faydalı olacaktır. Bu bağlam ipuçları şunlardır:

Betimsel İpuçları: Canlı ya da cansız bir varlıkla ilgili yapılan betimlemeler okurun zihninde ona ilişkin bir görüntünün canlanmasını sağlar. Bu görüntü sözcüğün anlamını bulmaya yardımcı olur.

Sözlü İpuçları: Anlamı bilinmeyen sözcüğün önünde ya da arkasında bulunan cümleler/sözcükler onun anlamının bulunmasına yardımcı olurlar. Bunlar sözlü ipuçlarıdır.

Yaşantı İpuçları: Okuyucunun kendi yaşamındaki gözlemleri ya da deneyimleri bilinmeyen sözcüğün anlamının bulunmasında etkili olur.

Karşılaştırma ve Çelişki İpuçları: İki sözcük birbirleriyle karşılaştırıldığında ya da karşıt anlamlar taşıdığı anda ortaya çıkar. Bunlardan birisi yaygın olarak kullanılan, diğeri ise bilinmeyen sözcükler olabilir.

Eşanlamlı Sözcük İpuçları: Bir cümlede aynı anlama gelen iki sözcük vardır. Bunlardan bilinen, bilinmeyen anlamın bulunmasını sağlar.

Özetleyici Sözcük İpuçları: Bilinmeyen sözcük, bulunduğu cümlede bazen kendinden önceki cümlelerde anlatılanların özeti olabilir. Bu, sözcük anlamının bulunmasında yardımcı olur.

Tanım İpuçları: Cümlede bilinmeyen sözcüğün doğru tanımı bulunmaktadır.

Kip İpuçları/Metnin Havası: Cümlede ya da paragrafın genel havasının bilinmeyen sözcüğün anlamını çağrıştırdığı ipuçlarıdır.

Bilinen Deyim İpuçları: Bilinmeyen sözcük, bilinen bir deyim veya yaşantı içinde kullanılması durumunda anlaşılır (Öztürk ve Otluoğlu, 2001, s. 47-48).

Bağlam ipuçlarının bir metni bir metnin geniş ölçüde kavranması ve yeni kelime öbeklerinin öğretilmesi için oldukça önemlidir. Dolayısıyla bir kelime öğrenme stratejisi olarak bağlamsal analizin okuyucuların okuduğunu anlama becerilerinin gelişiminde esaslı ve inandırıcı bir mantığı vardır. Bu mantık, öğrencilerin metni okurken karşılaştığı bilinmeyen terimlerin anlamları ile baş etmek için bağlam ipuçlarını kullanmayı vurgulayan yollara ihtiyaç duymasına dayanır (Greenwood & Flanigan, 2017). Jensen (1980), Nagy, Anderson & Herman (1987) ve Sternberg & Powell (1983), öğrencilerin sözcüklerin doğal olarak ortaya çıktığı durumlarda bağlamdaki ipuçlarını kullanarak bilinmeyen birçok kelimeyi bağımsız olarak öğrendiklerini savunmaktadır. Ayrıca sözcüğü bağlamdan öğrenme süreci, sözcük öğrenmede oldukça geçerli bir yöntemdir (Shefelbine , 1990).

Bağlam ipuçları metinden sözcük anlamının çıkarılması için önemlidir. Bağlamsal çıkarım için daha önce de belirtildiği gibi öğrencinin sahip olduğu dil düzeyinin orta seviye ve üstünde olması gerekmektedir. Bağlamsal ipuçlarının etkin kullanımı yalnız içerikten sözcük anlamının keşfini değil okuma parçasının bütününe anlaşılmada da etkilidir. Sözcük anlamının çıkarımı için öncelikle okunan cümle ya da cümlelerin anlaşılması gerekmektedir. Bir metinde çok fazla bilinmeyen sözcük bulunuyorsa anlama gerçekleşmeyecektir. Çıkarımda bulunmak için sözcükler arasında bağlantı da kurulamayacağı için bağlam ipuçlarını kullanmak başka bir deyişle onlardan faydalanmak mümkün olmayacaktır. Bağlam ipuçları, hedef dile yönelik sahip olunan dil bilgisi ve sözcük dağarcığı gibi bilgilerin işlevselleşmesine de olanak verir.

Bağlam ipuçları geniş kapsamlı metinde özellikle de yeni sözcüklerin öğrenimi için çok önemlidir. Bunlar oldukça kullanışlı olduklarından dikkatli öğretim için yararlıdır. Öğrencilerin kendileri için işe yarar bağlam ipuçlarının çeşitli tiplerine karşı duyarlı hale getirilmeleri ve yazarın dikkatlice seçtiği kelimelere karşı farkındalık kazandırılmaları gerekmektedir. Yazarlar zaman zaman yazılarında az sayıda ve estetik değer taşıyan sözcükler kullanırlar. Bazen de sayfaya kasıtlı olarak ve dikkatlice bilgi sızdırırlar ya da bir sözcük seli içinde bilgi fışkıran yazılar yazarlar. Bu yazıları okuyan öğrencilerin çıkarımda bulunabilmeleri için bağlam ipuçlarını kullanmayı bilmeliler. Öğrencilere çeşitli bağlam anlaşılabilirliklerinin seviyelerini göstermek ve bunları tartışabilmelerini sağlamak gerekmektedir. Böylelikle onlar bağlamın kendileri için ne kadar destekleyici olduklarını belirleyebileceklerdir. Onların bol sayıda ilgi çekici metni uygunca okuyarak uygulama yapmaları ihtiyaçları vardır (Greenwood & Flanigan, 2007).

Öğrencileri yeni sözcüklerin anlamını bağlamdan çıkarmada kendilerine uygun bir yol geliştirmeleri için cesaretlendirmek ve onlara sözlü ya da sözlü olmayan ipuçlarını öğretmek çok önemlidir. Bağlam üzerinden kelime öğrenmek için şunlar yapılabilir:

1. *Önekler, sonekler ve kökler gibi sözcük öğeleri*: Kelimelerin, kelime ailelerinin ve benzerlerinin bileşen parçalarını tanıma yeteneği muhtemelen, bir yabancı dil öğrencisinin sahip olabileceği en önemli kelime bilgisi becerisidir. Bu beceri, onun karşılaşacağı yeni kelimelerin sayısını önemli ölçüde azaltır ve hedef dilde sahip olduğu kelime bilgisinin kontrolünü artırır.

2. *Resimler, şemalar, grafikler ve tablolar*: Yabancı dil öğrenenlerin bu ipuçlarına dikkatleri çekilmelidir. Aksi takdirde resimle ona zorluk veren öge arasında bağlantı kuramaz. Bunun için öğrencilere karşılaştıkları resim, şema, grafik ve tablolardan faydalanmayı öğretmek gerekmektedir.

3. *Tanım ipuçları*: Öğrencilere, son derece kullanışlı tanım ipuçlarının birçok türünü fark etmelerini öğretilmelidir. Bunlar arasında:

a) En açık tanım ipuçları olan parantezler ve dipnotlar: Bunlar öğrencilere ipucunun fiziksel özelliklerini tanıması için öğretilir.

b) Eş anlamlılar ve zıt anlamlılar genellikle diğer ipuçları ile birlikte ortaya çıkar. Yani cümlelerde, parantez içindeki açıklamalarda vb.

- -dır/-dir, yani (X, Y'dir; X yani Y) tanım ipuçlarını veren kolayca tanınabilir sinyal kelimelerdir.

- Virgülle belirtilen “ya, ya da, olan...” gibi yapılar da fiziksel olarak tanınabilir ipuçlarıdır. (X, Y; X- Y-; Y olan X; X ya da Y)

4. *Genellikle bir cümle ile sınırlı olmayan söylemden çıkarım ipuçları*:

a) *Örnek İpuçları*: Kelime için anlamın örnekten çıkarılabildiği örnek ipuçları, “örneğin” gibi.

b) *Özet İpuçları*: Bir cümle veya paragraftaki bilgilerin toplamından alınan özet ipuçlarıdır. Öğrenci bunlardan kelimeyi anlayabilir.

c) *Deneyim ipuçları*: Okuyucu, yaşadığı benzer bir durumu hatırlayarak ve uygun çıkarımda bulunarak bir kelimedenden anlam kazanabilir.

5. Öğrenciye belirli bir anlamda, sınırlı olasılıklarda genellikle yardımcı olmayan genel yardımlar: Bunlar söz konusu kelimenin işlevini içerir; isim, sıfat, zarf gibi (Nunan'dan aktaran Yılmaz, 2007, s. 27-28).

Bağlam ipuçlarının türlerini şu dört başlık altında toplamak mümkündür:

1. *Tanımlama-Tarif Etme Yoluyla*: Kelime görünmekte olan cümle içinde, doğrudan ve açık bir şekilde tanımlanmıştır.

Örnek: *Hâkim*, anlaşmazlığı çözmek için seçilmiş tarafsız kişi, suçlunun üzerinde karar kıldı.

2. *Karşıtlık Yoluyla*: Sıklıkla; oysa, rağmen, aksine, tersine gibi kelimelerle işaret verir.

Örnekler: *Jamaal*'ın *tertemiz* odasının aksine, *Jeffrey*'in odası çok pisti.

3. *Yakın Anlam Yoluyla*: Cümle içindeki diğer sözcükler benzer anlamlarla kullanılır.

Örnek: *Dal gibi* kadın, öylesine zayıftı ki kıyafetleri ona bol geliyordu.

4. *Çıkarım Yoluyla*: Kelime anlamları doğrudan açıklanmaz, fakat hareketle çıkarılması gerekir.

Örnek: *Walt*'un haşin davranışları, rakibinin yere yığılmasına sebep oldu (Flanigan'dan aktaran Yaman & Akkaya, 2012).

3.5. Bağlam Türleri

Yabancı dilde sözcük öğreniminde öğrencilerin bağlam ipuçlarından yola çıkarak bilinmeyen sözcüğün anlamına ulaşması mümkündür. Bunun için daha önce de belirtildiği gibi hedef kitlenin orta düzey ve ileri düzeyde dil yeterliliğine sahip olması gerekmektedir. Öğrencinin ipuçlarını kullanarak faydalandığı bağlamların çeşitleri bulunmaktadır. Aşağıda bazı dil bilimcilerin yaptığı bağlam türü sınıflandırmalarına yer verilmiştir.

3.5.1. Pedagojik Bağlam ve Doğal Bağlam

Beck, McKeown ve McCaslin (1983)'e göre bağlam türlerini iki başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar pedagojik bağlam ve doğal bağlamdır. Beck vd. (1983), doğal bağlamı da kendi içinde yanıltıcı bağlam, yönlendirmeyen bağlam, genel bağlam ve yönlendirici bağlam olarak sınıflandırmışlardır.

3.5.1.1. Pedagojik Bağlam

Pedagojik bağlamlar, bilinmeyen belli kelimeleri öğretmek amacıyla özel olarak tasarlanmıştır. Öğretilmek istenen kelimenin *övmektir* ve içinde kullanılan cümle de şudur:

Bütün öğrenciler, testlerde çok iyi notlar aldılar; bu sebeple öğretmenleri, çok iyi iş başardıkları için onları övdü.

Övmek, kelimesinin anlamına ulaşmak için, bu cümle okuyucuya oldukça iyi bir fikir vermektedir. Bu bağlam, kelimelerin anlamını göstermek için tasarlanmıştır. Örnekte de görüldüğü gibi pedagojik bağlamda yazar, bir kelimenin anlamının çıkartılmasında okuyucuyu destekler nitelikte cümle oluşturur. Yukarıdaki örnekte, *övmek* sözcüğünün anlamına ulaşılması için öğrencilerin testlerden çok iyi notlar almaları ve bunun bir sebep olarak gösterilmesi bulunmaktadır. *Övmek* de bu sebebe bağlı olarak yapılan bir eylemdir. Bu bilgiler sözcüğün anlamını keşfetmek için yeterlidir. Pedagojik bağlamlar, dil öğretiminde kasıtlı olarak sözcük öğretiminde kullanılması için tasarlanmıştır.

3.5.1.2. Doğal Bağlam

Doğal bağlamlar, yazının içinde yer alan belirli bilinmeyen bir kelimeyi çevreleyen basitçe oluşturulmuş çok sayıda bağlamlardır. Doğal bir bağlamanın yazarı, özellikle bir kelimenin anlamını vermeye çalışma amacı gütmaz. Doğal bağlamları kendi içinde dört türe ayırmak mümkündür.

3.5.1.2.1. Yanıltıcı Bağlam

Öğrenciye bilinmeyen kelimenin anlamını yanlış gösteren yanıltıcı bağlamlar vardır. Aşağıdaki cümle buna örnektir:

Sandra dans yarışmasını kazanmıştı ve izleyicilerin tezahüratları onu bir kez daha dans etmek için sahneye taşıdı. Ginny, Sandra'yı seyrederken gönülsüzce, "Attığı her adım mükemmel ve zarıftı." dedi.

Buradaki bağlam büyük olasılıkla, okuyucuda *gönülsüzce*'nin olumlu bir çağrışım yapmasını sağlayacaktır. Ginny'nin yorumu, onun Sandra'nın dansından hoşlandığı ve bu dansı takdir ettiği şeklinde bir fikir oluşmasına neden olabilir. Burada vurgulanmak istenen nokta bu tür bağlamların yazarın yaptığı bir yanlış ya da bir dil yanlışı olmadığıdır.

Düşüncelerin iletilmesinde kullanılan kelimelerin anlamı eğer okuyucu tarafından biliniyorsa bir şeyler ifade eder. Bununla birlikte gösterilen durumlar, öğrencilerin bu kelimelerle ilk karşılaştıkları zamanı temsil etmektedir. Bu sebeple, kelime anlamı hakkında yanlış hükümlerin verilmesi muhtemel olmaktadır.

3.5.1.2.2. Yönlendirmeyen Bağlam

Öğrenciye hedef kelimenin anlamının çıkarımına ilişkin ipucu sunmayan bağlamdır. Buna şöyle bir cümle örnek verilebilir:

*Dan, kapının açıldığını duydu ve kimin geldiğini merak etti. Duyduğu seslerden hiçbir anlam çıkaramadı. Sonra merdivenlerdeki **hantal** adımlarından tanıdı ki; o, Grace teyzeydi.*

Bu örnekte **hantal**, anlaşılmayı sağlayacak hiçbir çağrışıma sahip değildir. Örneğin; *tasasız, hareketli, akraba, ağır* gibi kelimelerin hepsi bağlama uygun olabilirdi.

3.5.1.2.3. Genel Bağlam

Öğrenciye hedef kelimenin genel kategorisi hakkında ipucu sunan bağlam çeşididir. Konuyla ilgili olarak şu örnek verilebilir:

*Joe ve Stan, saat 7’de partiye geldi. Akşam 9.30 sularında Stan keyif almıyor gibi görünüyordu. Fakat Joe, gerçekten partide gerçekten partide çok güzel zaman geçiriyor gibi görünüyordu. Stan, “Dilerim, ben de onun gibi **sokulgan** olabilirim.” diye düşündü.*

Bu örnekte, partide eğlenen birisi için kullanılan **sokulgan**’a ilişkin sonuç çıkarmak kolaydır. Kelimenin tanımlanmamış özel anlamına rağmen bağlam ipuçları kelimenin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır.

3.5.1.2.4. Yönlendirici Bağlam

Öğrenciyi özellikle hedef kelimenin doğru ve özel anlamına yönlendiren bağlam, yönlendirici bağlamdır. Bu bağlamla ilgili olarak şu örnek verilebilir:

Kedi köpeğin üzerine atladığında, köpek yerinden sıçradı, havlamaya başladı, kitaplığın bir rafı devrildi. Hayvanlar Wendy’e doğru koşturdu, koştururken Wendy’nin ayağına

*takıldılar. Wendy yere düştü ve dışarıda çığlık attı. Gürültüyü duyan anne şaşkınlıkla yukarıdan seslendi, “Bu **kargaşa** da nedir?”*

Okuyucu bu örnekte yer alan ipuçlarından hareket ederek hedef sözcüğün anlamına ulaşabilir. *Kargaşa* sözcüğünün anlamının keşfi için okuyucunun gözünde canlanan bir hareket tablosu bulunmaktadır. Koşturan hayvanlar var ve bunlar o sırada Wendy’nin ayağına takılıyorlar. Sonra da Wendy yere düşerek çığlık atmaya başlıyor. Wendy’nin annesi gürültüyü duyduktan sonra “*Bu **kargaşa** nedir?*” diye soruyor. Bütün bu olaylar ve hareket unsurları hedef sözcüğün anlamı için kuvvetli ipuçlarıdır ve yönlendirici bağlamı oluşturmaktadır.

3.5.2. Zayıf Bağlam ve Güçlü Bağlam

Bağlam türleri üzerinde yapılan başka bir çalışmada bağlam *zayıf bağlam* ve *güçlü bağlam* olarak iki grupta incelenmektedir. *Zayıf bağlam*, kelimenin anlamı hakkında çok az ya da yanıltıcı bilgi sunarken; *güçlü bağlam*da örtük fakat aynı zamanda belirginlik de içeren ipuçları sunulur. *Güçlü bağlamlar*, daha fazla bağlam ipucu sağlamak için oluşturulmuştur. Güçlü bağlamlar zengin bağlam olarak da adlandırılmaktadır (Nist & Olejnik, 1995).

Bütün bağlam türleri okuyucunun anlamı bulması için bilgi bulunmamaktadır. Yukarıda değinildiği gibi bunla zayıf bağlamlardır. Öğrencilerin bağlamdan hareketle anlamı kendilerinin bulması yönünde cesaretlendirilmeleri ve onlara bağlam ipuçlarının etkili bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Zayıf bağlamlarda öğretmen öğrencinin lehine bazı düzenlemeler yapabilir. Greenwood ve Flanigan (2007), zayıf bağlamların güçlendirilmesi üzerinde bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmalarında öğrencilere öncelikle zayıf bağlam ipuçları öğretilmiş ve daha sonra da anlamın bulunması için bağlam zenginleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilere anlamına göre en kuvvetliden en zayıfa doğru sıralanmış sözcük dizisi ve bu sözcüklerden uygun olanını yerleştirecekleri boşluk doldurmalı bir cümle verilmiştir. Cümle zayıf bağlamlı olduğu için öğrenciler sözcük dizisinden seçeceği sözcükte güçlük çekmişlerdir. Öğretmen, zayıf bağlamı güçlendirerek öğrenciye yardımcı olmuştur. Şu örnekler çalışmayı açıklar niteliktedir:

mutlu - memnun – hayal kırıklığına uğramış – üzgün – öfkeli

Yukarıdaki sözcükler duygu yoğunluğuna göre sıralanmış bir dizidir. Öğrencilere bu dizi verildikten sonra aşağıdaki cümlede bulunan boşluğu doldurmaları istenmiştir:

Öğretmen ... idi.

Bu cümle öğrencilerin anlamlı bir şekilde doldurmaları için çok yetersizdir. Çünkü dizideki her bir sözcük buraya yerleştirilebilir. Daha sonra öğrencilerin uygun sözcüğü seçebilmeleri için bağlam şu şekilde zenginleştirilmiştir:

Öğretmen ... idi, çünkü öğrenciler çok asiydi. Onlara yardım etmek için o kadar zorlu çalıştıktan sonra kendini ihanete uğramış hissetti.

Bağlam üzerinde böyle bir düzenleme yapıldıktan sonra öğrencilerin, *hayal kırıklığına uğramış, üzgün ve kızgın* sözcükleri üzerinde yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir. Aynı cümle üzerinde bu kez şu şekilde bir değişiklik yapılmıştır:

Öğretmen ... idi, çünkü öğrenciler çok asiydi. Öğrenciler onu hiç böylesine kontrol dışı görmemişlerdi.

Bu bağlamda öğrenciler *kontrol dışı* ifadesi için *öfkeli* sözcüğünün en uygun seçenek olduğunda karar kılmışlardır. Süreç boyunca öğrenciler anlam ve nüans arasındaki farkı belirterek seçimleri hakkında konuşmuşlardır. Onlara yazarların anlamı ifade etmek için sözcükleri dikkatli bir şekilde seçtikleri hatırlatılmıştır.

Yukarıda bahsi geçen çalışmada öğrencilere seçenek sunulmuştur. Bu durum araştırmacıların çalışmalarının bir gereği olarak yaptıkları bir uygulamadır. Yabancı dil derslerinde öğrencilerin bağlamdan sözcük anlamı bulmaları için her zaman bir seçeneğin sunulması durumu söz konusu olmamaktadır. Bağlamdan sözcük anlamının bulunması için eğer ihtiyaç duyulursa öğretmen tarafından bağlamın güçlendirilmesi/zenginleştirilmesi öğrenciye yardımcı olacaktır ve yöntemin başarıyla uygulanmasına olanak sağlayacaktır. Bu noktada öğretmenin iyi bir rehber görevi üstlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin anlama ulaşmaları için bağlamın güçlü yönlerine dikkatleri çekerek onları yönlendirebilmelidir. Eğer bağlam, anlam için yetersizse onun üzerinde öğrenci lehine düzenlemeler yaparak doğru tahminlerin önünü açabilmelidir.

BÖLÜM 4

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin sözcük öğrenimine etkisinin araştırıldığı bu araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desenli bir araştırma modelinden oluşmaktadır.

Araştırmada nicel araştırma desenlerinden deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Deneysel araştırmalar araştırmacı tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik çalışmalardır. Deneysel desenlerde öncelikli amaç değişkenler arasında oluşturulan neden sonuç ilişkisini test etmektir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013, s. 195). Bu araştırma ön test-son test deney ve kontrol gruplu müdahaleli bir deneysel araştırmadır.

Araştırmada nicel araştırma deseni ile elde edilen verileri desteklemek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir. Bu durumda doküman incelemesi araştırmacıya zaman ve para tasarrufu sağlayacaktır. Araştırmacı, dokümanlardan elde edeceği verileri araştırmada elde

edilen diğer verileri desteklemek, çürütmek veya bulduğu sonuçlara alternatif açıklamalar getirmek amacıyla kullanılabilir. Bu bağlamda “verinin çeşitlendirilmesi” amacına hizmet edeceğinden araştırmanın geçerliliğini önemli ölçüde artıracaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 187-197).

Sözcük öğrenimi üzerinde yöntem bilimsel bir araştırmanın yapıldığı bu çalışma kapsamında deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Araştırmanın modeli, sözcük öğrenim düzeylerinin belirlenmesi amacıyla her iki gruba da ön test ve son testle elde edilen verilerin istatistiksel analizleri dolayısıyla nicel, bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi süresince katılımcıların yabancı sözcüklere ilişkin anlam tahminlerinin bulunduğu dokümanların incelenmesi sebebiyle de nitel araştırma yönteminin kullanıldığı karma desenli bir araştırmadır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim-öğretim yılında Aksaray Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nde öğrenim gören yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem de yine aynı merkezde öğrenim gören B2 seviyesinde 32 yabancı öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem, amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Amaçsal örnekleme seçkisiz olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır. Bu yöntemde çalışmanın amacına bağlı olarak belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir ya da daha fazla özel durumlarda çalışılmak istenildiğinde tercih edilir. Ölçüt örnekleme yöntemine göre, bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler örnekleme alınır (Büyüköztürk vd., 2013, s. 91).

Araştırmanın örnekleminde deney grubunda 16 ve kontrol grubunda da 16 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılara ait demografik özelliklere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2

Deney ve Kontrol Grubu Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Özellik	Kategori	Sayı
Ülke	Azerbaycan	3
	Irak	2
	Myanmar	2
	Somali	1
	Suriye	2
	Türkmenistan	21
	Yemen	1
Mezuniyet Durumu	Lisans	2
	Lise	30
Yaş	17-20 Yaş	26
	21-22 Yaş	6
Türkiye'de Bulunma Süresi	0-6 Ay	20
	7-12 Ay	12
Türkçeyi Öğrenme Amacı	Eğitim	32
	İş	0
Cinsiyet	Kız	9
	Erkek	23

Tabloda yer alan bilgilere göre araştırmaya katılan katılımcıların %75'i Türk Cumhuriyetlerinden (Azerbaycan ve Türkmenistan), %15,6'sı Orta Doğu ülkelerinden (Irak, Suriye ve Yemen), %6,2'si Uzak Doğu ülkelerinden (Myanmar) ve %3'ü de Afrika'dan (Somali) gelmektedir. Katılımcıların mezuniyet durumlarına bakıldığında %93,75'i lise, %6,25'i ise lisans mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların %81,25'i 17-20 yaş, %18,75'i de 21-22 yaş aralığındadır. Araştırmada yer alan katılımcıların %62,5'i 0-6 ay arasında, diğerleri de 7-12 ay arasında Türkiye'de bulunmaktadır. Tamamının eğitim amacıyla Türkçe öğrenmek için ülkemize gelen katılımcıların %28'ini kız, %72'sini de erkekler oluşturmaktadır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada yer alan katılımcıların kişisel özellikleri *Kişisel Bilgi Formu* ile sözcük bilgilerinin tespiti için Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Yabancılar İçin Türkçe 2 CD'sinden alınan *Okuma Metni (Ay'a İlk Adım)* (bk. Ek 2) ve bu metin esas alınarak hazırlanan *Ön Test Formu* ve *Son Test Formu* (bk. Ek 3 ve Ek 4) kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların bağlamdan yola çıkarak yabancı sözcüklerin anlamlarının tahminlerinin incelenmesi için öğrenci çalışma kâğıtları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerini öğrenmek ve deney ve kontrol gruplarında adil bir dağılımın yapılabilmesi için kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Ek 1'de yer alan bu formda katılımcıların ülkeleri, cinsiyetleri, yaşları, mezuniyet durumları, Türkiye'de bulunma süreleri ve Türkçeyi öğrenmek istemelerindeki amaçlar gibi özelliklere yer verilmiştir.

4.3.2. Sözcük Bilgisi Değerlendirme Testi

Deney grubu ve kontrol grubundaki tüm katılımcıların sözcük bilgi düzeylerinin belirlenmesi için Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından 2006 yılında yayımlanan *Yabancılar İçin Türkçe 2 CD*'sinden *Ay'a İlk Adım* başlıklı bir okuma metni seçilmiştir. Bağlamdan sözcük anlamına ulaşılması için katılımcılara farklı bir içerik sunulması açısından uzay teması belirlenmiştir. Metin, Avrupa Diller için Ortak Öneriler Çerçevesinde B2 düzeyi bildirimsel dil yeterlilik düzeyleri esas alınarak düzenlenmiştir. Bu yeterlik düzeylerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 3

B2 Düzeyi Bildirişimsel Dil Yeterlik Düzeyleri

Yeterlik	Yeterlik Alt Başlık	Yeterlik Nitelikleri
Dil Bilgisel Yeterlik	Dilsel Araçlar Alanı	Söylemek istediklerini kısıtlamak zorundaymış izlenimini uyandırmadan kendini anlaşılır bir şekilde ifade edebilir. Yeterli genişlikte dilsel araçlara sahip olduğundan belli etmeden sözcükleri bularak ve birkaç karmaşık cümle yapısını da kullanarak anlaşılır biçimde betimlemelerle görüşlerini ifade edebilir ve ayrıntılarıyla açıklayabilir.
	Sözcük Dağarcığı Alanı	Kendi uzmanlık alanından ve birçok genel alandan konulara ilişkin geniş bir sözcük dağarcığına sahiptir. Sık tekrarlamalar yapmamak için, değişik ifadelere başvurabilir; ama buna rağmen sözcük dağarcığındaki eksiklikler duraklamaya ve başka tanımlamalar aramaya yol açabilir.
	Sözcük Dağarcığı Hâkimiyeti	Sözcük dağarcığının genelde çok doğru olarak kullanılması, bazı karıştırmalar ve yanlış sözcük kullanımları olmasına rağmen bildirişimin bozulmaması.
	Dil Bilgisel Doğruluk	Dil bilgisi kurallarına iyice hâkimdir; nadir olarak, sonradan düzeltilebilecek dil sürçmeleri ya da hatalar ve cümle yapısında eksiklikler olabilir ve yanlış anlaşılmaya neden olacak hatalar yapmaz.
	Ses Bilgisel Yeterlik	Anlaşılır, doğal bir telâffuz ve tonlamaya sahiptir.
	Anlam Bilgisel Yeterlik	Çerçeve metinde bu alana ilişkin yeterlikler belirtilmemiştir.
	Yazım Yeterliği	Alışılmış yazı düzeni ve bölümlleme kurallarına sadık kalarak birbiriyle bağlantılı ve açıkça anlaşılır şekilde yazabilir. Yazım ve noktalama yeterli derecede doğrudur; ama anadilinin etkisi de görülebilir.
	Toplum Bilgisel Yeterlik Uygunluk	Kendini bulunduğu duruma ve konuştuğu kişiye uygun, hem resmî hem de gayri resmî bir üslup

Toplum Bilgisel Yeterlik		kullanarak inandırıcı, anlaşılır ve nazik bir şekilde ifade edebilir.
		Hızlı ve günlük konuşma dili kullanılsa da epey bir çaba harcayarak grup tartışmalarıyla başa çıkabilir ve katkıda bulunabilir.
		Yanlarında istemeden komik duruma düşmeksizin, onları şaşırtmaksızın ya da davranışlarını değiştirmek zorunda bırakmaksızın anadili konuşurlarıyla olan ilişkilerini sürdürebilir.
		Kendini duruma uygun bir şekilde ifade edebilir ve kaba anlatım hatalarını yapmayı önleyebilir.
Pragmatik Yeterlik	Söylem Yeterliği	Anlatımlarının içerik ve biçimini duruma ve konuşma arkadaşına uygun olarak düzenleyebilir ve koşullara uygun resmiyetle dile getirebilir.
		Bir sohbet esnasında olağan konuşma akışına, üslup ve konuşma tarzına ayak uydurabilir. Söylemek istediklerini çeşitli şekillerde dile getirebilir.
		Konuşma esnasında uygun bir şekilde söz alabilir ve çeşitli uygun dilsel araçları kullanabilir.
		Konuşmayı doğal bir şekilde başlatabilir, sürdürebilir ve bitirebilir; etkili bir şekilde hem konuşucu hem de dinleyici rollerini üstlenebilir.
		Bir konuşmayı başlatabilir, konuşma esnasında uygun olduğunda konuşucu rolünü üstlenebilir ve – her zaman çok zarif bir şekilde olmasa da – istediği zaman konuşmayı bitirebilir.
		Söylemek istediklerini dile getirirken zaman kazanmak ve konuşmaya devam edebilmek için “Bu zor bir soru” gibi kalıplaşmış cümleler kullanabilir.
		Bir şeyi anlaşılır biçimde betimleyebilir ya da anlatabilir ve önemli yönlerini ifade ederken gerekli ayrıntılarla ve uygun örneklerle destekleyebilir.
		İçerik açısından ilişkileri vurgulamak için çeşitli bağlaçları yerinde kullanabilir.

	Anlatımlarını anlaşılır ve bağlantılı bir metne dönüştürebilmek için az sayıda bağlantı olanakları kullanabilir; ama daha uzun metinlerde kopukluklar oluşabilir.
	Anında anlaşılabilir, uzun ve karmaşık konuşmalarda da kendini olağanüstü kolaylıkla ve akıcı olarak ifade edebilir.
	Oldukça düzenli bir hızla konuşabilir. Cümle yapısı ya da sözcük aramak için duraklarsa da neredeyse göze batan önemli aralar oluşmaz.
İşlevsel Yeterlik ve Şablon Kullanma Yeterliği	Anadili konuşuruyla yaptığı olağan bir konuşmada kendini, iki tarafı da zorlamadan, anında ve akıcı olarak ifade edebilir.
	Bildirişimin temelini oluşturan işlevsel yeterlik, şablon kullanma bilgisini (sosyal etkileşim örneği) ve sözel iletişim örneğindeki gibi bunları uygulama becerisini de kapsar.

TELC GMBH (2012). Diller için Avrupa ortak önerileri çerçevesi öğrenim-öğretim ve değerlendirme, (MEB, Çev.). Almanya kaynağından alınmıştır.

Belirlenen metin üzerinden sözcük bilgisi değerlendirme formu oluşturulmuştur. Bunun için uzman görüşü alınarak metinde geçen 25 sözcük belirlenmiş ve her sözcüğün anlamı yabancı öğrencilerin anlayabileceği düzeyde tanımlanmıştır. Sözcüklerin anlamları karışık bir sıra halinde tanımlanmış ve katılımcılardan bu sözcükleri anlamlarıyla eşleştirmeleri istenmiştir.

Testin geçerliği için alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hareket edilmiştir. Görüşleri için kendilerine başvuru alan uzmanlar Aksaray Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Güvenirlik için test tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Güvenirlik, testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir. Test tekrar test yöntemi iki uygulamaya dayalı güvenirlik belirleme yöntemlerinden biridir. Bu yöntemde bir test aynı gruba belli aralıklarla iki kez uygulanır. Elde edilen puanlar arasında pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı ile hesaplanan korelasyon puanları test tekrar test güvenirliliğini verir. Bu yöntem ile hesaplanan korelasyon katsayısı iki uygulamadan elde edilen puanların ne derece kararlı olduğunu gösterir. Başka bir deyişle korelasyon katsayısı 1'e yaklaştıkça cevaplayıcıların iki uygulamadaki puanlarının birbirine yaklaştığını, 0'a yaklaştıkça farklılaştığını gösterir. Yüksek bir korelasyon, hem test

puanlarının kararlılığını hem de ölçülen özellikte iki uygulama arasındaki zamanda fazla değişme olmadığını gösterir. Düşük olması ise ölçmelerin kararsızlığı ve/veya ölçülen özellikteki düşüklüğe bağlanabilir (Büyüköztürk vd., 2013, s. 113).

Güvenirlik için uygulamadan önce B2 seviyesinde 40 kişilik bir gruba ön çalışma yapılmıştır. Çalışmada gruba öncelikle okuma parçası verilmiş ve ardından metinde geçen 25 yabancı sözcük ve karışık sırada verilen tanımları eşleştirmeleri istenmiştir. Her doğru cevap için 4 puan verilmiştir. Bu çalışmadan 3 hafta sonra aynı uygulama tekrar edilmiş ve her iki uygulamadan alınan puanlar belirlenmiştir. Ön çalışma sonucunda öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda, güvenilirlik analizi için pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 4

Pearson Korelasyon Katsayısı

Pearson Korelasyonu	0,955
Sig. (2-tailed)	0,000
N	40

Korelasyon katsayısının büyüklük olarak yorumlanmasında üzerinde tam olarak ortaklaşılacak aralıklar bulunmamakla birlikte, korelasyonu yorumlamada şu sınırların sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Korelasyon katsayısının mutlak değeri olarak:

0,70-1,00 arasında olması yüksek,

0,30-0,70 arasında olması orta,

0,00-0,30 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2007, s. 32).

Araştırmanın ön çalışmasında yapılan güvenilirlik analizi için elde edilen korelasyon katsayısı 0,95'tir ve bu değer 0,70-1,00 arasında olduğu için yüksek bir değerdir. Bu doğrultuda, deney ve kontrol gruplarında kullanılacak olan ve araştırmacı tarafından geliştirilen sözcük bilgisi değerlendirme testiyle yapılan ön çalışmada testin güvenilirliğinin yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.3. Öğrenci Çalışma Kâğıtları

Araştırmanın nitel boyutunun ele alındığı aşamada katılımcıların çalışma kâğıtlarından yararlanılmıştır. Deney grubuna dört hafta boyunca bağlam temelli öğretim yöntemi ile sözcük öğretimi yapılmıştır. Bu süreçte katılımcılar, araştırmacı tarafından metinden gösterilen ipuçlarından ve kendilerinin yabancı sözcüklerin bulunduğu cümlelerden yola çıkarak oluşturdukları anlam tahminlerini, verilen çalışma kâğıtlarına yazmışlardır. Bu tahmin sözcükleri ve cümleleri araştırmacı tarafından içerik analizi yoluyla incelenmiştir.

İçerik analizinde temel amaç elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde esas olarak yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 227).

4.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel araştırma boyutunun incelenmesinde içerik analizi yapılmıştır. Öğrenci çalışma kâğıtları üzerinde yapılan tahminler araştırmacı tarafından ayrı ayrı incelenmiştir. Araştırmanın istatistikî analizleri ise SPSS 20 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Nicel araştırma boyutunun ele alındığı incelemelerde güvenirlik için pearson korelasyon katsayısı bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının sözcük öğrenim düzeylerini karşılaştırmak için Mann-Whitney U Testi yapılmıştır. Mann-Whitney U Testi, iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Bu test, ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda sıkça kullanılır (Büyüköztürk, 2007, s. 155). Grupların kendi içinde ön test ve son test sonuçlarına göre değişimini gözlemek için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmıştır. Wilcoxon Eşleştirilmiş Çiftler Testi olarak da bilinen bu teknik, ilişkili iki ölçüm setine ait puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla kullanılır. Test, ilişkili iki ölçüm setine ait fark puanlarının yönünün yanı sıra miktarlarını da dikkate alır (Büyüköztürk, 2007, s. 162).

BÖLÜM 5

BULGULAR VE YORUMLAR

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin sözcük öğrenimine etkisinin incelendiği bu araştırmada B2 düzeyinde 16'şar yabancı öğrenciden oluşan deney ve kontrol gruplarıyla çalışılmıştır. Grupların oluşturulmasında katılımcıların milliyetlerinin eşit düzeyde dağılımına dikkat edilmiştir. Katılımcıların ülkeleri Azerbaycan, Türkmenistan, Suriye, Irak, Somali, Myanmar ve Yemen'dir. Türk soylu yabancı öğrenciler Türkçenin farklı bir lehçesini kullanmaktadır. Söz dizimi, cümle kurulumu ve ortak sözcük varlığı bakımından diğer yabancı ülkelere gelen katılımcılardan daha üstün durumdadırlar. Bu nedenle Türk soylu öğrencilerin tek bir gruba verilmesi ya da eşit olmayan bir dağılımın yapılmasının araştırma sonuçlarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmüştür. Ayrıca Uzak Doğudan gelen yabancılar ile Orta Doğu ülkelerinden gelen yabancı öğrencilerin gruplandırılmasına da aynı şekilde önem verilmiştir. Çalışmaya her iki gruba da ön test yapılarak başlanmıştır. Ön testte Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe 2 CD'sinden B2 düzeyine uygun olarak seçilen *Ay'a İlk Adım* başlıklı okuma parçası ve bu metin içinden alan uzman görüşü alınarak seçilen 25 yabancı sözcük kullanılmıştır. Bu sözcüklerin anlamları karışık bir sıra halinde verilmiştir. Katılımcılardan öncelikle okuma parçasını okumaları ve ardından yabancı sözcüklerle anlamlarını eşleştirmeleri istenmiştir.

Ön testin yapılmasından iki hafta sonra deney grubuyla bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi ile uygulamaya başlanmıştır. Bu öğretim boyunca katılımcılara veri toplama aracı olarak ön testte kullanılan okuma parçası verilmiştir. Dört hafta süren çalışmada metin dört parçaya ayrılmış ve her hafta bir parça üzerinde çalışılmıştır. Bu süreçte deney grubundaki

katılımcılara parçada geçen ve önceden araştırmacı tarafından belirlenen yeni sözcüklerin anlamlarını tahmin yoluyla kendilerinin bulabilmeleri için öncelikle bu sözcüğün kullanıldığı cümleden, sonra da gerekli ise bu cümlemin öncesinde ya da sonrasındaki cümlelerden çeşitli ipuçları verilmiştir. Katılımcılardan, verilen bu ipuçlarından yola çıkarak yaptıkları tahminleri çalışma kâğıtlarına yazmaları istenmiştir. Her hafta, o gün üzerinde durulan sözcüklerin tanımları ders sonunda öğrencilere verilmiş ve anlamın yerleşmesi için metin tekrar okunmuştur.

Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin sözcük öğrenimine etkisinin incelendiği araştırmada deney grubuyla bu yöntemle ders işlenirken kontrol grubundaki katılımcılara aynı metindeki yeni sözcüklerin anlamları sözcük listeleri hâlinde verilerek ders işlenmiştir. Dört hafta boyunca kontrol grubuyla da aynı metin parçalara ayrılarak çalışılmıştır. Kontrol grubu kendilerine anlamları verilen sözcükleri öğrendikten sonra metni tekrar okumuşlardır.

Dört hafta süren araştırmadan iki hafta sonra öğrenilen kelimelerin zihinde kalıcılığını belirlemek için gruplara son test yapılmıştır. Ön testte bulunan beş sözcük son testten çıkarılmıştır. Bu sözcükler şunlardır: *Uzman, modül, aşmak, kozmonot, denetim*. *Uzman, aşmak* ve *kozmonot* sözcüklerinin çalışma dışında bırakılmalarının sebebi ön test sonuçlarında katılımcılar tarafından bilindiklerinin anlaşılmasıdır. Diğer sözcükler de anlamlarının bağlamdan çıkarılma güçlüğü tespit edildiği için çalışma dışında bırakılmıştır. Bu araştırmada amaç, yeni öğrenilen sözcüklerde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin etkisini belirlemek olduğu için anlamları bilinen sözcükler çalışma kapsamına alınmamıştır. Araştırmanın sonunda deney ve kontrol gruplarına uygulanan son test puanları hesaplanmıştır. Gruplar arasında farkın olup olmadığını tespit etmek için istatistikî analizler yapılmıştır. Bunun için Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Ön test ve son test sonuçlarına göre grupları kendi içinde değerlendirmek için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmıştır.

5.1. DeneySEL Araştırma Sonuçları

Araştırmanın nicel boyutunun ele alındığı bu bölümde, bağlam temelli öğretim yöntemiyle uygulamaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarına ön test yapılmıştır. 4 hafta süren uygulamadan 2 hafta sonra gruplar arasında sözcük öğrenim düzeylerinde fark olup olmadığını görmek için son test yapılmıştır. Ön test ve son test puanlarına göre gruplar arasındaki farklılık Mann-Whitney U Testi ile analiz edilmiştir. Grupların kendi içinde

sözcük öğrenim düzeylerinde değişim olup olmadığını görmek için de Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır.

5.1.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğrenimine etkisinin araştırıldığı çalışmada deney ve kontrol gruplarının sözcük öğrenim düzeyleri karşılaştırılmıştır. Bunun için çalışmanın gözlem sayısının azlığından dolayı non-parametrik testler yapılmıştır. Deney ve kontrol grupları arasındaki farklılığı belirlemek için Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Tablo 5

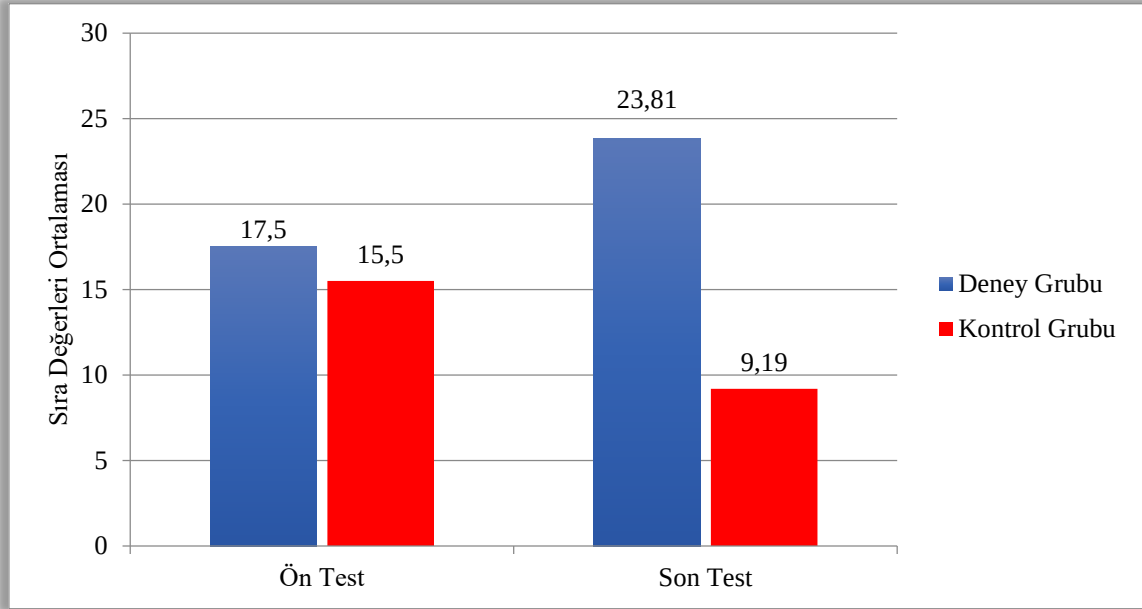
Deney ve Kontrol Gruplarının Karşılaştırılması

Testler	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Değerleri Toplamı	Z	P
Ön Test	Deney Grubu	16	17,50	280,00	-0,615	0,539
	Kontrol Grubu	16	15,50	248,00		
	Toplam	32				
Son Test	Deney Grubu	16	23,81	381,00	-4,433	0,000
	Kontrol Grubu	16	9,19	147,00		
	Toplam	32				

Yukarıdaki tabloda deney ve kontrol gruplarının ön test ve son testten aldıkları puanlar doğrultusunda elde edilen sıra değerleri yer almaktadır. Buna göre öncelikle ön test sonuçları incelendiğinde deney grubunun sıra değerleri toplamı 280 ve sıra ortalamasının ise 17,50 olduğu görülmektedir. Kontrol grubunun ön test sonuçlarına göre sıra değerleri toplamı 248, ve sıra ortalaması da 15,50'dir. Ayrıca $p=0,539$ ($0,539>0,05$) olduğundan ön test sonuçlarına göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark gözlenmemektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son test sonuçları incelendiğinde deney grubunun sıra değerleri toplamı 381 ve sıra ortalaması da 23,81 olduğu görülmektedir. Kontrol grubunun sıra değerleri toplamı 147 ve sıra ortalaması da 9,19'dur. Sıra değerlerinin toplamlarına

bakıldığında deney grubunun kontrol grubundan çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra sıra ortalamalarında da deney grubununki kontrol grubundan yüksektir. Ayrıca $p=0,000$ ($0,000<0,05$) olduğundan son test sonuçlarında deney grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı bir şekilde fark olduğu gözlenmektedir.

Şekil 1. Grupların ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması

Yukarıdaki grafik, deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test sonuçlarının daha iyi anlaşılması için oluşturulmuştur. Grafikte deney ve kontrol gruplarının sıra değerleri ortalamaları gösterilmektedir. Ön test değerlerine bakıldığında deney grubun 17,5 ve kontrol grubunun da 15,5 olduğu görülmektedir. Bu değerler her iki grubun ön testteki sıra değeri ortalamalarının birbirine çok yakın olduğunu göstermektedir. Grupların son test sıra değerleri ortalamalarına bakıldığında ise deney grubunun 23,81 ve kontrol grubunun da 9,19 olduğu görülmektedir. Bu değerlere bakıldığında deney grubu ortalamalarının kontrol grubu ortalamalarından yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

5.1.2. Grupların Kendi İçinde Değerlendirilmesi

Ön test ve son test sonuçlarına göre her iki grup kendi içinde ayrı ayrı değerlendirildiğinde, son test sonuçlarının ön test sonuçlarından anlamlı bir şekilde farklı olduğu gözlenmiştir. Grupların değerlendirilmesi için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu analizin amacı grupların kendi içlerindeki değişimi gözlemektir. Deney ve kontrol gruplarının kendi

içinde ön test ve son test puanlarına göre yapılan analizlerin sonuçlarına Tablo 5’te ve Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6

Deney Grubunun Değerlendirilmesi

Gruplar	Testler	Sıralar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Değerleri Toplamı	Z	P
Deney Grubu	Son Test Ön Test	Negatif Sıralar	0	0,00	0,00	-3,520	0,000
		Pozitif Sıralar	16	8,50	136,00		
		Toplam	16				

Yukarıdaki tabloda bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle ders işlenen deney grubunda ön test ve son testten alınan puanların sonuçları Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile analiz edilmiştir. Bunun için veri kümesinde (testlerde) bulunduğu sıra değeri esas alınmıştır. Bu verilere göre 16 katılımcının olduğu deney grubunda negatif sıra gözlenmemektedir. Diğer bir deyişle tüm katılımcıların son test puanları ön test puanlarından yüksektir. Bununla birlikte grubun sıra ortalaması 8,50’dir ve sıra değerleri toplamı da 136’dır. $P=0,000$ ($0,000<0,05$) olduğundan deney grubunun ön test sonuçları ile son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmektedir.

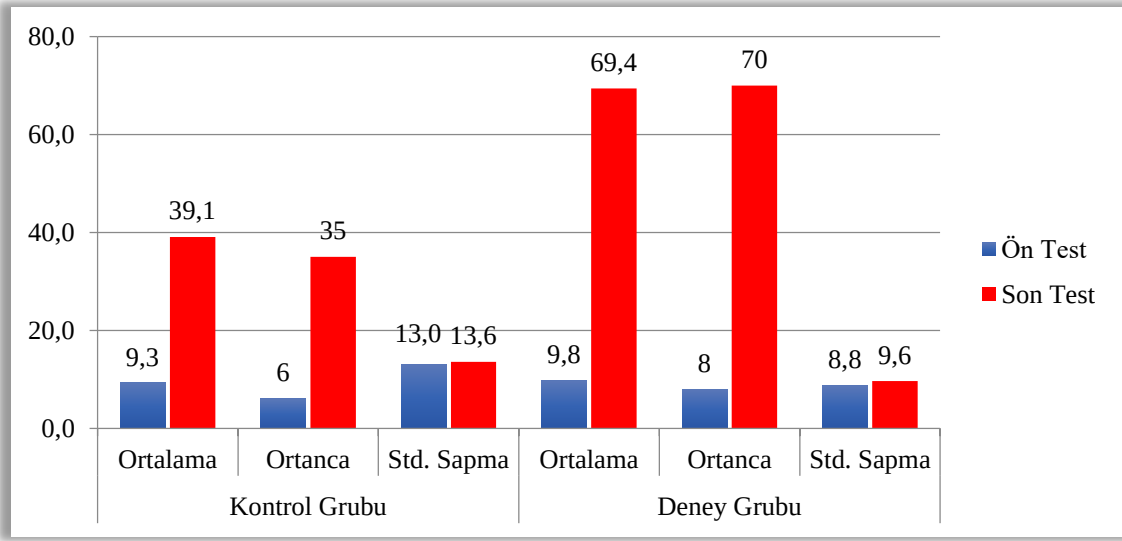
Tablo 7

Kontrol Grubunun Değerlendirilmesi

Gruplar	Testler	Sıralar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Değerleri Toplamı	Z	P
Kontrol Grubu	Son Test Ön Test	Negatif Sıralar	1	1,00	1,00	-3,467	0,001
		Pozitif Sıralar	15	9,00	135,00		
		Toplam	16				

Yukarıdaki tabloda geleneksel yöntemlerle ders işlenen kontrol grubunun Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile analiz edilen ön test ve son test sonuçlarının değerlendirilmesi yer almaktadır. Kontrol grubunda deney grubunda olduğu gibi 16 katılımcı bulunmaktadır, pozitif sıralar 15 ve negatif sıralar ise 1’dir. Yani grupta 16 katılımcıdan 1’inin son testi ön

testten düşüktür, diğer 15 katılımcının son testi ön testten yüksektir. Dolayısıyla negatif sıraların sıra ortalaması ve sıra değerleri toplamı da 1’dir. Pozitif sıralardaki sıra ortalaması 9 ve sıra değerleri toplamı da 135’tir. $P=0,001$ ($0,001<0,005$) olduğundan kontrol grubunun da ön test sonuçları ile son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Sonuç olarak her iki grupta da son test puanları ön test puanlarından yüksektir ve gruplar kendi içlerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Şekil 2. Grupların sözcük öğrenim düzeylerindeki gelişim

Yukarıdaki grafik grupların ön test ve son test sonuçlarına göre kendi içlerindeki gelişimin anlaşılmasını görsel olarak desteklemek amacıyla oluşturulmuştur.

Ortalama, bir grup verinin değerlerinin toplamının veri sayısına bölümüdür. Ortanca ise bir grup verinin büyükten küçüğe ya da küçükten büyüğe doğru sıralandıktan sonra tam ortaya düşen terimin aldığı değerdir. Veri sayısının çift olması durumunda ortanca, orta noktanın sağında ve solunda kalan iki verinin aritmetik ortalamasıdır. Standart sapma, bir dizi verinin, bu dizinin ortalama değerinden ne kadar farklılaştığının, yani değerlerin ortalamaya göre ne kadar dağıldığının (ya da ortalama değerden ne kadar saptığının) göstergesidir (Can, 2018, s. 34).

Yukarıdaki grafikte grupların ortalama, ortanca ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Buna göre kontrol grubunun ön test ortalaması 9,3 iken son testte bunun 39,1’e çıktığı görülmektedir. Deney grubunun ön test ortalaması ise 9,8’dir. Görüldüğü gibi deney grubu ön test ortalaması (9,8) ile kontrol grubu ön test ortalaması (9,3) birbirine çok yakın düzeydedir. Deney grubunun son test ortalamasına bakıldığında ön test puanı olan 9,8’den 69,4’e yükseldiği görülmektedir. Ortalama olarak ele alındığında deney grubunun sözcük öğrenim düzeyindeki ilerlemenin kontrol grubundakine göre çok daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Ortanca değer, kontrol grubunda ön testte 6 iken son testte 35’e çıkmıştır. Deney grubunun ortanca değeri ise ön testte 8 iken son testte 70’e yükselmiştir. Grupların

ortanca değerlerindeki değişime bakıldığında deney grubundaki ilerlemenin kontrol grubundan daha fazla olduğu görülmektedir. Standart sapma, verilerin aritmetik ortalamaya göre göre nasıl bir yayılım gösterdiğini anlatır. Standart sapmanın küçük olması bir veri grubundaki değerlerin birbirine yakın olduğunu gösterir. Standart sapmanın büyük olması ise veri grubundaki değerlerin birbirinden uzak olduğunu gösterir. Buna göre kontrol grubunun ön testteki standart sapması 13, son testteki ise 13,6'dır. Deney grubunun ön testteki standart sapması 8,8 ve son testteki ise 9,6'dır. Kontrol grubunun standart sapma puanları deney grubunkilere göre daha yüksektir. Bu veriler, deney grubundaki değerlerin kontrol grubundakilere göre birbirine daha yakın olduğunu ve sözcük öğrenim düzeylerindeki gelişimin daha istikrarlı olduğunu göstermektedir.

5.2. Doküman Analizlerinin Sonuçları

Bu bölümde karma desenli araştırmanın nitel boyutları ele alınmıştır. Bunun için deney grubundaki katılımcıların, bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle işlenen derslerde yabancı sözcüklerin anlamları için yaptıkları tahminlerin yer aldığı çalışma kâğıtları incelenmiştir. Araştırmacı tarafından “*Ay’a İlk Adım*” başlıklı metin sırasıyla bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümlerde yer alan yabancı sözcüklerin anlamları, araştırmacı tarafından sözcüklerin geçtiği cümlelerdeki çeşitli ipuçlarının verilmesiyle katılımcılar tarafından tahmin yoluyla bulunmaya çalışılmıştır. Tahmin cümleleri üzerinde içerik analizi yapılmıştır.

5.2.1. Çığır açmak Sözcük Grubuna İlişkin Bulgular

Okuma parçasında geçen ve üzerinde çalışılan ilk yabancı sözcük grubu *çığır açmak* deyimidir. Bu sözcük, metinde “*İnsanlık tarihinde çığır açan gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır.*” cümlesinde geçmektedir ve bu cümle metnin ilk cümlesidir. Sözcüğün anlamının bulunmasına yönelik ilk ipucu bu sözcük grubundan hemen sonra gelen *gelişme* sözcüğüdür ve *çığır açmak* deyimini bu sözcüğü nitelemektedir. *Gelişme*, olumlu yönde değişimi ifade eden bir sözcüktür. Katılımcılara bu sözcükten yola çıkarak *çığır açmak* deyiminin olumlu, iyi anlamında değeri bulunan ya da bu sözcükle ilişkisi olan bir anlam taşıdığı söylenmiştir. Okuyucuya anlamı keşfetmesinde yardımcı olacak bir başka ipucu da *insanlık tarihidir*, yani uzay çalışmaları insanın var oluşundan bu yana gerçekleşen, çok eski bir geçmişi olan yeniliklerden biridir. Okuyucuya yol gösteren diğer bir unsur da *uzay*

çalışmaları söz öbeğidir. Burada katılımcılara uzayın anlamını bilip bilmedikleri sorulmuş ve alınan cevaplardan sözcüğü bildikleri anlaşılmıştır. Katılımcılar, uzay çalışmalarının, uzay ile ilgili araştırmalar olduğunu söylemişlerdir. Parçalar birleştirilerek uzay çalışmalarının bütün insanlık için yapılan önemli gelişmelerden biri olduğu vurgulanmış, *çığır açmak* deyiminin anlamına ilişkin tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmaları istenmiştir. Buna göre katılımcıların yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 8

Deney Grubunun ‘Çığır Açmak’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	İnsanlık tarihinde bir ilk
D2	Büyük, çok önemli, yepyeni, önce işlenmemiş
D3	Çok önemli, en önemli, büyük, yeni
D4	Çok büyük ve önemli, yepyeni, önceden yapılmamış
D5	Bir şeye yol açmak
D6	İnsanlık için en büyük, önemli, yepyeni uzay çalışmalarıdır
D7	Çok büyük ve önemli, önceden yapılmamış
D8	İnsanlar için çok önemli, önceden yapılmadık gelişmedir
D9	İnsanlar için çok önemli yeni gelişmedir
D10	İnsanın önceden yapılmadık, yepyeni yapılan gelişmelerden biridir
D11	Çok önemli, en önemli, yepyeni, önceden yapılmamış
D13	Önemli, büyük
D14	Çok önemli ve yeni bir gelişme
D15	Yepyeni/en başlayan
D16	Yepyeni, yol açan

Çığır açmak, bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak anlamındadır. Yukarıdaki tahminlere bakıldığında katılımcıların bağlamdan hareketle anlamın çok önemli ve yeni olmasıyla ilişki kurarak tahminlerde bulunduğu görülmektedir. Bunun dışında D1, D4, D8, D10 ve D11 anlamın, daha önce yapılmayışı ve ilk kez olması yönünde tahmin cümleleri yazmışlardır. Katılımcıların tahminlerine bakıldığında doğru anlama ulaştıkları görülmektedir.

5.2.2. Füze Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Füze sözcüğü metinde “12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir füzeyi uzaya fırlattı.” cümlesinde geçmektedir. Bu sözcüğün tahmini için bazı katılımcıların fırlatmak eyleminin anlamını bilmedikleri görülmüştür. Onlara bunun, bir Şeyi uzak bir yere hızla atmak anlamına geldiği anlatılmış ve araştırmacı beden dilini de kullanarak eliyle uzağa bir Şey atıyormuş gibi yapmıştır. Füze, isim türünde bir sözcüktür. İçinde insan bulunan bir füze bir sıfat tamlamasıdır. Katılımcılara bu hatırlatıldıktan sonra füzenin nasıl bir özelliği olduğu sorulmuştur. Onlardan içinde insan bulunması cevabı alındıktan sonra füzenin uzaya gönderildiği belirtilmiştir. Yukarıda, içinde füze olan cümleden sonra şu cümle gelmektedir:

“Bu uzay gemisini kullanan kişi Rus kozmonot Yuri Gagarin’di.” Bu cümlede geçen bu uzay gemisini sözcük grubuyla füze s zc   ne gönderme yapılmaktadır. Ayrıca bunun Rus kozmonot Yuri Gagarin tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir. Bir sonraki cümlede geçen “Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı.” cümleleri füzenin tahmini için yardımcı ifadelerdir. Sözcüğün anlamını bulmaya yönelik bu çıkarımlardan sonra katılımcılar şu tahminlerde bulunmuşlardır:

Tablo 9

Deney Grubunun 'Füze' Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Uzaya gitmek için bir araç
D2	Uzaya gönderen bir araç, uzay için en hızlı araç
D3	Uzaya gönderilen araç, hızlı, insanla giden araç
D4	Çok hızlı araç
D5	Uzaya gitmek için bir araç, o araçta kozmonotlar bulunur
D6	Uzay gemisi için en hızlı araç
D7	Hızlı gitmek için en hızlı araç
D8	Uzaya hızlı gitmek için ilk araç
D9	Uzaya gitmek için hızlı bir araç
D10	Uzaya gitmek için en hızlı üç katlı araçtır
D11	Hızla gönderilen araç
D13	Bir araç çok hızlı uzaya gitmek için
D14	Uzaya gitmek için en iyi ve hızlı araç
D15	Hızlı bir araç uzaya gitmek için
D16	Uzaya fırlatılan bir araç. Bu araçları, araştırmak için kullanıyordular

Füze, araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracıdır. Katılımcıların tahminlerine bakıldığında D1, D2, D3, D5, D6, D8, D9, D10, D13, D14, D15 ve D16 uzaya gitmek için hızlı bir araç olarak tanımlamışlardır. D4 ve D7 ise uzaya yer vermeden hızlı bir araç olarak tahminde bulunmuşlardır. Katılımcıların tahminlerine bakıldığında araştırmacının yardımıyla bağlamdan yola çıkarak onların sözcüğün anlamını keşfettikleri görülmektedir.

5.2.3. Yörünge Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney grubunun, anlamını tahmin etmeleri beklenen bir diğer sözcük *yörünge*dir. Sözcük metinde, “*Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, yörüngede 108 dakika döndü.*” cümlesinde geçmektedir. Katılımcılara uzay aracının 108 dakika boyunca döndüğü anlatılmış ve onlara bu uzay aracının nerede dönmüş olabileceği sorulmuştur. Bazı katılımcılar *Dünya*, bazıları

da metnin başlığından yola çıkarak Ay cevabını vermişlerdir. Burada araştırmacı tarafından doğru anlama ulaşmaları için katılımcılara Dünya ve Ay'ın uzayda kendi etraflarında döndüklerinden ve bu hareketleri sırasında bir çekim gücü oluşturduklarından bahsedilmiştir. Metnin başlığı “*Ay’a İlk Adım*”dır. Daha önce anlamı keşfedilen *füze (uzay gemisi)*, Ay’a ulaşmak için kullanılmaktadır ve Ay'ın çekim gücü onu etkisi altına almaktadır. Anlamanın tahmini için bu bilginin önemi vurgulanmıştır. Sözcüğün bir isim olduğu hatırlatıldıktan sonra kendilerinden tahminlerini yazmaları istenmiştir. Katılımcıların yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 10

Deney Grubunun ‘Yörünge’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Dünya etrafı
D2	Dışında bir farklı gezegen
D3	Bir noktanın izlediği yol, nokta
D4	Yürüyen bir noktanın çizdiği ya da izlediği yol
D5	Füze aracı gidip etrafından dönen yeri
D6	Dünyanın etrafında dönen güçlü araç
D7	Yürüyen bir noktanın çizdiği ya da izlediği yol
D8	Yürülen yol, geçilen yol
D9	Dünyanın dışında gezmek
D10	Dünyanın dışına gidiyor, belli bir yoldan dönüyor en önemli, en temel purablem
D11	Bir noktayı izlediği yol nokta
D13	Bir yol o füzeyi kullandı
D14	Dünyanın dışındaki yol
D15	Aynı yer dönmek/başladığın yer dönmek Dünyanın döndürmek
D16	Dairesel bir şekilde hareket etmek

Katılımcıların tahminlerine bakıldığında çoğunun *uzay aracının izlediği yol, Dünyanın etrafı* gibi gerçeğe yakın tahminlerde bulundukları görülmektedir. D9, D15 ve D16'nın *yörüngeyi* bir eylem olarak tanımladıkları görülmektedir. Tahminlerden sonra yörünge, bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek takip

ettiği yol olduğu açıklanmış ve bu açıklama araştırmacı tarafından yazılı olarak katılımcılara verilmiştir.

5.2.4. Endişe Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Endişe sözcüğü metnin ikinci paragrafının ilk cümlesinde geçmektedir. “*Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun temel problemi, insan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi.*” Anlamı bulunmaya çalışılan sözcük isim türündedir, cümlenin başında çoğul eki almış ve cümlenin sonunda tekrar kullanılmıştır. Bu cümlede yer alan *problem* sözcüğünün, anlamın keşfi için önemli bir ipucu olduğu vurgulanmıştır. Katılımcılara bu sözcüğün anlamını bilip bilmedikleri sorulmuş ve verdikleri *sorun*, *sıkıntı* cevaplarından bildikleri anlaşılmıştır. Buradan insan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı problemi, endişenin kaynağını oluşturmaktadır. İlerleyen cümlelerden birinde “*Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı?*” cümlesi de başka bir endişe sebebidir. Katılımcılardan uzay çalışmaları sırasında karşılaşılabilecek başka hangi sorunların olduğu sorulmuş ve kendileri de *yemek*, *yıkanmak* ve *tuvalete gitmek* şeklinde cevap vermişlerdir. Astronotların yemek, yıkanmak ve tuvalet gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması, insan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacak olması gibi durumlar muhtemel sorunlardır ve bunlara çözüm bulunması beklenmektedir. Bahsedilen bu iki cümle birden fazla endişenin olduğuna dayanak olarak gösterilebilir. Bu değerlendirmelerden sonra katılımcılardan tahminlerini yazmaları istenmiştir. Sözcüğe ilişkin yapılan tahminler şunlardır:

Tablo 11

Deney Grubunun ‘Endişe’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Rahatsızlık, meram
D2	Sıkıntılar, merak etmek
D3	Önem problem, rahatsızlık
D4	Ana problem, temel problem, kök
D5	Sıkıntı veya sorun
D6	Rahatsızlık
D7	Önemli problem, rahatsızlık
D8	Bir şeyin yapılması için en önemli problem
D9	Sıkıntı
D10	Sıkıntı, rahatsızlık
D11	Rahatsızlık, sıkıntı
D13	İlgili (ilgili)
D14	-
D15	İlgiler
D16	Sıkıntı, korkunç bir şey

Yukarıdaki tahminler incelendiğinde D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7, D8, D9, D10, D11 ve D16’nın *rahatsızlık, sıkıntı, sorun ve problem* olarak tahmin ettikleri görülmektedir. Bu katılımcıların daha çok endişeye sebep olan durumla ilgili tahminlerde bulundukları anlaşılmaktadır. D13 ve D15 *ilgi* sözcüğü ile ilişki kurarken D14’ün herhangi bir tahminde bulunmadığı görülmektedir. Katılımcıların anlam için ürettikleri tahmin cümlelerinden sonra endişenin, tasa ya da kaygı anlamına geldiği, bunun bahsedilen sorunlardan dolayı hissedilen rahatsızlık verici bir duygu olduğu anlatılmıştır. Katılımcıların yaptığı tahminlerden *endişe* sözcüğünün anlamına ulaşabildikleri görülmüştür.

5.2.5. Temel Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sözcük, “*Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun temel problemi, insanın bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi.*” cümlesinde geçmektedir. Katılımcılara buradaki insanlı uçuşun, içinde insan olan bir uzay aracı (füze) ile uzaya

yapılan ilk uçuş olduğu anlatılmıştır. *Endişe* sözcüğü ile ilgili çalışmada katılımcıların *problem* sözcüğünün sorun anlamına geldiğini bildikleri görülmüştür. *Temel* sözcüğü *problem* sözcüğünü niteleyen bir sıfat türündedir. İnsan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamamasına karşı duyulan endişe, insanlı uçuşun problemidir. Uzaya ilk kez insanlı uçuş yapılacaktır. Bu durum insanlık tarihi için çok önemli bir bilimsel gelişmedir. Buradan yola çıkarak insanlı uçuşta insan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiyle ilgili olarak nasıl bir problem olabileceği sorulmuş ve katılımcılardan cevaplarını çalışma kâğıtlarına yazmaları istenmiştir. Buna göre yapılan tahminler şunlardır:

Tablo 12

Deney Grubunun ‘Temel’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Başlıca, kök
D2	En önemli, esas
D3	Kökü, ana problem
D4	En önemli problem
D5	En önemli problem yani
D6	Ana, başlıca, en önemli
D7	Ana problem, kökü
D8	Önemli problem
D9	En önemli problem
D10	Çok zor problemleri meselâ
D11	Önemli problem, ana problem, kök problem
D13	Ana problem, en önemli problem
D14	En önemli şeydir
D15	En önemli, en başlıca
D16	Ana, ilk, esas, en önemli

Temel sözcüğü en önemli, asıl, esas anlamlarına gelmektedir. Yukarıdaki bilgilere bakıldığında D2, D4, D5, D6, D8, D9, D13, D14, D15 ve D16’nın bu doğrultuda tahminlerde bulundukları; D1, D3, D7, D10 ve D11’in *ana* ve *kök* anlamlarında tahminlerinin olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra D1, D6 ve D15 *başlıca* olarak tahmin etmişlerdir. Ayrıca

D10 diğerlerinden farklı olarak *çok zor* şeklinde bir tanım yapmıştır. Bu tahminlere bakıldığında katılımcıların hepsinin doğru tahmine ulaştıkları görülmektedir.

5.2.6. *Sinir* Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sinir sözcüğü metnin ikinci paragrafında “*Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun temel problemi insan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi.*” cümlesinde yer almaktadır. Katılımcılara *sinir* sözcüğü hakkında bilgilerinin olup olmadığı sorulmuştur. Kendilerinden sinirli olmak, kızmak cevapları alınmıştır. Bu anlamıyla düşünerek cümleyi tekrar okumaları istenmiştir. Bu cümlede geçen *sinirin* bildiklerinden farklı bir anlamda kullanıldığı görülmüştür. Uzay çalışmalarında insanla yapılan uçuşun asıl problemi (sorunu) insan bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesidir. Buradaki *beden* sözcüğü bir ipucudur. Daha önceki cümlelerde uzay aracıyla yapılan uçuşun 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabildiğinden söz edilmiştir. İnsan bedeninin böylesine bir hıza nasıl dayanacağı konusunda endişeler bulunmaktadır. Bu hız insan bedeninin sağlığı için tehlikelidir. Buradan sinirlerin de beden gibi yüksek hızdan olumsuz etkilenebilecek bir şey/şeyler olduğundan söz edilmiştir. Yapılan açıklamalardan sonra *sinir* sözcüğünün anlamına ilişkin tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmaları istenmiştir. Katılımcıların gösterilen ipuçlarından yola çıkarak yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 13

Deney Grubunun ‘Sinir’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	İnsan vücudunda çok küçük damar ve kas sistemi
D2	Vücudumuzda olan bir şeyi mesele sinirlenince sinirler ölüyor
D3	İnsan bedeninde olan bir şey
D4	Rahatsızlık, vücudumuzdaki damarlar
D5	-
D6	Vücudumuzdaki damarlar, beynimizde kan aylanması
D7	Komşu devletlerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi
D8	Duygular
D9	İnsan vücudundaki kaslarla bağlı bir şey
D10	İnsan vücudundaki en önemli bir şeydir
D11	Vücudumuzdan sinirlenmesi
D13	Vücut içindeki ip gibi
D14	Cesedimizi hareket ettirir
D15	Damar, bir şey olunca gönderen şeyler beyin ile
D16	İnsan vücudundaki kaslara bağlı bir şey, hesleri (hisleri) eden şeyler

Yukarıdaki tahminlere bakıldığında D1, D4, D6, D9, D13, D15 ve D16’nın sinirin, vücudumuzdaki damar ve kaslarla ilgili bir şey olduğu; D2, D3, D10 ve D14’ün sinirin vücudumuzda bulunan bir şey olduğu; D7’nin siniri ülkeler arasındaki sınır olarak düşündüğü ve bunun metinle ilgisi bulunmadığından yazılışı benzeyen başka bir sözcükle karıştırdığı; D8 ve D11’in de duygu olarak algıladığı görülmektedir. Metinde 27.000 kilometrelik bir hızın insan bedenine ve bedenin içinde bulunan sinirlere zarar verebileceğinden endişe edilmektedir. Sinir, duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı tellerdir. Çalışma sonunda öğrencilere bu tanım verilmiştir. Özellikle D1, D4, D6, D9, D13, D15 ve D16’nın siniri damarlarla ilişkilendirerek gerçeğe en yakın tahminde bulundukları görülmüştür. D5 hiçbir tahminde bulunmazken D8 ve D11’in önceki bilgilerinin etkisinde kaldığı görülmektedir.

5.2.7. *Çetrefil* Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çetrefil sözcüğü, “*Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok çetrefil bir işti.*” cümlesinde yer almaktadır. Uzaya insanla ilk uçuş yapılacaktır, dolayısıyla insanın yemek, yıkanmak, tuvalet gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Bu ihtiyaçlar çözülmesi gereken birer sorundur. Bu cümlede geçen *iş* sözcüğü sorunların çözümü için kullanılmıştır. *Çetrefil* sözcüğü *iş* (çözüm) sözcüğünü niteleyen bir sıfat görevindedir. Daha önce bahsedilen ihtiyaçların (yemek, yıkanmak, tuvalet) karşılanması önemli birer sorundur ve bunların çözülmesi gerekmektedir. Katılımcılara bu sorunları çözmenin nasıl bir durum olabileceği sorulmuş ve tahminlerine aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 14

Deney Grubunun ‘Çetrefil’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Zor, imkânsız
D2	Zor, imkânsız
D3	Çok zor, güç, sıkıntılar
D4	Zor, imkânsız, güç, sıkıntılı
D5	Zor bir şey
D6	Sıkıntılı, zor, güç
D7	Güç
D8	Zor şeyler
D9	Sıkıntılı, zor
D10	Çok zor şeyler
D11	Zor, güç, sıkıntılar
D13	Zor, sıkıntılı
D14	-
D15	Zor
D16	Zor, güç, imkânsız

Tahminlere bakıldığında D14’ün herhangi bir tanım yapmadığı, onun dışındaki tüm katılımcıların güç, zor anlamına gelen *çetrefil* sözcüğünün anlamını doğru tahmin ettikleri görülmektedir.

5.2.8. Rekabet Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Rekabet sözcüğü metnin üçüncü paragrafındaki şu cümlede yer almaktadır: “*Uzayda Rekabet: Gagarin’in uzaya çıkmasından sonra Amerikalılar da 5 Mayıs 1961’de uzaya Alan Shepard’ı gönderdiler.*” Katılımcılara *rekabet* sözcüğünün türünün isim olduğu ve bu cümlelerin, sözcüğün tahmini için yeterli olduğu belirtilmiştir. Kendilerine Gagarin’in kim olduğu sorulmuştur. Onlar da metnin ilk paragrafındaki bilgiye dayanarak onun uzaya çıkan ilk insan, Rus kozmonot Yuri Gagarin olduğunu söylemişlerdir. Bu cümlede, Ruslardan sonra Amerikalıların da uzaya kozmonot gönderdikleri belirtilmektedir. Burada anlamın bulunmasındaki ipucu Amerikalılardan sonra gelen *da* bağlacıdır. Yani bir Rus kozmonot uzaya çıkmış, sonra da bir Amerikalı kozmonot çıkmıştır. Bu durumda uzaya çıkma konusunda Ruslar ve Amerikalılar arasında bir ilişki söz konusudur. Bu ilişkinin ne olabileceği konusundaki tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmaları istenmiş ve katılımcılar tarafından şu tahminlerde bulunulmuştur:

Tablo 15

Deney Grubunun ‘Rekabet’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Yarışmak, rakip
D2	İki kişi arasında yarışma
D3	Aynı işi yapan, sonuç
D4	Yarışma, birbirine rakip
D5	Yarışmada onlar rekabet ediyorlar
D6	Kendi aralarında yarış, birbirlerine rakip olmak
D7	Yarışma, aynı işi yapanlar, rakip
D8	Karşılıklı yarış
D9	Birbirine rakip olmak, yarış
D10	Birbiri ile yarışmak
D11	Yarışma, rakip
D12	Çekişme, yarışma, aynı işi yapan
D13	Yarış. Aynı iş farklı zaman
D14	Yarış
D15	Yarış
D16	Müsabaka, karşılaşma, yarış

Rekabet sözcüğü çekişme, yarış anlamındadır. Yukarıdaki cümlelere bakıldığında D3 dışındaki tüm katılımcıların doğru tahminlere ulaştıkları görülmektedir. Ancak D1 ve D10 bu sözcüğü isim olarak değil fiil olarak düşünmüşler ve *yarışmak* diyerek tahminde bulunmuşlardır.

5.2.9. Komuta Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney grubundaki katılımcıların anlamını tahmin etmeleri beklenen bir diğer sözcük *komuta* sözcüğüdür ve metnin dördüncü paragrafında yer almaktadır. Bu sözcüğün anlamını bulmak için içinde yer alan cümleden önceki ve sonraki cümleleri de ele almak gerekmektedir. Bu cümleler şunlardır:

“İnsan Ay’da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay’a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969’da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi’nde 16 Temmuz 1969’da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı komuta modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre uzay aracı Ay’ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana gövdeden ayrılacaktı.”

Katılımcılara komuta sözcüğünün anlamının bulunması için öncelikle modülün ne olduğu açıklanmıştır. Modül, bir uzay aracının yapısı içinde yer alan ve kendi başına hareket edebilen bağımsız bölümdür. Uzay gemisi ve uzay aracı aynı anlama gelmektedir. Bu uzay gemisinde iki tane modül bulunmaktadır. Bunlardan birinin adı Apollo XI, diğerininki de Kartal’dır. Apollo XI komuta modülüdür. Kartal ise Ay modülüdür. Uçuş programına göre Kartal modülü, kendisini taşıyan uzay aracından ayrılacak ve Ay’da önceden belirlenmiş olan noktaya inecektir. Komuta modülü ise uzay aracında kalacaktır. Uzay aracı Ay araştırmalarının yürütüldüğü merkez olarak düşünüldüğünde komuta modülü merkez modül olarak ele alınabilir. Ayrıca komuta isim, onun fiil biçimi de komuta etmektir. Katılımcılara, *Kimler komuta eder?* sorusu sorulduğunda bazılarının *“Askerlerin komutanı, askerlerin başında olan kişi.”* cevapları alınmıştır ve askerler komutanın dediklerini yapmak zorundadırlar. Diğer yandan komutada yönetim anlamı da vardır. Komut veren kişi yönetici görevindedir. Komuta merkezi, kararların bildirildiği yerdir. Bu değerlendirmelerden sonra katılımcılar *komuta* sözcüğüne ilişkin şu tahminlerde bulunmuşlardır:

Tablo 16

Deney Grubunun 'Komuta' Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Emir
D2	Emir, kumanda
D3	Asker komutanı, patron, müdür
D4	Emir veren komutan
D5	Emir
D6	Emir veren kişi, müdür, patron
D7	Askerlik terimi, emir veren modül
D8	Emir verilen şey
D9	Emir veren kişi
D10	Komuta modeli emir verilen
D11	Emir veren
D12	Emir veren
D13	Amir
D14	Emir veren şey
D15	Amir
D16	Emir veren, esasi yer

Komuta, belli işleri yönetme anlamındadır. Yukarıdaki cümlelere bakıldığında katılımcıların komutayı, komut ile ve komut veren kişi ile ilişkilendirdikleri görülmektedir. D1, D2, D5 ve D11 *emir*; D3, D4, D6, D7, D9, D11, D12, D13, D14, D15 ve D16 *emir veren kişi*; D8 ve D10 *emir verilen* olarak tahminde bulunmuşlardır. Komuta modülü (Apollo XI) Ay'a ulaşmada Ay modülünün atacağı adımların yönetildiği yerdir. Dolayısıyla Ay modülü (Kartal), buradan gelecek komutları uygulamak zorundadır ve bunlar katılımcılar tarafından emir olarak algılanmıştır. Bu açıdan bakıldığında onların doğru anlama ulaştıkları görülmektedir. Katılımcılara komutanın emirden ziyade yönetme olarak düşünülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

5.2.10. Gövde Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Gövde sözcüğü isim türünde bir sözcüktür ve metnin dördüncü paragrafında geçmektedir. Bu sözcüğün anlamını bulabilmek için, içinde kullanılan cümleden önceki cümlelerle birlikte incelemek gerekmektedir. Çünkü tek başına, sözcüğün içinde geçtiği cümle anlamın keşfinde yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla önceki cümlelere ihtiyaç duyulmaktadır. Sözcük çalışması için faydalanılacak cümleler şunlardır:

“İnsan Ay’da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay’a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969’da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi’nde 16 Temmuz 1969’da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı bir komuta modülü ile Kartal adlı bir Ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay’ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana gövdeden ayrılacaktı.”

İlk cümlede Ay’a ilk ayak basışın tarihi verilmiştir. Devamındaki cümlede Saturn V adlı uzay gemisinden bahsedilmektedir. Bu uzay gemisinde iki tane modül bulunmaktadır. Bunlardan biri Apollo XI adlı komuta modülü, diğeri de Kartal adlı Ay modülüdür. Modülleri taşıyan uzay gemisi/aracı Ay’ın etrafında dönmeye başlayacaktır. Sonrasında da Kartal modülü, belirlenen noktaya inmek için ana gövdeden ayrılacaktır. Modüller ve onları taşıyan uzay aracı bir bütünü oluşturmaktadır. Bu sırada bütünü anlatmak için araştırmacı, ellerini yumruk yaparak birleştirmiş ve bunu uzay gemisi olarak düşünmelerini istemiştir. Bu bütün aynı zamanda da gövdeyi temsil etmektedir. Yumruklardan birisi Ay modülü diğeri de komuta modülüdür. Bu bütün, ayın çevresinde hareket ederken Ay modülü buradan ayrılacaktır. Bunun için uzay gemisine benzetilen birleşik yumruklardan biri (Ay modülü) ayrılarak Ay’a inecektir. Araştırmacının el hareketlerinden de yararlanarak yaptığı yönlendirmelerden yola çıkarak katılımcıların *gövde* sözcüğü hakkında yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 17

Deney Grubunun 'Gövde' Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Kök, baş
D2	Kök, baş, kol
D3	Vücut, beden, baş, kök
D4	Kök, baş, merkez noktası
D5	Kök, baş
D6	Kök, baş, tam merkez
D7	Kök, merkez nokta, baş, asıl bölüm
D8	Dibi, aşağı, kökü
D9	Kök, dip, baş
D10	Kök, baş, dip, merkez nokta
D11	Beden, kök, baş, dip, nokta
D12	Beden, kök, baş, merkez nokta
D13	Baş
D14	Merkez
D15	Büyük araç, merkez nokta, uzay gemisi
D16	Kök, merkez noktası

Gövde, bir şeyin asıl bölümü demektir. Bunun dışında insan bedeninde baş, kol ve bacaklar; hayvanlarda baş, ayak ve kuyruk; ağaçlarda kök ve dallar dışında kalan bölümdür. Katılımcıların tahminlerine bakıldığında D13, D14 ve D15 dışında hepsinin gövdeyi, kök olarak tanımladıkları görülmektedir. D13 baş, D14 ve D15 ise merkez olarak tahminde bulunmuşlardır. Kök, toprağın altında bitkinin yetişmesini sağlayan kısımdır. Katılımcılara bu metinde geçen gövdenin, modüllerin birleşimiyle meydana gelen bütün olduğu açıklanmıştır.

5.2.11. Yüzey Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney grubundaki katılımcılardan anlamını tahmin etmeleri beklenen bir diğer sözcük isim türünde olan *yüzey* sözcüğüdür. Sözcük, metinde şu cümlelerde yer almaktadır: “*Uzay gemisi Ay’ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü*

Ay'ın yüzeyine indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar.” Daha önceki derslerde yörünge, bir uzay aracının uzayda hareket ettiği süre boyunca aldığı yol; modülün de bir uzay aracının içinde yer alan ve kendi başına hareket edebilen bağımsız bölüm oldukları anlatılmıştır. Uzay gemisi Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül, uzay gemisinden ayrılmış ve 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın yüzeyine inmiştir. Burada anlamın bulunmasında ipucu olan sözcük *indi* sözcüğüdür. Katılımcılara “*Nereden inilir?*” sorusu sorulmuş ve onlardan “*Arabadan, merdivenden, uçaktan, yokuştan, otobüsten*” gibi cevaplar alınmıştır. *İnmek* eylemi yukarıdan aşağı doğru yapılan bir hareket sonunda gerçekleşir. Katılımcıların bu eylemin anlamını bildikleri görülmüştür. Anlamın keşfinde yardımcı olacak diğer sözcük grubu sonraki cümlede yer alan *ayak basmak* deyimidir. Astronot Neil Armstrong ve Edwin Aldrin, modülden inmiş ve ayın yüzeyine ayak basmışlar. Yani modülden inip buraya ilk adımlarını atmışlar. Modül, bir yere inmiştir ve bu yer Ay'a ait bir yerdir. Astronotlar Ay'a ait bir yere ayak basmışlardır. Buradan yola çıkarak *yüzeyin* anlamına ilişkin tahminlerini yazmaları istenmiştir. Katılımcıların tahminleri şunlardır:

Tablo 18

Deney Grubunun ‘Yüzey’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Üst, üzeri
D2	Üstüne, üzerine
D3	Üstüne, üzerine
D4	Üstüne, tepesine
D5	Üzerine, üstüne
D6	Üstüne inmek, üzerine
D7	Üstüne
D8	Üzerine, üstü
D9	Üstüne, üzerine
D10	Üstüne indi/üzerine indi
D11	Üstüne, üzerine
D12	Üstüne, üzerine
D13	Üstüne, üst, üzerine
D14	Üstüne
D15	Üstüne
D16	Üzere

Tahminlerine bakıldığında *yüzey* sözcüğünün anlamını, bütün katılımcıların *üst* ve *üzeri* olarak tanımladıkları görülmektedir. Ancak D1 dışındaki tüm katılımcılar *üstüne*, *üzerine* biçiminde, cümlede kullanıldığı gibi (yüzeyine) ek getirerek tahmin ettikleri belirlenmiştir. *Yüzey*, bir şeyin dışı, yaygın bölümü anlamındadır. Metinde astronotların ayak bastığı yer Ay'ın dışı, temas edilen üst kısmıdır. Bu nedenle katılımcıların tamamı bu yönde tahminlerde bulunmuşlardır. Tahminlerden sonra kendilerine sözcüğün anlamı verilmiştir ve doğru anlamda tahmin ettikleri görülmüştür.

5.2.12. Naklen Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle yabancı bir sözcüğün anlamının çeşitli ipuçlarından faydalanarak bulunmasına ve öğrenilmesine yönelik yapılan araştırmada üzerinde çalışılan bir diğer sözcük *naklen* sözcüğüdür. Sözcük şu cümlede geçmektedir: “*Bu olay dünya televizyonlarınca naklen yayınlandı.*” Ancak anlamın bulunması için bu cümle yeterli değildir ve bir önceki cümleyi de ele almak gerekmektedir. O da şudur: “*Modülden ilk önce Neil Armstrong sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar.*” Sözcüğün geçtiği cümlede yer alan ve *bu olay* ile kendisine gönderme yapılan, Neil Armstrong ve Edwin Aldrin'in Ay'ın yüzeyine ayak basmalarıdır. Bu oldukça önemli bir olaydır ve dünya televizyonlarınca *naklen* yayınlanacaktır. Cümlede geçen “*yayınlandı*” yüklem görevindedir, *naklen* sözcüğü de bu eylemin durumunu belirten zarf türünde bir sözcüktür. Katılımcılara yayınlanmadan ne anladıkları sorulduğunda kendileri, bir olayın ya da haberin, halkın izlemesi için televizyonda verilmesi, görüntülü olarak anlatılması olarak anlatmışlardır. Bu bilgilerden yola çıkarak onlara, “*Bu ne tür bir yayın olabilir?, Günümüzde böyle bir olay yaşansa televizyonlarda nasıl yayınlanabilirdi?*” soruları yöneltmiştir. Öğrenciler tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmışlardır. Tahminleri şu şekildedir:

Tablo 19

Deney Grubunun ‘Naklen’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Direk, hemen, canlı
D2	Canlı, hemen
D3	Canlı yayın, hemen, direk
D4	Direk, hemen, canlı yayın, haber
D5	Hemen, direk, canlı yayın
D6	Hemen, canlı yayın, son dakika haber, önemli
D7	Hemen, canlı yayın
D8	Hemen, direk, canlı yayın
D9	Hemen, canlı yayın
D10	Hemen yayınlanır, canlı yayın
D11	Hemen, direk, canlı yayın
D12	Hemen, direk, canlı yayın
D13	Hemen, canlı
D14	-
D15	Canlı
D16	Direk, hemen

Naklen, bazı olay ve gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması demektir. *Naklen* yayın, canlı yayın anlamındadır. Tahminlere bakıldığında D14’ün herhangi bir tahminde bulunmadığı; D16 dışındaki tüm katılımcıların *canlı* tanımını yaparak doğru anlama ulaştıkları görülmektedir. Canlı sözcüğünün yanı sıra diğer tüm katılımcılar sözcüğün *hemen* anlamına geldiğini de yazmışlardır. Bununla, olayın üzerinden zaman geçmeden yani olayın yaşanması sırasında demek istedikleri görülmektedir ve buradan sözcük için doğru tahminde bulundukları anlaşılmaktadır.

5.2.13. *Serüven* Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney grubundaki katılımcıların bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle anlamını bulmaları gereken sözcüklerden biri *serüven* sözcüğüdür. Sözcük, “*Ay’a gidiş, insanlık tarihinin en önemli serüveni oldu.*” cümlesinde geçmektedir. Katılımcılara insanlık

tarihinden ne anladıkları sorulmuştur. Verdikleri cevaplardan *ilk insandan, yaşadığımız ana kadar geçen zaman* şeklinde ortak bir tanıma ulaşılmıştır. Gerçekten de insanlık tarihi, tüm insanların var oluşundan bu yana geçen zaman anlamındadır. Bu uzun zaman diliminde Ay’a gidiş, uzay çalışmalarında insanın Dünya dışındaki bir gezegene ilk gidiş tecrübesidir. Bu nedenle çok önemlidir. Önemli olduğu için dünyada bütün televizyonlarda canlı yayınlara gösterilmiştir. “*Bu olay dünya televizyonlarınca naklen yayınlandı.*” cümlesinden bunu anlamaktayız. Katılımcılara, televizyonda nelerin canlı olarak yayınlandığı sorulduğunda, kendilerinden uçak ya da araba kazası, yangın, olimpiyatlar, maçlar gibi önemli olaylarda canlı yayın olduğu cevapları alınmıştır. İnsanın Ay’a ilk varışı önemli bir olaydır ve *önemli* sıfatı, anlamı bulunması beklenen ve isim türünde olan *serüven* sözcüğünün önünde yer alarak ve onu nitelemektedir. Metindeki bu çıkarımlardan sonra katılımcılar *serüven* sözcüğünün anlamı için çalışma kâğıtlarında aşağıdaki tahminlerde bulunmuşlardır:

Tablo 20

Deney Grubunun ‘Serüven’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Olay, macera
D2	En önemli olaylardan biri, macera
D3	Macera
D4	Olay, macera
D5	Macera
D6	İlk adım, macera
D7	Macera
D8	Olay, ilk yapılan şey
D9	Maceralı gün
D10	En önemli olaylardan biri, macera
D11	Olay, macera, ilginç
D12	Olay, önemli, macera
D13	Olay, hadise
D14	Büyük bir gelişme
D15	Tarih
D16	Macera

Yukarıdaki tahminlere bakıldığında D8, D14 ve D15 dışındaki katılımcıların *serüven*in eş anlamlısı olan *macera* sözcüğünü yazdıkları görülmektedir. *Serüven*, yaşanan heyecanlı olay (macera) demektir. D1, D2, D4, D8, D10, D11, D12 ve D13 *olay* sözcüğüne tahminlerinde yer vermişlerdir. D2, “En önemli olaylardan biri, macera” diyerek hem eş anlamlısını kullanmış hem de bunun önemli olduğunu belirtmiştir. D6 ve D8, olay ve macera boyutuna yer verirken bunun ilk kez yapıldığının üzerinde durmuşlar ve bu yönde tanım yapmışlardır. Diğer katılımcılardan farklı olarak D15, “tarih” olarak tahminde bulunmuştur. Bulgulardan, katılımcıların *serüven* sözcüğünün anlam olarak içinde barındırdığı *heyecana* tanımlarında yer vermedikleri ancak *serüven*in metnin bağlamından yola çıkarak önemli bir olay olduğu üzerinde durdukları ve üç katılımcı dışındaki diğer tüm katılımcıların eş anlamlısı olan *macera* tanımına ulaştıkları görülmektedir. Heyecan anlamı taşıdığına yönelik tahminlerde bulunulmamasının altında Ay’a yapılan ilk yolculuğun insanlık için öneminin üzerinde durulması yatmaktadır. Metinde heyecan anlamı için herhangi bir yönlendirme bulunmamaktadır.

5.2.14. Kenetlenmek Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bağlamı temel alarak anlama ulaşılması beklenen sözcüklerden biri *kenetlenmek* eylemidir. Sözcük, şu cümlelerde yer almaktadır: “*Astronotlar Ay’da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde incelenmek üzere Ay’dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay’dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gövde ile kenetlendiler.*” Cümlede *kenetlenmek* eylemi bilinen geçmiş zamanda ve üçüncü çoğul kişide çekimlenmiştir. Ancak sözcüğün anlamının tahmini için bu cümleler yeterli değildir. Daha önceki derslerde *gövde* sözcüğü üzerinde çalışılırken modüller ve onları taşıyan uzay aracının bir bütün oluşturduğundan bahsedilmiştir. Uzay gemisi, Apollo XI adlı bir komuta modülü ile Kartal adlı bir Ay modülü taşımaktadır. “*Uçuş programına göre, uzay aracı, Ay’ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana gövdeden ayrılacaktı.*” Burada astronotları taşıyan Ay modülünün ana gövdeden ayrıldığı hatırlatılmıştır. Daha sonra bu modül Ay’a inmiş ve içinden astronotlar çıkarak iki saat Ay üzerinde incelemeler yapmışlardır. Taş ve toprak örnekleri almışlar ve modüle geri dönerek Ay’dan ayrılmışlardır. Katılımcılara, *Modül Ay’a inmeden önce nereden ayrılmıştır?* sorusu sorulduğunda katılımcılardan *ana gövde* cevabı alınmıştır. Bu sırada uzay gemisi ve onun taşıdığı komuta modülü (ana gövde) Ay’ın yörüngesinde dönmeye devam etmektedir. Araştırmasını

tamamlayan Ay modülü tekrar ana gövdeye dönmüştür ve yine onun bir parçası haline gelmiştir. Araştırmacı bu sırada katılımcılardan bir elini ana gövde diğer elini de Ay modülüymüş gibi düşünmelerini istemiştir. İki elini, parmaklarını birbirine geçirerek birleştirmiş ve tekrar bir bütün olduğunu göstermiştir. Bu birleştirme hareketini *kenetlenme* eylemi olarak düşünmelerini istemiştir. Bu anlatılanlardan yola çıkarak *kenetlenmek* sözcüğünün ne anlama geldiği hakkındaki tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmalarını istemiştir. Çalışma sonunda katılımcılar şu tahminlerde bulunmuşlardır:

Tablo 21

Deney Grubunun ‘Kenetlenmek’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Birleşmek
D2	Birleşti
D3	Birleşmek
D4	Birleşmek
D5	Birleştirler
D6	Birleştiler
D7	Birleşme
D8	Birleştiler
D9	Birleşmek
D10	Birleştiler
D11	Birleştiler
D12	Birleştiler
D13	Biliştirdiler
D14	Birleştiler
D15	Birleşti
D16	-

Kenetlenmek, birbiri ile uyumlu iki parçanın birleşmesi anlamındadır. Ay modülü ile ana gövdenin bir bütün gibi hareket edebilmesi için birleşim yerlerinde bulunan parçaların birbirine geçmesi gerekmektedir. D16 anlam için herhangi bir tahminde bulunmazken diğer katılımcıların tamamı doğru anlama ulaşmışlardır.

5.2.15. *Uzay mekiği* Sözcük Grubuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Uzay mekiği sözcüğü, deney grubundaki katılımcıların bağlamdan faydalanarak anlamını tahmin etmeleri beklenen bir isim tamlamasıdır. Katılımcılara *uzay mekiği*ni daha önceki cümlelerde geçen *uzay gemisi* ile ilişkilendirebilecekleri söylenmiştir. Bu bilgi onların anlamı bulmalarında daha önce karşılaşılan ipuçlarıyla bağlantı kurmaları için faydalıdır ve gereklidir. “*Cape Kennedy Uzay Merkezi’nde 16 Temmuz 1969’da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı bir komuta modülü ile Kartal adlı bir Ay modülü taşımaktaydı... Uzay gemisi, Ay’ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay’ın yüzeyine indi.*” Komuta sözcüğü üzerinde çalışılırken uzay gemisinin modülleri taşıdığından söz edilmişti. Modülleri taşıyan uzay gemisi Ay’ın yörüngesine girmiş ve Ay modülü ondan ayrılarak Ay’a inmiştir. Uzay gemisi olarak da bahsedilen ve bağlamdan yola çıkılarak anlamı bulunacak olan *uzay mekiği* sözcüğü şu cümlelerde geçmektedir: “*Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya’ya dönmek üzere uzay mekiğini hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969’da Dünya’ya indi.*” Ay’da araştırmalarını tamamlayan astronotlar modüllerine dönmüşler ve bu modülün *uzay mekiği* ile birleşmesini/kenetlenmesini sağlamışlardır. Daha sonra da uzay gemisi ile Dünya’ya geri dönmüşlerdir. Bu *uzay mekiği* hem modülleri taşımakta hem de uzayda hareket etmektedir. Bu bilgiler sözcüğün tahmini için ipucu niteliğindedir. Katılımcılar ipuçlarından hareketle şu tahminlerde bulunmuşlardır:

Tablo 22

Deney Grubunun 'Uzay Mekiği' Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Gemi
D2	Uzay gemisi, uzaya giden bir araç
D3	Uzay gemisi, gövde
D4	Uzay gemisi, araç
D5	Uzay gemisi ya da araç
D6	Uzay gemisi, Dünya'dan Ay'a giden araç
D7	Uzay gemisi, uzaya giden bir araç
D8	-
D9	Uzay gemisi
D10	Uzaya giden bir araç, uzay gemisi
D11	Uzay gemisi, Dünya'ya giden araç
D12	Uzay gemisi, araç
D13	Uzay, Dünya'da giden araç, uzay gemisi
D14	-
D15	Uzay gemisi
D16	Uzaya giden araç, uzay gemisi

Uzay mekiği, yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracıdır. D2, D3, D4, D5, D6, D7, D9 D10, D11, D12, D13, D15 ve D16 tahminlerinde uzay gemisi tanımına yer vermişlerdir. Bu tahminde bulunulmasının altında, metinde daha önceki cümlelerde *uzay mekiği* yerine *uzay gemisi* sözcüğünün kullanılması yatmaktadır. Sadece *uzay gemisi* tahminini D9 ve D15 yapmışlardır. Diğer katılımcılar *uzay gemisinin* yanında farklı tanımlar da yapmışlardır. D2, D6, D7, D10 ve D16 *uzaya giden araç* olarak tanımlayarak doğru tahminlerde bulunmuşlardır. D4, D5 ve D12 *uzay gemisi* tanımından sonra yalnız *araç* olduğunu eklemişler, uzaya gidip gelmesiyle ilgili bir açıklama yapmamışlardır. D1 sadece *gemi* derken, D8 ve D14 ise herhangi bir tahminde bulunmamışlardır. Tahminlerin ardından katılımcılara *uzay mekiğinin yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı* olduğu açıklanmış ve yazılı olarak kendilerine verilmiştir.

5.2.16. *Proje ve Rol oynamak* Sözcüklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle anlamına ulaşılmaya çalışılan sözcüklerden biri *projedir* ve diğeri de *rol oynamaktır*. “*Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük projelerde, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici rol oynamaktadır.*” cümlesinde anlamı tahmin edilecek iki sözcük de yer aldığı için çalışmalara aynı başlık altında yer verilmiştir. *Projelerde* sözcüğü çoğul ek ve bulunma durum eki almıştır, dolayısıyla isim türünde bir sözcüktür. Metinde Ay’a ilk adımın nasıl ve ne zaman gerçekleştirildiğinden ve bunun insanlık için öneminden bahsedilmektedir. İnsanlar Dünya dışındaki gezegenleri merak etmekte ve bunun için çalışmalar yapmaktadır. Metinde uzaya insanla yapılan ilk uçuştan söz edilmektedir. Bu ilk uçuştan önce konuyla ilgili pek çok araştırma yapılmış, ortaya çıkabilecek sorunlarla ilgili çözüm yolları geliştirilmiştir. Cümlede geçen *geliştirilen* sözcüğü *projeler* sözcüğünün anlamını bulmak için bir ipucudur. Bir işi geliştirmek için onun üzerinde çok çalışmak gereklidir. Katılımcıların *proje* sözcüğünün anlamına ilişkin yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 23

Deney Grubunun ‘Proje’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Plân, önceden hazırlanan bir şey
D3	Bir şey gerçekleşmeden önce yapılan pılan
D4	Pilân, yapmadan önceki şekil, gösteri
D5	Bir binanın projesi, pılan
D6	Bir şey yapıldığı işin önceki planı
D7	Bir evi kururken binaları kururken onun için pılan kuruyorlar
D8	Gözümüzün gördüğümüz şeylerin çizgisi
D9	Bir büyük binanın planı
D10	Binanın planı yolların önceden hazırlanan
D11	Pılanı çizgisi bi binanın çizgisi
D12	Pılanı çizmek, binaların çizmek
D13	Plan, büyük iş
D15	Bir şey gerçekleşmeden önce plan
D16	Planlanan şey, gerçekleştirilmeden önce (iş).

Proje, gerçekleştirilmek üzere yapılan tasarıdır. *Proje* sözcüğünün tahmininde D8 dışındaki tüm katılımcılar *plân* sözcüğüne yer vermişlerdir. D1, D3, D4, D6, D15 ve D16'nın metindeki ipuçlarını kullanarak bir şeyi gerçekleştirmek için yapılan iş anlamına ulaştıkları görülmektedir. D5, D7, D9, D10, D11 ve D12'nin tanımlarında yer alan *plân* sözcüğü ise inşaatla ilgili olarak binaların yapımından önceki proje anlamındadır. Bu katılımcılar daha önceki bilgilerinden de hareket ederek inşaat için hazırlanan plân ile metinde geçen proje sözcüğü arasında ilişki kurdukları görülmektedir. Aslında her iki sözcük de gerçekleştirilmek üzere hazırlanmış, üzerinde çalışılmış tasarılar. Bu bağlamda düşünüldüğünde bu katılımcıların da doğruya yakın tahminlerde bulundukları söylenebilir. D13 ve D8 ise inşaat sözcüğüne yer vermeden *plân* ile *proje* sözcüklerini ilişkilendirmişler ve bu yönde tahminlerde bulunmuşlardır. Çalışmanın sonunda katılımcılara projenin gerçekleştirilmek üzere yapılan tasarı olduğu anlatılmış ve yazılı olarak verilmiştir. Konuyla ilgili farklı örnekler de verilerek projenin yalnız bina yapımıyla ilgili anlamıyla sınırlı olmadığı da anlatılmıştır.

Anlamı bulunması beklenen bir diğer sözcük *rol oynamak* eylemidir. Sözcük, cümlede sonunda yer almakta ve yüklem olarak kullanılmaktadır. *Rol oynamak* eylemdir, cümlede şimdiki zaman ekiyle çekimlenmiş birleşik zamanlı eylem olarak kullanılmıştır. Sözcük *-dir* ek eylemini alarak yüklem durumunda kullanılmıştır. Sözcüğün bulunması için *yönetim*, *denetim* ve *yönlendirme* sözcükleriyle ilgili açıklamalar yapılmıştır. Çünkü bu sözcükler *rol oynamak* ile doğrudan ilişkilidir. Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen projelerin başarılı olabilmesi için çalışmaları yapan ekip üyelerinin birbirleriyle uyum içinde ve iş bölümü yaparak çalışmaları gerekir. Bu, yönetimle ilgilidir. Denetimde, çalışmaların uzman kişiler veya yöneticiler tarafından kontrol edilmesi anlamı vardır. Yönlendirme ise proje kapsamında yapılan çalışmalarda doğabilecek bir sorun ya da karşılaşılabilecek bir aksaklık durumunda çözüm için uzmanların/yöneticilerin/liderlerin yaptıkları yardım söz konusudur. Geliştirilen projelerin başarılı olmasında bunlar önemlidir. Burada ipucu olarak kullanılabilecek diğer bir sözcük de etkileyici anlamındaki *belirleyici*dir. Projenin başarıya ulaşmasında yukarıda anlatılan yönetim, denetim ve yönlendirme etkili bir rol oynamaktadır. Bu sözcük, cümlede *rol oynamak* ismini niteleyen zarf görevindedir. Bu açıklamalardan sonra katılımcıların tahminleri alınmış ve bunlara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 24

Deney Grubunun ‘Rol Oynamak’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Katkı
D3	Göstermek, çok yardım olmak
D4	İşin yapılması için gerekli olan işler, hareket
D5	Artistlik
D6	Örnek almak
D7	Çok yardım olmak
D8	Bir şeyin köki, işin doğru yapılmasını sağlayan
D9	Bir işde en önemli şeyin çalışması
D10	İşin yapılmasını sağlar
D11	İşin sağlanmasını katkısı yardımcı oluyor
D12	İşin sağlanması için gerek olan işler, filmlerde insanların oynayan keşhi (kişi)
D13	Vasila (vesile). Yardımcı olmak
D15	Çok yardım oluyor
D16	Yardımcı olmak

Rol oynamak, bir işte önemli etkisi olmak anlamındadır. D1, D3, D7, D8, D10, D11, D13, D15 ve D16 yardımcı olmak ve işlerin yapılmasını sağlayan, katkısı olan tahminleriyle doğru anlama ulaşmışlardır. D4 ve D12 bir işte gerekli olan işler biçiminde isim türünde tahminlerde bulunmuşlardır. D9, *bir işte en önemli şeyin çalışması* diyerek doğru tahminde bulunan katılımcılardan olmuştur. D5 ise sözcüğün anlamını oyunculukta canlandırmak, rol yapmak anlamıyla ilişkilendirmiştir ancak bunun bağlamla bir ilgisi yoktur. Dolayısıyla D5’in daha önceki bilgilerinin etkisinde kalarak yanlış tahminde bulunduğu görülmektedir. D6 da *örnek almak* diyerek bağlam ipuçlarından yararlanamamış ve doğru anlama ulaşamamıştır.

5.2.17. Aktarmak Sözcüğüne İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcıların metindeki ipuçlarından hareketle anlamını tahmin etmeleri beklenen sözcüklerden biri *aktarmak* sözcüğüdür. Sözcük şu cümlede geçmektedir: “*Astronotlar, her*

türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile aktarırlar.” Görüldüğü gibi sözcük cümleinin sonunda yer almaktadır ve geniş zaman kipi 3. çoğul kişi eki ile çekimlenmiş bir eylemdir. Anlamı bulmak için sözcüğün yer aldığı cümle yeterli değildir. Bu nedenle kendinden önceki şu cümleleri de incelemek gerekmektedir: “*Örneğin, ABD’nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı ile sağlar.*” ABD’de yer alan Houston Uzay Merkezi, uzay çalışmalarının yürütüldüğü merkezdir. *Bu araştırmalar* ile uzay araştırmaları kastedilmektedir. Sonraki cümlede geçen *uzay yolculuğu* araştırma yapmak için Dünya’dan uzaya gidiştir. Bu cümlede radyo bağlantısının uzay çalışmalarında ne işe yaradığı anlatılmaktadır. Buna göre radyo bağlantısı Houston Uzay Merkezi ile uzayda araştırma yapanlar arasında haberleşmeyi sağlamaktadır. Son cümlede astronotların radyo bağlantısı ile haberleşmesinden söz edilmektedir. Astronotlar uzayda araştırma yapan bilim insanlarıdır. Astronotlar, uzayda araştırmaları sonucunda elde ettikleri her türlü bilgiyi Houston Uzay Merkezi’ne radyo bağlantısı ile aktarmaktadırlar. Önceki cümlede yer alan *haberleşme* sözcüğü ipucudur. Katılımcılara haberleşmenin ne anlama geldiği sorulmuş ve kendilerinden bunun iletişim demek olduğu cevabı alınmıştır. Radyo bağlantısı haberleşmeyi sağlamaktadır. Haberleşme ve bilgileri radyo bağlantısı ile aktarmak arasında anlam ilişkisi kurulabilir. Katılımcılarla birlikte yapılan bu değerlendirmeler sonunda *aktarmak* eyleminin anlamı için yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 25

Deney Grubunun ‘Aktarmak’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Bildirim
D3	Göndermek, bildirmek, iletmek
D4	Göndermek, bildirmek, iletmek
D5	Göndermek
D6	Bildirmek, göndermek, bilgi vermek
D7	Bildirmek, göndermek anlamını veriyor ve iletmek
D8	Bildirmek, göndermek
D9	Haber bildirmek, iletmek
D10	Göndermek, bildirmek, aktarmak
D11	Bildirilen, göndermek, iletmek
D12	Bildirmek, bir yoldan başka yola göndermek, iletmek
D13	Bildirmek, haber veriyor.
D15	Göndermek, iletmek
D16	Bir yoldan başka yola gitmek, bildirmek, yolu değiştirmek.

Aktarmak sözcüğü metinde iletmek anlamında kullanılmıştır. D3, D4, D6, D7, D8, D10, D12, D13 ve D16 *bildirmek* tahmininde bulunmuşlar, D1 ise *bildirim* olarak yani isim türünde tahmin etmiştir. D9, *haber bildirmek* tahmininde bulunurken; D11, bu eylemle ilişkili olarak *bildirilen* şeklinde edilgen yapıda bir tahmine yer vermiştir. Bildirmek sözcüğü dışında D3, D4, D5, D6, D7, D8, D10, D11 ve D15 *göndermek* tahmininde bulunurken D12 bununla ilgili olarak *bir yoldan başka yola göndermek* olarak cümle biçiminde bir tahminde bulunmuştur. Bunlar dışında D3, D4, D7, D9, D11, D12 ve D15 *iletmek* olarak tahmin etmişlerdir. Katılımcıların cevaplarına bakıldığında hepsinin bağlamdan yararlanarak doğru tahminlerde bulundukları görülmüştür.

5.2.18. Arıza Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney grubunda yer alan katılımcıların anlamını tahmin yoluyla bulmaları gereken sözcüklerden biri *arıza* sözcüğüdür. Sözcük şu cümlede yer almaktadır: “Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından uçuş sırasında birtakım arızaları da onarırlar.”

Katılımcılara sözcüğün türü sorulduğunda bunun isim olduğunu söylemişlerdir. Anlamın bulunmasında onlara yardımcı olmak için *onarmak* sözcüğünün bozulan bir şeyi tamir etmek anlamına geldiği belirtilmiştir. Astronot, uzaya giderek orada araştırma yapan bilim insanıdır. Cümlelerin ilk kısmında astronotların pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından söz edilmektedir. Bunun ne anlama geldiği, bunların hangi alanlar olabileceği katılımcılara sorulmuştur. Katılımcılardan biri *sağlık* cevabını vermiştir. “*Uzayda kendisi ya da diğer astronotlardan biri hastalandığında yardım edebilmelidir.*” demiştir. Başka bir katılımcı teknolojiyi iyi bilmesi gerektiğinden söz etmiştir. Uzay gemisi içinde uzun süre kaldıkları için bir sorun olduğunda çözebilmeleri gerektiğini anlatmıştır. Araştırmacı, *arıza* sözcüğünün bu son örnekle ilişkili olduğunu söylemiştir. *Onarmanın* tamir etmek olduğunu hatırlatmış ve nelerin onarıldığını onlara sormuştur. Katılımcılar bozulan ya da kırılan şeylerin onarıldığını söylemişlerdir. Bu doğrultuda katılımcıların *arıza* sözcüğünün anlamına ilişkin tahminlerini yazmaları istenmiştir. Tahminler şunlardır:

Tablo 26

Deney Grubunun ‘Arıza’ Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Bozuk, problem
D3	Bozukluk, sıkıntı, problem
D4	Bozukluk, sıkıntı, problem
D5	Sıkıntı
D6	Sıkıntı, problem
D7	Bozukluk, problem, sıkıntılık
D8	Problem, sıkıntı
D9	Problem, sıkıntı
D10	Sıkıntı, problem, bozuk
D11	Problem, sıkıntı
D12	Problem, bozukluk, sıkıntı
D13	Bozuk, sıkıntı, problem. Yol kısan şey
D15	Bozuk, sıkıntı
D16	Problem, sıkıntı, afet

Arıza sözcüğü bozukluk anlamındadır. D1, D3, D4, D7, D10, D12, D13 ve D15 cümlelerinde *bozukluk/bozuk* tahminine yer vermişlerdir. Bozukluk anlamına yakın olarak da diğer katılımcılar *sıkıntı* ve *problem* tahminlerinde bulunmuşlardır. Katılımcıların bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle doğru tahminlerde bulundukları görülmektedir.

5.2.19. Devreye girmek Sözcüğüne İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devreye girmek, katılımcılardan anlamını tahmin etmeleri beklenen son sözcüktür ve şu cümlede yer almaktadır: “*Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının aşılmasına ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.*” Katılımcılara cümlede geçen *merkez* sözcüğünün önceki derslerde işlenenlerden yola çıkarak ne anlama geldiği sorulmuş ve onlar bunun Amerika’daki uzay merkezi olduğunu söylemişlerdir. Araştırmacı onları onaylamış ve burasının Houston Uzay Merkezi olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, cümlede geçen *destek vermek* eyleminin yardımcı olmak anlamına geldiğini belirtmiştir. Buna göre Houston uzay Merkezi, uçuş güvenliğinin sağlanması için yardımcı olmaktadır. Katılımcılara merkezin hangi durumlarda yardım ettiği sorulmuş ve bunun için cümlede geçen *destek vermek* eyleminin yardımcı olmak anlamına geldiğini belirtmiştir. Birkaç katılımcı hemen *bazı önemli problemlerde* cevabını vermişlerdir. Araştırmacı tarafından, cümlede geçen sıkıntının aşılmasının, sıkıntıya sebep olan sorunun çözülmesi demek olduğu anlatılmıştır. “*Bazı önemli problemlerde merkez devreye girerek...*” cümlesinde *devreye girmek* eylemsidir. Katılımcılardan metne ait çıkarımlardan hareketle sözcüğe ilişkin tahminlerini yazmaları istenmiştir. Çalışma kâğıtlarında bulunan tahminler şunlardır:

Tablo 27

Deney Grubunun 'Devreye Girmek' Sözcüğünün Anlamına İlişkin Tahminleri

Katılımcılar	Tahminler
D1	Müdahale etmek
D3	Müdahale etmek
D4	Dahil olmak
D5	Çözüm bulmak
D6	Çözüm bulmak
D7	Dahil olmak
D8	Doğruyu göstermek
D9	Yönlendirmek
D10	Dahil olmak
D11	Doğruyu göstermek
D12	Çözüm bulmak
D13	Müdahale etmek
D15	Müdahale etmek
D16	Dahil olmak

Devreye girmek, bir çalışmaya/işe sonradan katılmaktır. D1, D3, D13 ve D15 *müdahale etmek*; D4, D7, D10 ve D16 *dâhil olmak*; D5, D6 ve D12 *çözüm bulmak*; D8 ve D11 *doğruyu göstermek* ve D9 da *yönlendirmek* olarak tahminde bulunmuşlardır. Müdahale etmek ve dâhil olmak sürmekte olan bir çalışmaya sonradan katılmak anlamı taşıdığı için bu tahmini yapan 9 katılımcı doğru anlama ulaşmışlardır. Sözcüğün anlamı araştırmacı tarafından tüm katılımcılara açıklanmış ve yazılı olarak da verilmiştir.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin sözcük öğrenimine etkisinin araştırıldığı bu çalışmanın karma desenli olmasından dolayı hem nitel hem de nicel sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda bağlamdan yola çıkarak anlamına ulaşılmaya çalışılan 20 sözcükle ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Nicel boyutunda ise bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi uygulanarak eğitim verilen deney grubu ile yabancı sözcüklerin anlamlarının öğretmen tarafından verilmesiyle çalışılan kontrol grubu ön test-son test verileri üzerinde SPSS 20 programıyla yapılan istatistikî incelemeler bulunmaktadır.

Karma desenli çalışmanın nitel araştırmalar boyutunda deney grubunun, okuma parçasında bulunan 20 yabancı sözcükle ilgili tahmin cümlelerinin yer aldığı çalışma kâğıtları üzerinde doküman analizi yapılmıştır. Çalışmada yer alan sözcük ve sözcük grupları şunlardır: *Çığır açmak, füze, yörünge, endişe, temel, sinir, çetrefil, rekabet, komuta, gövde, yüzey, naklen, seriiven, kenetlenmek, uzay mekiği, proje, rol oynamak, aktarmak, arıza, devreye girmek*. Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle işlenen dersler sürecinde katılımcıların herhangi bir kaynak kullanmadan kendi çabalarıyla anlama ulaşmalarını sağlamak için onlara araştırmacı tarafından metinde bulunan ipuçları gösterilmiş ve çeşitli yönlendirmeler yapılmıştır. Bu çalışmalar sırasında onlara anlamı buldurmaya yönelik sorular sorulmuş, verdikleri cevaplar üzerinden çeşitli yönlendirmelerle anlamın keşfi için destek sağlanmıştır. Çalışma kâğıtları incelendiğinde bir şeyin asıl bölümü anlamına gelen *gövde* sözcüğünde katılımcıların doğru anlamı bulamadıkları görülmüştür. Bu sözcük dışında kalan diğer

sözcüklerin tamamında bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle doğru anlamlara ulaşıldığı görülmüştür.

Çalışmada deney grubuna bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle 4 hafta süren eğitim verilmiştir. Eğitime başlamadan önce katılımcılara ön test yapılmıştır. Eğitimin tamamlanmasından 2 hafta sonra hem deney grubuna hem de kontrol grubuna son test yapılmıştır. Ön testte bulunan beş sözcük son testten çıkarılmıştır. Bu sözcükler şunlardır: *Uzman*, *modül*, *aşmak*, *kozmonot* ve *denetimdir*. Çünkü ön test sonuçları incelendiğinde *uzman*, *aşmak* ve *kozmonot* sözcüklerinin anlamlarının katılımcılar tarafından bilindiği tespit edilmiştir. *Denetim* ve *modül* sözcüklerinin anlam tahminleri için de metinde yeterli ipucu bulunmaması dolayısıyla bağlamdan çıkarım güçlüğü bulunmaktadır. Bu nedenle araştırma boyunca 20 sözcük üzerinde çalışma yapılmış ve son testte de yalnız bu sözcükler ile anlamlarının eşleştirilmesi istenmiştir. Ön test ve son testten elde edilen veriler üzerinde istatistikî incelemeler yapılmıştır. Ön test sonuçlarında deney ve kontrol grubunun sözcük bilgilerinin aynı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Son test sonuçlarında ise bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle ders işlenen deney grubunun, kontrol grubundan daha başarılı olduğu görülmüştür. Ön test ve son test sonuçları her iki grup için ayrı ayrı değerlendirildiğinde grupların verilen metinle ilgili olarak sözcük öğrenim düzeylerinde ilerleme olduğu anlaşılmıştır. Ancak deney grubundaki ilerleme, kontrol grubuna göre daha fazladır. Sonuç olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin sözcük öğrenimi üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Yöntem bilimsel bir araştırma olan bu deneysel çalışma sonunda katılımcıların bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle doğru anlama ulaştıkları ve bunları hatırlama düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmüştür.

Bağlamdan sözcük anlamına ulaşılması kapsamında öğrenci hem öğretmenin yaptığı yönlendirmelerle hem de kendisinin metinde yer alan ipuçlarını kullanarak süreç içerisinde etkin rol üstlendiği görülmüştür. Kişi, kendi bireysel çabalarıyla anlamı keşfettiği için öğrenmenin kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin, karşılaştıkları yeni sözcüklerin anlamlarını içinde bulundukları bağlamdan hareketle akıl yürüterek bulmalarıyla öğrenme gerçekleşmektedir. Yabancı sözcüklerin anlamları bağlamdan öğrenildiğinde anlam hem daha kolay zihinde kalmakta hem de öğrenci, sözcüğün kullanım alanını ve diğer sözcüklerle olan ilişkisini görebilmektedir.

Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi, öğrencileri sözcükler arasında ilişki kurma, neden-sonuç ya da amaç-sonuç gibi bağlantıları görme ve çeşitli bağlaçlarla anlam akışındaki değişimi kavramasını sağlar. Bunun için de öğrenci zihinsel süreçlerini devreye sokmak durumundadır, dolayısıyla yöntem, öğrencileri düşünmeye zorlayan bir yöntemdir. Öğretmen, yöntemin uygulanması sırasında öğrencilere sorular yönelterek verecekleri cevaplarla anlama ulaşmalarında onlara destek olacağından sınıf ortamında gürültülü bir ortam oluşabilmektedir. Yapılan araştırmada bunun öğrenmede bir engel oluşturmaması için öğretmenin sınıf yönetimi konusunda tecrübeli olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde orta ve ileri düzeydeki öğrencilere bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin uygulanmasının, onların sözcük öğrenmelerinde etkili ve verimli bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğrenimine etkisinin araştırıldığı çalışma sonunda bu alanda çalışan eğitimcilere, araştırmacılara, ders kitabı yazarlarına ve yine bu alanda hizmet veren kurumlara şu önerilerde bulunulmuştur:

- 1- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimine yönelik etkinlikler öğrencinin sözcük bilgisini geliştirmeyi ve kelime hazinesini zenginleştirmeyi amaçlamalıdır.
- 2- Yabancı dil öğreniminde bilinmeyen sözcüklerin anlamını öğrenmek için hemen sözlüğe bakılmamalıdır ya da bu sözcüklerin anlamları öğretmen tarafından hemen verilmemelidir. Sözcükler, kullanıldıkları cümlelere göre farklı anlamlar taşırlar. Diğer bir deyişle bir sözcük, anlatılmak istenene uygun olarak değişik anlamlarda kullanılabilir. Örneğin *boş* sözcüğü “*Bardağım boş.*” cümlesinde bardağın içinde içeceğin bulunmaması anlamındayken; “*İki aydır boşum.*” cümlesinde işsiz, “*Bu öğrenciler boş.*” cümlesinde bilgisiz, “*Şirketin yönetici yardımcılığı kadrosu boş bulunuyor.*” cümlesinde çalışanı olmayan anlamlarında kullanılmaktadır. Sözcüğün hangi anlamda kullanıldığı bağlamdan yola çıkılarak bulunmalıdır. Böylelikle öğrenci, kendi çabasıyla sözcüğün anlamına ulaşarak bunun cümlede neyi ifade etmek için kullanıldığını görecektir. Öğrencinin gayreti olmaksızın öğretmen tarafından verilecek anlam, hazır sunulmuş bilgi olacağından bağlamdan öğrenmeye göre daha az etkilidir. Ancak burada şu noktaya dikkat edilmelidir:

Öğrencinin sözcüğün anlamına ulaşması için yeterli bağlam ipuçlarının bulunması gerekmektedir. Bağlam ipuçları, okuyucunun bağlamdan yararlanarak bilinmeyen sözcüğün anlamının keşfedilmesine katkı sağlar. Anlamanın tahmin edilmesinde yol gösterici olan bu ipuçları okunan cümlede ya da paragrafta bulunur. Burada, bilinen sözcüklerden yararlanarak bu sözcüklerle çeşitli şekillerde ilişkisi bulunan bilinmeyen sözcüğün anlamına ulaşılabilmesi gibi diğer cümlelerden gelen gönderimlerle de anlama ilişkin çıkarımlarda bulunulabilir. Bağlam ipuçlarının yetersiz olması durumunda anlama ulaşılamaz, bu da öğrencide başarısızlık hissi oluşturabilir. Bunun önüne geçmek için öğrenci herhangi bir kaynaktan destek almalıdır.

3- Öğrencilerin sözcük dağarcıklarını zenginleştirmek için metin işleme sürecinde öğrenci etkin olmalıdır. Bu amaca uygun olarak sistemli ve bilinçli etkinlikler düzenlenmelidir.

4- Bağlam temelli sözcük öğretiminde öğrencilerin, bağlam içerisinden sözcüklerin anlamını çıkarmaları süreci oldukça önemlidir. Bu süreçte öğretmen, öğrencilere sözcük anlamına ulaşılması için metin kaynaklı ipuçları verebilmeli ve yönlendirmeler yapabilmelidir. Bu nedenle yöntemin verimli kullanılabilmesi için öğretmenlerin bu konuda donanımlı olmaları gerekmektedir.

5- Bağlam temelli sözcük öğretim yöntemi özellikle orta ve ileri düzey öğrencileri için uygun bir yöntemdir. Çünkü yöntem cümlede bilinen sözcüklerden yola çıkarak bilinmeyen sözcüğün anlamının keşfedilmesi esasına dayanmaktadır. Bunun için de öğrencinin hedef dilde belli bir sözcük bilgisine (en az B1 düzeyinde) sahip olması gerekmektedir. Bağlamdan sözcük öğreniminin gerçekleşmesi için öğrenci, kelime hazinesinden ve daha önce öğrendiği dil bilgilerinden faydalanacaktır. Bu nedenle yöntem dili öğrenmeye yeni başlayan temel seviye kullanıcıları için uygun değildir. Yöntemin orta seviye ve üstündeki öğrencilerde kullanılması uygun olacaktır.

6- Metinler, yabancı dil öğretiminde kullanılan temel araçlardan biridir. Kültür aktarımını sağlamak için de kullanılan metinler öğrencilerin seviyelerine uygun olmalıdır ve onların yabancı sözcüklerin anlamlarına ulaşabilmeleri için yeterli ipuçlarını içermelidir. Bunun yanı sıra metinlerde anlamanın bulunmasını engelleyecek kadar çok sayıda yabancı sözcük bulunmamalıdır. Aksi takdirde hem bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle sözcük öğretimi zorlaşacak hem de öğrencinin, metnin genel anlamını kavraması güçleşecektir.

7- Yabancı dil olarak Türkçe sözcük öğretim sürecinde öğretmenin önemli bir rolü vardır. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin daha önce öğrendikleri sözcükleri, sorulara verecekleri cevaplarla yazılı ya da sözlü biçimde oluşturacakları cümleler aracılığıyla tekrar çalışmalarını

yaptırarak bilgilerini taze tutmalarını sağlamalıdır. Çünkü yabancı dilde sözcük öğrenimi sıkça yapılan tekrarlarla mümkündür.

8- Yabancı dilde sözcük öğreniminin ne kadar önemli olduğu öğrencilere kavratılmalı ve bu süreçte faydalanmaları için kullanabilecekleri sözcük öğrenme yolları öğretilerek kendilerine en uygun yolu kullanmaları sağlanmalıdır. İleri düzeydeki öğrenciler hedef dildeki bilgi birikimlerini harekete geçirip bu bilgileri pekiştirerek bağlam temelli sözcük öğretim yöntemiyle sözcük öğrenmeleri için yönlendirilmelidir.

9- Yabancı dilde sözcük öğretiminin konuşma, okuma, dinleme ve yazma becerilerinin gelişmesinde oldukça önemli bir yeri vardır. Kişi, hedef dilde ne kadar çok sözcük bilirse yazılı ve sözlü olarak kendini o kadar iyi ifade edebilir, böylelikle anlatım becerisi gelişir. Bunun yanı sıra hedef dilde okuduklarını ve dinlediklerini kavrayarak anlama becerisini de geliştirmiş olur. Yabancı dil öğrenimi, kişinin kendini anadilinden başka bir dilde ifade edebilmesi ve o dilde söylenenleri anlayabilmesi sürecidir. Bu süreçte başarılı olmak için kişinin öğrenmekte olduğu dile ait sözcük dağarcığının zengin olması gerekir. Bunun için de dil öğretimi yapılan kurslarda sözcük öğretiminin konuşma, okuma, yazma, dinleme ve dil bilgisi derslerinde olduğu gibi başlı başına bir ders olarak ele alınması gerekmektedir.

10-Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin etkili olabilmesi için kişinin hedef dilde bolca okuma yapması gerekmektedir. Yöntemin temelinde yabancı sözcüğün kendisinde, onun yakınındaki diğer sözcüklerde ve içinde bulunduğu cümlenin öncesinde ya da sonrasında yer alan diğer cümlelerdeki ipuçlarından hareketle yeni sözcüğün anlamının bulunması yatmaktadır. Kişinin bu ipuçlarını görmesi ve bunlar arasında ilişki kurabilmesi için hedef dilde yazılı metinlerle sıkça karşılaşması faydalı olacaktır. Böylelikle o dilin söz dizimi, cümle kurulumu, sözcük ve cümle yapısı gibi özelliklerini kavrayarak cümle içinde ya da cümleler arasında anlam geçişlerini anlaması ve bilinmeyen sözcüğün anlamına ulaşması kolaylaşacaktır.

11-Yönlendirici bağlam, bilinmeyen bir kelimenin anlamının bulunmasına yönelik cümlede bilinçli bir şekilde yönlendirme yapılan bağlamdır. Yönlendirici bağlamlarda öğretilecek kelimeler ve onlarla birlikte kullanılacak diğer kelimeler özenle seçilir. Büyük bir titizlikle oluşturulan bu cümleler etkili bir sözcük öğretiminin alt yapısını oluşturur. Buradan hareketle, bağlam temelli sözcük öğretimi yönteminin amacına uygun kullanılabilmesi için derslerde yönlendirici bağlamla tasarlanmış cümlelerin yer aldığı metinlere öncelik verilmelidir.

12-Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin uygulanması için derslerde şu tekniklere yer verilebilir: Soru-cevap tekniği, canlandırmayla sözcük öğretimi, video görüntüleriyle sözcük öğretimi, oyunlarla sözcük öğretimi, müzikle sözcük öğretimi, okuma etkinlikleriyle sözcük öğretimi, dinleme etkinlikleriyle sözcük öğretimi. Bu tekniklerin uygulanması sırasında vücut dilinin kullanılması da etkili olmaktadır. Bu nedenle vücut dilinin etkili kullanımına önem verilmelidir.

13-Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretimine ilişkin plânlamalar yapılırken öğrencilerin seviyeleri esas alınmalıdır. Örneğin temel seviyede sözcük öğretimi için görsel unsurlara bolca yer verilen görsel kullanma tekniği uygulanmalıdır. Ders içi etkinliklerde temel düzeyde bağlamdan bağımsız, orta ve ileri düzeylerde ise yarı bağlama dayalı ve tam bağlama dayalı metinlerle çalışmalar yapılmalıdır.

14-Türkçenin yabancılar öğretiminde hedef kitlenin dili öğrenme amacı, sözcük öğretiminin plânlaması açısından önemlidir. Bunun için ihtiyaç analizinin yapılması gerekmektedir. Türkiye'ye ticaret yapmak için gelen ve bu amaçla dil öğrenmek isteyen bir yabancıya daha çok günlük iletişime dayalı sözcük öğretiminin yapılması gerekir. Bunun için gündelik yaşamda alış veriş sırasında geçen karşılıklı konuşmalar, yazılı ve görsel haber kaynaklarında karşılaşacağı sözcükler, ticaret, ekonomi gibi alanlar bağlamında sözcük öğretimi yapılırken; alanıyla ilgili bilimsel çalışmalar yürüten bir bilim insanına da yine meslekî Türkçe kapsamında kendi alanına özgü olarak bağlam temelli sözcük öğretimi yapılmalıdır.

15-Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi yapmak için hedef kitlenin yaşına dikkat etmek gerekmektedir. Örneğin hedef kitle çocuklardan oluşuyorsa bağlama uygun seçilen şarkılar (sayılar, renkler, günler, mevsimler vb.) sözcük öğretiminde oldukça etkilidir. Bunun dışında oyunlar da çocuklara dil öğretiminde verimli tekniklerden biridir. Ancak hedef kitle yetişkinlerden oluşuyorsa onlara uygun tekniklerin seçilmesi ve uygulanması gerekir.

16-Yabancı dil öğretiminde sözcük öğretiminin yapıldığı sınıflar bağlama uygun görsel unsurlar açısından zengin olmalıdır. Örneğin Türk kültürü temasının işlendiği sınıflarda Türk yemekleri, müzik aletleri, halk ozanlarının resimleri, seviyeye uygun şiir ve şarkı sözleri, el sanatları, millî sporlar, millî ve dinî bayramlar vb. bağlamda görsellere yer verilmelidir.

17-Yabancılar Türkçe sözcük öğretiminde sıklık çalışmaları esas alınmalıdır. Türkçede en sık kullanılan sözcüklerin öğretimine öncelik verilmelidir. Bu sözcükler kişinin Türkçe

anlatma ve anlama becerilerinin gelişmesini sağlayacaktır. Ayrıca günlük iletişimde bunlarla sıkça karşılaşacağı için de ihtiyaç duyulan sözcükler olduğundan öğrenilmesi önceliklidir. Dilde en sık kullanılan sözcüklerin öğreniminin yabancı dilde iletişim boyutunda oldukça önemli bir yeri vardır. Örneğin alış veriş diyalogları, yemekler, boş zaman etkinlikleri, meslekler vb. temalar işlenirken bu konularda en sık kullanılan sözcüklere yer verilmelidir. Bu nedenle Türkçede en sık kullanılan sözcüklerin bağlama uygun biçimde öğretilmesi gerekmektedir.

18- Yabancı dil öğretiminin her alanında olduğu gibi sözcük öğretiminde de öğretmen sabırlı ve gayretli olmalıdır. Dil öğretiminde öğretmenden gelecek takdir ve beğeni öğrencinin başarıma hissini artıracak ve böylelikle hedef dile olan ilgisi artacaktır. Öğretmen, öğrencilerin merak ve ilgisini çekerek sözcük öğretimini gerçekleştirmeli, sınıfta tekdüzelikten uzak ve eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturmalıdır. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminin etkili biçimde gerçekleşmesinde görev alacak okutmanlar bu alanda eğitim almış, uzman kişilerden seçilmelidir.

19- Öğretmen öğrenilen sözcüklerin anlamlarını öğrencilere sıkça sormalı, ara sınavlar yapmalı, sözcüklerin tekrarı için öğrencilere sözlü ya da yazılı anlatım çalışmaları yaptırmalıdır. Yeni sözcüklerin anlamlarını kullanabilmeleri için bağlama uygun metin oluşturtmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acar, B. & Yaman, M. (2011). Bağlam temelli öğrenmenin öğrencilerin ilgi ve bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 1-10.
- Akerson, E. F. (1991). *Anlam – Çeviri – Karşılaştırma*. İstanbul: ABC.
- Aksan, D. (2016). *Anlambilim, anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. İstanbul: Bilgi.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil (ana çizgileriyle dil bilim)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksoy, B. (2006). *Selçuk üniversitesi yabancı diller yüksekokulunda bağlam içerisinde ve bağlam dışında kıyaslamalı kelime öğretimi çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Altıkulaçoğlu, S. (2010). Yabancı dil sınıflarında eşdizimli sözcük öğretimi ve anadilinin rolü. *Dil Dergisi*, 148, 37-52.
- Apaydın, D. (2007). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir yöntem denemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, N. (2014). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında söz varlığı unsurlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Arslan, M. & Gürdal, A. (2012). Yabancılar görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 255-270.
- Aytan, T. & Başal, A. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde ulam temelli sözcük öğretiminin başarıya etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, 65, 559-576.

- Banikowski, A. K. & Mehring, A. T. (1999). Strategies to enhance memory based on brain-research. *Focus on exceptional children*, 32(2), 1-16.
- Barın, E. (2004). Yabancılar türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 19-30.
- Başutku, S. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B1 düzeyinde kelime öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baturay, M. H. (2007). *Bağlam modelinde web-tabanlı çoklu ortam ile sunulan kelime öğrenmenin orta düzeyde dil öğrenenlerin yabancı dil kelime hatırlama düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Beck, I. L., McKeown, M. G. & McCaslin, E. S., (1983). Vocabulary development: all context are not created equal. *The Elementary School Journal*, 83(3), 177-181.
- Bekleyen, N. (Ed.). (2015). *Dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Biçer, N. & Polatcan, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime öğrenme stratejilerinin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 54, 811-828.
- Bitir, T. (2017). *Bağlam temelli kelime öğretimi yönteminin kelime kazanımına katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Bora, F. D. (2013). *Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin bağlam içerisinde kelime öğrenmelerinin aktif kelime dağarcığını geliştirme üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bozkurt, B. (2015). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde orta seviye (B1-B2 düzeyi) hedefsözcük belirleme çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bölükbaş, F. (2013). İşitsel-dilsel yöntem (audio-lingual method). Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.) *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 61-65). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Bölükbaş, F. (2013). Grupla dil öğretim yöntemi. Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.) *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 67-71). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Brinton, D. M., Snow, M. A. & Wesche, B. (1989). *Content-based second language instruction*. New York: Newbury House Publishers.

Büyükikiz, K. K. (2013). Göreve dayalı öğretim yöntemi (task-based method). Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s.121-123). Ankara: Grafiker Yayınları.

Büyükikiz, K. K. & Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 145-155.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.

Clarke, D. F. & Nation, S. P. (1980). Guessing the meanings of words from context: strategy and techniques. *System*, 8(3), 211-220.

Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaoğlu, S. & Yıldırım, E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı*. Adapazarı: Sakarya Kitabevi.

Çelik, F. (2013). Telkin yöntemi (Suggestopedia). Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.) *Yabancılar türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 91-93). Ankara: Grafiker Yayınları.

Demir, A. & Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 30(2), 51-72.

Demircan, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.

Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğrenimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Demirel, Ö. (2016). *Yabancı dil öğretimi dil pasaportu dil biyografisi dil dosyası*. Ankara: Pegem Akademi.

Dervişoğulları, N. (2008). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretilen sınıflarda oyunlarla sözcük öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Dilidüzgün, Ş. (2014). Türkçe öğretiminde sözcük öğretme yöntemlerinin yeterliliği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 233-256.
- Doğan, C. (2012). *Sistematik yabancı dil öğretim yaklaşımı ve yöntemleri*. İstanbul: Ensar Yayınları.
- Duran, E. & Bitir, T. (2017). Bağlam temelli kelime öğretim yönteminin kelime kazanımına etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 70-94.
- Ediskun, H. (1999). *Türk dil bilgisi (sesbilgisi – biçim bilgisi – cümle bilgisi)*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Erer, N. G. (2011). *Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan iki seri kitabın sözcük öğretimi açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Ergin, M. (2002). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Erol, H. F. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviyede kelime edinimi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erol, H. F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçede kelime öğretimi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1289-1298.
- Ersanlı, K. (2012). Öğrenmede davranışsal yaklaşımlar. Yeşilyaprak, B. (Ed.), *Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretim içinde* (s. 197-243). Ankara: Pegem Akademi.
- Ertürk Şenden, Y. (2017). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kalıp sözlerin kullanımına yönelik etkinlik örneklerinin başarı üzerindeki etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Finkelstein, N.D. (2001). *Context in the context of physics and learning*. Paper presented at the 2001 Phsics Education Research Conference, Rochester, New York, September 2001. Retrieved from <http://www.per-central.org/items/detail.cfm?ID=4378>
- Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Göçer, A. (2015). Türkçe dersi metin işleme sürecinde bağlam temelli sözcük öğretimi ve etkin sözcük dağarcığı oluşturmadaki işlevi. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 3(1), 48-63.
- Greenwood, S. C. & Flanigan K. (2007). Overlapping vocabulary and comprehension: context clues complement semantic gradients. *The Reading Teacher*, 61(3), 249-254.

- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Gün, M. (2013). İletişimsel yöntem (communicative method). Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s.111-114). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Gün, M. (2013). Görsel-işitsel yöntem (audio-visual method). Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s.115-117). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güneş, F. (2013). Kelimelerin gücü ve zihinsel sözlük. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 1-24.
- Güneş, F. (2013). Dil öğretimi ve temel dil yaklaşımları. Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s.37-54). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gür, H. (1996). Dil öğretim yöntemleri 10: toplulukta dil öğrenme. *Dil Dergisi*, 44, 62-75.
- Gür, T. (2014). Bağlam temelli öğretimin ilkökul üçüncü sınıf öğrencilerine kelime öğretiminde kullanılması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 242-253.
- Halitoğlu, V. (2018). Akademik Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde kelime öğrenimi ve buna yönelik bir eylem araştırması. *Erciyes Journal of Education*, 2(1), 39-63.
- Hasekioğlu, I. (2009). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük bilgisi öğretimi-yeni hitit yabancılar için Türkçe 1 serisinde sözcük öğretiminin değerlendirilmesi ve sözcük öğretimi için uygulama örnekleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Harmer, J. (1991). *The practice of english language teaching*. London: Longman.
- Hengirmen, M. (2006). *Yabancı dil öğretim yöntemleri ve tömer yöntemi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Hycraft, J. (1997). *An introduction to english language teaching*. Malaysia: Longman
- İhtiyarar, B. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görev odaklı yaklaşım açısından kelime öğretimi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İlter, İ. (2017). Farklı okuma yeteneklerindeki öğrencilere kelime anlamlarının öğretimi: bağlam temelli öğretimin okuduğunu anlama üzerinde kontrollü bir değerlendirmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 47, 437-463.

- İmer, K., Kocaman, A. & Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- İnce, B. (2013). Yabancı dil öğretiminin temel ve genel ilkeleri. Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s.143-156). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Jalongo, M. P. & Sobolak, M. J. (2010). Supporting young children's vocabulary growth: the challenges, the benefits, and evidence-based strategies. *Early Childhood Education*, 38, 421-429.
- Kafes, H. (1998). *Kelime anlamlarını tahmin etme yöntemleri konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesiyle okuduklarını anlamalarını arttırma: afyon kocatepe anadolu lisesi 2. Sınıf öğrencileriyle bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Karatay, H. (2004). *İlköğretim ikinci kademedeki türkçe ders kitaplarının ortak kelime kazandırma yönünden değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Keleş, E. & Çepni, S. (2006). Beyin ve öğrenme. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 3(2), 66-82.
- Kıvanç, A. Z. (2003). *Bilişsel yordamların, bağlamlı ve bağlamsız sözcük öğretim tekniklerinin ve öğrenme stratejilerinin yabancı dil olarak ingilizce sözcük öğrenimine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koreli, Z. D. (2007). *Eylem ve ad olarak kullanılan ve Türkçe sözlükte bulunmayan öbekler ve bunların Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Kulaç, D. (2011). *Bağlamsal çıkarım stratejilerinin İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin İngilizce okumaya yönelik tutumları üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Larsen-Freeman, D. (1986). *Techniques and principles in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

- Lewis, M. (1993). *The lexical approach: the state of elt and the way forward*. Hove: Language Teaching Publications.
- Maden, S., Altunbay, M. & Dinçel, Ö. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi uygulamaları: kavram haritası örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 210, 477-488.
- Memiş, M. R. & Erdem M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-318.
- Nagy, E. W. (1995). *On the role of context in first-and second-language vocabulary learning* (Rapor No: 627). Illinois: University of Illions at Urbana-Champaign.
- Naggy, E. W., Anderson, R. C. & Herman, P. A. (1987). Learning word meanings from context during normal readng. *American Educational Research Journal*, 24, 237-270.
- Nagy, W. E., Herman, P. A. & Anderson, R. C. (1985). Learning words from context. *Reading Research Quarterly*, 20, 233-253.
- Nation, I. (1982). Beginning to learn foreign vocabulary: a review of the research. *Recl Journal*, s. 14-37.
- Nation, I.S.P. (1990). *Teaching and learning vocabulary*. Boston: Heinle & Heinle Publishers.
- Nist, S. L. & Olejnik, S. (1995). The role of context and dictionary definications on varying levels of word knowledge. *Reading Research Quarterly*, 30(2), 172-179.
- Nurlu, M. & Sarıca, A. (2015). İlköğretim türkçe ders kitaplarındaki sözcük çalışmalarının yöntem-teknik ve türkçe öğretimi kazanımları açısından incelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 4(10), 19-37.
- Ortapişirici, Z. (2007). *Kelime öğretiminde anlam çıkarım yöntemi ile anlamı doğrudan verme yöntemlerinin akılda tutmaya etkisi Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda karşılaştırmalı çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Oxford, R. & Crookal, D. (1990). Vocabulary learning: a critical analysis of techniques. *TESL Canada Journal*. 7(2), 9-30.
- Özcan, H. Z. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviye için kelime belirleme çalışması: Uşak Üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

- Özer, B. (2002). İlköğretim ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında öğrenme stratejileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(1), 17-32.
- Öztürk, C. & Otluoğlu, R. (2001). Sözcük dağarcığının geliştirilmesi. Özer, B. (Ed.), *Türk dili ve edebiyatı öğretimi* içinde (s. 212-227). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Richards, J. & Rodgers, T. S. (1986). *Approaches and methods in language teaching, a description and analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. & Rodgers, T. S. (2007). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sarıgül, E. (2017). Yabancı dil öğretiminde sözcük öğrenimi ve öğretimi sürecine genel bir bakış. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 54(1), 91-104.
- Schmitt, N. & McCarthy, M. (1997). *Vocabulary description, acquisition and pedagogy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Senemoğlu, N. (1987). *Gelişim öğrenme öğretme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Spot Matbaacılık
- Shefelbine, J. L. (1990). Students factors related to variability in learning word meanings from context. *Journal of Reading Behavior*, 22(1), 71-97.
- Söylemez, A. S. (2001). *Bağlam içinde kelime öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Sözen, D. (2005). Sbst sözel bellek ve wms görsel bellek testleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 4(8), 73-83.
- Sperber, H. (1989). *Mnemotechniken im fremdsprachenerwerb*. München: Iudicium.
- Stern, H. H. (2003). *Fundamental concepts of language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Sternberg, R. & Powell, W. (1983). Comprehending verbal comprehension. *American Psychologist*, 38, 878-893.

Sülüőoğlu, M. (2009). *Göreve dayalı öğretim yönteminin Türkçenin yabancı dil öğretiminde dinleme becerisinde kullanılmasının avantajları*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Şenyiğit, Y. & İnce, B. (2015). YTÖ “yeni hitit” kitabındaki sözcük öğretimine bağlam temelli bir bakış. *International Journal of Human Science*, 12(2), 965-979.

Tanın, R. (2004). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük bilgisi ve öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TELC GMBH (2012). Diller için Avrupa ortak önerileri çerçevesi öğrenim-öğretim ve değerlendirme, (MEB, Çev.). Almanya.

Tok, M. & Yığın, M. (2014). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde öğrencilerin kullandıkları kelime öğrenme stratejileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 41(2), 265-276.

Tunçel, H. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığını ve yaygınlığını belirleme çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Tülü, T. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sınıflarında sözcük öğretiminde tanım türlerinden yararlanma*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Uğur, F. & Azizoglu, N. İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının sözcük öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 151-166.

Uzdu, F. (2008). *Betimleyici metinlerin dilsel özellikleri ve bu tür metinler yoluyla sözcük öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Uzdu Yıldız, F. (2013). Sözcük ve sözcük öğretimi. Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s.357-379). Ankara: Grafiker Yayınları.

Ünal, M. (2003). *Bağlamın kelime öğrenimine katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Wallace, M. J. (1984). *Teaching vocabulary*. London: Heinemann Education Books.

Wallace, M. J. (1988). *Teaching vocabulary*. London: Heinemann Education Books.

- Wenden, A. & Rubin, J. (1987). *Learner strategies in language learning*. New Jersey: Prentice Hall.
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in language teaching*. London: Hodder and Stoughton Educational.
- Yalçın, Ş. (2013). İçerik temelli yabancı dil öğretim modeli. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 30(2), 107-121.
- Yaman, H. (2013). Toplu fiziksel tepki yöntemi (total phsyscal response method). Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.) *Yabancılar türkçe öğretimi el kitabı* içinde. (s. 79-81). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yaman, H. & Akkaya, D. (2012). Dilbiliminin kelime türlerine açılan kapısı: bağlam türleri. *Turkish Studies*, 7(3), 2599-2610.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2007). *Comparison of teacher-provided keyword and context methods on retention of vocabulary*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yorulmaz, M. (2009). *Göreve dayalı öğretim yönteminin türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme becerisinde kullanılmasının avantajları*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Edirne.
- Yusufoğlu, S. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük bilgisi öğretiminin anlam ve gösterge paralelliğinden hareketle kültürel aktarıma etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Zorpuzan, S. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kitaplardaki kalıp söz ve deyim varlığı*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Zülâl, A. (2000). Yaşam kitabımız bellek. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 389(4), 34-40.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı:

Soyadı:

1. Cinsiyeti:

☐ Kadın ☐ Erkek

2. Ülkesi:

3. Mezuniyet Durumu:

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans

4. Yaşı:

5. Türkiye’de bulunma süresi: Ay / Yıl

6. Türkçeyi öğrenme amacı:

a) Eğitim b) İş c) Diğer

Ek 2. Okuma Parçası

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tualete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

Uzayda **Rekabet:** Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Satrun V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni**

*oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gövde ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.*

*Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, **devreye girerek** sıkıntının aşılmasına ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.*

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, “insan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur.

Ek 3. Ön Test Formu

ÖN TEST FORMU

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

Ek 4. Son Test Formu

SON TEST FORMU

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (.....)	Rekabet (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Gövde (.....)	Yüzey (.....)	Devreye girmek (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Komuta (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

Ek 5. Ön Test Cevaplar

ÖN TEST CEVAPLARI

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (9)	Kozmonot (1)	Sinir (21)
Füze (18)	Endişe (10)	Çetrefil (7)
Yörünge (8)	Temel (5)	Uzay mekiği (22)
Uzman (2)	Rekabet (20)	Komuta (13)
Modül (11)	Gövde (24)	Yüzey (17)
Naklen (15)	Serüven (4)	Kenetlenmek (12)
Proje (3)	Denetim (25)	Rol oynamak (16)
Aktarmak (6)	Arıza (19)	Devreye girmek (23)
Aşmak (14)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

Ek 6. Son Test Cevaplar

SON TEST CEVAPLAR

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (7)	Sinir (17)	Rekabet (16)
Füze (14)	Endişe (8)	Çetrefil (5)
Yörünge (6)	Temel (3)	Uzay mekiği (18)
Gövde (20)	Yüzey (13)	Devreye girmek (19)
Naklen (11)	Serüven (2)	Kenetlenmek (9)
Proje (1)	Komuta (10)	Rol oynamak (12)
Aktarmak (4)	Arıza (15)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

Ek 7. Kontrol Grubu Çalışma Kâğıdı 1

AY'A İLK ADIM

*İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.*

***Endişeler:** Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.*

SÖZCÜKLERİN ANLAMLARI

Çığır açmak: Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.

Füze: İtiş gücü, bir yanıcı ve bir yakıcı maddenin sürekli olarak yanmasından doğan hareket sağlayıcı düzenek.

Yörünge: Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.

Endişe: Tasa, kaygı.

Temel: En önemli, asıl, esas.

Sinir: Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet.

Çetrefil: Karışıklığı nedeniyle anlaşılması veya sonuçlanması güç.

Ek 8. Kontrol Grubu Çalışma Kâğıdı 2

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Satrun V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Colins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

SÖZCÜKLERİN ANLAMLARI

Rekabet: Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.

Komuta: Belli işleri yönetme.

Gövde: Bir şeyin asıl bölümü.

Yüzey: Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.

Naklen: Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.

Serüven: Yaşanan heyecanlı olay, macera.

Kenetlenmek: Birbiri ile uyumlu iki mekanizma birbiri ile birleşmek.

Uzay mekiği: Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.

Ek 9. Kontrol Grubu Çalışma Kâğıdı 3

*Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.*

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

SÖZCÜKLERİN ANLAMLARI

Proje: Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.

Rol oynamak: Bir işte önemli etkisi olmak.

Aktarmak: Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.

Arıza: Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.

Ek 10. Deney Grubu Çalışma Kâğıtları

D1

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tualete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: *insanlık tarihinde bir ilk*
- 2- Füze: *uzaya gitmek için bir araç*
- 3- Yörünge: *dünya etrafı*
- 4- Endişe: *zihatsızlık, merak*
- 5- Temel: *başlıca, kök*
- 6- Sinir: *insan vücudunda çok uçuşa dayanmaz ve kas sisteminin*
- 7- Çetrefil: *zor, imkansız*

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: büyük ; çok önemli ; yepyeni ; önce işlenmemiş
- 2- Füze: uzaya gönderen bir araç ; uzaya için en hızlı araç
- 3- Yörünge: dışında bir farklı gezegen
- 4- Endişe: sıkıntıları ; merak etmek
- 5- Temel: en önemli ; esas
- 6- Sinir: vücudumuzda olan birşey ; mesele sinirlerince sinirler ölüyor.
- 7- Çetrefil: zor ; imkânsız

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: Çok önemli, en önemli, büyük, yeni.
- 2- Füze: uzaya gönderilen araç, hızlı, insanla giden araç
- 3- Yörünge: bir noktayı izlediği yol, nokta.
- 4- Endişe: önem problem, rahatsızlık.
- 5- Temel: kökü, ana problem.
- 6- Sinir: İnsan bedeninde olan bir şey.
- 7- Çetrefil: çok zor, güç, sıkıntılar.

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: çok büyük ve önemli, yepyeni önceden yapılmamış
- 2- Füzeye: hızlı araç
çok
- 3- Yörünge: Yürüyen bir noktanın ezdiği yada izlediği yol
- 4- Endişe: ana problem, temel problem, kök.
- 5- Temel: en önemli problem
- 6- Sinir: rahatsızlık, vücudumuzdaki damarlar.
- 7- Çetrefil: zor, imkansız, güç, sıkıntılı.

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: *bir şeye yol açmak.*
- 2- Füzey: *uzaya gitmek için bir araç o araçta kozmonotlar bulunur.*
- 3- Yörünge: *füzey aracı gidip etrafını dönen dönen yeri*
- 4- Endişe: *sıkıntı veya sorun.*
- 5- Temel: *en önemli problem. yani*
- 6- Sinir:
- 7- Çetrefil: *zor bir şey.*

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: *insanlık için en büyük, önemli yepyeni uzay çalışması*
- 2- Füzeye: *uzay gemisi için en hızlı araç.*
- 3- Yörünge: *Dünyanın etrafında dönen güçlü araç.*
- 4- Endişe: *Rahatsızlık.*
- 5- Temel: *ana, başlıca, en önemli*
- 6- Sinir: *Vücüdümüzdeki damarlar, beynimizde kan akıtması*
- 7- Çetrefil: *Sıkıntılı, zor, güç,*

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayamlılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: Çok büyük, ve önemli, önceden yapılmamış
- 2- Füze: Hızlı gitmek için en hızlı araç
- 3- Yörünge: yürüyen bir noktanın çizdiği ya da izlediği yol.
- 4- Endişe: önemli problem, rahatsızlık
- 5- Temel: ana problem, kökü
- 6- Sinir: komşu devletlerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi.
- 7- Çetrefil: Güç

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: insanla için çok önemli, önce yapılmadık gelişmeler
- 2- Füze: uzaya hızlı gitmek için ilk adım
- 3- Yörünge: girilen yol, girilen yol.
- 4- Endişe: ^{bir şeyin} yapılması için en önemli problem
- 5- Temel: önemli problem
- 6- Sinir: duygular
- 7- Çetrefil: zor şeyler

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: İnsanlar için çok önemli yeni genişmedir.
- 2- Füze: uzaya gitmek için hızlı bir araç.
- 3- Yörünge: Dünyenin dışında gezmek
- 4- Endişe: Sıkıntı
- 5- Temel: En önemli problem
- 6- Sinir: İnsan vücudundeki kaslarla bağlı bir şey
- 7- Çetrefil: Sıkıntılı, zor

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: İnsanın önceden yapılmadık yepyeni yapıları geliştirmelerden biridir
- 2- Füze: uzaya gitmek için en hızlı 3.katlı araçtır oluğunun dışına gidiyor belli bir yoldan döner
- 3- Yörünge: en önemli en temel problem.
- 4- Endişe: sıkıntı, rahat sızlık insan vücudunun endişeyle arttırıyor
- 5- Temel: çok zor problemleri mesela bu binanın temeli
- 6- Sinir: insan vücudundaki en önemli bir şeydir
- 7- Çetrefil: çetrefil. insanın tuvalete gitmek gibi (çok zor şeylerin biridir)

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hızla ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: Çok önemli, en önemli, yeni yeni önce gelen yapılmamı
- 2- Füze: hızlı gönderilen araç
- 3- Yörünge: bir noktayı izlediği yol nokta.
- 4- Endişe: tahatsızlık, sıkıntı.
- 5- Temel: önemli problem, aene problem, köki probleme.
- 6- Sinir: vücudumuzdan sinirlenmesi.
- 7- Çetrefil: zor, güç sıkıntılar

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: önemli, büyük
- 2- Füze: bir arada çok hızlı uzaya gitmek için. uzay gemisini
- 3- Yörünge: bir yol o füzeyi kullandı.
- 4- Endişe: ilgi
- 5- Temel: Ane problem. en önemli problem
- 6- Sinir: Vucut içindeki ip gibi.
- 7- Çetrefil: zor, sıkıntılı

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: Çok önemli ve yeni bir gelişme.
- 2- Füze: Uzaya gitmek için en iyi ve hızlı araç.
- 3- Yörünge: Dünyanın dışındaki yol.
- 4- Endişe:
- 5- Temel: en önemli ~~problem~~ şeydir.
- 6- Sinir: Cesedimiz hareket ettirir.
- 7- Çetrefil:

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi uzaya fırlattı**. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: **yerini / en başlangıç**
- 2- Füze: **hızlı bir araç uzaya gitmek için / uzay gemisin.**
- 3- Yörünge: **aynı yer dönmek / başlangıç yer dönmek.**
- 4- Endişe: **dünyada döndürmek.**
- 11 giller
- 5- Temel: **en önemli / en başlıca**
- 6- Sinir: **damar / birşey oluca gönderen geyler beyin ile.**
- 7- Çetrefil: **zor**

AY'A İLK ADIM

İnsanlık tarihinde **çığır açan** gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır. 12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir **füzeyi** uzaya fırlattı. Bu uzay gemisini kullanan kişi, Rus kozmonot Yuri Gagarin'di. Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, **yörüngede** yüz sekiz dakika döndü. Vostok I, 40 metre uzunluğunda, üç katlı bir uzay aracıydı. Saatte 27.000 kilometrenin üstünde bir hıza ulaşabiliyordu. Aracın ağırlığı 4725 kilogramdı. Uzayda gerçekleştirilen bu ilk deney, çok büyük bir başarıydı.

Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun **temel** problemi, insan bedeninin ve **sinirlerinin** böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi. Uzayda yer çekiminin olmaması ve bu duruma insan vücudunun vereceği tepkinin bilinmemesi endişeleri artırıyordu. Bütün bu sebepler dikkate alınarak astronotlar, uzun süreli deneylere ve dayanıklılık testlerine tabi tutuldular. Çeşitli araçlarla uzay yolculuğunun şartları denendi. Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok **çetrefil** bir işti. Kozmonot ve astronotlar pilotluktan çok iyi anlayan, beden ve sinir yapısı bakımından dayanıklı kişilerdi. Astronotlar, pilotluktan başka, tıp, fizik ve kimya alanında uzmanlık derecesinde iyi yetişmiş bilim adamlarıydılar.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Çığır açmak: **Yepyeni, yol açan,**
- 2- Füzeye: **Fezaya fırlatılan bir araç.**
bu araçları araştırmak için kullanıyordu
- 3- Yörünge: **dairesel bir şekilde hareket etmek**
- 4- Endişe: **sıkıntı, korkunç bir şey,**
- 5- Temel: **Amat, ilk, esas, en önemli**
- 6- Sinir: **insan vücudundaki kaslarla bağlı bir şey**
hesleri eden şeyler.
- 7- Çetrefil: **Zor, güç, imkânsız,**

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: yarışmak Radib
- 2- Komuta: Emir
- 3- Gövde: Kık, Boş
- 4- Yüzey: üst yüzey
- 5- Naklen: direk hemen canlı
- 6- Serüven: olay macera
- 7- Kenetlenmek: Birleşmed
- 8- Uzay mekiği: Gemi

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövde**den ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: iki kişi arasında yarışma
- 2- Komuta: emir; kumanda
- 3- Gövde: kökten, baştan, koldan
- 4- Yüzey: üstüne; üzerine
- 5- Naklen: canlı; hemen
- 6- Serüven: en önemli olaydan birini; macera
- 7- Kenetlenmek: birleştirdi
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisini; uzaya giden bir araç

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekiik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: aynı işi yapan, sonuç
- 2- Komuta: asker komutanı, patron, müdür.
- 3- Gövde: vücut, beden, baş, kök.
- 4- Yüzey: üstüne, üzerine
- 5- Naklen: canlı, yayın, hemen, direk
- 6- Serüven: macera.
- 7- Kenetlenmek: birleşmek
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisi, gövde.

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: Yarışma, bit-birine rakip.
- 2- Komuta: Emir veren komutan
- 3- Gövde: kök, baş, merkez noktası.
- 4- Yüzey: üstüne, tepesine,
- 5- Naklen: direk, hemen, canlı yayın, haber.
- 6- Serüven: olay, macerası,
- 7- Kenetlenmek: birleşmek.
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisi, arac.

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlenildiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: yarışmak onlar Rekabet ediyorlar.
- 2- Komuta: emir komutları
- 3- Gövde: kök, Boş
- 4- Yüzey: üzerine, üstüne
- 5- Naklen: hemen, direkt canlı yayın
- 6- Serüven: macera
- 7- Kenetlenmek: birleştiler
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisi yada araç

Uzayda Rekabet: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay **modülüne** geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın yüzeyine indi. **Modül**den ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekiğ, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: Kendi aralarında yarış, bir birlerine rakib olmak.
- 2- Komuta: emir veren kişi, müdür, patron.
- 3- Gövde: Ö yerden, kökten, baştan tam merkezinden.
- 4- Yüzey: üstüne inmek. üzerine
- 5- Naklen: hemen, canlı yayın son dakika haber, önemli.
- 6- Serüven: ilk adım, macera.
- 7- Kenetlenmek: birleştiler,
- 8- Uzay mekiği: uzay gemi dünyadan ay'a giden araç

7 aydır Türkiye'deyim.

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: Yarışma, aynı iş yapanlar, rakip
- 2- Komuta: Askerlik terimi. Emir veren modül
- 3- Gövde: kök, merkez nokta, baştan. asıl bölümü
- 4- Yüzey: üstüne
- 5- Naklen: hemen, canlı yayım,
- 6- Serüven: macera
- 7- Kenetlenmek: birleşme,
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisi, uzaya giden bir araç

Uzayda Rekabet: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. **Modül**den ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelemek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Meki, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: *karşılıklı yarış*
- 2- Komuta: *emir verilen şey*
- 3- Gövde: *dibi, ayağı, köki*
- 4- Yüzey: *üzerine, üstü*
- 5- Naklen: *hemen, direkt, doğrudan yayın*
- 6- Serüven: *onay, ilk yapılan şey*
- 7- Kenetlenmek: *birleştirmek,*
- 8- Uzay mekiği:

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın yüzeyine indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekiği, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: biri birine rakip olmak, yarış.
- 2- Komuta: Emir veren kişi.
- 3- Gövde: kök, dip, baştan.
- 4- Yüzey: üstüne, üzerine
- 5- Naklen: hemen, canlı yayın
- 6- Serüven: maceralı gün,
- 7- Kenetlenmek: Birleşmek
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisi

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Satrun V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: Biri biri ile yarışmak.
yanış yağıni biri, birlerne rakip oldular
- 2- Komuta: komuta modülü emir verirken
- 3- Gövde: kök, bağ, dibi merkezi nokta
- 4- Yüzey: üstüne indi, yüzüne indi
- 5- Naklen: hemen, yayınlanırlı canlı yayın
- 6- Serüven: en önemli olaylardan biri
macare
- 7- Kenetlenmek: birleştiler
- 8- Uzay mekiği: uzaya giden bir araç
uzay gemisi

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: yarışma rakip
- 2- Komuta: emir veren
- 3- Gövde: Beden, kök, baş, dip, nokta
- 4- Yüzey: üstüne, üzerine
- 5- Naklen: Hemen, direkt, canlı yayın
- 6- Serüven: olay, macera, ilginç
- 7- Kenetlenmek: Birleşiler
- 8- Uzay mekiği: Uzay gemisi, dünyaya giden araç

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekiği, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: *çekişme, yarışma, aynı işi yapan.*
- 2- Komuta: *emir veren,*
- 3- Gövde: *beden, kök, baş, merkez nokta.*
- 4- Yüzey: *üstüne, üzerine.*
- 5- Naklen: *hemem, direkt, canlı yayın.*
- 6- Serüven: *Olay, önemli, macera.*
- 7- Kenetlenmek: *birleştirmek.*
- 8- Uzay mekiği: *uzay geniş, araç.*

Uzayda Rekabet: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Satrun V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın yüzeyine indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: Yarış. Aynı iş farklı zaman
- 2- Komuta: Amir
- 3- Gövde: baştan.
- 4- Yüzey: üstüne, üst. üzerine
- 5- Naklen: hemen. ~~hemen~~ canlı
- 6- Serüven: olay. hadise.
- 7- Kenetlenmek: bilistirdiler
- 8- Uzay mekiği: Uzay dünyada giden araç,
Uzay gemisi

Uzayda **Rekabet:** Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbia adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay **modülüne** geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın **yörüngesinde** dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. **Modül**den ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: Yarış,
- 2- Komuta: Emir veren şey.
- 3- Gövde: Merkez
- 4- Yüzey: üstüne
- 5- Naklen:
- 6- Serüven: Büyük bir gelişme
- 7- Kenetlenmek: Birleştiler
- 8- Uzay mekiği:

Uzayda Rekabet: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövde**den ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay **modülüne** geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın **yörüngesinde** dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın **yüzeyine** indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: yarış
- 2- Komuta: amir. veriten
- 3- Gövde: büyük araç / Merkez nukt. / uzay gemisi
- 4- Yüzey: üstüne
- 5- Naklen: canlı
- 6- Serüven: Fanih
- 7- Kenetlenmek: birleşti
- 8- Uzay mekiği: uzay gemisi

Uzayda **Rekabet**: Gagarin'in uzaya çıkmasından sonra, Amerikalılar da 5 Mayıs 1961'de uzaya Alan Shepard'ı gönderdiler. Hemen ardından Amerikalılar astronot Virgil Grissom'u da uzaya yolladılar. Astronotlar, Amerikan Uzay Araştırma Kuruluşu NASA'ya önemli bilgiler gönderdiler.

İnsan Ay'da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay'a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969'da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi'nde 16 Temmuz 1969'da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI ve Columbiya adlı bir **komuta** modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay'ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana **gövdeden** ayrılacaktı. Bu son derece önemli görev için üç astronot seçilmişti: Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins. Bunlardan ikisi ay modülüne geçerek Ay'a inip dönecekler, diğeri ise Ay'ın yörüngesinde dönmeyi sürdürecekti. Çalışmalar planlandığı gibi gitti. Uzay gemisi, Ay'ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay'ın yüzeyine indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay'ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca **naklen** yayınlandı. Ay'a gidiş, insanlık tarihinin en önemli **serüveni** oldu. Astronotlar Ay'da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde, incelenmek üzere Ay'dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay'dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gemi ile **kenetlendiler**. Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya'ya dönmek üzere **uzay mekiğini** hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969'da Dünya'ya indi. Ay'a ayak basış, insanlığa yeni ufukların kapısını açtı.

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Rekabet: müsabaka, karışıklık, yarış
- 2- Komuta: Emir veren, Esas yer,
- 3- Gövde: Kök, merkez noktası,
- 4- Yüzey: üzere,
- 5- Naklen: direkt, Hemen
- 6- Serüven: macera,
- 7- Kenetlenmek: ~~ken~~
- 8- Uzay mekiği: uzaya giden araç, uzay gemisi

Uzay alışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanması destek verir.

Uzay alışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için kk ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: *plan, önceden hoşuzlanan B2, 829*
- 2- Rol oynamak: *Katki*
- 3- Aktarmak: *Bildirim*
- 4- Arıza: *Bozuk problem*
- 5- Devreye girmek: *Müdahale etmek*

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: Birşey gerçekleşmeden önce yapılan plan.
- 2- Rol oynamak: göstermek, çok yardım etmek.
- 3- Aktarmak: Göndermek, bildirmek, iletmek.
- 4- Arıza: Bozukluk, sıkıntı, problem.
- 5- Devreye girmek: müdahale etmek

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: pılan, yapmadan önceki şekil, gösteri.
- 2- Rol oynamak: işin yapılması için gerek olan işler, hareket.
- 3- Aktarmak: göndermek, bildirmek, iletmek.
- 4- Arıza: bozukluk, sıkıntı, problem.
- 5- Devreye girerek dahil olmak.

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: bir binanın projesi, plan
- 2- Rol oynamak: artistlik
- 3- Aktarmak: göndermek
- 4- Arıza: sıkıntı
- 5- Devreye girerek çözüm bulmak

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: birşey yapıldığı için ^{önceki} planı ✓
- 2- Rol oynamak: örnek almak
- 3- Aktarmak: bildirmek, göndermek, bilgi vermek.
- 4- Arıza: sıkıntı; problem;
- 5- Devreye girmek: çözüm bulmak

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: **Bitirilecek, kururken binaları kururken onun için plan kuruyorlar**
- 2- Rol oynamak: **çok yardım olmak, konuk, film çekmek**
- 3- Aktarmak: **birleştirmek, göndermek anlamını veriyor ve iletilmek**
- 4- Arıza: **pozukluk, problem, sıkıntılık**
- 5- Devreye girmek: **dâhil olmak**

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: *gözcüleri in gördüğümüz şeylerin gizgisi*
- 2- Rol oynamak: *bir şeyin köki, işin doru yopilmasını sağlamak*
- 3- Aktarmak: *bilgilirmek, göstermek*
- 4- Arıza: *problem, sıkıntı,*
- 5- Devreye girmek. *doğruyu göstermek*

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: Bir büyük binanın planı.
- 2- Rol oynamak: Bir işde en önemli şeyin çalışması.
- 3- Aktarmak: Haber bildirmek, iletme
- 4- Arıza: problem, sıkıntı
- 5- Devreye girme: yönlendirmek

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: binanın, planı
yolların önceden hazırlanan
- 2- Rol oynamak:
işin yapılmasını sağlar
birşeye
- 3- Aktarmak:
göndermek, bildirmek, aktarmak
- 4- Arıza: Sıkıntı, problem, bozuk
- 5- Devreye girme: dahil olmak

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: *planı çizgisi b binanın çizgisi.*
- 2- Rol oynamak: *işin sağlanmasını katkısı yardımcı oluyor.*
- 3- Aktarmak: *Bildiriler, göndermek, iletmek.*
- 4- Arıza: *problem sıkıntı.*
- 5- Devreye girmek: *Doğruyu göstermek.*

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: pilant çizmek, binaların çizmek,
- 2- Rol oynamak: işin sağlanması için gerek olan işler, filimler de insanların oynayan kışkırtıcı
- 3- Aktarmak: bildirmek, bir yoldan başka yola göndermek, iletme.
- 4- Arıza: problem, bozukluk, sıkıntı,
- 5- Devreye girmek: Gözüm bulmak

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve **yönlendirme**, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: Plan - büyük iş.
- 2- Rol oynamak: Vasıla - Yardım etme
- 3- Aktarmak: bildirmek - haber veriyor.
- 4- Arıza: bozuk, sıkıntı, Problem, Yol Kısır şey
- 5- Devreye girmek: müdahale etme k

D15

kontrol etmek

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: *bir şey gerçekleşmeden önce plan*
- 2- Rol oynamak: *çok yardım duymak,*
- 3- Aktarmak: *göndermek / iletmek*
- 4- Arıza: *bozuk / sıkıntı*
- 5- Devreye girmek: *müdale etmek*

Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük **projelerde**, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici **rol oynamaktadır**. Örneğin, ABD'nin uzay çalışmalarını yöneten Houston Uzay Merkezi, bu araştırmalarda beyin görevi yapar. Aynı zamanda uzay yolculuğu sırasında merkez ile haberleşmeyi radyo bağlantısı sağlar. Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile **aktarırlar**. Merkez, astronotların sağlık durumunu yakından izler. Onları, her konuda sürekli yönlendirir. Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından, uçuş sırasında birtakım **arızaları** da onarırlar. Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının **aşılmasına** ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.

Uzay çalışmaları bugün de bütün hızıyla sürmektedir. Ay'a ilk ayak basan insan olmak onurunu taşıyan Neil Armstrong'un deyişi ile Ay'a gidiş, "İnsan için küçük ama insanlık için büyük bir adım olmuştur."

KATILIMCILARIN TAHMİNLERİ

- 1- Proje: Planlanan şey, gerçekleştirmeden önce (iş)
- 2- Rol oynamak: Yardımcı olmak,
- 3- Aktarmak: Bir yoldan başka bir yola gitmek, bildirmek, yolu değiştirmek.
- 4- Arıza: problem, sıkıntı, afeet
- 5- Devreye girmek Dahil olmak

Ek 11. Deney Grubu Ön Test Cevapları

ÖN TEST FORMU – D1

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	+ Kozmonot (.1..)	Sinir (.....)
Füze (.22)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	+ Temel (.5..)	Uzay mekiği (.11.)
+ Uzman (.2..)	+ Rekabet (20.)	+ Komuta (.13.)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (2..)
Proje (.9..)	+ Denetim (25.)	Rol oynamak (25.)
Aktarmak (.....)	Arıza (19.)	+ Devreye girmek (23.)
Aşmak (.14)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – D2

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (A)	+ Kozmonot (1...)	Sinir (A)
Füze (....)	Endişe (....)	Çetrefil (....)
Yörünge (....)	— Temel (2...)	+ Uzay mekiği (2...)
Uzman (....)	Rekabet (....)	Komuta (....)
Modül (....)	Gövde (....)	Yüzey (....)
Naklen (....)	Serüven (....)	Kenetlenmek (....)
— Proje (1...)	Denetim (....)	— Rol oynamak (2...)
— Aktarmak (1...)	Arıza (....)	Devreye girmek (....)
Aşmak (....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - D3

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	—Kozmonot (2..)	Sinir (.....)
Füze (.....)	+Endişe (10..)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
—Proje (9..)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	—Devreye girmek (20)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - D4

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
+ Füze (18.)	+ Endişe (19.)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	— Uzay mekiği (11.)
— Uzman (12.)	+ Rekabet (20.)	Komuta (.....)
Modül (.....)	— Gövde (21.)	+ Yüzey (17.)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
— Proje (13.)	Denetim (.....)	— Rol oynamak (15.)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -D5

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
— Füze (22)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
+ Uzman (2)	Rekabet (.....)	— Komuta (3..)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
— Proje (15)	Denetim (.....)	— Rol oynamak (24)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	— Devreye girmek (20)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -D6

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	— Kozmonot (22)	+ Sinir (4..)
Füze (.....)	+ Endişe (12)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	- Temel (2...)	Uzay mekiği (.....)
— Uzman (14)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
— Proje (9..)	- Denetim (7..)	— Rol oynamak (3...)
Aktarmak (25)	Arıza (.....)	— Devreye girmek (12)
— Aşmak (6..)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - D7

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	— Kozmonot (.13.)	— Sinir (.19.)
— Füze (.16.)	— Endişe (20.)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
— Modül (20.)	— Gövde (.5.)	— Yüzey (.10.)
Naklen (.....)	— Serüven (.11.)	Kenetlenmek (.....)
— Proje (.15.)	Denetim (.....)	— Rol oynamak (24.)
— Aktarmak (22.)	— Arıza (23.)	— Devreye girmek (21.)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -D8

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	— Kozmonot (29.)	— Sinir (22.)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
— Proje (25.)	— Denetim (13.)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	— Arıza (14.)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - D9

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.18.) +	Endişe (.19.) +	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.13.) +
Modül (.....)	Gövde (24.) +	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.16.) +
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU ¹² 510

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

— Çığır açmak (² 3)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
— Füze (2..2)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
— Yörünge (.9..)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
— Uzman (.8..)	Rekabet (.....)	— Komuta (.3..)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	— Rol oynamak (.5..)
— Aktarmak (25)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - D11

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	— Kozmonot (.2..)	Sinir (.....)
Füze (.....)	+ Endişe (.19.)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	— Uzay mekiği (.1..)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
— Naklen (.1.1.)	Serüven (.....)	— Kenetlenmek (.4..)
— Proje (.9..)	— Denetim (.15.)	— Rol oynamak (.1.1.)
— Aktarmak (.2.5.)	Arıza (.....)	— Devreye girmek (.22.)
+ Aşmak (.1.1.)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - D12

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	+ Sinir (21.)
- Füze (18)	+ Endişe (10)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	- Uzay mekiği (11)
- Uzman (11)	+ Rekabet (20)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	+ Yüzey (17)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	- Rol oynamak (15)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -D13

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (1.) +	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (2.) +	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (4.) +	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -D14

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (11...)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (20)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (16...)
Aktarmak (.....)	Arıza (19..)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (14.)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -D15

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	✓ Sinir (.....)
✓ Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
—Yörünge (1..)	✓ Temel (5..)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
✓ Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	✓ Serüven (4..)	Kenetlenmek (.....)
✓ Proje (.....)	Denetim (.....)	✓ Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU **516**

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	— Temel (2.4)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

Ek 12. Kontrol Grubu Ön Test Cevapları

ÖN TEST FORMU - K1

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

+ Çığır açmak (.9..)	+ Kozmonot (.1..)	Sinir (.....)
- Füze (.22.)	+ Endişe (.14.)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	+ Uzay mekiği (.8..)
+ Uzman (.2..)	+ Rekabet (.20.)	+ Komuta (.13.)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	+ Serüven (.11..)	Kenetlenmek (.....)
+ Proje (.3..)	+ Denetim (.25.)	+ Rol oynamak (.16.)
+ Aktarmak (.6..)	+ Arıza (.12..)	Devreye girmek (.....)
+ Aşmak (.11.)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – K2

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	+ Kozmonot (2.5)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
+ Uzman (2)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	– Yüzey (8)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
– Proje (8)	– Denetim (13)	– Rol oynamak (15)
– Aktarmak (25)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
+ Aşmak (14)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – K3

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	✚Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU –K4

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletme.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – K5

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	+ Kozmonot (.1...)	—Sinir (.10..)
— Füze (22)	—Endişe (.4...)	Çetrefil (.....)
— Yörünge (.9..)	+ Temel (.5..)	Uzay mekiği (.....)
— Uzman (2...)	— Rekabet (.7...)	— Komuta (15..)
— Modül (.8..)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	—Kenetlenmek (19..)
— Proje (23)	— Denetim (.2..)	—Rol oynamak (.3..)
— Aktarmak (25)	Arıza (.....)	—Devreye girmek (20)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -K6

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	+ Kozmonot (1.)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	+ Uzay mekiği (22.)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	+ Rol oynamak (2.)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -K7

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	→ Kozmonot (4)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görtüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU -K8

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	† Kozmonot (.1..)	Sinir (.....)
— Füze (.3..)	— Endişe (.19)	— Çetrefil (.5..)
Yörünge (.....)	— Temel (.2..)	Uzay mekiği (.....)
— Uzman (.16)	Rekabet (.....)	— Komuta (.6..)
Modül (.....)	— Gövde (.8..)	— Yüzey (.13)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
— Proje (.7..)	† Denetim (.2.5)	Rol oynamak (.....)
— Aktarmak (.2.2)	— Arıza (.9..)	— Devreye girmek (.11..)
— Aşmak (.10)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - K9

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (12)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (15)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (20)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – K 10

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

— Çığır açmak (12..)	+ Kozmonot (.1...)	— Sinir (10..)
— Füze (21)	— Endişe (.4..)	Çetrefil (....)
— Yörünge (.9..)	+ Temel (.5..)	Uzay mekiği (....)
— Uzman (22)	— Rekabet (.7..)	+ Komuta (13)
— Modül (.8..)	— Gövde (.12..)	— Yüzey (15..)
— Naklen (11...)	— Serüven (.3..)	— Kenetlenmek (19..)
— Proje (23)	— Denetim (.2..)	— Rol oynamak (14..)
— Aktarmak (16..)	— Arıza (24)	— Devreye girmek (20..)
— Aşmak (.6..)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU - K11

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	+ 1 Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	- 21 Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapıpı yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU K 12

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (9...)	Kozmonot (...)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.10)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (22..)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.4...)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (22..)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU-*K13*

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – K 14

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (KQ.)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (2C)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU – K 15

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (9...)	Temel (5...)	Uzay mekiği (1...)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapılıp yapılmadığının incelenmesi.

ÖN TEST FORMU — 16

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 4'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Kozmonot (.....)	Sinir ^{nervous} (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (9) (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (.....)
Uzman (.....)	Rekabet (.....)	Komuta ^{comran} (.....)
Modül (.....)	Gövde (.....)	Yüzey (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (.....)	Denetim (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (6) (.....)	Arıza (.....)	Devreye girmek ^{move} (.....)
Aşmak (.....)		

Tanımlar

1. Uzay adamı, astronot.
2. Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse.
3. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
4. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
5. En önemli, asıl, esas.
6. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
7. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
8. Bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek aldığı yol.
9. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
10. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
11. Bir uzay taşıtının bütün yapısı içinde yer alan bağımsız bölüm, parça.
12. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
13. Belli işleri yönetme.
14. Çözmek, üstesinden gelmek.
15. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
16. Bir işte önemli etkisi olmak.
17. Bir cismin dışı, görünen üst bölümü.
18. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
19. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
20. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
21. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
22. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
23. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
24. Bir şeyin asıl bölümü.
25. Bir işin uygun olarak yapıpı yapılmadığının incelenmesi.

Ek 13. Deney Grubu Son Test Cevapları

SON TEST FORMU

D1

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

+ Çığır açmak (.7.)	+ Sinir (.17.)	+ Rekabet (.16.)
+ Füze (.12.)	+ Endişe (.8..)	+ Çetrefil (....)
+ Yörünge (.6..)	+ Temel (.3..)	+ Uzay mekiği (.9..)
+ Gövde (.20.)	+ Yüzey (.13.)	+ Devreye girmek (.19.)
+ Naklen (....)	+ Serüven (....)	+ Kenetlenmek (.5..)
+ Proje (.1..)	+ Komuta (.10.)	+ Rol oynamak (.17.)
Aktarmak (.11..)	+ Arıza (.15.)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D2

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

† Çığır açmak (.7..)	† Sinir (.17.)	— Rekabet (20.)
† Füze (.14.)	† Endişe (.8..)	— Çetrefil (.11.)
† Yörünge (.6..)	† Temel (.3..)	† Uzay mekiği (.18.)
† Gövde (20.)	† Yüzey (.13.)	† Devreye girmek (19.)
— Naklen (.16.)	— Serüven (.5..)	— Kenetlenmek (.7..)
† Proje (...4.)	† Komuta (.10.)	† Rol oynamak (.12.)
† Aktarmak (...4.)	† Arıza (.15.)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

23

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.7..)	Sinir (.....)	Rekabet (./6.)
Füze (.....)	Endişe (.8..)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.13..)	Temel (.3..)	Uzay mekiği (./8..)
Gövde (.20)	Yüzey (.....)	Devreye girmek (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.2..)	Kenetlenmek (.7..)
Proje (.1..)	Komuta (.10..)	Rol oynamak (.2...)
Aktarmak (.11..)	Arıza (.15..)	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

24

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

+ Çığır açmak (.7.)	— Sinir (.14.)	→ Rekabet (.16.)
- Füze (.3.)	+ Endişe (.8.)	→ Çetrefil (.5.)
+ Yörünge (.6.)	— Temel (.17.)	+ Uzay mekiği (.18.)
+ Gövde (.20.)	+ Yüzey (.13.)	→ Devreye girmek (.19.)
+ Naklen (.11.)	+ Serüven (.2..)	+ Kenetlenmek (.9.)
+ Proje (.7..)	+ Komuta (.10.)	+ Rol oynamak (.12.)
+ Aktarmak (.4.)	+ Arıza (.15.)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D5

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.7..)	Sinir (.17.)	Rekabet (.16.)
Füze (.18.)	Endişe (.2..)	Çetrefil (.5..)
Yörünge (....)	Temel (.3.)	Uzay mekiği (.4.)
Gövde (.16.)	Yüzey (.6..)	Devreye girmek (.9..)
Naklen (.11..)	Serüven (....)	Kenetlenmek (.9.)
Proje (.7..)	Komuta (.12.)	Rol oynamak (.12.)
Aktarmak (.9..)	Arıza (.15)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- ~~16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.~~
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D6

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

+ Çığır açmak (.7.)	+ Sinir (.17.)	+ Rekabet (.16.)
+ Füze (.14.)	+ Endişe (.8.)	+ Çetrefil (.5.)
+ Yörünge (.6.)	- Temel (.20.)	+ Uzay mekiği (.18.)
- Gövde (.3.)	+ Yüzey (.12.)	- Devreye girmek (.19.)
+ Naklen (.11.)	+ Serüven (.2.)	+ Kenetlenmek (.9.)
+ Proje (.1...)	+ Komuta (.10.)	- Rol oynamak (.19.)
+ Aktarmak (.14.)	+ Arıza (.15.)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

07

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (..7.) +	Sinir (.....)	Rekabet (..10) -
Füze (.....)	Endişe (..8..) +	Çetrefil (..5.) +
Yörünge (..13) -	Temel (.....)	Uzay mekiği (13..) +
Gövde (..20) +	Yüzey (..3.) -	Devreye girmek (.....)
Naklen (.....)	Serüven (..2.) +	Kenetlenmek (..9..) +
Proje (..1.) +	Komuta (.....)	Rol oynamak (..12) +
Aktarmak (..11) -	Arıza (..15) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.17.) +	Sinir (.13)	Rekabet (.15.)
Füze (.14.) +	Endişe (.12.)	Çetrefil (.16.)
Yörünge (.6...) +	Temel (.20.) +	Uzay mekiği (.18.) +
Gövde (.19.) -	Yüzey (.17.)	Devreye girmek (.13.) +
Naklen (.11.) +	Serüven (.12.) +	Kenetlenmek (.9..) +
Proje (.1...) +	Komuta (.10.) +	Rol oynamak (.9..) -
Aktarmak (.4..) +	Arıza (.15.) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

899

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (7.) +	Sinir (.....)	Rekabet (16.) +
Füze (.....)	Endişe (8.) +	Çetrefil (5.) +
Yörünge (16.) -	Temel (.....) -	Uzay mekiği (18.) +
Gövde (20.) +	Yüzey (13.) +	Devreye girmek (19.) +
Naklen (.....)	Serüven (2.) +	Kenetlenmek (9...) +
Proje (11.) +	Komuta (10.) +	Rol oynamak (12.) +
Aktarmak (11.) -	Arıza (15.) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D10

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.7..) +	Sinir (...13) +	Rekabet (.....)
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (...5..) +
Yörünge (...6..) +	Temel (.....)	Uzay mekiği (...18..) +
Gövde (.....)	Yüzey (.....)	Devreye girmek (.....)
Naklen (...11..) +	Serüven (...2..) +	Kenetlenmek (...9..) +
Proje (...1..) +	Komuta (...10..) +	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (...4..) +	Arıza (...15..) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D 11

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (..7.)	Sinir (17.)	Rekabet (16.)
Füze (.....)	Endişe (.8.)	Çetrefil (5.)
Yörünge (.....)	Temel (13.)	Uzay mekiği (18.)
Gövde (.....)	Yüzey (13.)	Devreye girmek (.....)
Naklen (11.)	Serüven (12.)	Kenetlenmek (9.)
Proje (1.)	Komuta (10.)	Rol oynamak (12.)
Aktarmak (4.)	Arıza (15.)	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D 12

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (7..)	Sinir (77..)	Rekabet (76..)
Füze (14..)	Endişe (8..)	Çetrefil (5..)
Yörünge (6..)	Temel (....)	Uzay mekiği (78..)
Gövde (20..)	Yüzey (....)	Devreye girmek (79..)
Naklen (77..)	Serüven (....)	Kenetlenmek (79..)
Proje (11..)	Komuta (70..)	Rol oynamak (....)
Aktarmak (....)	Arıza (75..)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D13

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.7.) +	Sinir (.13.)	Rekabet (.16.) +
Füze (.18.) —	Endişe (.20.)	Çetrefil (.50.) +
Yörünge (.80.) +	Temel (.30.)	Uzay mekiği (.14.) —
Gövde (.20) +	Yüzey (.40.) —	Devreye girmek (.17.) —
Naklen (.12.) +	Serüven (.60.) +	Kenetlenmek (.20.) —
Proje (.10.) +	Komuta (.100.) +	Rol oynamak (.120.) +
Aktarmak (.40.) +	Arıza (.150.) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D 14

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.7..)+	Sinir (1.7.)+	Rekabet (16.)+
Füze (14.)+	Endişe (.8..)+	Çetrefil (11)-
Yörünge (.6..)+	Temel (.7..)-	Uzay mekiği (18.)+
Gövde (.20)+	Yüzey (13.)+	Devreye girmek (19.)+
Naklen (.11.)+	Serüven (.5..)-	Kenetlenmek (.9..)+
Proje (.1..)+	Komuta (10.)+	Rol oynamak (12.)+
Aktarmak (.4...)+	Arıza (15.)+	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D15

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (..7..)	Sinir (17)	Rekabet (.....)
Füze (.....)	Endişe (.8..)	Çetrefil (..5)
Yörünge (.....)	Temel (.....)	Uzay mekiği (18)
Gövde (.....)	Yüzey (13)	Devreye girmek (17)
Naklen (11)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (9)
Proje (.....)	Komuta (10)	Rol oynamak (12)
Aktarmak (4)	Arıza (15)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

D16

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (7.) +	Sinir (17.) +	Rekabet (....) -
Füze (16.) +	Endişe (8.) +	Çetrefil (5.) +
Yörünge (6.) +	Temel (....)	Uzay mekiği (18.) +
Gövde (20.) +	Yüzey (13.) +	Devreye girmek (12.) -
Naklen (....) -	Serüven (16.) -	Kenetlenmek (19.) -
Proje (1.) +	Komuta (2.) -	Rol oynamak (3.) -
Aktarmak (4.) +	Arıza (14.) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

D16

Ek 14. Kontrol Grubu Son Test Cevapları

SON TEST FORMU

K1

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (.17.)+	Rekabet (.....)
Füze (.....)	Endişe (.2.)+	Çetrefil (16.)-
Yörünge (.6.)+	Temel (.....)	Uzay mekiği (.18.)-
Gövde (.....)	Yüzey (.13.)+	Devreye girmek (.....)
Naklen (.11.)+	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.9.)+
Proje (.1.)+	Komuta (.11.)-	Rol oynamak (12.)+
Aktarmak (.4.)+	Arıza (.15.)+	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarısı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K2

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....) —	Sinir (.....)	Rekabet (14.) —
Füze (.....) —	Endişe (13.) —	Çetrefil (.....)
Yörünge (16.) +	Temel (20.) —	Uzay mekiği (18.) +
Gövde (3.) —	Yüzey (5.)	Devreye girmek (9.) —
Naklen (11.) +	Sertiven (20.) —	Kenetlenmek (19.) +
Proje (11.) +	Komuta (.....)	Rol oynamak (12.) +
Aktarmak (4.) +	Arıza (15.) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K 3

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (17..)+	Sinir (17.) +	Rekabet (16.) +
Füze (.....)	Endişe (22.) +	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (22.) +	Uzay mekiği (18.) +
Gövde (.....)	Yüzey (.....)	Devreye girmek (19.) +
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (23.) +
Proje (17..)+	Komuta (11.) -	Rol oynamak (12.) +
Aktarmak (4..)+	Arıza (15.) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K4

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (..7.) —	Rekabet (.....)
Füze (..18.) +	Endişe (..8.) +	Çetrefil (.....)
Yörünge (..6...) +	Temel (..3.) +	Uzay mekiği (.....)
Gövde (20) +	Yüzey (.....)	Devreye girmek (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (..1..) +	Komuta (.....)	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (..4..) +	Arıza (.....)	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K5

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (18.) -	Rekabet (.....)
Füze (6.) -	Endişe (2.) -	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (3.) +	Uzay mekiği (.....)
Gövde (8.) -	Yüzey (13.) +	Devreye girmek (5.) -
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (1.) +	Komuta (.....)	Rol oynamak (12.) +
Aktarmak (4.) +	Arıza (15.) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K 6

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (7...) +	Sinir (20) -	Rekabet (20) -
Füze (14) +	Endişe (8) +	Çetrefil (5) +
Yörünge (18) -	Temel (13) -	Uzay mekiği (6) -
Gövde (12) -	Yüzey (3) -	Devreye girmek (13) =
Naklen (9) -	Serüven (....) -	Kenetlenmek (....)
Proje (11) +	Komuta (10) +	Rol oynamak (19) -
Aktarmak (4) +	Arıza (15) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K 7

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (12.) —	Sinir (2...) —	Rekabet (7...) —
Füze (6...) —	Endişe (8...) +	Çetrefil (18...) —
Yörünge (11...) —	Temel (3...) +	Uzay mekiği (5...) —
Gövde (17...) —	Yüzey (13) +	Devreye girmek (9...) —
Naklen (14...) —	Serüven (16) —	Kenetlenmek (20) —
Proje (1...) +	Komuta (10...) +	Rol oynamak (19...) —
Aktarmak (4...) +	Arıza (15...) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletme.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K 8

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (1.8) -	Rekabet (.....)
Füze (.....)	Endişe (2..) -	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (3..) +	Uzay mekiği (1.8) +
Gövde (1.8) -	Yüzey (.....)	Devreye girmek (3..) -
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (1.7)	Komuta (.....)	Rol oynamak (1.8) +
Aktarmak (1.4)	Arıza (1.5) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K9

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (1.7) +	Rekabet (.....)
Füze (14) +	Endişe (2) -	Çetrefil (.....)
Yörünge (5) +	Temel (2) 20 -	Uzay mekiği (12) +
Gövde (.....)	Yüzey (.....)	Devreye girmek (16) -
Naklen (.....)	Serüven (.....)	Kenetlenmek (.....)
Proje (1) +	Komuta (9) 5 -	Rol oynamak (12) +
Aktarmak (4) -	Arıza (15) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

1510

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (15) -	Sinir (17) +	Rekabet (4) -
Füze (6) +	Endişe (2) -	Çetrefil (14) -
Yörünge (18) -	Temel (10) -	Uzay mekiği (20) -
Gövde (10) -	Yüzey (11) -	Devreye girmek (16) -
Naklen (13) -	Sertüven (8) -	Kenetlenmek (5) -
Proje (1) +	Komuta (12) -	Rol oynamak (19) -
Aktarmak (7) -	Arıza (3) -	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

15 11

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.7..) +	Sinir (.....)	Rekabet (.....)
Füze (.....)	Endişe (.8...) +	Çetrefil (.....)
Yörünge (.6..) +	Temel (.3..) +	Uzay mekiği (.18.) +
Gövde (.1...) —	Yüzey (.....)	Devreye girmek (.....)
Naklen (.....)	Serüven (.4..) —	Kenetlenmek (.2..) —
Proje (.....)	Komuta (.10.) +	Rol oynamak (.....)
Aktarmak (.5..) —	Arıza (.15.) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K12

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (12) -	Sinir (17) +	Rekabet (16) +
Füze (6) -	Endişe (8) +	Çetrefil (7) -
Yörünge (5) -	Temel (3) +	Uzay mekiği (8) +
Gövde (20) +	Yüzey (13) +	Devreye girmek (1) -
Naklen (10) -	Serüven (2) +	Kenetlenmek (9) +
Proje (11) -	Komuta (14) -	Rol oynamak (12) +
Aktarmak (4) +	Arıza (15) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K13

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (19.) —	Sinir (13.) —	Rekabet (5.) —
Füze (18.) +	Endişe (2.) —	Çetrefil (6.) —
Yörünge (17.) —	Temel (3.)	Uzay mekiği (14.) —
Gövde (20.) +	Yüzey (7.) —	Devreye girmek (8.) —
Naklen (11.) X	Serüven (10.) —	Kenetlenmek (12.) —
Proje (1.) X	Komuta (16.) —	Rol oynamak (9.) —
Aktarmak (4.) X	Arıza (15.) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

14

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (7.) +	Sinir (10.) +	Rekabet (2.) -
Füze (14.) -	Endişe (8.) +	Çetrefil (11.) -
Yörünge (6.) +	Temel (3.) +	Uzay mekiği (18.) +
Gövde (20.) +	Yüzey (13.) +	Devreye girmek (9.) -
Naklen (16.) -	Serüven (5.) -	Kenetlenmek (7.) -
Proje (1...) +	Komuta (10.) +	Rol oynamak (12.) +
Aktarmak (4.) +	Arıza (15.) +	

Tanımlar

1. Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
2. Yaşanan heyecanlı olay, macera.
3. En önemli, asıl, esas.
4. Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
5. Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
6. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
7. Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
8. Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
9. Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
10. Belli işleri yönetme.
11. Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
12. Bir işte önemli etkisi olmak.
13. Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
14. Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
15. Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
16. Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
17. Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
18. Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
19. Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
20. Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K15

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....) —	Sinir (1) —	Rekabet (16) +
Füze (.....) —	Endişe (.....) —	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....) —	Temel (.....) —	Uzay mekiği (18) +
Gövde (12) —	Yüzey (.....) —	Devreye girmek (19) +
Naklen (.....) —	Serüven (.....) —	Kenetlenmek (20) —
Proje (20) —	Komuta (.....) —	Rol oynamak (.....) —
Aktarmak (14) +	Arıza (15) +	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk (Problemler)
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

SON TEST FORMU

K16

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Her sözcük 5'er puandır.

Çığır açmak (.....)	Sinir (.....)	Rekabet (16)+
Füze (.....)	Endişe (.....)	Çetrefil (.....)
Yörünge (.....)	Temel (3...)+	Uzay mekiği (18...)+
Gövde (20...)+	Yüzey (.....)	Devreye girmek (.....)
Naklen (.....)	Serüven (2...)+	Kenetlenmek (.....)
Proje (1...)+	Komuta (10...)+	Rol oynamak (12...)+
Aktarmak (.....)	Arıza (.....)	

Tanımlar

- Gerçekleştirmek üzere yapılan tasarı.
- Yaşanan heyecanlı olay, macera.
- En önemli, asıl, esas.
- Bir şeyi bir yerden başka bir yere iletmek.
- Karışık olması nedeniyle çözümü zor, güç.
- Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.
- Bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.
- Sıkıntılı bir durumun sonucuna ilişkin hissedilen kaygı.
- Birbiri ile uyumlu iki parça birbiri ile birleşmek.
- Belli işleri yönetme.
- Bazı olay veya gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması.
- Bir işte önemli etkisi olmak.
- Bir cismin dışı, yaygın bölümü.
- Araştırma yapmak için Dünya'dan uzaya gönderilen uzay aracı.
- Çalışır durumda olan bir şeyde meydana gelen bozukluk.
- Aynı işi yapan kişiler arasında daha iyi sonuç alma yarışması, çekişme.
- Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller.
- Yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracı.
- Bir çalışmaya/işe sonradan katılmak.
- Bir şeyin asıl bölümü.

K16

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...